

Ба 85356

БЕЛАРУСКАЕ ЛІТАРАТУРАЗНАЎСТВА І КРЫТЫКА

БІБЛІЯГРАФІЯ

1945 = 1963

МІНСК · 1964

Кренделъ Р. Н. Важное звено
в системе пособий. (Общие
указания, посвященные ли-
тературе народов СССР),
"Советская библиография", 1965,
№ 6 (94), с. 52-66. (Об указании
"Генеральные литературные
и критика" см. на с. 57-58),

КНИЖНАЯ
ПАЛАТА
БССР

ГОСУДАРСТВЕННАЯ БИБЛИОТЕКА БССР им. В. И. ЛЕНИНА

Отдел белорусской литературы и библиографии

Н. ВАТАЦИ

БЕЛОРУССКОЕ
ЛИТЕРАТУРОВЕДЕНИЕ
И КРИТИКА

(1945 — 1963)

Библиография отдельных изданий

Минск — 1964

85556
ДЗЯРЖАУНАЯ БІБЛІЯТЭКА БССР імя У. І. ЛЕНІНА

Аддзел беларускай літаратуры і бібліяграфіі

Бел. аддзел

1994 г

Н. ВАТАЦЫ

А. В. Ватацы

БЕЛАРУСКАЕ
ЛІТАРАТУРАЗНАЎСТВА
І КРЫТЫКА

(1945 — 1963)

Бібліяграфія асобных выданняў

Мінск — 1964

ГРАМАДСКАЯ РЭДКАЛЕГІЯ:

С АЛЕКСАНДРОВІЧ, Я. КАЗЕКА, Р. ШКРАБА

У В О Д З І Н Ї

Савецкае літаратуразнаўства і крытыка служаць камуністычнаму выхаванню народа. Перад імі стаяць адказнейшыя задачы вывучэння мастацкай творчасці, заканамернасцей літаратурнага працэсу, даследавання спадчыны класікаў, абагульнення вопыту савецкай літаратуры. Яны павінны аказваць рэальную дапамогу сучаснаму літаратурнаму развіццю.

Беларускае літаратуразнаўства — навука маладая. Яна пачала складвацца ў XIX стагоддзі.

На першым этапе вывучэнне беларускай літаратуры было цесна звязана з даследаваннем побыту, мовы і фальклора. Першымі даследчыкамі ў галіне этнаграфіі, фальклора і літаратуры беларускага народа былі рускія і польскія вучоныя. Вялікі ўплыў на развіццё беларускай этнаграфіі і літаратуразнаўства мелі выступленні рэвалюцыйных дэмакратаў Герцэна, Дабралюбава і Някрасава ў абарону беларускай нацыянальнай культуры. М. А. Дабралюбаў рашуча абараняў нацыянальную годнасць беларусаў. Ён пісаў: «Относительно белорусского крестьянина дело давно решенное: забит окончательно, так что даже лишился употребления человеческих способностей. Не знаем, в какой степени ложно это мнение, потому что не изучали специально белорусского края, но поверить ему, разумеется, не можем. [Целый край так вот взяли и забили, — как бы не так! Это так же, как итальянцев забили, расслабили, лишили любви к родине и к свободе!.. Посмотрите-ка теперь на них... Во всяком случае, вопрос о характеристике белорусов должен скоро быть разъяснен трудами местных писателей]. Посмотрим, что еще скажут сами белорусы»¹.

¹ Добралюбов Н. А. Черты для характеристики русского пролетариата. В кн.: Добралюбов Н. А. Полное собрание сочинений, т. 2. 1935, с. 260—261.

І сапраўды, побач з працамі рускіх і польскіх вучоных В. Сопікава, А. Н. Пыпіна, А. Н. Весялоўскага, С. Ліндэ, Т. Нарбута і іншых, пачалі з'яўляцца работы мясцовых аўтараў: П. І. Шпілеўскага¹, І. І. Насовіча, П. Я. Нікіфароўскага, П. В. Шэйна, Е. Р. Раманова, Я. Ф. Карскага і іншых. Яны сабралі і пракаменціравалі вялікую колькасць этнаграфічных і фальклорных матэрыялаў і ў сваіх работах паказалі характэрнае беларускай народнай творчасці, якая раскрывае думы і спадзяванні беларуса-працаўніка. Выдаюцца і кнігі па пытаннях беларускай пісьменнасці і літаратуры (кнігі А. С. Архангельскага², П. В. Владзімірава³, А. Н. Весялоўскага⁴, Я. Ф. Карскага⁵ і інш.). У гэтых працах даследавалася пераважна старажытная літаратура.

Узнікненне шырокага літаратурнага руху ў Беларусі было звязана з рэвалюцыйнымі падзеямі 1905—1907 гг., калі беларускі народ атрымаў права на выданне кніг і газет на роднай мове, калі зарадзіўся легальны нацыянальны друк (газеты «Наша доля», «Наша ніва» і інш.). Рэвалюцыйная барацьба беларускага народа спалучалася ў той час з нацыянальна-вызваленчым рухам. «Людзьмі звацца» хацелі працоўныя Беларусі, аб гэтым рашуча заявілі песняры працоўнага народа Янка Купала і Якуб Колас. На малады, бадзёры голас беларускай літаратуры звярнуў увагу пралетарскі пісьменнік Максім Горкі⁶ і іншыя перадавыя дзеячы славянскай культуры.

¹ «Путешествие по Полесью и белорусскому краю» П. І. Шпілеўскага друкавалася ў часопісе «Современник» (1853, №№ 6—8, отд. II; 1854, т. 48, №№ 11—12, отд. II; 1855, т. 52, № 7, отд. II).

² Архангельский А. Очерки из истории западнорусской литературы XVI—XVII вв. Борьба с католичеством и западнорусская литература конца XVI — перв. половины XVII в. М., 1888.

³ Владимиров П. В. Доктор Франциск Скорина, его переводы, печатные издания и язык. Спб., 1888; Владимиров П. В. Обзор южнорусских и западнорусских памятников письменности от XI до XVII столетия. Киев, 1890.

⁴ Веселовский А. Н. Белорусские повести о Тристане, Бове и Атыли в Познанской рукописи конца XVI в. В кн. автора: Из истории романа и повести. т. 2. Спб., 1888.

⁵ Карский Е. Ф. Западнорусские переводы псалтыри в XV—XVII веках. Исследование Е. Ф. Карского. Варшава, 1896.

⁶ Горький М. О писателях-самоучках. Жур. «Современный мир», 1911, № 2, с. 208.

У гэты час друкуюцца першыя агляды новай беларускай літаратуры. У 1908 годзе ўкраінскі вучоны Іларыён Святыцкі выдае ў Львове кнігу «Відроджене білоруськаго пісьменства». У гэтай кнізе былі ўпершыню апублікаваны рэвалюцыйныя вершы Янкі Купалы «Там» і «Што ты спіш?», якія, як пісаў аўтар кнігі, па цензурных умовах, «...яшчэ не так скоро ўбачаць свет у Расіі»¹. На старонках газет «Наша доля» (1906) і «Наша ніва» (1906—1915) з'яўляюцца артыкулы, прысвечаныя надзённым пытанням беларускай літаратуры. З літаратурна-крытычнымі артыкуламі выступаюць пісьменнікі Янка Купала, Якуб Колас, Цётка, Цішка Гартны, Сяргей Палуян і інш. Палемізуючы з буржуазнымі эстэтамі, яны адстойвалі рэвалюцыйна-дэмакратычныя прынцыпы перадавой беларускай літаратуры пачатку ХХ стагоддзя. Асабліва цікавая ў гэтых адносінах літаратурная дзейнасць Максіма Багдановіча, які пільна сачыў за развіццём беларускай літаратуры і за літаратурамі іншых славянскіх народаў, сістэматычна змяшчаў у друку агляды літаратуры і рэцэнзіі на новыя кнігі. Некаторыя навукова-папулярныя нарысы Максіма Багдановіча, у якіх даваліся і агляды літаратуры, былі выдадзены на рускай мове брашурамі². Зачаткі прафесійнай крытыкі бачым мы і ў літаратурнай дзейнасці без пары загінуўшага маладога пісьменніка Сяргея Палуяна.

Беларускае літаратуразнаўства як навука і прафесійная літаратурная крытыка канчаткова сфарміраваліся толькі пасля перамогі Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі. У 1921 годзе акадэмік Я. Ф. Карскі выпусціў брашуру «Что предстоит сделать по белорусскому языку и литературе?»³, у якой намеціў цэлую праграму вывучэн-

¹ Святыцкі І. Відроджене білоруськаго пісьменства. Львів, 1908, с. 54.

² Богданович М. Червоная Русь. (Австрийские украинцы). М., Книгоизд-во К. Ф. Некрасова, 1914. 31 с. (Б-ка войны, № 8—9). — Богданович М. Угорская Русь. М., Книгоизд-во К. Ф. Некрасова, 1914. 16 с. (Б-ка войны, № 24). — Богданович М. Братя-чехи. М., Книгоизд-во К. Ф. Некрасова, 1914. 16 с. (Б-ка войны, № 28). — Богданович М. Белорусское возрождение. М., Изд. жур. «Украинская жизнь», 1916. 24 с. (Отд. оттиск из жур. «Украинская жизнь», 1915, № 1—2).

³ Карский Е. Ф. Что предстоит сделать по белорусскому языку и литературе? Минск, Госиздат БССР, 1921.

ня беларускай мовы, а таксама паставіў пытанне аб стварэнні навуковай бібліяграфіі літаратурных тэкстаў як першапачатковым этапе вывучэння беларускай літаратуры. З пачатку 20-х гадоў пачалося сістэматычнае вывучэнне беларускай літаратуры.

У самыя першыя гады Савецкай улады ў Маскве і Петраградзе выдаецца некалькі кніг па гісторыі літаратуры. У 1920 годзе ў Маскве выйшаў зборнік «Очерки белорусской литературы»¹ пад рэдакцыяй Н. А. Янчука. У кнігу увайшоў пераклад з украінскай на рускую мову працы І. Святыцкага «Возрождение белорусской литературы» і агляд Н. А. Янчука «Новейшая белорусская литература». У гэтым жа годзе ў Вільні выдаецца на беларускай мове кніга «Гісторыя беларускай літаратуры», напісаная М. Гарэцкім². Расійская Акадэмія навук выдае ў Петраградзе другі выпуск 3-га тома працы Я. Ф. Карскага «Белорусы» — «Старая западнорусская письменность» (1921)³. У наступным, 1922 годзе, выдаецца трэці выпуск 3-га тома гэтай працы — «Художественная литература на родном языке»⁴, у якім зроблен агляд беларускай літаратуры XIX—XX стагоддзя (да 1921 г. уключна). У гэтым жа годзе выдаецца кніга прафесара Н. А. Янчука «Нарысы па гісторыі літаратуры. Старадаўні перыяд»⁵. Услед за імі выходзяць кнігі А. В. Багдановіча «Новая беларуская літаратура» (1925)⁶, М. Пятуховіча «Нарысы гісторыі беларускай літарату-

¹ Очерки белорусской литературы. Под ред. Н. А. Янчука. Вып. I Новейшая литература. М., 1920.

² Гарэцкі М. Гісторыя беларускай літаратуры. Вільня, кошт. У. Знамяроўскага і З. Будзькі, 1920. 208 с.

³ Карский Е. Ф. Белорусы. т. III. Очерки словесности белорусского племени. Вып. 2. Старая западнорусская письменность. Пгр., 1921. VIII, 246 с.

⁴ Карский Е. Ф. Белорусы. т. III. Очерки словесности белорусского племени. Вып. 3. Художественная литература на родном языке. Пгр., 1922. VIII, 455 с.

⁵ Янчук Н. А. Нарысы па гісторыі беларускай літаратуры. Старадаўні перыяд. (Курс прачытан у Маскоўскім універсітэце). Мінск, «Адраджэнне», 1922. 119 с.

⁶ Багданович А. В. Новая беларуская літаратура. Віцебск, выд. Акруговага т-ва краязнаўства, 1925. 25 с.

ры» (1928)¹. Некаторыя цікавыя работы былі апублікаваны ў якасці ўступных артыкулаў да збораў твораў беларускіх пісьменнікаў (напрыклад, артыкул І. Замоціна ў другім томе «Твораў» М. Багдановіча, выдадзеным у 1828 годзе).

З першых жа крокаў развіцця савецкай беларускай літаратуры складваецца і беларуская савецкая крытыка. У 1922 годзе пачаў выдавацца часопіс «Польмя», у 1923—«Маладняк», 1927—«Узвышша» і іншыя часопісы, у якіх былі створаны пастаянныя аддзелы крытыкі і бібліяграфіі. З крытычнымі артыкуламі і рэцэнзіямі выступалі пісьменнікі Я. Колас, Ц. Гартны, К. Чорны, К. Крапіва, П. Глебка і іншыя, але паступова ўсё больш выступаюць у друку і прафесійныя літаратуразнаўцы і крытыкі. Некаторыя з работ гэтых аўтараў былі выдадзены асобнымі адбіткамі з часопісаў «Польмя», «Узвышша», «Працы Беларускага Дзяржаўнага ўніверсітэта»².

У другой палове 20-х гадоў было выдадзена тры зборнікі крытычных артыкулаў асобных аўтараў — З. Жылуновіча [Цішкі Гартнага]³, Т. Глыбоцкага [Алеся Дудара]⁴ і М. Байкова⁵. У 1928 годзе быў выдадзены агляд дзейнасці літаратурнай арганізацыі «Маладняк»⁶. У гэты ж перыяд выйшла з друку некалькі зборнікаў матэрыялаў і артыкулаў аб класіках бела-

¹ Пятуховіч М. М. Нарысы гісторыі беларускай літаратуры. ч. I. (Агляд літаратурна-ідэалагічных плыняў XIX і XX ст.) Мінск, Белдзяржвыд, 1928. 121 с.

² Мачульскі В. Да пытання аб беларускім элеменце ў «Слове аб палку Ігаравым». Мінск, 1929. 116 с.; Шлюбскі А. Бядуля як этнограф. Мінск, 1925. 8 с.; Вазнясенскі А. Н. Асноўныя прыцыпы пабудовы беларускай навукі аб літаратуры. Мінск, 1927. 23 с.; Вазнясенскі А. Н. Паэмы Янкі Купалы. (Сюжэтная пабудова і стыль). Мінск, 1927. 36 с.; Вознесенскі А. Н. Традыцыя «формальных» (эстетических) изучений в науке о литературе. Мінск, 1927. 32 с.

³ Жылуновіч З. Узгоркі і нізіны. Крытычныя нарысы. Мінск, 1928. 322 с.

⁴ Глыбоцкі Т. Пра нашы літаратурныя справы. Крытычныя нарысы. Мінск, 1928. 252 с.

⁵ Байкоў М. На літаратурныя тэмы. Зборнік артыкулаў. Мінск, 1929. 213 с.

⁶ Гарэцкі М. «Маладняк» за пяць гадоў. 1923—1928. Мінск. Белдзяржвыд, 1928. 123 с.

рускай літаратуры («Маладняк» — Янку Купалу»¹, «Якуб Колас у літаратурнай крытыцы»², «Янка Купала ў літаратурнай крытыцы»³, «Цішка Гартны ў літаратурнай крытыцы»⁴). Цікавіліся беларускія літаратуразнаўцы 20-х гадоў і пытаннямі тэоры літаратуры⁵.

30-я гады характарызуюцца вострай ідэйнай барацьбой у беларускім савецкім літаратуразнаўстве. Змагаючыся за чысціню марксісцка-ленінскай метадалогіі, крытыка таго часу яшчэ не заўсёды ўзнімалася да навукова-абгрунтаванага вырашэння пастаўленых жыццём праблем і часта спаўзала на пазіцыі вульгарнага сацыялагізму. Але крытычныя працы таго часу з'яўляюцца яркім адбіткам літаратурнага руху 30-х гадоў. У гэты час выдаваліся кнігі, у якіх разглядаліся задачы мастацкай літаратуры і праблемы пісьменніцкага майстэрства⁶,

¹ «Маладняк» — Янку Купалу. Да яго 20-гадовага юбілею. Мінск, 1925. 63 с.

² Якуб Колас у літаратурнай крытыцы. Да 20-гадовага юбілею літаратурнай дзейнасці. Мінск, Белдзяржвыд, 1926. 164 с.

³ Янка Купала ў літаратурнай крытыцы. Пад рэд. З. Жылуновіча і М. Байкова. Мінск, Белдзяржвыд, 1928. 260 с.

⁴ Цішка Гартны ў літаратурнай крытыцы. Да 20-годдзя яго літаратурнай дзейнасці. 1908—1928. Мінск, Белдзяржвыд, 1928. 214 с.

⁵ Барычэўскі А. І. Паэтыка літаратурных жанраў. Мінск, Белдзяржвыд, 1927. 167 с.; Барычэўскі А. Тэорыя санета. Мінск, выд-ва «Маладняка», 1927. 54 с.

⁶ За высокую якасць літаратуры. (Зборнік дакладаў на пленуме Аргкамітэта ССПБ). Мінск, Дзяржвыд БССР, 1934. 155 с. (У кнізе змешчаны даклады Я. Коласа, А. Александровіча, М. Пятуховіча, М. Клімковіча, Я. Бранштэйна, І. Харыка і Х. Дунца); Жаброўскі В. Ю. Задачи мастацкай літаратуры БССР. Прамова на пашыраным пленуме Арганізацыйнага камітэта Саюза Савецкіх пісьменнікаў БССР 23 лютага 1933 года. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1933. 143 с.; Канакоцін О. Літаратура — зброя класавай барацьбы. Мінск, Белдзяржвыд, 1931. 168 с.; Пісьменнікі БССР на I-м Усесаюзным з'ездзе савецкіх пісьменнікаў. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1935. 116 с. (У кнізе змешчаны выступленні Н. Гікалы, Д. Ю. Коніка, М. Клімковіча, Я. Коласа, А. Александровіча, М. Лынькова, І. Харыка, К. Чорнага і Я. Бранштэйна).

агляды літаратуры¹, работы, прысвечаныя праблемам жанру драматургіі², літаратуры для дзяцей³, папулярныя нарысы аб літаратурнай дзейнасці асобных пісьменнікаў⁴, метадычныя дапаможнікі для выкладчыкаў літаратуры⁵ і інш.

¹ Конік Д. Ю. Беларуская савецкая літаратура на ўздыме. (Прамова загадчыка аддзела культуры і прапаганды ЦК КП(б)Б на першым Усебеларускім з'ездзе пісьменнікаў). Мінск, Дзяржвыд БССР, 1934; Клімковіч М. Літаратура савецкай Беларусі за 15 год. (Справаздачны даклад Аргкамітэта ССП на 1-м Усебеларускім з'ездзе пісьменнікаў). Мінск, Дзяржвыд БССР, 1934. 83 с.; Клімковіч М. Літаратура Советской Белоруссии. Доклад на III пленуме Союза советских писателей СССР. Минск, 1936. 47 с.; Александровіч А. Беларуская савецкая паэзія. Доклад на III пленуме Саюза савецкіх пісьменнікаў СССР. (Люты 1936 г. Мінск). Мінск, Дзяржвыд БССР, 1963. 95 с.

² Драматургія. Першы дыскусійны зборнік аўтаномнай секцыі драматургаў Аргкамітэта ССП БССР і Інстытута літаратуры і мастацтва. Пад рэд. А. Александровіча, І. Гурскага, Х. Дунца, Я. Коласа, М. Клімковіча. Мінск, 1934. 185 с. (Беларус. Акад. навук); Вольскі В. Сучасныя праблемы беларускай савецкай драматургіі. Доклад на 1-й Усебеларускай нарадзе па драматургіі. 15 красавіка 1933 г. Мінск, 1934. 39 с. (Беларус. Акад. навук. Ін-т літаратуразнаўства); Модэль М. Тэатр і драматургія. Крытычныя артыкулы. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1935. 138 с.

³ Аб дзіцячай літаратуры. Крытычны зборнік. Пад рэд. Я. Бранштэйна. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1934. 63 с. У кнізе змешчаны артыкулы М. Горкага, А. Стэцкага, Я. Бранштэйна, В. В. Селіванавай і В. Вольскага).

⁴ Бэндэ Л. Янка Купала. Крытычны нарыс. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1932. 94 с.; Бэндэ Л. Андрэй Александровіч. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1932. 81 с.; Дзякаў А. І. Трыццацігоддзе літаратурнай дзейнасці народнага паэта БССР Янкі Купалы. 1905—1935 г. (Даклад на ўрачыстым юбілейным сходзе 11 снежня 1935 г.) Мінск, Беларус. Акад. навук, 1936. 32 с.; Кучар А. Творчасць М. Багдановіча. (Матэрыял для выкладчыка беларускай літаратуры). Мінск, 1939. 12 с.

⁵ Бранштэйн Я. Літаратурная вучоба. (Вып. 1). У дапамогу выкладчыкам літаратуры і кіраўнікам літгурткаў. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1935. 63 с. (У кнізе аналізуецца асобныя творы Я. Купалы, Я. Коласа, М. Чарота, А. Александровіча, К. Крапівы, З. Бядулі, П. Галавача, М. Лынькова, М. Зарэцкага і К. Чорнага); У дапамогу настаўніку. (Зборнік артыкулаў па беларускай літаратуры). Мінск, Дзяржвыд БССР, 1940. 53 с. (Змест: Барысенка В. Дуніч-Марцінкевіч. — Барак Л. Цётка. — Кучар А. Я. Купала, Я. Колас, З. Бядуля, М. Багдановіч).

У 1940 годзе быў выдадзены зборнік тэкстаў «Беларуская літаратура XIX стагоддзя»¹. Некаторыя літаратуразнаўцы напісалі кнігі аб рускай, украінскай і замежнай літаратуры².

Гэтым у асноўным вычэрпваецца спіс літаратуразнаўчых кніг, выдадзеных да Вялікай Айчыннай вайны³.

Літаратуразнаўства і крытыка ў Беларусі ў 20—30-х гадах значна адставалі ад імклівага руху беларускай савецкай літаратуры. Толькі ў пасляваенны перыяд, асабліва за апошнія гады, беларускае літаратуразнаўства дасягнула прыкметных поспехаў.

Першымі пасляваеннымі работамі беларускіх літаратуразнаўцаў былі манаграфіі або папулярныя нарысы аб жыцці і літаратурнай дзейнасці асобных беларускіх пісьменнікаў. Першая такая манаграфія была прысвечана народнаму паэту Янку Купалу. Яна напісана рускім пісьменнікам, крытыкам і перакладчыкам Я. Мазальковым і выдадзена ў Маскве⁴. З таго часу, з 1949 па 1963

¹ Беларуская літаратура XIX стагоддзя. Зборнік тэкстаў. Пад рэд. Я. Купалы. Матэрыялы падабраны і апрацаваны В. В. Барысенкам, М. Г. Ларчанкам і Л. І. Фіглоўскай. Мінск, 1940. 224 с. з партр. (Акад. навук БССР. Ін-т мовы і літаратуры).

² Карабан С. И. В. Г. Белинский, его философские, эстетические и критические взгляды. Минск, Белорус. Акад. наук, 1936. 195 с. с илл. (Белорус. Акад. наук. Ин-т философии и права); Альтман П. Т. Г. Шаўчэнка. Біяграфічны нарыс. Мінск, Акад. навук БССР, 1939. 64 с. з партр.; У вянок Т. Г. Шаўчэнку. [Зб. артыкулаў і мастацкіх твораў, прысвечаных паэту]. Пад рэд. Я. Коласа і М. Лынькова. Мінск, 1939. 183 с.; Фінкель У. Шолам-Алейхем. Пер. з яўр. мовы В. Вольскага. Мінск, 1939. 119 с.; Фінкель У. Мэндэле Мойхер-Сфорым. (Дзіцячыя і юнацкія гады). Пер. з яўр. мовы В. Вольскага. Мінск, 1940. 162 с.; Дворкина Ю. А. Фердинанд Фрейлигат. Под ред. проф. Ф. Шиллера. Минск, Белорус. Акад. наук, 1935. 94 с. (Белорус. Акад. наук. Ин-т литературы и искусства).

³ У час вайны былі надрукаваны два зборнікі ўспамінаў і артыкулаў, прысвечаных памяці Янкі Купалы: Памяці Янкі Купалы. (1882—1942). М., Выд-ва ЦК КП(б)Б «Савецкая Беларусь», 1943. 72 с. з партр. і іл.; Памяти Янки Купалы. Сборник под ред. народного поэта БССР Якуба Коласа. (Ташкент), Изд-во Акад. наук БССР, 1943. 76 с.

⁴ Мозольков Е. Янка Купала. Жизнь и творчество. М., Сов. писатель, 1949. 183 с. с илл.

год выдадзена каля 50 кніг, прысвечаных жыццю і творчасці асобных пісьменнікаў — В. Дуціна-Марцінкевіча, Ф. Багушэвіча, Я. Лучыны, М. Багдановіча, Цёткі, Я. Купалы, Я. Коласа, З. Бядулі, Ц. Гартнага, Я. Маўра, М. Чарота, К. Чорнага, К. Крапівы, М. Лынькова, П. Глебкі, П. Броўкі, Э. Самуілёнка, П. Пестрака, М. Танка, А. Куляшова, Хв. Шынклера, П. Панчанкі і Я. Брыля¹.

Побач з манаграфіямі выдаюцца зборнікі матэрыялаў, успамінаў і артыкулаў аб вядомых беларускіх пісьменніках. Такія зборнікі прысвечаны Я. Купалу, Я. Коласу, К. Чорнаму, Э. Самуілёнку². Некалькі пазней з'яўляюцца кнігі, прысвечаныя дэталёваму аналізу асобных твораў пісьменнікаў³.

Ад аналізу творчасці асобных пісьменнікаў беларускія літаратуразнаўцы і крытыкі паступова пераходзяць да абагульняючых прац, у якіх імкнуча намалююць карціну развіцця беларускай літаратуры і раскрыць заканамернасці літаратурных з'яў, выявіць традыцыі класічнай спадчыны і новыя якасці савецкай літаратуры. Подступам да такіх работ былі агляды беларускай літаратуры па перыядах. Гэта кнігі М. К. Дабрыніна «Беларуская літаратура. Старажытны перыяд» (Мінск, 1952); П. П. Ахрыменкі «Белорусская литература второй половины XVII—XVIII веков» (Гомель, 1957); В. Вольскага «Нарысы па гісторыі беларускай літаратуры эпохі феадалізму» (Мінск, 1958); С. К. Майхровіча «Нарысы беларускай літаратуры XIX стагоддзя» (Мінск, 1957); «Очерк истории белорусской советской литературы» (М., 1954), падрыхтаваны Інстытутам літаратуры імя Янкі Купалы Акадэміі навук БССР і выдадзены Інстытутам сусветнай літаратуры імя А. М. Горкага; «Нарысы па гісторыі беларускай літаратуры» (Мінск, 1956), напісаныя калектывам супрацоўнікаў Інстытута літаратуры імя Янкі Купалы, і інш.

¹ Бібліяграфічнае апісанне кніг гл. у даведніку пад парадкавымі №№ 162—165, 170, 171, 173, 174, 176, 178—180, 183—185, 187, 192—205, 226, 227, 228, 230, 234, 236, 243—252, 255, 257, 258, 268—270, 271, 277, 278, 280, 282, 285, 289, 290, 290а, 294, 296, 298—301, 309.

² Гл. №№ 190, 191, 239—242, 286, 297.

³ Гл. №№ 206, 216, 218.

У кнігах, прысвечаных разгляду літаратуры дарэвалюцыйнага перыяду, сабраны багаты фактычны матэрыял. Чытачу сталі вядомы многія новыя факты з творчай біяграфіі В. Дуіна-Марцінкевіча, Ф. Багушэвіча, Я. Лучыны, А. Гурыновіча і інш. пісьменнікаў-дэмакратаў XIX стагоддзя.

Значна слабей да таго часу была распрацавана гісторыя беларускай савецкай літаратуры. «Очерк истории белорусской советской литературы»¹, выдадзены ў 1964 годзе ў Маскве, напісаны быў яшчэ ва ўмовах панавання культуры асобы. З гэтай прычыны ў ім няма імён таленавітых беларускіх савецкіх пісьменнікаў, і кніга не дае поўнай карціны развіцця беларускай савецкай літаратуры. Мала новага ўносіць у гэтых адносінах і дапаможнік для вышэйшых навучальных устаноў «Нарысы па гісторыі беларускай літаратуры», выдадзены ў 1956 годзе. Калектыў Інстытута літаратуры імя Янкі Купалы Акадэміі навук БССР працуе зараз над чатырохтомным нарысам гісторыі беларускай літаратуры, у якім савецкай літаратуры будзе адведзена вялікае месца.

Велізарнае значэнне для развіцця беларускага літаратуразнаўства, як і для развіцця ўсіх навук, меў XX з'езд КПСС. Іменна пасля XX з'езда беларускае літаратуразнаўства і крытыка ад збору літаратурных фактаў пераходзяць да глыбокага аналізу і абагульненняў. Яшчэ больш нацэльваюць літаратуразнаўства на распрацоўку тэарэтычных пытанняў і, у першую чаргу, тэорыі сацыялістычнага рэалізму, рашэнні XXII з'езда нашай партыі і прынятая з'ездам Праграма КПСС.

У 1957—1963 гг. выдаюцца літаратуразнаўчыя і крытычныя работы, у якіх выкарыстоўваюцца багатыя архіўныя фонды і вялікі фактычны матэрыял, даследуюцца новыя з'явы ў нашай літаратуры, творча развіваецца марксісцка-ленінская навука аб літаратуры. З 1958 года Інстытут літаратуры Акадэміі навук БССР пачаў выдаваць выпускі зборніка «Беларуская літаратура. Даследаванні і публікацыі»¹, у якіх змяшчаюцца як тэа-

¹Очерк истории белорусской советской литературы. М., Изд-во Акад. наук СССР, 1954. 400 с.

рэтычныя працы, так і новыя архіўныя публікацыі. Некаторыя работы шырока ставяць пытанні ўзнікнення і развіцця ў беларускай літаратуры XIX стагоддзя крытычнага рэалізму (Барысенка В. Францішак Багушэвіч і праблема рэалізму ў беларускай літаратуры XIX стагоддзя. Мінск, 1957. Ларчанка М. На шляхах да рэалізму. Мінск, 1958; Па шляху рэалізму. Мінск, 1959) і праблемы развіцця сацыялістычнага рэалізма (Івашин В. У истоков социалистического реализма. Минск, 1963; Перкін Н. С. Шляхі развіцця беларускай савецкай літаратуры. Мінск, 1960). У гэтых працах асвятляюцца праблемы народнасці, партыйнасці і нацыянальнай спецыфікі беларускай літаратуры.

Вырашаючы праблему народнасці мастацкай літаратуры, беларускія даследчыкі вывучаюць узаемасувязі вуснай народнай творчасці і літаратуры. З 1961 года выдана некалькі кніг на гэтую тэму (Ахрыменка П. Беларуская літаратура і фальклор. Мінск, 1962; Василёнок С. И. Фольклор и литература Белоруссии эпохи феодализма. М., 1961; Грынчык М. Максім Багдановіч і народная паэзія. Мінск, 1963).

У апошні час у працах беларускіх літаратуразнаўцаў і крытыкаў заўважаецца ўсё большая зацікаўленасць праблемамі майстэрства пісьменніка, пытаннямі спецыфікі асобных жанраў, асаблівасцямі іх развіцця ў савецкай літаратуры. Тут можна назваць цэлы шэраг аглядаў асобных жанраў за пэўны перыяд і ў творчасці асобных пісьменнікаў. Пытанні развіцця беларускай прозы² даследуюцца ў кнігах Ю. Пшыркова, А. Адамовіча, Ю. Канэ і інш. Кнігі Р. Бярозкіна, Л. Залескай, Я. Казека, Н. Гілевіча прысвечаны развіццю беларускай паэзіі і праблемам майстэрства паэта³.

Аб беларускай драматургіі⁴ напісаны кнігі А. Семяновіча, А. Саннікава, Я. Усікава, М. Яраша і інш. Нека-

¹ Беларуская літаратура. Даследаванні і публікацыі. Мінск, Акадэмія навук БССР, 1958—1963... (Акад. навук БССР, Ін-т літаратуры імя Янкі Купалы). Т. 1. 1958; т. 2. 1959; т. 3. 1960; т. 4. 1961; т. 5. 1963.

² Гл. №№ 115, 116, 118, 121 запісаў даведніка.

³ Гл. №№ 124, 128, 129 запісаў даведніка.

⁴ Гл. №№ 130, 130а, 131 запісаў даведніка.

торыя кнігі цалкам прысвечаны праблемам майстэрства пісьменніка (Адамовіч А. Шлях да майстэрства. Станаўленне мастацкага стылю К. Чорнага. Мінск, 1958; Адамовіч А. Культура творчасці. Мінск, 1959). З'явіліся работы аб майстэрстве мастацкага перакладу. (Палітыка Д. Янка Купала — перакладчык. Мінск, 1957).

Значна большую, чым раней, увагу надае крытыка пытанням мовы мастацкага твору: выдадзены першыя кнігі, прысвечаныя спецыяльна гэтаму пытання (Юрэвіч У. Слова і вобраз. Назіранні над мовай мастацкага твора. Мінск, 1961; Сцяшковіч Т. З назіранняў над мовай К. Крапівы. Мінск, 1961; Анічэнка У. В. і Жураўскі А. І. Пісьменнік і мова. Хрэстаматыя. Мінск, 1962).

Жыва цікавяць літаратуразнаўцаў рэспублікі пытанні ўзаемадзейнасці літаратур народаў СССР, а таксама сувязі беларускай літаратуры з замежнымі літаратурамі. На гэтую тэму напісана ўжо нямала прац. Прыгадаем кнігі М. Ларчанкі «Сувязі беларускай літаратуры з літаратурамі суседніх славянскіх народаў у другой палове XIX ст.» (1958) і «Славянская супольнасць» (1963), С. Александровіча «Старонкі братняй дружбы» (1960), В. Барысенкі і В. Івашына «Роля рускай класічнай літаратуры ў развіцці рэалізму беларускай літаратуры XX ст.» (1963), М. Клімковіча «Аб жыватворчым уплыве рускай літаратуры на беларускую літаратуру» (1955), П. Ахрыменкі «Фальклорна-літаратурныя сувязі ўкраінскага і беларускага народаў» (1959), Д. Фактаровіча «Беларуская савецкая літаратура за мяжой» (1961), А. Лойкі і Н. Перкіна «Беларуска-польскія літаратурныя ўзаемасувязі ў XIX ст.» (1963), Л. Цімашковай «Беларуска-балгарскія літаратурныя сувязі» (1963) і інш. Выдадзены кнігі аб творчых ўзаемасувязях беларускай літаратуры з асобнымі рускімі, украінскімі і польскімі пісьменнікамі¹.

Гісторыя літаратур асобных народаў СССР і зарубешных літаратур таксама цікавіць літаратуразнаўцаў Беларусі. За пасляваенны час вышлі з друку змястоўныя кнігі даследчыкаў Э. Гурэвіч, Ф. Куляшова, Д. Палітыкі, А. Рубцова, В. Захаравай і іншых па пы-

¹ Гл. №№ 310—320, 324, 328, 330—338, 341, 345 запісаў даведніка.

таньнях развіцця рускай прозы і драматургіі¹ і работы Б. Міцкевіча, А. Кляўчэні і В. Цімафеевай па пытаннях замежнай літаратуры². Аб развіцці рускай літаратуры выдадзена многа аўтарэфератаў дысертацый, напісаных літаратуразнаўцамі БССР. Праглядаючы іх, трэба, аднак, адзначыць, што тэмы для навуковага даследавання выбіраліся часам далёкія ад жыцця, або шырока распрацаваныя ўжо савецкімі літаратуразнаўцамі³.

Беларускія крытыкі шырока публікуюць у перыядычным друку свае назіранні і роздумы аб шляхах развіцця беларускай літаратуры ў цэлым і асобных яе жанраў. За апошнія гады пільная ўвага крытыкі накіравана на адлюстраванне сучасніка ў мастацкай літаратуры. Крытыкі-прафесіяналы выступаюць ужо з цэлымі зборнікамі сваіх прац⁴. Кнігі Р. Бярозкіна, Я. Герцовіча, Я. Казекі, А. Адамовіча, Ю. Канэ, Р. Шкрабы і інш. — гэта жывы водгук на з'явы сучаснай беларускай літаратуры, думкі аб шляхах яе развіцця.

Праблемам сучаснай беларускай літаратуры прысвечаны і калектыўны зборнік «Літаратура нашых дзён» (Мінск, 1963), падрыхтаваны секцыяй крытыкаў Саюза пісьменнікаў БССР.

Характэрна, што ў рады літаратуразнаўцаў-даследчыкаў і ў рады крытыкаў уліваюцца ўсё новыя і новыя

¹ Гурэвіч Э. Творчая гісторыя раманаў М. Астроўскага. Мінск, 1957; Кулешов Ф. Творческий путь А. И. Куприна. Минск, 1963; Палітыко Д. Роман И. А. Гончарова «Обрыв». Минск, 1958; Рубцов А. Из истории русской драматургии конца XIX — начала XX века. Ч. I. 1960; Ч. 2. 1962. Захарова В. К вопросу о художественном мастерстве М. Горького. Минск, 1960.

² Мицкевич Б. М. Шарль де Костер и становление реализма в бельгийской литературе. Минск, 1960; Кляўчэня А. С. Грамадска-палітычныя і сацыяльныя погляды Адама Міцкевіча. Минск, 1959; Тимофеева В. М. Великий польский поэт Адам Мицкевич. Минск, 1955.

³ Косяалева К. В. Элементы народного языка в баснях А. П. Сумарокова. Автореферат дисс. на соискание учен. степени кандидата филолог. наук. Минск, 1955. (Белорус. гос. ун-т им. В. И. Ленина). Паина Р. Б. Роль и значение А. Д. Кантемира в истории русской литературы. Автореферат дисс. на соискание учен. степени кандидата филолог. наук. Минск, 1954 (Белорус. гос. ун-т им. В. И. Ленина) і інш.

⁴ Гл. №№ 94—104, 106, 107, 117.

маладыя сілы. З кожным годам круг аўтараў усё пашыраецца. Калі ў 1952 годзе 9 аўтараў выдалі асобныя літаратуразнаўчыя і крытычныя кнігі, то ў 1962 годзе — 21 аўтар.

У апошнія гады наглядаецца таксама большая разнастайнасць літаратуразнаўчых і крытычных работ. Побач з даследаваннямі усё больш выдаецца папулярных нарысаў аб жыцці і дзейнасці асобных пісьменнікаў. З 1948 года па 1962 год толькі Таварыствам па распаўсюджванню палітычных і навуковых ведаў Беларусі выдадзена 6 папулярных нарысаў аб рускіх пісьменніках, 16 — аб беларускіх, 3 — аб літаратурных сувязях рускай і украінскай літаратур з беларускай, адзін пра выдатнага польскага паэта Адама Міцкевіча. Побач з нарысамі пра асобных пісьменнікаў Таварыствам выдаваліся тэматычныя агляды літаратуры, напрыклад: Лянсу А. Я. Пісьменнікі Савецкай Беларусі аб працоўных подзвігах свайго народа (Мінск, 1959); Міхалап Я. Г. Беларускія пісьменнікі аб рэлігіі (Мінск, 1961); Кавалёў П. Беларуская савецкая літаратура ў барацьбе за мір (Мінск, 1951) і інш., а таксама кароткія агляды беларускай савецкай літаратуры¹.

Цікавыя звесткі аб жыцці і літаратурнай дзейнасці асобных пісьменнікаў дае і мемуарная літаратура (Азгур З. Незабыўнае. Мінск, 1962; Хведаровіч М. Памятныя сустрэчы. Мінск, 1963; Слова пра сябра. Мінск, 1962; Лужанін М. Колас расказвае пра сябе. Мінск, 1964). Успаміны пра Янку Купалу, Якуба Коласа і Кузьму Чорнага друкаваліся ў агульных зборніках артыкулаў і матэрыялаў, прысвечаных іх жыццю і дзейнасці. У 1963 годзе выдадзена каштоўная кніга «Пяцьдзесят чатыры дарогі», складзеная з аўтабіяграфій беларускіх пісьменнікаў. Многія аўтабіяграфіі напісаны спецыяльна для гэтага выдання. Кнігу нарысаў пра беларускіх пісьменнікаў напісаў С. Александровіч «Незабыўнымі сцэжамі». (Мінск, 1959).

У апошнія гады пасля вялікага перапынку зноў пачалі выдавацца метадычныя дапаможнікі па вывучэнню ў школе творчасці беларускіх пісьменнікаў — Янкі Ку-

¹ Гл. №№ 133, 135, 136, 140.

палы¹, Якуба Коласа², Кузьмы Чорнага³, Міхася Лынькова⁴, а таксама метадычныя брашуры тыпу «Атэістычнае выхаванне на ўроках беларускай літаратуры». Вучэбна-педагагічнае выдавецтва БССР выпусціла ў дапамогу настаўнікам два альбомы аб творчым шляху Янкі Купалы і Якуба Коласа⁵. У 1963 годзе выдадзены першыя метадычныя дапаможнікі студэнтам для семінарскага вывучэння творчасці Янкі Купалы (напісан калектывам выкладчыкаў Мінскага педінстытута) і Міхася Лынькова (аўтар — выкладчык Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта Ф. І. Куляшоў)⁶.

Толькі ў 50-я гады пачала развівацца бібліяграфія беларускай мастацкай літаратуры і літаратуразнаўчых прац. Работу гэту вядуць Дзяржаўная бібліятэка БССР імя У. І. Леніна і літаратурныя музеі Янкі Купалы і Якуба Коласа. У апошні час бібліяграфіяй зацікавіўся і Інстытут літаратуры Акадэміі навук БССР.

Да гэтага часу выдадзена некалькі б.б.ліяграфічных даведнікаў аб творчасці Янкі Купалы, Якуба Коласа, Максіма Багдановіча, Кузьмы Чорнага, Кандрата Крапівы, Пятра Глебкі і Івана Мележа і серыя бібліяграфічных памятак пра сучасных беларускіх пісьменнікаў⁷. З'яўляюцца і абагульняючыя працы. У 1962 г. Дзяржаўнае выдавецтва БССР выдала бібліяграфію мастацкай літаратуры савецкай Беларусі (кніг) за 1917—1960 гады, падрыхтаваную Дзяржаўнай бібліятэкай БССР імя У. І. Леніна⁸. У гэтым выданні апісаны арыгіналы і пераклады беларускай літаратуры на мовы народаў СССР і на замежныя мовы. З літаратуразнаўчых работ у бібліяграфіі адзначаны ўсе ўступныя артыкулы да выданняў твораў асобных пісьменнікаў.

У 1963 годзе Выдавецтвам Акадэміі навук БССР выдадзена бібліяграфія «Сувязі беларускай літаратуры з

¹ Гл. № 261

² Гл. № 205, 215, 219

³ Гл. № 305

⁴ Гл. № 273

⁵ Гл. №№ 194, 261

⁶ Гл. № 274

⁷ Гл. №№ 163, 177, 186 222—225, 233, 238, 265—267, 275, 276, 281, 291, 293, 306, 308.

⁸ Гл. № 110.

літаратурамі зарубежных славянскіх народаў. 1906—1962», складзеная супрацоўнікамі Інстытута літаратуры імя Янкі Купалы А. Мажэйкам і Л. Самасейкам. У гэтым даведніку паказаны і літаратуразнаўчыя работы аб творчасці беларускіх, польскіх, чэхаславацкіх і югаслаўскіх пісьменнікаў.

* * *

Спецыяльных бібліяграфічных даведнікаў па пытаннях беларускага літаратуразнаўства да гэтага часу не было. Даная бібліяграфія з'яўляецца першай спробай сабраць і сістэматызаваць працы беларускіх даследчыкаў літаратуры і крытыкаў, выдадзеныя асобнымі выданнямі ў пасляваенны (1945—1963) час¹.

У бібліяграфічны даведнік уключаны навуковыя даследаванні, зборнікі крытычных артыкулаў, папулярныя кнігі і брашуры, успаміны, метадычныя дапаможнікі, аўтарэфераты дысертацый і бібліяграфічныя выданні.

Літаратура размеркавана ў даведніку па некалькіх тэматычных раздзелах. Калі ў кнізе асвятляецца па некалькі тэм, аднесеных да розных раздзелаў даведніка, апісанне яе дубліруецца з адсылкай да асноўнага апісання з анатацыяй.

Чытач знойдзе ў даведніку звесткі аб працах беларускіх аўтараў па тэарэтычных праблемах літаратурнага працэса, даследаваннях і папулярных аглядах асобных перыядаў развіцця беларускай літаратуры і творчасці асобных пісьменнікаў Беларусі, кнігах, прысвечаных плённым літаратурным сувязям розных нацыянальных літаратур². У адпаведных раздзелах бібліяграфіі зме-

¹ Уключаны таксама некалькі новых кніг, выдадзеных у студзені—маі 1964 года, гл. №№ 43, 62, 130а, 176а, 203а, 203б, 290а, 311а.

² У бібліяграфію не ўвайшлі кнігі беларускіх крытыкаў і даследчыкаў, прысвечаныя вывучэнню літаратурнага народаў СССР і творчасці зарубежных пісьменнікаў. З іх выбраны толькі кнігі, характарызуючыя творчыя сувязі беларускай літаратуры з іншымі літаратурамі. Не паказваюцца ў бібліяграфіі і аўтарэфераты апублікаваных дысертацый, а таксама некалькі кніг, якія страцілі на сёння сваю навуковую і практычную вартасць.

шчаны таксама апісанні кніг рускіх і украінскіх даследчыкаў, прысвечаныя разгляду беларускай літаратуры.

Паасобныя выданні мелі істотныя недахопы, крытыкаваліся ў друку. Каб чытачу лягчэй было скласці ўяўленне аб працы, у бібліяграфіі, пры апісанні кожнай кнігі, раскрываецца яе змест, а пасля анатацыі паказваюцца рэцэнзіі на кнігу, апублікаваныя ў перыядычным друку.

У бібліяграфію не ўключаны публікацыі з перыядычных выданняў¹ і ўводныя артыкулы да мастацкіх кніг асобных пісьменнікаў². Бібліяграфія артыкулаў павінна скласці па задуме аўтара другую частку даведніка.

У картатэках бібліятэк звычайна збіраюцца ўсе асноўныя матэрыялы па пытаннях гісторыі літаратуры і крытыкі з часопісаў і актыўна выкарыстоўваюцца ў штодзённай рабоце з чытачом. Шмат цяжэй бывае часам знайсці матэрыял у зборніках і кнігах, якія ахопліваюць вялікі перыяд у развіцці літаратуры, або ўзнямаюць розныя праблемы і пытанні, асвятляюць творчасць многіх пісьменнікаў. Багаты канкрэтны змест такіх кніг немагчыма раскрыць на каталожнай картцы. Задача данай бібліяграфіі — па магчымасці раскрыць перад чытачом канкрэтны змест літаратуразнаўчых работ, выдадзеных асобнымі выданнямі.

Змест кніг раскрываецца ў анатацыях і дапаможных паказальніках да бібліяграфіі. Анатацыі носяць даведачны характар. У іх раскрываецца тэматыка кнігі, называюцца імёны аўтараў, творы якіх разглядаюцца ў ёй. Звесткі аб аўтарах і творах перанесены з анатацый у

¹ Літаратуразнаўчыя артыкулы аб беларускай літаратуры, апублікаваныя ў рускім (саюзным і рэспубліканскім) друку, зарэгістраваны ў бібліяграфіях І. І. Старцава «Художественная литература народов СССР. Библиография. 1934—1954». (М., 1957, с. 139—145); «Художественная литература народов СССР. Библиография. 1955—1959». (М., 1964, с. 127—132). Артыкулы аб жыцці і дзейнасці асобных беларускіх пісьменнікаў называюцца ў гэтых бібліяграфіях пасля мастацкіх тэкстаў аўтараў, якім яны прысвечаны, у раздзелах «Белорусская литература».

² Яны паказаны ў бібліяграфіі: Ватацы Н. Б. Мастацкая літаратура Савецкай Беларусі. (1917—1960). Бібліяграфія асобных выданняў. Мінск, 1962. (Гл. па «Імянному паказальніку» на прозвішча пісьменніка, якому прысвечаны артыкул, або на прозвішча аўтара артыкула).

дапаможныя паказальнікі. Па гэтых паказальніках можна атрымаць уяўленне аб тым, у якіх кнігах разглядаецца творчасць пісьменніка або ананімны твор, дзе можна знайсці характарыстыку асобных перыядычных выданняў.

Бібліяграфічны даведнік разлічаны на даследчыкаў, выкладчыкаў літаратуры, аспірантаў, студэнтаў-філолагаў і бібліятэчных работнікаў.

І. ТЭОРЫЯ ЛІТАРАТУРЫ

1. **Маркс К. и Энгельс Ф.** О литературе. (Сборник). М., Госиздат, 1958. 320 с.

2. **Ленін У. І.** Партыйная арганізацыя і партыйная літаратура. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1951. 9 с. (Ін-т гісторыі партыі ЦК КП(б)Б — філіял Ін-та Маркса—Энгельса—Леніна пры ЦК ВКП(б)).

3. **Ленін В. И.** О литературе и искусстве. (Сборник. Сост. Н. И. Крутикова. Вступит. статья Б. Рюрикова, с. 9—48). Изд. 2-е, доп. М., Госполитиздат, 1960. 783 с.; 1 л. портр. (Памятники мировой эстетич. и критич. мысли).

4. **О литературе.** Сборник документов. Сост. М. В. Колядин. М., Учпедгиз, 1960. 256 с.

5. **О литературе и искусстве.** Сборник документов. Изд. 2-е, доп. М., «Сов. Россия», 1960. 266 с.

6. **Пастанова Пленума Цэнтральнага камітэта КПСС.** Чэрвень 1963 г. Аб чарговых задачах ідэалагічнай работы партыі. — Аб маючай адбыцца сустрэчы прадстаўнікоў ЦК КПСС з прадстаўнікамі ЦК КПК. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1963. 24 с.

* * *

11. **Ломидзе Г.** Единство и многообразие. Вопросы национальной специфики советской литературы. М., Сов. писатель, 1957. 291 с.

О национальной специфике в белорусской литературе и выска-

званнях по этому вопросу литературоведов и писателей Белоруссии см. на с. 29—30, 33, 104, 193—194.

Рец.: журн. «Вопросы литературы», 1957, № 7, с. 233—243 (*Пархоменко, М.* О проблемах национальной специфики); «Дружба народов», 1959, № 3, с. 259—262 (*Краульинь К.* На подступах к большой эстетической проблеме); «Нева», 1958, № 1, с. 194—196 (*Иезуитов Г.*)

12. **Островский К. С.** Советская литература — могучее средство коммунистического воспитания трудящихся. Минск, 1958. 36 с. (О-во по распространению полит. и науч. знаний БССР).

В брошюре разъясняется познавательная и воспитательная функция художественной литературы и ленинский принцип партийности литературы. На конкретном анализе отдельных произведений русской и белорусской советской литературы («В. И. Ленин» М. Горького, «Хорошо» В. Маяковского, «Как закалялась сталь» Н. Островского, «Судьба человека» М. Шолохова, «Василий Теркин» А. Твардовского, «Журбины» В. Кочетова, «Районные будни» В. Овечкина, «Когда сливаются реки» П. Бровки, «Глубокое течение» И. Шамякина и др.) автор показывает роль советской литературы в воспитании у человека коммунистической идеологии и морали: патриотизма, интернационализма, гуманизма, коммунистического отношения к труду и т. д.; формулирует основные задачи, которые стоят перед современной советской литературой.

13. **Островский К. С.** Роль советской литературы послевоенного периода в деле коммунистического воспитания трудящихся. Автореферат дисс. на соискание учен. степени кандидата филол. наук. Минск, 1952. (Белорус. гос. ун-т им. В. И. Ленина).

14. **Жаков А. Г.** Социалистический реализм — основной художественный метод советской литературы. Пособие для студентов-заочников филол. фак. пединститутов. Минск, Изд-во М-ва высш., сред. спец. и проф. образования БССР, 1962. 40 с.

В брошюре рассматриваются основные идейно-эстетические особенности метода социалистического реализма, их формирование и утверждение в русской советской литературе.

Большое внимание обращается на правильное понимание взаимоотношения метода и мировоззрения, новаторства советской литературы, места и роли революционной романтики в социалистическом реализме. Теоретические положения иллюстрируются примерами из русской советской литературы.

15. **Ивашин В. В.** У истоков социалистического ре-

лизма. Мінск, Изд-во Акад. наук БССР, 1963. 331 с. (Акад. наук БССР. Ін-т літаратуры ім. Янкі Купалы).

См. анатацыю № 74.

16. **Перкін Н. С.** Шляхі развіцця беларускай савецкай літаратуры 20—30 гг. Праблемы сацыялістычнага рэалізму. Мінск, Выд-ва Акад. навук БССР, 1960. 396 с.

Гл. анатацыю № 91

17. **Лянсу А. Я.** Станаўленне метаду сацыялістычнага рэалізму ў творчасці Янкі Купалы. Мінск, Выд-ва М-ва вышэйш., сярэд. спец. і праф. адукацыі БССР, 1962. 87 с.

Гл. анатацыю № 257

18. **Барысенка В. В. і Івашын В. У.** Роля рускай класічнай літаратуры ў развіцці рэалізму беларускай літаратуры ХХ ст. Мінск, Выд-ва Акад. навук БССР, 1963. 36 с. (Акад. навук БССР. Беларус. кам. славістаў. V міжнар. з'езд славістаў).

Гл. анатацыю № 314

19. **Ларчанка М. Г.** На шляхах да рэалізму. Мінск, Выд-ва Беларус. дзярж. ун-та, 1958. 239 с.

Гл. анатацыю № 66

20. **Ларчанка М. Г.** Па шляху рэалізму. Мінск, Выд-ва Беларус. дзярж. ун-та, 1959. 256 с. (Беларус. дзярж. ун-т імя У. І. Леніна).

Гл. анатацыю № 67.

21. **Барысенка В. В.** Францішак Багушэвіч і праблема рэалізму ў беларускай літаратуры ХІХ стагоддзя. Мінск, Выд-ва Акад. навук БССР, 1957. 365 с. (Акад. навук БССР. Ін-т літаратуры і мастацтва).

Гл. анатацыю № 65

22. **Ларченко М. Г.** Становление и развитие реализма в белорусской литературе ХІХ века. Автореферат дисс. на соискание учен. степени доктора филол. наук. Мінск, 1955. 32 с. (Ин-т мировой литературы им. А. М. Горького. Белорус. гос. ун-т им. В. И. Ленина).

23. **Юрэвіч У.** Слова і вобраз. Назіранні над мовай мастацкага твора. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1961. 151 с.

«У кнізе расказваецца аб тым, як пісьменнік у пошуках вобраза знаходзіць тыя словы, што дапамагаюць яму з найбольшай выразнасцю данесці да чытача ідэі, раскрыць характары герояў, як у гэтых пошуках параджаецца самабытнасць стылю, адзінства зместу і формы, без якога пельга ўявіць сабе ніводнага рэалістычнага твора» (с. 2).

У кнізе разглядаецца мова твораў Ф. Багушэвіча, Я. Купалы, Я. Коласа, Ц. Гартнага, Р. Барадуліна, П. Броўкі, Я. Брыля, В. Быкава, З. Бядулі, М. Вадапосава, В. Віткі, І. Калесніка, М. Лынькова, І. Навуменкі, П. Панчанкі, П. Пестрака, І. Пташнікава, Р. Сабаленкі, А. Савіцкага, Я. Скрыгана, М. Танка, А. Чарнышэвіча, К. Чорнага, І. Шамякіна і У. Шыцкіка.

Рэц.: часоп. «Польмя», 1961, № 7, с. 175—177. (Александровіч С. Цудадзейная сіла слова). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1961. 4 ліп. (Лойка А. Свая тэма знойдзена).

24. **Макарэвіч А. А.** Кароткі літаратуразнаўчы слоўнік. Мінск, Выд-ва «Вышэйш. школа», 1963. 135 с.

«...Слоўнік прызначаецца для студэнтаў-філолагаў вышэйшых навучальных устаноў, выкладчыкаў мовы і літаратуры і вучняў сярэдніх школ. У «Слоўніку» растлумачваюцца каля шасцісот найбольш ходкіх літаратуразнаўчых тэрмінаў і паняццяў. У якасці ілюстрацыйнага матэрыялу бяруцца прыклады пераважна з беларускай, а таксама з рускай і зарубежнай літаратур і вуснай народнай творчасці» (с. 3).

Рэц.: часоп. «Польмя», 1964, № 5, с. 184—187 (Чамярэцкі В. Памылкі па алфавіту). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1964, 14 лют. (Боган У. А ці неаспрэчны яго аутарытэт?); «Магіл. праўда», 1963, 13 снеж. (Луцкі А. Дарадчык і кансультант).

25. **Теория литературы.** Конспективный курс. Для заочников факультета языка и литературы пединститутов. 1-й курс. Минск, Изд. НКП БССР, 1940. (НКП БССР. Упр. высш. школы).

26. [Гуторов И. В.] Введение в литературоведение. Метод. указания для студентов-заочников филол. фак. Белорус. гос. ун-та им. В.И. Ленина и заочников филол. фак. журналистики Моск. ордена Ленина гос. ун-та им. М. В. Ломоносова. [Минск, 1954]. 36 с.

27. **Гуторов И. В.** Вопросы литературоведения. Ме-

год. пособие для заочников. 2-е, расшир. изд. Минск, Изд-во Белорус. гос. ун-та, 1958. 225 с. (Белорус. гос. ун-т им. В. И. Ленина).

Учебное пособие по курсу «Основы литературоведения».

Содержание: 1. Литературоведение как наука и важнейшие этапы его развития. — 2. Марксистско-ленинское учение о литературе. — 3. Составные элементы литературных произведений. — 4. Единство содержания, композиции и формы в литературном произведении. — 5. Изобразительные и выразительные средства языка художественной литературы. — 6. Основные системы стихосложения. — 7. Рифмы и строфика. — 8. Разделение литературы на роды и виды. — 9. Теория социалистического реализма — высшее достижение научного литературоведения. — 10. Против буржуазной реакции в художественном творчестве. — Приложение. Тематика контрольных и курсовых работ по литературоведению.

Рец.: журн. «Молодая гвардия», 1959, № 9, с. 217—218 (Балихин А. Издание второе и расширенное...)

28. **Анічэнка У. В. і Жураўскі А. І.** Письменник і мова. Хрэстаматыя. Склалі: У. Анічэнка і А. Жураўскі. Мінск, Выд-ва вышэйш., сярэд. спец. і праф. адукацыі БССР, 1962. 249 с.

«У першым раздзеле прыходзяца выказанні пераважна М. Багдановіча, К. Крапівы і В. Вольскага аб паходжанні беларускай мовы і становішчы яе ў часы знаходжання Беларусі ў складзе Вялікага Княства Літоўскага і Рэчы Паспалітай. Пэўнае месца адводзіцца тут характарыстыцы ролі некаторых дзеячоў беларускай культуры [Г. Скарыны, С. Буднага, В. Цяпінскага] у развіцці старажытнай беларускай літаратурнай мовы...»

Другі раздзел змяшчае матэрыялы, якія характарызуюць становішча беларускай мовы ў дакастрычніцкі перыяд. Значную цікавасць прадстаўляюць тут выказанні, звязаныя з барацьбой перадавых пісьменнікаў XIX — пачатку XX ст. ст. (В. Дуніна-Марцінкевіча, Ф. Багушэвіча, А. Абуховіча, Цёткі) за раўнапраўе беларускай мовы і ўвядзенне яе ў шырокія сферы грамадзянскага жыцця...

Вялікае месца займаюць у кнізе матэрыялы, прысвечаныя пытанням сучаснай беларускай мовы... і выказанні аб мове некаторых пісьменнікаў». (с. 8—9).

Рэц.: часоп. «Польмя», 1962, № 11, с. 174—179 (Шкраба Р. Письменник і мова). — «Настаўніцкая газета», 1963, 9 студз. (Барысай В. Першая ўдалая спроба).

29. **Янкоўскі Ф. М.** Крылатыя словы і афарызмы. 3 беларускіх літаратурных крыніц. [Рэд. П. Ф. Глебка]. Мінск, Выд-ва Акад. навук БССР, 1960. 135 с.

«У гэты выпуск уключаюцца словы і афарызмы, узятыя з беларускіх літаратурных крыніц... Акрамя крылатых афарыстычных выслоўяў, сюды ўнесены імёны літаратурных герояў (напрыклад, Ту-

ляга, Гарлахвацкі), а таксама некаторыя ацэнкі выдатных людзей (напрыклад, «Атаман мужыцкай праўды»), (с. 7).

Рэц.: часоп. «Полымя», 1960, № 6, с. 188—189 (Базарэвіч М. Крылатае слова); «Маладосць», 1960, № 10, с. 153—154 (Чамярыцкі В. Слова крылатыя і бяскрылыя).

Выказванні пісьменнікаў па пытаннях тэорыі літаратуры

30. **Колас Я.** Публіцыстычныя і крытычныя артыкулы. [Пад рэд. і з прадмовай П. Броўкі]. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1957. 586 с., з партр. (Акад. навук БССР. Ін-т літаратуры імя Я. Купалы).

Гл. артыкулы: Мова Лынькова па раману «На чырвоных лядах». — «Аманал» А. Куляшова. — За высокую ідэйнасць і мастацкую дасканаласць. — Прамова на Другім з'ездзе савецкіх пісьменнікаў БССР. — Развіваць і ўзбагачаць літаратурную мову. — Аб літаратурнай працы. — Уступная прмова на 3-м з'ездзе савецкіх пісьменнікаў Беларусі. — Літаратурная учеба. — Писатели должны помочь. — Высокие и благородные задачи советской литературы. — Выступление в Доме литераторов. — Выступление на Втором Всесоюзном съезде советских писателей. — Писатель и его работа. — Современность и писатель.

Гл. таксама анатацыю № 46

31. **Чорны К.** Збор твораў. У шасці тамах. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1955.

Т. VI: Песы, артыкулы, фельетоны, нарысы. 470 с.

Гл. артыкулы: Літаратурныя творы прозай вясковых аўтараў. — Замест паштовае скрынкі. [Парады маладым аўтарам]. — Культура мовы. (Заўвагі да перакладу мастацкай літаратуры). — Рэальная шматграннасць і філасофскае адзінства. — Заўвагі пра драматургію. — Сіла нашай культуры — у інтэрнацыяналізме. — Вялікая і малая тэма. Разварот творчага замыслу. — Працаваць над драматургічным словам. — Рэальнасць, фантазія, вымысел.

Гл. таксама анатацыю № 48.

32. **Крапіва К.** Збор твораў. У трох тамах. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1956.

т. 2. Проза. 584 с.

Гл. артыкулы: Думкі пра сатыру. — Што мне рупіць. — Слова да малодшых. — Песы і вобразы. — Аб сатырычнай камедыі. — Канфлікт — аснова п'есы.

Гл. таксама анатацыю № 49.

II. ЛІТАРАТУРА І ФАЛЬКЛОР

(Гл. таксама №№ 56, 68, 76, 162, 163, 164, 181, 187, 190, 200, 241, 242, 259)

33. **Ахрыменка П. П.** Беларуская літаратура і фальклор. Мінск, Выд-ва М-ва вышэйш., сярэд. спец. і праф. адукацыі БССР, 1962. 142 с.

Змест: Ад выдавецтва. — Уводзіны. — Старажытная літаратура і фальклор. — Новая ананімная літаратура і народна-паэтычная творчасць. — Фальклор у творчасці В. І. Дуніна-Марцінкевіча. — Ф. К. Багушэвіч і народна-паэтычная творчасць. — Максім Багдановіч і фальклор. Янка Купала і народна-паэтычная творчасць. — Якуб Колас і народна-паэтычная творчасць. — Змітрок Бядуля і фальклор. — Народная паэзія ў творчасці Паўлюка Труса. — Кандрат Крапіва і народна-паэтычная творчасць. — Народная паэзія ў творчасці М. Танка. Заключэнне.

Рэц.: часоп. «Польмя», 1963, № 2, с. 185—187 (*Царанкоў Л.* Беларуская літаратура і фальклор). — Газ. «Советская Белоруссия», 1963, 28 мая (*Бурносав В.* Беларуская літаратура і фальклор); «Літаратура і мастацтва», 1963, 8 студз. (*Андрушэвіч Н.* Без хібаў не абышлося); «Настаўніцкая газета», 1963, 13 лют. (*Капціловіч В.* Беларуская літаратура і фальклор).

34. **Василенок С. И.** Фольклор и литература Белоруссии эпохи феодализма (XIV—XVIII вв.) [М.], Изд-во Моск. ун-та, 1961. 280 с.

См. аннотацию № 57.

35. **Ахрыменка П. П.** Фальклорна-літаратурныя сувязі украінскага і беларускага народаў. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1959. 204 с.

Гл. анатацыю № 328.

36. **Ларчанка М. Г.** На шляхах да рэалізму. Мінск, Выд-ва Беларус. дзярж. ун-та, 1958. 239 с.

Аб уплыве вуснапаэтычнай творчасці працоўнага народа на творчасць прагрэсіўных беларускіх пісьменнікаў XV—XVIII, а таксама XIX і пачатку XX стагоддзя гл. у першым раздзеле кнігі

(с. 51—89); аб сувязі творчасці Адама Міцкевіча з беларускім фальклорам — у другім раздзеле (с. 104).

Гл. анатацыю № 66.

37. **Барысенка В. В.** Францішак Багушэвіч і праблема рэалізму ў беларускай літаратуры XIX стагоддзя. Мінск, Выд-ва Акад. навук БССР, 1957. 365 с. (Акад. навук БССР. Ін-т літаратуры і мастацтва).

На стр. 327—332 аналізуюцца фальклорныя матывы ў творчасці Ф. Багушэвіча.

Гл. анатацыю № 65.

38. **Вопросы литературы.** [Сборник статей. Под ред. И. В. Гуторова]. Минск, Изд-во Белорус. гос. ун-та, 1960. 115 с. (М-во высш., сред. спец. и проф. образования БССР. Белорус. гос. ун-т им. В. И. Ленина).

См. статью: Порошкова И. Л. Фольклорные мотивы в драматизированной поэме Янки Купалы «Сон на кургане».

См. также аннотацию № 259.

39. **Грынчык М.** Максім Багдановіч і народная паэзія. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1963. 211 с., 1 л. партр.

Гл. анатацыю № 164

40. **Гринчик Н. М.** М. Богданович и белорусский фольклор. Автореферат дисс. на соискание учен. степени кандидата филол. наук. Минск, 1958. 20 с. (Акад. наук БССР. Ин-т литературы им. Я. Купалы).

41. **Гурвич С. А.** Змитрок Бядуля и фольклор. Автореферат дисс., представленной на соискание учен. степени кандидата филол. наук. Минск, 1955. 15 с. (Белорус. гос. ун-т им. В. И. Ленина).

* * *

42. **Лойка, А. А.** Адам Міцкевіч і беларуская літаратура. Мінск, Выд-ва Беларус. дзярж. ун-та, 1959. 135 с. (Беларус. дзярж. ун-т імя У. І. Леніна).

Гл. другі раздзел кнігі «Адам Міцкевіч і вусная паэтычная творчасць беларускага народа».

Гл. таксама анатацыю № 338

43. [Саламевіч І. У.] Беларускі фальклор. (1926—1963). Кароткі бібліяграфічны даведнік. [Склаў І. У. Саламевіч]. Мінск, Кн. палата БССР, 1964. 136 с. (Дзярж. б-ка БССР імя У. І. Леніна. Адзел беларус. літаратуры і бібліяграфіі).

III. ГІСТОРЫЯ ЛІТАРАТУРЫ

I. БЕЛАРУСКАЯ ЛІТАРАТУРА

Агульныя агляды. Зборнікі

44. **Купала Я.** Выбраныя творы. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1952. 942 с.

На стар. 899—930 раздзел «Публіцыстыка».

Са зместу: *Максіму Горкаму. — Створым літаратуру лепшую ў свеце. — Певец свабоды [А. С. Пушкин]. — Прамова на юбілейным пленуме ССП СССР у Кіеве, прысвечаным 125-годдзю з дня нараджэння Т. Г. Шаўчэнкі. — Прамова на ўрачыстым пасяджэнні, прысвечаным 35-годдзю літаратурнай дзейнасці. — Пусть звенят песні советские во всем мире.*

45. **Купала Я.** Збор твораў у шасці тамах. Мінск, Выд-ва Акад. навук БССР, 1961—1963.

Т. 6. Вершы і паэмы. 1933—1942. Публіцыстыка. Лісты. 1963.

Са зместу: *«Залёты». Аперэтка Віцюка Дуніна-Марцінкевіча. — Ліст у рэдакцыю [газ. «Сагэцкая Беларусь». Напісаны ў сувязі са святкаваннем 25-годдзя літаратурнай дзейнасці паэта]. — Ліст у рэдакцыю. [Адказ Я. Купалы на правакацыю нацыянал-фашысцкіх газет «Беларускі зван» і «Беларуская крыніца», якія выдаваліся ў Вільні. 1931 г.]. — Вы працярэбліваеце шляхі да сусветнай пралетарскай рэвалюцыі. [Да 63-годдзя М. Горкага]. — Усе свае сілы, усе свае парывы думак і сэрца аддаю на ажыццяўленне гэтай вялікай ідэі — пабудовы сацыялізма. [Выступленне на ўрачыстым вечары, прысвечаным 50-годдзю з дня нараджэння народнага паэта]. — Максіму Горкаму. [Да 40-гадовага юбілею творчасці]. «Мы жывем в сказочное время». [Адказ на анкету «Мастацкая кніга — праваднік найвялікшых тэхнічных ідэй» часопіса «Борьба за технику». Есць выказванні аб Белламі, Жулю Верну, Уэлсу і Келерману]. — Мои любимые писатели. [Эдгар По, У. Уитмен, Ф. Купер, Ф. Брет-Гарт, Т. Драйзер, Э. Синклер, Э. Хемингуэй, Р. Колдуэл]. — Лісты да Л. М. Клейнборта, Б. І. Эпімаха-Шэпілы, А. А. Карыньскага, І. А. Белавуса, Ф. Ф. Турука, Я. Ф. Карскага, К. С. Елісеева, С. М. Гарадзецкага, Я. С. Мазалькова, М. В. Ісакоўскага, Т. Г. Масэнкі, У. Ф. Луцэвіч і ў рэд. газ. «Наша піва».*

46. Колас Я. Публіцыстычныя і крытычныя артыкулы. [Пад рэд. і з прадм. П. Броўкі]. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1957. 586 с. з партр. (Акад. навук БССР. Ін-т літаратуры імя Я. Купалы).

Са зместу: Прадмова. — Цені мінулага. [Успаміны аб турэмным зняволенні ў Мінскім астрозе ў 1908—1911 гг.]. — «Трыумф». (Прыцельскі шарж). — Ліст у рэдакцыю [газ. «Звязда» ў сувязі з антысавецкім паклёпам на паэта, Я. Колас выказвае ў ім сваё палітычнае сцедо]. — Газеце «Савецкая Беларусь». [Прывітанне ў дзень 60-гадовага юбілея, звесткі аб уласным удзеле]. — За літаратуру, вартую эпохі... [Да апублікавання пастановы ЦК ВКП(б) ад 23 красавіка 1932 г. аб перабудове літаратурных арганізацый]. — Як я пісаў аповесць «Адшчапенец». — Прамова на пленуме Аргкамітэта ССП БССР. — Выконваць ускладзеныя пралетарыям задачы. — Паказаць кіруючую ролю нашай партыі. — Мова М. Лынькова на раману «На чырвоных лядах». — За драматургічную крытыку. — Чого я хачу ад з'езда пісьменнікаў. — «Аманал» А. Куляшова. — Магутная савецкая рэчаіснасць жывіць нашы мыслі і нашы пачуцці. [Прамова на міжнародным кангрэсе абароны культуры ў Парыжы]. — Памяці Анры Барбюса. — Пасля пленума ССП (Уражанні і думкі). — Стварыць сапраўднае сацыялістычнае мастацтва. — Прамова на ўрачыстым сходзе, прысвечаным трыццацігоддзю літаратурнай дзейнасці. — Палкі баян вызваленага народа [Сулейман Стальскі]. — Праз пяць гадоў [пасля апублікавання пастановаў ЦК КПСС аб перабудове літаратурных арганізацый]. — Пра сваю п'есу [«У пушчах Палесся»]. — Адарванасць ад жыцця [беларускіх пісьменнікаў]. — Друг і настаўнік [М. Горкі]. — У рэдакцыю газеты «Літаратура і мастацтва». [Аб друкарскіх памылках, дапушчаных пры выданні кнігі вершаў Я. Коласа «У нашы дні»]. — Думкі да дваццацігоддзя БССР. [Я. Колас расказвае тут аб умовах, у якіх даводзілася яму пісаць да рэвалюцыі]. — Ясны і светлы шлях [савецкіх пісьменнікаў]. — Шаўчэнка і беларуская паэзія. — Прывітанне другу [Я. Купалу]. — Крышталёвая празрыстасць [паэзіі Я. Купалы]. — Янку Купалу. — Актуальныя праблемы [пасляваеннай беларускай літаратуры]. — Выдатнейшы паэт і крытык [М. Багдановіч]. — Ад усяго сэрца. — Культура і навука ў БССР за 30 год. — Сонца нашай паэзіі [А. С. Пушкін]. — За высокую ідэйнасць і мастацкую дасканаласць. — Прамова на другім з'ездзе савецкіх пісьменнікаў Беларусі. — Прамога на адкрыцці помніка Янку Купалу. — Развіваць і ўзбагачаць літаратурную мову. — «Кладкі Градоўскага». [Аб аднайменнай паэме М. Лужаніна]. — Прамова да зборніка апавяданняў «Ніколі не забудзем». — Янка Купала. (Успаміны). — Прамова на ўрачыстым сходзе, прысвечаным 70-годдзю з дня нараджэння. — Родныя браты, родныя сёстры! — Прамова на XXI з'ездзе Камуністычнай партыі Беларусі. — Аб літаратурнай працы. — Уступная прамова на трэцім з'ездзе савецкіх пісьменнікаў Беларусі. — Вялікі друг народа [Адам Міцкевіч]. — Літаратурная учеба. — Пісателі павінны помочь. — Ты в каждый дом вошел на радость [о А. С. Пушкине]. — Животворящая сила народа. — Четыре дня в Москве. — Замечательный человек [А. Н. Толстой]. —

Всегда с нами [В. Маяковский]. — Мечта. — Друг человечества [А. С. Пушкин]. — Высокие и благородные задачи советской литературы. (К пятидесятилетию Первого съезда писателей СССР). — Великий борец за счастье народов [М. Горький]. — Беспощадный обличитель [Н. В. Гоголь]. — Он живет среди нас [Я. Купала]. — На благо народа. — Выступление в Доме литератора. — Гафур Гулям. — Выступление на втором Всесоюзном съезде советских писателей. — Писатель и его работа. — Современность и писатель. — За счастье народа. — Даведкі і каментарыі.

Рэц.: часоп. «Камуніст Беларусі», 1958, № 5, с. 66—70 (*Бурносаў В.* Публіцыстычная і літаратурна-крытычная спадчына народнага паэта); «Беларусь», 1958, № 3, с. 30 (*Шкраба Р.* Сардэчная размова); «Польмя», 1958, № 1, с. 142—153 (*Казека Я.* Вочы і сэрца народа). — Газ. «Звязда», 1958, 16 лют. (*Юрэвіч У.* Разам з народамі за шчасце народа); «Літаратурная газета», 1958, 12 авг. (*Юрэвіч В.* Яркіе, жывыя чэрты сучаснасці).

47. **Колас Я.** Збор твораў. У дванаццаці тамах. Рэд. калегія: В. Барысенка, П. Броўка, К. Крапіва, М. Лужанін, Д. Міцкевіч, Ю. Пшыркоў. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1961—1964. (Акад. навук БССР. Ін-т літаратуры імя Янкі Купалы).

Т. 11: Публіцыстычныя і крытычныя артыкулы. 1906—1956. 1964. 652 с.

Т. 12: Публіцыстычныя творы. Матэрыялы да біяграфіі. Алфавітны даведнік. Храналогія асноўных дат жыцця і творчасці. Паказчык імён. (Знаходзіцца ў друку).

48. **Чорны К.** Збор твораў. У шасці тамах. Пад рэд. Я. Коласа, К. Крапівы, І. Гурскага, У. Карпава і І. Кудраўцава. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1955.

Т. VI: П'есы, артыкулы, фельетоны, нарысы. 470 с.

Са зместу: Літаратурныя творы прозай вясковых аўтараў. — Замест паштовае скрынкі. [Аб мове літаратурных твораў]. — Культура мовы. (Заўвагі да перакладу мастацкай літаратуры). — Рэальная шматграннасць і філасофскае адзінства. (З «Пісьменніцкіх нататак»). — Пра сваю п'есу [«Бацькаўшыня»]. — Заўвагі пра драматургію. — Сіла нашай культуры — у інтэрнацыяналізме. — Пісьменнікі адказваюць камсамольцам «камунараўдам». [Выказванні аўтара аб сваім рамане «Трыццаць год»]. — Пра планаваць працы. — Працу з кадрамі — у творчы план. — Вялікая і малая тэма. Разварот творчага замыслу. [Разгляд уласнага апавядання «Брыгадзірава памылка»]. — Вучоба і творчасць пачынаючых літаратараў. (Стэнаграма даклада на Усебеларускім злёце літгурткаўцаў). — Пра вучобу і творчасць пачынаючых. (З артыкула). — Маладыя празаікі. — Працаваць над драматургічным слогам. — Наша мова дасягнула вялікага росквіту. — Рэальнасць, фантазія, вымысел. — Збіраць і выкарыстоўваць вопыт творчай работы. — Думкі пра Паўлюка Труса. — Аб Эдуарду Самуйленку. — Думкі і імкненні

народа. — Аўтабіяграфія. — Мая «Грынка». — Паэт народа [М. Багдановіч]. — Вялікі паэт беларускага народа [Я. Колас]. — Янка Купала (Кароткі біяграфіч.-крытыч. нарыс). — Беларуская проза і драматургія часу Айчынай вайны.

49. **Крапіва К.** Збор твораў. У чатырох тамах. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1963.

Т. 4. П'есы. Артыкулы. 422 с.

Са зместу: Беларускія прыказкі. — Думкі пра сатыру. — Што мне рупіць. [Пра савецкую сатыру і сваю творчасць]. — Слова да малодшых. [Кансультацыя па пытаннях пісьменніцкага майстэрства]. — П'есы і вобразы. [Разглядаюцца п'есы А. Кучара, Я. Рамановіча, Е. Міровіча, М. Клімковіча, В. Вольскага і І. Гурскага]. — Беларуская савецкая драматургія за 1947 год. [Разглядаюцца п'есы Ц. Крысько, В. Палескага, Ю. Рудзько, А. Маўзона, М. Клімковіча]. — Нескарыстаныя магчымасці. [Аб беларускай літаратуры пасляваеннага часу, аб творчасці А. Куляшова, М. Танка, П. Броўкі, М. Лынькова]. — Выдатны пісьменнік і чалавек [К. Чорны]. — Жыццё і творчасць народнага паэта Беларусі Якуба Коласа. — Аб сатырычнай камедыі. — Канфлікт — аснова п'есы.

50. **Беларуская літаратура.** Даследаванні і публікацыі. Мінск, Акад. навук БССР, 1958—1963... (Акад. навук БССР. Ін-т літаратуры імя Янкі Купалы).

Вып. 1. [Пад рэд. В. В. Івашына і А. М. Адамовіча]. 1958. 261 с.

Змест: 1. Даследаванні: *Семяновіч А. А.* Аб вытоках беларускай драматургіі. *Ярош М. Г.* Драма Янкі Купалы «Раскіданае гняздо». *Перкін Н. С.* Аб некаторых з'явах літаратурнага жыцця ў Беларусі ў 20-х — пачатку 30-х гадоў. [Аб дзейнасці літ. арганізацый «Маладняк» і «Узвышша»]. *Залеская Л. І.* Заметкі пра беларускую лірычную паэзію ў перыяд Вялікай Айчынай вайны. *Фіглоўская Л. І.* Паэма Якуба Коласа «Сымон-музыка». *Пшыркоў Ю. С.* Аповесць Якуба Коласа «На прасторах жыцця». *Адамовіч А. М.* Назіранні над мастацкім стылем Кузьмы Чорнага («Вераснёўскія ночы», «Лявон Бушмар», «Вясна», «Ідзі, ідзі»). *Куляшоў Ф. І.* «Сустрэнемся на барыкадах» як гістарычна-рэвалюцыйны раман. — 2. Публікацыі: *Семяновіч А. А.* і *Бурносаў В. Е.* Раннія творы Якуба Коласа. *Гульман Р. І.* Новыя архіўныя матэрыялы пра Адама Гурногіча.

Рэц.: газ. «Звязда», 1958, 8 жніўня. (*Бугаёў, Д.* Каштоўная літаратурнаўчая праца); «Літаратура і мастацтва», 1958, 30 ліп. (*Бародзіч Д.* Даследаванні і публікацыі); «Магілёўская праўда», 1958, 5 верас. (*Макарэвіч А.* Каштоўныя даследаванні і публікацыі).

Вып. 2. [Рэд.: М. Ц. Лынькоў і А. А. Семяновіч]. 1959, 317 с.

Змест: 1. Даследаванні: *Бас І. С.* Ля вытокаў рэалізму («Энеі-

да навыварат», «Тарас на Парнасе»). *Семяновіч А. А.* Драматургія В. І. Дуніна-Марцінкевіча. *Грынчык М. М.* Народная паэзія ў ранняй творчасці М. Багдановіча (1908—1910 гг.). *Барысенка В. В.* Класік беларускай літаратуры [Я. Купала]. *Івашын В. У.* Аб некаторых асаблівасцях рэалізму Янкі Купалы дакастрычніцкага перыяду. *Ксенжапольская Л. П.* Да пытання аб мастацкім майстэрстве Я. Коласа (на матэрыяле дарэвалюцыйнай сатыры). *Фігалоўская Л. І.* Выдатны твор беларускай савецкай прозы. [«Дрыгга» Я. Коласа]. *Журайллёў В. П.* Пейзаж у трылогіі Я. Коласа «На ростанях». *Пшыркоў Ю. С.* Узнікненне жанра прыгодніцкай аповесці ў беларускай мастацкай прозе. [Разглядаюцца аповесці Я. Маўра]. *Бугаёў Д. Я.* Мастацкія асаблівасці твораў М. Лынькова 20-х — пачатку 30-х гадоў. *Хромчанка К. Г.* Давераснёўская творчасць П. Пестрака і рэвалюцыйная літаратура Заходняй Беларусі. *Лазарук М. А.* Творчасць П. Панчанкі перыяду Айчынай вайны. — 2. Публікацыі: *Каваленка В. А.* Неапублікаваныя творы Змітрака Бядулі. *Клячко А. М.* Раннія творы Цішкі Гартнага.

Рэц.: часоп. «Польмя», 1959, № 10, с. 185—187 (*Макарэвіч А.* Вартасці і недахопы патрэбнага выдання). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1959, 26 жніўня. (*Дзюбайла П.* Ад «Энеіды навыварат» да твораў сучаснасці).

Вып. 3. [Пад рэд. В. В. Барысенкі і В. У. Івашына]. 1960. 234 с.

Змест: 1. Даследаванні: *Івашын В. і Перкін Н.* Асноўныя асаблівасці развіцця сучаснай беларускай літаратуры. *Ярош М.* Паэзія Міхася Чарота. *Луфераў М.* Высокае майстэрства (Заўвагі аб асаблівасцях творчай манеры Кузьмы Чорнага). *Залеская Л.* Беларуская балада ў гады Вялікай Айчынай вайны. [Разгляд балад А. Куляшова, П. Панчанкі, П. Броўкі, П. Глебкі, М. Аўрамчыка, А. Вялюгіна]. *Гапава В.* Майстэрства нацыянальнага перакладу. [Паэзія Адама Міцкевіча на беларускай мове]. *Коршунаў А.* Да пытання аб жанры і кампазіцыі «Дыярыгуша» Афанасія Філіповіча. — 2. Публікацыі: *Харкевіч А.* З неапублікаванага Якуба Коласа. *Гульман Р.* Неядомыя лісты Янкі Купалы. *Богдановіч А.* Матэрыялы к біяграфіі Максіма Адамовіча Богдановіча. *Бас І.* Друкаваныя і рукапісныя варыянты паэмы «Тарас на Парнасе».

Вып. 4. [Рэд. В. В. Барысенка і В. У. Івашын]. 1961. 246 с.

Змест: *Ярош М.* Сучасная беларуская проза. (Разглядаюцца творы Я. Брыля, І. Шамякіна, А. Кулакоўскага, П. Пестрака і інш.) — *Барысенка В.* Вялікі сын вялікага народа (Да 100-годдзя з дня смерці Т. Р. Шаўчэнкі). — *Мушынскі М.* Творчая гісторыя паэмы Я. Коласа «Сымон-музыка». — *Семяновіч, А.* Аб некаторых асаблівасцях байкі К. Крапівы. — *Бугаёў Д.* Тэма грамадзянскай вайны ў творчасці М. Лынькова (20-х — пачатак 30-х гадоў). — *Журайллёў В.* Творчасць Янкі Маўра. — *Барсток М.* Беларуская паэма перыяду Айчынай вайны. [Разглядаюцца паэмы Я. Коласа, А. Куляшова, П. Броўкі, П. Панчанкі, М. Танка, З. Астапенкі-

А. Бялевіча, А. Астрэйкі]. — *Грынчык М.* Творчасць А. Куляшова ў гады Вялікай Айчыннай вайны. — *Адамовіч А.* Станаўленне таленту [Я. Брыля]. — *Чарняўская Я.* Майстэрства драматурга («Грынка» К. Чорнага). — *Гурэвіч Э.* «Слова аб палку Ігаравым» у перакладзе Я. Купалы. (Вопыт тэксталагічнага аналізу).

Рэц.: часоп. «Польмя», 1962, № 5, с. 175—179 (*Герцовіч Я.* Без адчування сучаснасці). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1962, 9 студз. (*Царанкоў Л.* Даследуецца надзённае ў літаратуры).

Вып. 5. [Рэд. В. В. Барысенка і В. У. Івашын]. 1963. 174 с.

Змест: *Ярош М.* Творчасць Янка Купалы савецкага часу. — *Луфераў М.* Платон Галавач. — *Грынчык М.* Пятро Глебка. — *Лазарук М.* Гісторыка-літаратурнае значэнне паэмы «Энеіда навыварат». — *Гульман Р.* Янка Купала і царская цензура. — *Мушыньскі М.* «Сымон-музыка» Якуба Коласа на рускай мове.

Рэц.: часоп. «Польмя», 1963, № 10, с. 183—185. (*Герцовіч Я.* Год выдання — 1963...) — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1964, 17 крас. (*Есакоў А.* Чарговы, пяты).

51. **Нарысы па гісторыі беларускай літаратуры.** Дапаможнік для студэнтаў ВНУ. Рэд. калегія: Барысенка В. В., Броўка П. У., Лынькоў М. Ц. Мінск, Вучпедвыд БССР, 1956. 640 с. з іл. (Ін-т літаратуры і мастацтва Акад. навук БССР).

Аўтары «Нарысаў»: *В. В. Барысенка, М. М. Барсток, В. Ф. Вольскі, В. В. Івашын, І. К. Жыдовіч, М. Н. Клімковіч, М. Г. Ларчанка, Н. С. Перкін, Ю. С. Пішыркоў, А. А. Семяновіч.*

Змест: *Дакастрычніцкая літаратура.* Старажытная літаратура і літаратура XVIII ст. Літаратура першай палавіны XIX ст. В. І. Дунін-Марцінкевіч. Літаратура другой палавіны XIX ст. Літаратурна-грамадскі рух 70—90-х гадоў. Францішак Багушэвіч. Янка Лучына. Адам Гурыновіч. Літаратура пачатку XX ст. Янка Купала. Якуб Колас. Алаіза Пашкевіч (Цётка). Максім Багдановіч. Змітрок Бядуля. — *Савецкая літаратура.* Янка Купала. Якуб Колас. Змітрок Бядуля. Кандрат Крапіва. Паўлюк Трус. Кузьма Чорны. Міхась Лынькоў. Пятрусь Броўка. Пятро Глебка. Аркадзь Куляшоў. Эдуард Самуйлёнак. Максім Танк.

Рэц.: часоп. «Камуніст Беларусі», 1957, № 7, с. 78—83. (*Усікаў Я. і Макарэвіч А.* За стварэнне навуковай гісторыі беларускай літаратуры); «Радянскае літаратуразнаўства», 1958, № 6, с. 126—130. (*Ахрыменка П. П.* Кніга «Нарысы па гісторыі беларускай літаратуры», на ўкраін. мове); «Советская Украина», 1959, № 1, с. 172—174 (*Охрименко П.* Новые работы белорусских литературоведов). — Газ. «Советская Белоруссия», 1957, 25 янв. (*Лазарюк М. и Петрович Н.* Глубже освещать историю белорусской литературы); «Літа-

ратура і мастацтва», 1957, 17 крас. (Калеснік У. Усебакова асвятляць гісторыю літаратуры).

52. **Клімковіч М.** Літаратурна-крытычныя артыкулы. Склаў Я. Герцовіч. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1962. 192 с.

Змест: Францішак Багушэвіч. — Максім Багдановіч. — Цётка. — «Новая зямля» Якуба Коласа¹⁾ — Змітрок Бядуля. — Аркадзь Куляшоў. — Міхась Машара. — Максім Танк.

* * *

53. [**Ватаці Н. Б.**] Беларуская літаратура. Краткий рекомендательный указатель. [Ред. В. В. Борисенко]. М., 1957. 158 с. портр. (Гос. б-ка СССР им. В. И. Ленина. Гос. б-ка БССР им. В. И. Ленина).

Содержание: Предисловие. — Общий раздел. [1. Антологии и сборники белорусской литературы, изданные в переводе на русский язык. 2. Общие работы о белорусской литературе]. — Дореволюционная белорусская литература. — Советская белорусская литература.

В книге даны краткие библиографические справки о наиболее известных белорусских писателях.

Дарэвалюцыйная літаратура

(гл. таксама №№ 162—172, 182, 187—189, 200, 209, 210, 256, 268, 284, 287, 288, 294, 295, 310—312, 314, 319, 331, 337)

54. **Дабрынін М. К.** Беларуская літаратура. Старажытны перыяд. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1952. 306 с.

Змест: Раздзел 1. Асноўныя пытанні пабудовы гісторыі старажытнай беларускай літаратуры. Старажытная беларуская літаратура і кусная народная творчасць.

Раздзел 2. Вытокі беларускай літаратуры. Паўднёва-заходнія дзевячы Кіеўскай Русі. [Клімент Смяляціч, Кірыл Тураўскі]. Воінская апавесць [«Повесць временных лет», «Слово о полку Игореве», «Сказание о Батыевом побоище», «Повесть о Калском побоище и о семидесяти храбрых»]. Царкоўна-рэлігійная літаратура. Жыццёвая літаратура [«Житие Ефросинии Полоцкой», «Житие Авраамия Смоленского», «Повесть о Меркурии Смоленском»]. Апакрыфічная літа-

¹ Артыкул «Новая зямля» напісаны А. Кучарам і ў кнігу М. Клімковіча папаў выпадкова на віне складальніка.

ратура. Падарожжы (хаджэнні, паломнікі). Палемічная літаратура. Перакладная літаратура.

Раздзел 3. Беларуская літаратура XIV в. — палавіны XVI в. Летапіс. Воінская аповесць. [Беларускія рэдакцыі «Задоншчыны» і «Сказання о Мамаевом побоище»]. Царкоўна-рэлігійная літаратура. Агіяграфія. [Беларускія пераклады «Жития св. Алексея, человека божия», «Сказання о Борисе и Глебе», «Сказання о Виленских мучениках» і інш.] Апокрыфы. [«Страсти Христовы», «Повесть о трех королях-волхвах»]. Паломніцкая літаратура (хаджэнні). [«Хождение Игнатия Смолнянина»]. Аб павучэннях і зборніках царкоўна-рэлігійнай літаратуры. Палемічная і асветная літаратура. [Дзейнасць Г. Скарыны]. Вынікі літаратурнага развіцця XIV в. — I пал. XVI в.

Раздзел 4—8. Беларуская літаратура 2-й палавіны XVI в. — XVII в. Грамадска-палітычнае развіццё і характар літаратуры XVI—XVII вякоў. Палемічная і асветная літаратура пасля 1596 года. Аўтабіяграфічная і палемічная аповесць [«Диариуш»]. Царкоўна-рэлігійная літаратура. Воінская аповесць і гістарычны раман [«Александрія», «Троянская история», «История о Атыли королі угорском»]. Любоўна-рыцарская аповесць [«История о княжати Кгеидоне», аповесці «О Тристане и Изольде», «О Тундале»]. Палітычная сатыра [«Прамова Івана Мялешкі», «Ліст да Абуховіча»]. Мастацка-гістарычная перапіска і мемуары [«Варкалабаўскі летапіс»]. Тэатр, драма, віршы. Сімеон Полацкі. Вынікі літаратурнага развіцця XVI—XVII вякоў. — Заключэнне.

У гэсце змешчаны 10 ілюстрацый.

Рэц.: газ. «Звязда», 1952, 9 снеж. (Вольскі В. Кніга патрабуе сур'ёзнай дапрацоўкі); «Настаўніцкая газета», 1952, 11 снеж. (Пятровіч Н. Сур'ёзныя недахопы адной кнігі).

55. Охрименко П. П. Беларуская літаратура другой паловы XVII—XVIII веков. (Исследование и материалы). [Пособие для студентов-филологов]. Гомель, 1957. 49 с. (Гомел. гос. пед. ин-т им. В. П. Чкалова).

Содержание: Предисловие. — О белорусской литературе второй половины XVII—XVIII веков. — Белорусское стихотворство второй половины XVII—XVIII веков. Духовные стихотворения и песни. Светские стихотворения и песни. Бурлескные стихотворения и поэмы. — Белорусская драматургия второй половины XVII—XVIII веков. Школьные драмы. Интермедии. Вертепная драма. — Заключение.

Рэц.: газ. «Гомельская праўда», 1957, 13 жніўня (Карпачоў М. Навуковыя працы выкладчыкаў Гомельскага педінстытута).

56. Вольскі В. Нарысы па гісторыі беларускай літаратуры эпохі феадалізма. Мінск, Вучпедвыд БССР, 1958. 166 с.

Змест: Уступ. [Кароткі крытычны агляд літаратуразнаўчых работ, прысвечаных старажытнай беларускай літаратуры]. — Раз-

дзел 1. Літаратура Кіеўскай Русі. — Утварэнне Кіеўскай дзяржавы. — Літаратура і вусная народная творчасць. — Рэлігійна-павучальная, апакрыфічная і агіяграфічная літаратура. — Перакладная гістарычная літаратура. — Прапаведніцкая літаратура. Паломніцкая літаратура. — Раздзел 2. Літаратура перыяду ўмацавання феадалізма і знаходжання Беларусі ў складзе Вялікага княства Літоўскага. — Фарміраванне беларускай народнасці і беларускай мовы. — Літоўскія летапісы. — Летапісны зборнік Аўраамкі. — «Сказанне аб Мамаевым пабоішчы». — «Баркалабаўская хроніка». — «Александрыя». — Юрыдычныя помнікі. — Георгі (Францішак) Скарына. — Раздзел 3. Беларуская літаратура ў перыяд барацьбы беларускага народа супраць улады польскіх магнатаў у канцы XVI і ў XVII стагоддзі. — Сымон Будны. — Васіль Цяпінскі. — Помнікі свецкай літаратуры. — Палемічная літаратура. — Сцяпан і Лаўрэнцій Зізаніі. — «Фрынас» Мялеція Сматрыцкага. — «Дзіярыуш» Афанасія Філіповіча. — Сімеон Полацкі. — Заняпад кніжнай культуры ў XVIII стагоддзі. — Вусная паэтычная творчасць і народны тэатр. У тэксце змешчана 12 ілюстрацый.

Рэц.: часоп «Беларусь», 1959, № 8, с. 30 (*Усікаў Я.* Патрэбная кніга); «Полымя», 1959, № 6, с. 181—189 (*Макарэвіч А.* Кніга па гісторыі беларускай старажытнай літаратуры). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1959, 3 чэрв. (*Палітыка Д.* Даследаванне старажытнай літаратуры).

57. Василенок С. И. Фольклор и литература Белоруссии эпохи феодализма (XIV—XVIII вв.) [М.], Изд-во Моск. ун-та, 1961, 280 с.

Содержание: От автора. — Введение. [Исторический принцип изучения фольклора. Восточнославянская родственность русской, украинской и белорусской литературы. Общественно-историческое содержание белорусской литературы эпохи феодализма. Периодизация фольклора и литературы Белоруссии эпохи феодализма. Обзор исследований по истории фольклора и литературы Белоруссии эпохи феодализма. Древнерусские традиции в фольклоре и литературе Белоруссии]. — Глава 1. Зарождение и развитие фольклора и художественной литературы в Белоруссии в период формирования белорусской народности (XIV — первая половина XVI в.). Литература освободительной борьбы. [Деятельность Г. Скорины см. на с. 81—83, 99—116; С. Будного — на с. 117—118]. Литература исторического содержания. Бытовая литература. Литература церковно-дидактическая. — Глава 2. Фольклор и литература периода антикрепостнической и освободительной борьбы белорусского народа (конец XVI—XVIII в.). Литература освободительной борьбы. Литература исторического содержания. Бытовая литература. Церковно-дидактическая литература. — Заключение.

В тексте помещено 15 иллюстраций.

Рец.: журн. «Полымя», 1962, № 3, с. 177—182 (*Яромін І.* Не зваяючы на факты); «Вопросы литературы», 1962, № 8, с. 208—214. (*Лихачев Д.* Явление исключительное); «Вестник Московского ун-та. Филология, журналистика», 1962, № 4, с. 57—67 (*Кузьмина В.*);

«Нар. теорчысь та этнографія», 1962, кн. 3, с. 141—144 (Озераў Ю. і Рыжэнка Д. Даследаванне аб узаемасувязі беларускага фальклору і літаратуры эпохі феадалізму). (На укр. мове). — Газ. «Звязда», 1961, 2 снеж. (Карабан С. Свежымі фарбамі); «Літаратура і мастацтва», 1962, 6 сак. (Ахрыменка П. Гэта недапушчальна); «Чэрвоны штандар» («Чырвоны сцяг»), 1962, 9 сак. (Курляндчыкас Ш. Кніга аб беларуска-літоўскіх адносінах. (На польск. мове).

58. Будовниц И. У. Словарь русской, украинской, белорусской письменности и литературы до XVIII века. М., Изд-во АН СССР, 1962. 398 с. (АН БССР. Одн-ние литературы и языка. Советский комитет славистов).

В словаре «...нашли отражение не только явления литературы, но и письменности вообще... В нем приводятся прежде всего названия литературных произведений самых разнообразных видов, оригинальные и переводные, имена их авторов и переводчиков, затем важнейшие памятники древнего права (Кормчие, Судебники и др.), различные виды актового материала (особенно грамоты), списков рукописных собраний, статейные списки, представляющие не только исторический, но и литературный интерес, чины, обиходники, уставы и т. п. произведения, содержащие богатый материал о бытовой стороне древнерусской жизни. В словаре... приводятся данные об иноземных писателях, сочинения которых переводились на Руси, а также имена русских, украинских и белорусских деятелей, так или иначе связанных с письменностью...

Словарь охватывает время с начала древнерусской письменности по XVII в. включительно...» (Из «Предисловия», с. 3—5, 7).

Рец.: журн. «Вопросы литературы», 1963, № 2, с. 228—229 (Еремич И. Полезный справочник); «Весці Акад. навук БССР. Серыя грамадскіх навук», 1963, № 2, с. 136—139 (Вярхоў, П. Даведнік па літаратуры і пісьменнасці ўсходнеславянскіх народаў); «Новый мир», 1962, № 10, с. 267—269 (Каралов, Л. Энциклопедия древнерусской культуры).

59. Короткая Л. Л. Публицистика XIII—XVI вв. в борьбе с церковно-религиозной идеологией. Минск, Изд-во М-ва высш., сред. спец. и проф. образования БССР, 1963. 82 с.

Анализируя тексты, автор прослеживает выдвижение острых социальных тем в публицистике XIII—XVI вв. В книге раскрыты художественные особенности публицистики таких деятелей белорусской культуры, как Георгий Скорина и Симон Будный.

60. Коршунов А. Ф. Афанасий Филиппович и его общественно-литературная деятельность. (Из истории общественной мысли в Белоруссии первой половины XVII века). Автореферат дисс. на соискание учен. степени кан-

дидата філол. наук. Л., 1956. 17 с. (Ленінгр. ордена
Леніна гос. ун-т).

61. **Порецкий Я. И.** Симон Будный — передовой белорусский мыслитель XVI века. Минск, Изд-во Белорус. гос. ун-та, 1961. 66 с. (М-во высш., сред. спец. и проф. образования БССР).

Содержание: Предисловие. Будный — просветитель простого народа. Будный — критик основных догматов христианской религии. Будный — языковед.

Рец.: журн. «Польмя», 1961, № 7, с. 185—186 (*Васільеў В.* Даследаванне пра Сымона Буднага); «Вести Ленингр. ун-та», 1963, № 14. Серия истории, языка и литературы, вып. 3, с. 118—120 (*Якубовский В. А.* О методологии одного исследования по истории белорусской общественной мысли XVI века). — «Настаўніцкая газета», 1961, 13 мая. (*Шыдлоўскі А. і Куляшоў І.* Каштоўная работа).

62. **Матэрыялы да IV міжнароднага з'езду славістаў.** Мінск, Акад. навук БССР, 1958. 67 с. (Акад. навук Белар. ССР. Белар. камітэт славістаў).

Гл. артыкул І. В. Гутарага «Беларускае вершаскладанне ў параўнанні з вершаскладаннем іншых усходнеславянскіх літаратур».

63. **Тиганова Л. В.** Литературно-художественная деятельность Симеона Полоцкого. Автореферат дисс. на соискание учен. степени кандидата филол. наук. М., 1956. 19 с. (Моск. гор. пед. ин-т им. В. П. Потемкина. Кафедра русской литературы).

62а. **Голенищев-Кутузов И. Н.** Гуманизм у восточных славян. (Украина и Белоруссия). V Международный съезд славистов. М., Изд-во Акад. наук БССР, 1963. 94 с. (Акад. наук СССР. Отд-ние лит. и языка. Советский комитет славистов).

Содержание: Культура Львова в конце XV — начале XVI в. — Гуманизм в Литве. — Московское и греческое влияние на Западную Русь XVI в. — Братские школы. — Poleмическая литература. — Virши. — Переводная проза. — Примечания.

* * *

64. **Нарысы па гісторыі беларускай літаратуры.** Дапаможнік для студэнтаў ВНУ. Мінск, Вучпедвыд.

БССР, 1956. 640 с. з іл. (Ін-т літаратуры і мастацтва Акад. навук БССР).

Гл. раздзел «Дакастрычніцкая літаратура». Гл. таксама анатацыю № 51.

65. **Барысенка В. В.** Францішак Багушэвіч і праблема рэалізму ў беларускай літаратуры XIX стагоддзя. Мінск, Выд-ва Акад. навук БССР, 1957. 365 с. (Акад. навук БССР. Ін-т літаратуры і мастацтва).

Кніга складаецца з дзвюх частак. У першай частцы кнігі даецца агляд развіцця беларускай літаратуры з канца XVIII ст. да 60-х гадоў XIX ст. Аўтар разглядае ананімныя паэтычныя творы гэтага перыяду — «Праўда», «Багач», «Чортава сіла», «Спевак» і першыя беларускія парадыйна-жартоўныя творы «Васкрасенне Хрыстова», «Адной маткі ўсе мы дзеткі», «Энеіда наываварат» (гл. с. 17—29).

Характарызуючы этап фарміравання новай беларускай літаратуры з пачатку 40-х па 60-я гады XIX ст., В. Барысенка робіць спачатку сціслы агляд работ, напісаных у гэты час і прысвечаных мове беларускага народа і яго фальклору, знаёміць чытача з выказваннямі В. Г. Бялінскага (с. 34) і Н. А. Дабралобава (с. 35) аб беларускім народзе. Далей разглядае мастацкія творы, напісаныя на беларускай мове (вершы Сыракомлі, В. Каратынскага, А. Дарэўскага-Вярыгі, П. Багрыма, Д. Князьніна, Яна Чачота і ананімныя гутаркі). Асабліва падрабязна аналізуе аўтар «Гутарку Данілы са Сцяпанам», «Вось цяпер які люд стаў», «Гутарку Паўлюка» і парадыйную паэму «Тарас на Парнасе» (гл. с. 29—67). Старонкі 67—105, 134—145 прысвечаны творчасці Дуніна-Марцінкевіча.

Кніга знаёміць чытача з узнікненнем і развіццём у Беларусі рэвалюцыйна-дэмакратычнага руху, які меў рашаючае значэнне для далейшага росту перадавой беларускай літаратуры (гл. с. 109—174). В. Барысенка разглядае тут ананімныя творы, прасякнутыя рэвалюцыйна-дэмакратычнымі ідэямі 60—70-х гадоў — «Размову пана з хлопам», «Панскую ласку», «Сход», «Мужыцкую праўду» (гл. с. 117—134) і 80—90-х гадоў — «Дзядзька Антон» (с. 173), а таксама некаторыя гутаркі гэтага часу рэакцыйна-кансерватыўнага напрамку. У гэтым жа раздзеле аўтар знаёміць чытача з дзейнасцю К. Каліноўскага (с. 119—125), характарызуе творчасць Я. Лучыны (с. 167—169), Ф. Тапчэўскага (с. 169—170), А. Гурыновіча (с. 170—171) і А. Абуховіча (с. 171—173).

Другая частка кнігі прысвечана грунтоўнаму аналізу творчай дзейнасці Ф. Багушэвіча (с. 175—282). Аўтар удакладняе і папаўняе асноўныя біяграфічныя звесткі аб Ф. Багушэвічу (с. 175—184), характарызуе светапогляд пісьменніка (с. 184—230), падрабязна аналізуе яго творы і вызначае асноўныя асаблівасці творчага метаду Ф. Багушэвіча (с. 230—282).

У трэцім і апошнім раздзеле аўтар аналізуе сатыру Ф. Багушэвіча (с. 283—327), разглядае фальклорныя матывы ў яго творчасці (с. 327—332). На стар. 332—345 аналізуецца асаблівасці моўнага мастацкага стылю пісьменніка.

Разглядаючы уплыў творчасці Ф. Багушэвіча на далейшае развіццё беларускай літаратуры, В. Барысенка прыводзіць выказванні А. Гурыновіча, Цёткі і Я. Купалы аб Багушэвічу (гл. с. 355—360).

Рэц.: часоп. «Беларусь», 1957, № 11, (*Усікаў Я.* Кніга пра Багушэвіча); «Польмя», 1957, № 10, с. 188—190 (*Макарэвіч А.* Манаграфія пра творчасць Ф. Багушэвіча); «Савецкая школа», 1957, № 3, с. 86—90 (*Бас І.* Каштоўная кніга па рэалізму). «Советская Украина», 1959, № 1, с. 172—174 (*Охрименко П.* Новые работы белорусских литературоведов). — Газ. «Советская Белоруссия», 1957, 2 авг. (*Лазарюк М.* Серьезный труд по истории Белорусской литературы); «Літаратура і мастацтва», 1957, 13 крас. (*Івашын В.* Літаратурная спадчына і пытанні рэалізма); «Настаўніцкая газета», 1958, 20 мая (*Луффераў М.* Цікавае даследаванне).

66. **Ларчанка М. Г.** На шляхах рэалізму. Мінск, Выд-ва Белдзяржун-та, 1958, 239 с.

«Першая частка работы, прысвечанай даследаванню пытання аб станаўленні і развіцці рэалізма ў беларускай літаратуры XIX стагоддзя, характарызуе літаратуру першай паловы стагоддзя». (с. 3).

Змест: Уводзіны. — Раздзел 1: Аб элементах рэалізму ў старажытнай беларускай літаратуры і аб рэалізме ў беларускім фальклоры.

Раздзел 2: Сацыяльна-эканамічнае, палітычнае і культурнае становішча Беларусі ў першай палове XIX ст. Агляд работ рускіх вучоных па гісторыі, быту і мове беларускага народа XVIII — пачатку XIX ст. Выказванні А. С. Пушкіна (с. 99—100), В. Г. Бялінскага (с. 100), М. А. Дабралюбава (с. 113, 118), М. Г. Чарнышэўскага (с. 118—119) аб беларускім народзе, выказванні польскіх вучоных. Сувязь творчасці Адама Міцкевіча з беларускім фальклорам і выказванне аб беларускай мове (с. 104). Дзейнасць В. Сыракомлі. Публікацыі беларускага фальклору ў польскім друку. Уплыў «Отечественных записок» і «Современника» на станаўленне беларускай дэмакратычнай літаратуры. Агляд прац пісьменнікаў-этнографав рускай школы сярэдзіны XIX ст. Падрабязны разгляд «Путешествия по Полесью и белорусскому краю» П. М. Шпилеўскага, апублікаванага на старонках «Современника» (с. 110—117, 119).

Раздзел 3: Пачатковы этап станаўлення новай беларускай літаратуры. Прадстаўнікі прагрэсіўнага напрамку ў першай палове XIX ст. — паэты Паўлюк Багрым, Дзяніс Князьнін, Ян Аношка, шэраг ананімных твораў, В. Дунін-Марцінкевіч. Дзве лініі развіцця прагрэсіўнага рэалістычнага напрамку ў беларускай літаратуры: сялянская, дэмакратычная (П. Багрым і многія ананімныя творы) і дваранска-прагрэсіўная (В. Дунін-Марцінкевіч, Ян Чачот, Ян Аношка). Прадстаўнікі рэакцыйнага напрамку (А. Рыпінскі, Я. Баршчэўскі). Разгляд ананімных паэм «Тарас на Парнасе» і «Энеіда навыварат» (с. 135—138). Творчая дзейнасць Яна Аношкі (с. 138—146), Паўлюка Багрыма (с. 146—149). Аналіз рэалістычных элементаў у ананімных творах (с. 150—162).

Раздзел 4: Беларускія парадыйныя паэмы і іх роля ў станаўленні

рэалізму. «Энеіда навыварат» (с. 181—192), «Тарас на Парнасе» (с. 181—192).

Раздзел 5: Роля Дуніна-Марцінкевіча ў станаўленні беларускай літаратуры на шляху да крытычнага рэалізму. [Па пытаннях ацэнкі творчасці В. Дуніна-Марцінкевіча аўтар палемізуе з С. Майхровічам]. — *Заклучэнне.*

Рэц.: часоп. «Беларусь», 1959, № 4, с. 30, (*Цішчанка І.* На шляхах да рэалізму); «Польмя», 1958, № 11, с. 169—171 (*Усікаў Я.* Літаратуразнаўчая праца). — Газ. «Звязда», 1959, 13 сак. (*Майхровіч С.* Цікавае літаратуразнаўчае даследаванне); «Літаратура і мастацтва», 1958, 23 ліп. (*Макарэвіч А.* Важная праблема літаратуразнаўства); «Магілёўская праўда», 1959, 10 лют. (*Усікаў Я.* Каштоўнае даследаванне).

67. **Ларчанка М.** Па шляху рэалізму. Мінск, Выд-ва Белдзяржун-та, 1959. 256 с. (Беларус. дзярж. ун-т імя У. І. Леніна).

Кніга прысвечана даследаванню і вивучэнню працэса развіцця рэалізму ў беларускай літаратуры дакастрычніцкай пары (70-х — 90-х гг. XIX ст.). Яна з'яўляецца працягам кнігі аўтара «На шляхах да рэалізму» (1958), якая заканчваецца разглядам літаратурнага працэса ў Беларусі 60-х гадоў XIX ст.

Змест: Раздзел 1: Пачатковы этап крытычнага рэалізму ў беларускай літаратуры. Праблемы матэрыялістычнай эстэтыкі, сфармуляваныя М. Чарнышэўскім і М. А. Дабралюбовым. Беларускія карэспандэнты ў «Колоколе» Герцена (с. 20). Літаратурны працэс у Беларусі 60-х гадоў XIX ст. Ананімныя творы рэакцыйнага лагера. Рэвалюцыйна-дэмакратычны, або рэалістычны напрамак, які ўзначаліў Кастусь Каліноўскі (с. 32—49). Ананімная беларуская літаратура 60-х гг. дэмакратычнага і рэалістычнага характару. Творы выкрывальна-сатырычнага напрамку (с. 55—59).

Раздзел 2: Развіццё рэалістычнага напрамку ў 70—80-х і пачатку 90-х гг. Уплыў рускай дэмакратычнай літаратуры. Выказванні М. А. Някрасава, І. С. Тургенева і А. М. Горкага аб беларускім народзе і яго творчасці (с. 63—65). Роля газеты «Минский листок» (1886—1894) у развіцці дэмакратычнай літаратуры (с. 65—78). Удзел у газете Янкi Лучыны [І. Неслухоўскага], М. Запольскага і інш. Характарыстыка літаратурнай дзейнасці рэакцыйна-дваранскага (А. Ельскі, В. Арлоўскі, А. Пшчолка) і ліберальна-буржуазнага напрамку (К. Каганец, Ядвігін Ш.). Творчая дзейнасць першых беларускіх крытычных рэалістаў Ф. Багушэвіча, Янкi Лучыны, Адама Гурыновіча. Падпольны часопіс «Гоман» (с. 87—92). Беларускія календары 80—90-х гадоў (с. 93). Рукапісны архіў з твораў беларускіх пісьменнікаў, створаны ў 1889 г. беларускім вучоным Б. Эпімахам-Шыпілам у Пецярбургу (с. 94). Творы першай палаіны 90-х гадоў, напісаныя на рускай мове пад непасрэдным уплывам вуснай беларускай народнай творчасці (с. 97—109).

Раздзел 3: Багушэвіч і яго роля ў развіцці рэалізма і народнасці.

Раздзел 4: Значэнне творчасці Я. Лучыны, А. Гурыновіча і

Ф. Тапчэўскага для развіцця рэалістычнага метаду (с. 187—237).
Раздзел 5: Асаблівасці рэалізму ў беларускай літаратуры пачатку XX стагоддзя. (Пастаноўка пытання, с. 238—256).
Рэц.: газ. «Літаратура і мастацтва», 1960, 2 сак. (Макарэвіч А. Працяг ранейшай размовы).

68. **Майхровіч С. К.** Нарысы беларускай літаратуры XIX стагоддзя. Мінск, Вучпедвыд БССР, 1957. 425 с. з іл.; 11 л. іл.

Тое ж. Выд. 2-е, папраўл. Мінск, Вучпедвыд БССР, 1959. 323 с. з іл.

Змест (на 2-му выд.): Замест уступу. 1. Гістарычнае значэнне далучэння Беларусі да Расіі. — 2. Ля вытокаў новай беларускай літаратуры. Роля «Современника» у станаўленні новай беларускай літаратуры. Развіццё беларускай фалькларыстыкі як навукі. Сялянскі паэт Дзяніс Князьнін.

Раздзел 1. Ананімныя літаратурна-мастацкія творы. Г. В. Пляханаў аб «Гутарцы Данілы са Сцяпанам». — Паўлюк Багрым — народны пясняр. — Ян Аношка.

Раздзел 2. Ананімная паэзія XVIII ст. і пачатку XIX ст., парадыйныя паэмы. — «Энеіда навыварат» і «Тарас на Парнасе».

Раздзел 3. В. Дунін-Марцінкевіч. (Біяграфічныя звесткі, аналіз паэтычнай і драматургічнай творчасці). — Ян Баршчэўскі і А. Рыпінскі як апалагеты культуры рэакцыйнай шляхты. — Ян Чачот. — Людвіг Кандратовіч і яго роля ў развіцці беларускай дэмакратычнай літаратуры.

Раздзел 4. Ф. К. Багушэвіч — заснавальнік крытычнага рэалізма ў беларускай літаратуры. Біяграфічныя даныя. Творчыя сувязі паэта з Элісай Ажэшка. Работа Ф. Багушэвіча ў галіне мовазнаўства. — Паэтычная творчасць Ф. Багушэвіча. яго эстэтычныя погляды і творчы метады. Дабратворны ўплыў паэта на творчасць Цёткі і Купалы.

Раздзел 5. Янка Лучына. Жыццёвы і творчы шлях. М. Горкі, Я. Колас і М. Кісялёва аб таленце Янкі Лучыны. Адзінства ідэйных матываў творчасці Лучыны і дарэвалюцыйнай творчасці Купалы. Роля Янкі Лучыны ў развіцці літаратуры крытычнага рэалізма.

Раздзел 6. Фелікс Тапчэўскі. Мастацкая асаблівасць і значэнне яго творчасці.

Раздзел 7. Альгерд Абуховіч. — Марыя Косіч.

Раздзел 8. Адам Гурыновіч. Лёс яго літаратурнай спадчыны. Гурыновіч-фалькларыст. Сацыяльны напрамак творчасці і літаратурнае майстэрства пісьменніка.

Рэц. (на 1-е выд.): часоп. «Беларусь», 1957, № 9, с. 30. (Макарэвіч А. Нарысы беларускай літаратуры XIX стагоддзя); «Польмя», 1957, № 7, с. 188—190. (Усікаў Я. Каштоўная праца); «Советская Украина», 1959, № 1, с. 172—174 (Охрименко П. Новые работы белорусских литературоведов). — Газ. «Звязда», 1957, 13 лістап. (Бурносаў В. Новае літаратуразнаўчае даследаванне); «Літаратура і мастацтва», 1957, 24 жніўня. (Александровіч С. Даследаванне абавязвае).

69. Кісялёў Г. Сейбіты вечнага. Артыкулы пра беларускіх пісьменнікаў і дзеячоў рэвалюцыйнага руху 1863 года. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1963. 304 с.

Змест: Вялікі сын беларускага народа Кастусь Каліноўскі. — В. Дуінін-Марцінкевіч і паўстанне 1863 года. — Беларускі рэвалюцыянер Антон Трусаў. — Гімназічныя і студэнцкія гады Францішка Багушэвіча.

Рэц.: часоп. «Полымя», 1963, № 7, с. 180—183. (Александровіч С. Доказна і абгрунтавана); «Малодосць», 1963, № 11, с. 145—149 (Мальдзіс А. «Рэстаўратарскае» майстэрства даследчыка). — Газ. «Звязда», 1963, 18 жніўня (Клышко М. Сейбіты вечнага); «Літаратура і мастацтва», 1963, 16 жніўня (Лойка А. Сейбіты вечнага).

70. Цікоцкі М. Я. З гісторыі беларускай журналістыкі XIX стагоддзя. Мінск, Выд-ва Бел. Дзярж. ун-та, 1960. 127 с. (М-ва вышэйш., сярэд. спец. і праф. адукацыі БССР. Беларус. дзярж. ун-т імя У. І. Леніна).

Змест: Уступ. — Раздзел I. «Губернскія ведамасці» — першыя перыядычныя выданні ў Беларусі. — Раздзел II. Публіцыстычная дзейнасць П. М. Шпілеўскага. — Раздзел III. «Мушыцкая праўда». — Раздзел IV. Беларускія карэспандэнты ў рускім дэмакратычным друку 60-х гадоў. 1. «Современник» пра Беларусь. Палеміка яго з «Днем» І. С. Аксакага. 2. «Колокол» Герцена аб жыцці і барацьбе беларускага народа. 3. Карэспандэнты з Беларусі ў сатырычным часопісе «Искра» В. Курачкіна і М. Сцяпанова. — Раздзел V. Становішча перыядычнага друку ў 60—70-ыя гады. — Раздзел VI. Нелегальная перыёдыка рэвалюцыйных народнікаў у Беларусі. 1. Падпольная друкарня ў Мінску. 2. «Гоман» — орган беларускіх народавольцаў. — Раздзел VII. «Мінский листок» — першая грамадска-літаратурная газета на Беларусі (1886—1902 гг.)

Рэц.: газ. «Літаратура і мастацтва», 1960, 1 лістап. (Кісялёў Г. Першая спроба).

71. Лушчыцкі І. М. Нарысы па гісторыі грамадска-палітычнай і філасофскай думкі ў Беларусі ў другой палавіне XIX веку. Мінск, Выд-ва Беларус. дзярж. ун-та, 1958. 367 с. з партр. і іл. (М-ва вышэйш. адукацыі СССР. Беларус. дзярж. ун-т імя У. І. Леніна).

Змест: Прадмова. — Раздзел I. Перадавая грамадска-палітычная думка ў Беларусі ў перыяд падрыхтоўкі і правядзення рэформы 1861 года. Перадаванія грамадскія ідэі ў беларускай вуснай народнай творчасці і ў ананімнай літаратуры. — Раздзел II. Перадавая грамадска-палітычная думка ў Беларусі ў перыяд паўстання 1863 года. — Раздзел III. Кастусь Каліноўскі — выдатны беларускі рэвалюцыянер-дэмакрат. Жыццё і дзейнасць, грамадска-палітычныя і філасофска-сацыялагічныя погляды. Барацьба за ідэйную спадчыну К. Каліноўскага. — Раздзел IV. Перадавая грамадска-палітычная

думка ў Беларусі ў перыяд развіцця капіталізма (70—90-я гады). 1. Грамадска-палітычныя і філасофскія ідэі і эстэтычныя погляды Ф. К. Багушэвіча. Нацыянальна-вызваленчыя ідэі. Абарона роднай моўы. Рэвалюцыйны дэмакратызм пісьменніка. 2. Рэвалюцыйны дэмакратызм Адама Гурыновіча. «Дзядзька Антон» — выдатны твор беларускай публіцыстыкі XIX стагоддзя.

У кнізе змешчана многа партрэтаў і аўтографіў.

Рэц.: часоп. «Вопросы философии», 1959, № 4, с. 163—165. (*Челоботарев Л. М.*) — Газ. «Звезда», 1958, 15 чэрв. (*Глебка П. і Фіглоўская Л.* Каштоўнае даследаванне); «Советская Белоруссия», 1958, 11 сент. (*Сидоров В. и Охрименко П.* Актуальность исторического исследования); «Літаратура і мастацтва», 1958, 16 ліп. (*Васілёнак С.* Каштоўнае даследаванне); «Настаўніцкая газета», 1959, 20 студз. (*Базарэвіч М.* Новае даследаванне).

72. **Сондак А. А.** Вывучэнне беларускай літаратуры XIX стагоддзя ў школе. Мінск, Вучпедвыд БССР, 1963. III с.

Змест: Беларуская літаратура XIX ст. (Агляд). Літаратура першай паловы XIX ст. Літаратура другой паловы XIX ст. — Паэма «Тарас на Парнасе». — В. І. Дунін-Марцінкевіч. — Камедыя «Пінская шляхта». — Францішак Багушэвіч. Паэма «Кепска будзе». — Бібліяграфія.

73. **Басс И. С.** У истоков реализма белорусской литературы XIX века. («Энеида навыварат», «Тарас на Парнасе»). Автореферат дисс. на соискание учен. степени кандидата филол. наук. Минск, 1954. 17 с. (Акад. наук БССР. Ин-т литературы и искусства).

74. **Ивашин В. В.** У истоков социалистического реализма. [Ред. В. В. Борисенко]. Минск, Изд-во Акад. наук БССР, 1963. 331 с. (Акад. наук БССР. Ин-т литературы им. Янки Купалы).

В книге раскрывается своеобразие реализма белорусской литературы первой четверти XX века.

Содержание: Введение. [Интернациональность социалистического искусства и его национальная специфика. Проблема национальных истоков социалистического реализма].

Глава 1: О характере реализма белорусской предоктябрьской литературы. Литература XIX в. Анонимные поэмы «Энеида на изнанку» и «Тарас на Парнасе», деятельность Я. Борщевского и Я. Чечёта, анонимные «гутарки», творчество В. Дунина-Марцінкевіча, Я. Лучины, А. Гурыновіча и Ф. Богушевіча. Эпоха первой русской революции. Развитие передовой белорусской литературы начала XX века (с. 21—32). Зачатки пролетарской поэзии в Белоруссии. Деятельность революционной русской газеты «Северо-Западный край» (с. 33—41). Рукописные журналы «Заря», «Голос низа», «Вольная

думка». Творчество рабочих поэтов—сотрудников газеты «Северо-Западный край» и рукописных журналов. Дооктябрьское творчество Я. Купалы и Я. Коласа (с. 42—62, 64—91), литературная деятельность Тётки (с. 62—64, 75). Высказывания о белорусском народе и его языке Н. А. Добролюбова (с. 47), Е. Романова (с. 47), Я. Купалы (с. 48). Характер реализма Я. Купалы и Я. Коласа в дооктябрьский период (с. 91—107).

Глава 2: Реалистический метод и проблема художественного стиля. [Высказывания критиков 20—30 годов по вопросу понимания литературного процесса в Белоруссии начала XX века, высказывания И. Замотина, А. Бабареки, Я. Плащинского, М. Громыко. Натурализм и реакционная романтика, модернизм и символизм в белорусской литературе (с. 113—116). Эстетическая программа Я. Купалы и Я. Коласа (с. 116—122). Poleмика о путях развития белорусской литературы (с. 113—116). Эстетическая программа Я. Купалы и Я. Коласа (с. 116—122). Poleмика о путях развития белорусской литературы на страницах газеты «Наша ніва» (с. 117—122). Эстетика белорусской демократической литературы. Реализм Я. Купалы (с. 134—157), Я. Коласа (с. 157—166), Тётки (с. 166—170), Ц. Гартного (с. 170—171), М. Богдановича (с. 171—185). Реалистическая дооктябрьская белорусская проза [произведения Ядвигина Ш. (с. 189—193, 208), З. Бядули (с. 193—206, 208—209), Я. Коласа (с. 206—218)].

Глава 3. На путях социалистического реализма. Возникновение и оформление в белорусской литературе метода социалистического реализма. Идеиная борьба в белорусской литературе, различные идейно-творческие группировки. Становление эстетических принципов белорусской советской литературы. Национальные особенности процесса развития критического и социалистического реализма в белорусской литературе. Деятельность литературной организации «Молодняк». Творчество М. Чарота (с. 226—228). Новаторство в литературе и литературные традиции. Poleмика Я. Коласа с молодыми (с. 231—238). Приход Я. Купалы и Я. Коласа к социалистическому искусству (с. 239—252). Творчество Ц. Гартного периода гражданской войны и первой половины 20-х годов (с. 309—322). — Выводы.

Автор книги полемизирует с А. Герцовичем (с. 92), Е. Мозольковым (с. 96), М. Барсток (с. 97), М. Ларченко (с. 104), М. Макаревичем (с. 104), С. Майхровичем (с. 175), М. Климковичем и Е. Ленсу (с. 151), Л. Фигловской (с. 243), Ю. Березко (с. 293), Улидзе (с. 300—301) и Л. Залеской (с. 305). Книга снабжена указателем имён.

Рец.: журн. «Польмя», 1963; № 12, с. 175—178 (*Казека Я. Ля вытокаў сацыялістычнага рэалізму*); «Неман», 1963, № 6, с. 131—137. (*Перкин Н. Об исторических путях белорусской литературы*). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1963, 13 верас. (*Лазарук М. Глыбока, пераканаўча*), 17 снеж. (*Барсток М. Грунтоўна, цікава*).

75. **Івашын В. В.** Рэвалюцыя 1905—1907 гг. і развіццё беларускай літаратуры. Мінск, Выд-ва АН БССР, 1955. 60 с. (Акад. навук Беларус. ССР. Ін-т літаратуры і мастацтва).

Уплыў рэвалюцыі 1905—1907 гг. на развіццё дэмакратычнай і сацыялістычнай культуры народаў. Шырокая дзейнасць бальшавіцкіх арганізацый Беларусі па прапагандзе марксізма-ленінізма напярэдадні і ў гады першай рэвалюцыі. Выкарыстоўванне бальшавікамі легальнага друку. Дзейнасць газеты «Северо-Западный край». Роля Мінскай публічнай бібліятэкі імя А. С. Пушкіна ў справе пашырэння рэвалюцыйнай літаратуры. Дзейнасць Мінскага таварыства аматараў прыгожага пісьменства.

Перадавая беларуская літаратура пачатку ХХ стагоддзя. Заснавальнікі сучаснай беларускай літаратуры — актыўныя ўдзельнікі рэвалюцыйнага руху 1905—1907 гадоў. Літаратурная дзейнасць Цёткі (с. 11, 26—29, 50, 54—55), Янкі Купалы і Якуба Коласа (с. 29—58).

Рэц.: часоп. «Польмя», 1963, № 12, с. 175—178 (*Казека Я. Я.* Вытокаў сацыялістычнага рэалізму). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1955, 24 снеж. (*Александровіч С.* Гады абуджэння).

76. **Пракошына К. С.** Пытанні атэізму ў беларускай грамадскай думцы. (Другая палавіна ХІХ і пачатак ХХ стагоддзяў). Мінск, Дзяржвыд БССР, 1960. 71 с. (Б-чка атэіста).

Змест: Антырэлігійныя матывы ў беларускім фальклоры. — Свабодалюбівыя і атэістычныя ідэі ў ананімных творах [«Вясна гола перапала», «Размова пана з селянінам», «Энеіда навыварат», «Тарас на Парнасе», «Вось цяпер які люд стаў», «Дзядзька Антон, або гутарка аб усім чыста, што баліць, а чаму баліць — неэядома»]. — Рэвалюцыйныя і атэістычныя ідэі ў беларускай літаратуры [у творах К. Каліноўскага, Ф. Багушэвіча, А. Гурыновіча, А. Абухавіча, Я. Лучыны, Я. Купалы, Я. Коласа, Цёткі].

77. **Александровіч С. Х.** Незабыўнымі сцэжкамi. [Нарысы аб беларускіх пісьменніках]. Мінск, Вучпедвыд БССР, 1959. 135 с. з іл. [(Школьная б-ка)].

Тое ж. Выд. 2-е, дапоўненае. Мінск, Вучпедвыд БССР, 1962. 221 с. з іл. [(Школьная б-ка)].

Дапаможнік для выкладчыкаў роднай літаратуры і муніяў старэйшых класаў пры вывучэнні біяграфіі беларускіх пісьменнікаў.

Тут сабраны матэрыялы пра Паўлюка Багрыма («Слядамі легенды»), Цётку («Калі нараджалася песня», у 1-м выд.: «Маладосць паэтэсы»), Янку Купалу («Перад вялікай дарогай») і Змітрака Бядулю («На Даўгінаўскім гасцінцы»), у жывой форме апавядаецца пра іх дзіцячыя і юнацкія гады, вучобу і першыя літаратурныя крокі. Есць у гэтай кнізе нарысы пра мясціны, звязаныя з жыццём і творчасцю Вікенція Дуніна-Марцінкевіча («Тут жыў Навум Прыгаворка», у 1-м выд.: «Там, дзе жыў пясняр»), Францішка Багушэвіча («Незабыўныя мясціны», у 1-м выд.: «На радзіме паэта»), Максіма Багдановіча («Пуцявіны паэта», у 1-м выд.: «Над Волгай»), Якуба Коласа («Калыска дум і натхнення»), Цішкі Гартнага («Родная Капыльшчына»), Кузьмы Чорнага («Па дарозе ў Цімкавічы»), а

такеама выдатнага польскага паэта Адама Міцкевіча, які нарадзіўся і **правёў** дзяцінства на Беларусі («Навагрудскія сцежкі»).

Нарысы, прысвечаныя З. Бядулю, Ц. Гартнаму і К. Чорнаму змешчаны толькі ў 2-м выданні кнігі. Астатнія нарысы да 2-га выдання значна дапрацаваны. У кнізе многа ілюстрацый.

Рэц.: на 1-е выд.: часоп. «Беларусь», 1960, № 1, с. 31. (*Усікаў Я.* Пабольш бы такіх кніг); «Маладосць», 1959, № 12, с. 147—148 (*Ярош М.* Па нязведаных сцежках). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1959, 30 верас. (*Майхровіч С.* Па дарогіх мясцінах): «Магілёўская праўда», 1959, 8 снеж. (*Усікаў Я.* Сцежкамі нашых песняроў).

Рэц.: на 2-е выд.: часоп. «Полымя», 1963, № 6, с. 188—189 (*Луфераў М.* Незабыўнымі сцежкамі).

Савецкая літаратура

(Гл. таксама раздзел «Літаратура аб асобных пісьменніках», №№ 173—181, 183—186, 190—199, 201—208, 211—249, 253, 254, 257—267, 269—283, 285, 286, 289—293, 296—309)

78. Літаратура нашых дзён. Зборнік артыкулаў і рэцэнзій. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1963. 247 с.

У зборніку, падрыхтаваным секцыяй крытыкі і літаратуразнаўства Саюза пісьменнікаў Беларусі, прадстаўлены паасобныя артыкулы і рэцэнзіі, напісаныя крытыкамі, літаратуразнаўцамі і самімі пісьменнікамі за апошнія два—тры гады.

Змест: [Прадмова]. — *Броўка П.* У нас свая, камуністычная мерка. [Аб асноўных прынцыпах савецкай літаратуры]. — *Адамовіч А.* Сучаснасць, а не мадэрнізацыя. [Аб сучасным поглядзе на мінулае ў мастацкай літаратуры. Аўтар разглядае аповяданні і раманы аб Вялікай Айчыннай вайне 1941 года, напісаныя ў апошнія гады — беларускіх пісьменнікаў В. Быкава і І. Навуменкі, а таксама ўкраінскага празаіка А. Ганчара]. — *Ярош М.* Праўда канфліктаў — у праўдзе жыцця. [Аб сучаснай беларускай драматургіі. Аўтар разглядае п'есы А. Маўзона, А. Макаёнка, І. Шамякіна і П. Васілеўскага]. — *Бурносаў В.* Нарыс — жанр мастацкі. [Аб двух зборніках нарысаў — «Герой нашых дзён» і «Людзі Прыдняпроўя». Разглядаюцца нарысы Т. Хадкевіча, І. Дуброўскага, Р. Сабаленкі, С. Кухарава, А. Кулакоўскага, П. Пестрака, А. Марціновіча і інш.] — *Бойка У.* Сэрца — насцеж. [Рэцэнзія на кнігу вершаў П. Броўкі «А дні ідуць», перакладзеную на рускую мову Я. Хелемскім]. — *Куляшоў, Ф.* Тварам у заўтра. [Аб рысах сучаснага рамана. Аўтар разглядае роман І. Мележа «Людзі на балоце». — *Шарахоўскі Я.* Лірычна, шчыра і мужна. [Аб кнізе Я. Брыля «Мой родны кут». — *Бугаёў Д.* Выпрабаванне на сталасць. [Аб тэтралогіі І. Шамякіна «Трывожнае шчасце». — *Пашкевіч Н.* Услед за імклі-

вым днём. [Аб рамане У. Карпава «Вясеннія ліўні». — *Бярозкін Р. Шлях да вышынь*. [Рэцэнзія на кнігу С. Гаўрусёва «Шчодрасць»]. — *Кудрайцаў І. Другое спатканне з чытачом*. [Аб кнігах У. Караткевіча «Матчына душа» і «Вячэрнія ветразі». — *Шкраба Р. Майстэрства апавядальніка*. [Рэцэнзія на зб. апавяданняў А. Чарнышэвіча «Праз зімы і вёсны». — *Юрэвіч У. Характары раскрываюцца ў дзеянні*. [Пра апавяданні М. Лупсякова і яго аповесць «Пабіраха»]. *Навуменка І. З адчуваннем прыгожага*. [Рэцэнзія на кнігу апавяданняў М. Стральцова «Блакітны вечар». — *Семязонаў Я. Запрашэнне ў свет пазычнага*. [Аб пазычнай творчасці Е. Лось]. — *Канэ Ю. Талент сталее*. [Аб апавяданнях І. Пташнікава]. — *Александровіч А. У пошуках герайчнага і незвычайнага*. [Рэцэнзія на кнігу апавяданняў У. Дамашэвіча «Заклінаю ад кулі»].

Рэц.: часоп. «Польмя», 1964, № 1, с. 181—184 (*Каваленка В. Дыялог з чытачом*); «Маладосць», 1963, № 10, с. 136—140 (*Бур'ян Б. Калектыўная кніга*). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1963, 1 лістап. (*Царанкоў Л. Літаратура нашых дзён*); «Звязда», 1963, 25 кастр. (*Есакоў А. Выступае дваццаць крытыкаў*).

79. На шляху служэння народу. (Сорак год беларускай савецкай літаратуры). [Склалі У. Карпаў, А. Кучар, Я. Казека, Г. Бярозкін, Д. Палітыка]. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1957. 65 с. (40 год Кастрычніка).

Брашура напісана да 40-годдзя Кастрычніка, яна асвятляе саракагодні шлях беларускай савецкай літаратуры.

Аўтары вызначаюць асноўныя тэндэнцыі развіцця беларускай савецкай літаратуры, на канкрэтных фактах паказваюць, як яна развівалася і мужнела. Яны знаёмяць чытача з развіццём асобных жанраў у беларускай савецкай літаратуры, характарызуюць дзейнасць асобных пісьменнікаў, аналізуюць некаторыя іх творы.

Брашура заканчваецца звесткамі аб дзейнасці беларускіх літаратуразнаўцаў і крытыкаў.

Рэц.: газ. «Літаратура і мастацтва», 1958. 25 чэрв. (*Царанкоў Л. За прынцыповасць ацэнак*).

80. Пяцьдзесят чатыры дарогі. Аўтабіяграфіі беларускіх пісьменнікаў. Складанне і падрыхтоўка тэкстаў Янкі Казекі. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1963. 551 с.

У кнізе змешчаны аўтабіяграфіі А. Александровіча, А. Адамовіча, Э. Агняцвет, А. Астрэйкі, М. Аўрамчыка, А. Бачылы, П. Броўкі, Я. Брыля, К. Буйлы, З. Бядулі, А. Бялёвіча, В. Віткі, В. Вольскага, А. Вялюгіна, Ц. Гартнага, П. Глебкі, К. Губарэвіча, І. Гурскага, У. Дубоўкі, А. Зарыцкага, М. Зарэцкага, А. Званака, П. Кавалёва, М. Калачынскага, У. Карпава, К. Кірэнкі, Я. Коласа, У. Корбана, К. Крапівы, А. Кулакоўскага, А. Куляшова, Я. Купалы, А. Кучара, М. Лужаніна, М. Лынькова, М. Машары, А. Маўзона, І. Мележа, І. Навуменкі, Р. Няхая, М. Паслядовіча, П. Пестрака, А. Русака, А. Русецкага, Р. Сабаленкі, Я. Скрыгана, М. Танка, Т. Хадкевіча,

М. Хведароўіча, А. Чарнышэвіча, М. Чарота, К. Чорнага, І. Шамякіна, А. Якімовіча.

«Большасць надрукаваных тут аўтабіяграфій напісана спецыяльна для гэтай кнігі. Для кнігі ўзяты апошнія па часу напісання аўтабіяграфіі Янкі Купалы і Якуба Коласа, а са спадчыны Змітрака Бядулі, Цішкі Гартнага і Кузьмы Чорнага — тыя, у якіх, на думку складальніка, паўней асвятляюцца факты іх жыцця» (з прадмовы «Ад рэдакцыі», с. 5).

Рэц.: газ. «Літаратура і мастацтва», 1963, 4 кастр. (Бурайкін Г. Пяцьдзсят чатыры дарогі); «Настаўніцкая газета», 1963, 25 снеж. (Данілевіч Л. Пяцьдзсят чатыры дарогі); «Чырвоная змена», 1963, 25 снеж. (Базарэвіч М. Пяцьдзсят чатыры дарогі); «Тбілісі», 1964, 17 сак. (Беларускія літаратары пра сябе, на грузін. мове).

81. Советские писатели. Автобиографии в двух томах. Т. 1. [Сост.: Б. Я. Брайнина и Е. Ф. Никитина]. М., Худож. литература, 1959. 703 с.

См. автобиографии П. Бровки (с. 178—181), Я. Коласа (с. 572—576), К. Крапивы (с. 598—608) и Я. Купалы (с. 614—622).

82. Письменники Савецкай Беларусі. Кароткі біяграфічны даведнік. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1959. 499 с.

Кароткія біяграфічныя даведкі склалі: аб празаіках — Я. Казека, аб паэтах — Р. Няхай, аб драматургах і крытыках — А. Есакоў.

У даведніку змешчаны даведкі пра наступных пісьменнікаў: Я. Купалу, Я. Коласа, К. Крапіву, А. Авецкіна, У. Агіевіча, Э. Агняцвет, А. Адамоўіча, З. Аксельрода, А. Александровіча, С. Александровіча, А. Алешку, М. Аляхновіча, Л. Арабей, М. Арочку, А. Асіпенку, А. Астапенку, А. Астрэйку, М. Аўрамчыка, М. Багуна, Ю. Багушэвіча, А. Бажко, З. Бандарыну, Р. Барадуліна, С. Баранавых, М. Барсток, В. Барысенку, А. Бачылу, М. Блісцінава, Я. Бранштэйна, П. Броўку, Я. Брыля, В. Бурносаву, Б. Бур'яна, К. Буйла, Я. Бяганскую, З. Бядулю, А. Бялевіча, Р. Бярозкіна, М. Ваданосаву, Э. Валасевіча, П. Валкадаева, А. Васілевіч, М. Васілька, Я. Васілёнка, П. Васілеўскага, В. Вітку, М. Вішнеўскага, А. Вольнага, В. Вольскага, А. Вялюгіна, П. Галавача, У. Галубка, М. Гамолку, Ц. Гартнага, М. Гарулёва, М. Гарэцкага, Ю. Гаўрука, С. Гаўрусёва, Я. Герцовіча, Н. Гілевіча, П. Глебку, І. Грамовіча, С. Грахоўскага, К. Губарэвіча, А. Гурло, І. Гурскага, І. Гутарага, У. Дадзіёмава, М. Даніленку, С. Дарожнага, Ц. Даўгапольскага, С. Дзяргая, А. Дзеркача, І. Дорскага, У. Дубоўку, І. Дуброўскага, А. Дудара, П. Дудо, А. Есакова, А. Жаўрука, Я. Журбу, А. Зарыцкага, М. Зарэцкага, М. Засіма, А. Звонака, В. Зуба, А. Іванова, В. Івашына, В. Кавалю, П. Кавалёва, Д. Кавалёва, Э. Кагана, Я. Казеку, М. Калачынскага, Э. Камянецкага, У. Караткевіча, У. Карпава, А. Карпюка, Л. Кацовіча, К. Кірэенку, Н. Кісліка, І. Клаза, М. Клімковіча, Т. Кляшторнага, У. Корбана,

У. Краўчанку, І. Кудраўцава, А. Кулакоўскага, А. Куляшова, Ф. Куляшова, М. Кульбака, С. Куціцага, А. Кучара, А. Лазнявога, М. Ларчанку, М. Лобана, Е. Лось, М. Лужаніна, М. Лупсякова, М. Лыцькога, В. Лютаву, Ю. Лявоннага, А. Макаёнка, П. Макаля, В. Маракова, В. Матэвушава, А. Махнач, М. Машару, С. Майхровіча, Я. Маўра, А. Маўзона, І. Мележа, Б. Мікуліча, Я. Міровіча, А. Міронава, М. Модэля, А. Моркаўку, І. Муравейку, Р. Мурашку, І. Навуменку, Я. Непачаловіча, У. Нядзведскага, Р. Няхая, У. Няфёда, В. Палесскага, Д. Палітыку, А. Пальчэўскага, П. Панчанку, М. Паслядовіча, Н. Перкіна, П. Пестрака, І. Платнера, П. Пранузу, П. Прыходзьку, Ю. Пшыркова, А. Пысіна, Я. Пушчу, М. Пянкрата, М. Ракітнага, Я. Рамановіча, А. Рылько, Ю. Рудзько, П. Рушца, А. Русака, А. Русецкага, Р. Рэlesa, Р. Сабаленку, М. Садковіча, Я. Садоўскага, Л. Салаўя, Э. Самуйлёнка, А. Семяновіча, Я. Семяжона, М. Сергіевіча, І. Сіўцова, Я. Скрыгана, М. Скрыпку, М. Смагаровіча, Б. Спрычана, А. Стаховіча, В. Сташэўскага, М. Сурначова, В. Сурскую, М. Танка, Н. Тарас, М. Татура, Ю. Таўлая, В. Таўлая, М. Ткачова, П. Труса, Я. Усікава, А. Ушакова, У. Фінкеля, Т. Хадкевіча, У. Хадьку, І. Харыка, М. Хведаровіча, К. Цітова, М. Чавускага, А. Чарнышэвіча, Н. Чарнушэвіча, М. Чарота, К. Чорнага, І. Шамякіна, І. Шапавалава, Я. Шарахоўскага, П. Шацерыкова, У. Шахаўца, В. Шашалевіча, А. Шашкова, Г. Шведзкіка, Р. Шкрабу, Г. Шманя, І. Шуцько, Э. Шушкевіча, Х. Шынклера, Г. Шчарбатава, А. Юдэльсона, У. Юрэвіча, А. Якімовіча.

83. Писатели Советской Белоруссии. Краткий биографический справочник. Минск, Госиздат БССР, 1955, 185 с.

В справочнике помещены биографические справки о следующих писателях: Я. Купале, Я. Коласе, М. Аврамчыке, В. Агневиче, А. Астрейка, А. Бачила, А. Белевиче, В. Борисенко, П. Бровка, Я. Брыле, К. Буйла, Б. Бурьяне, З. Бядуле, А. Василевич, М. Васильке, Е. Василенко, А. Велогине, В. Витка, В. Вольском, М. Гамолка, П. Глебка, Н. Горудёве, И. Грамовиче, К. Губаревиче, А. Гурло, И. Гурском, И. Дубровском, А. Жаврукe, Я. Журбе, А. Зарицком, М. Засиме, М. Калачинском, В. Карпове, К. Киреенко, М. Климковиче, Д. Ковалева, П. Ковалева, В. Корбане, В. Кравченко, К. Крапиве, И. Кудрявцеве, А. Кулаковском, А. Кулешове, А. Кучаре, М. Лужанине, М. Лынькове, В. Лютовой, Я. Мавре, С. Майхровиче, А. Макаёнке, М. Машара, И. Мележе, Е. Миновиче, А. Миронове, А. Мовзоне, Р. Нехае, Э. Огнецвет, П. Папченко, П. Пестраке, В. Полесском, М. Последовиче, П. Приходько, Ю. Рудько, А. Русаке, А. Русецком, М. Садковиче, Э. Самуйленке, Р. Соболенько, А. Стаховиче, М. Сурначеве, В. Тавлае, М. Танке, Н. Тарас, М. Ткачеве, П. Трусe, А. Ушакове, Т. Хадкевиче, К. Чорном, И. Шамякине, И. Шаповалове, Я. Шарахоеском, В. Шаховиче, Х. Шынклерe, А. Якимовиче.

Рец.: журн. «Беларусь», 1955, № 6, с. 30 (Есакоў А. Бібліяграфічныя даведнікі); «Дружба народов», 1955, № 6, с. 198—199 (Писатели Советской Белоруссии).

84. Очерк истории белорусской советской литературы. [Ред. коллегия: В. В. Борисенко, М. К. Добрынин, Л. И. Залесская, М. Т. Лыньков]. М., Изд-во АН СССР, 1954. 400 с. (Акад. наук СССР. Ин-т мировой литературы им. А. М. Горького. Акад. наук БССР. Ин-т литературы и искусства).

Содержание: Введение (В. В. Ивашин). — Глава 1. Литература периода гражданской войны (Ю. С. Пиширков). — Глава 2. Литература периода восстановления народного хозяйства и социалистической индустриализации 1921—1929 гг. (Ю. С. Пиширков). — Глава 3. Литература периода победы социализма и построения социалистического общества 1930—1940 гг. (Н. С. Перкин). — Глава 4. Литература периода Великой Отечественной войны (М. Н. Барсток). — Глава 5. Литература послевоенного времени (М. Н. Барсток). — Глава 6. Янка Купала (В. В. Ивашин). — Глава 7. Якуб Колас (Л. И. Фигловская). — Глава 8. Кондрат Крапива (Л. И. Фигловская). — Глава 9. Кузьма Чорный (В. Ф. Вольский). — Глава 10. Михась Лыньков (Ю. С. Пиширков). — Глава 11. Петрусь Бровка (Н. С. Перкин). — Глава 12. Петро Глебка (М. Н. Барсток). — Глава 13. Аркадий Кулешов (Н. С. Перкин). — Глава 14. Максим Танк (Ю. С. Пиширков).

На с. 394—399 «Краткий библиографический указатель произведений белорусских советских писателей».

Рец.: кн.: Шкраба Р. Сіла слова. Мінск, 1958, с. 149—169. (См. рецензию автора «Заметки на полях»). — Журн. «Дружба народов», 1955, № 5, с. 177—180 (Крыжановский С. Наш общий опыт); с. 180—182 (Шараховский Я. О научной точности); № 10, с. 180—185. (Шаховский С. О трех очерках); «Знамя», 1955, № 9, с. 185—193 (Дементьев А. Как же строить историю советской литературы); «Славяне», 1955, № 3, с. 45—48 (Власенко А. Литература белорусского народа); «Советская отчизна», 1955, № 4, с. 118—125 (Шкраба Г. Заметки на полях). — Газ. «Советская Белоруссия», 1955, 15 июня (Петрович Н., Тарасов В., Лазарюк М. и др. Очерк истории белорусской советской литературы); «Літаратура і мастацтва», 1955, 5 лют. (Казека Я. Кніга пра беларускую літаратуру); «Літаратурная газета», 1955, 8 фев. (Мозольков Е. Очерк белорусской литературы).

85. Нарысы па гісторыі беларускай літаратуры. Дапаможнік для студэнтаў ВНУ. Мінск, Вучпедвыд БССР, 1956. 640 с. з іл. (Ин-т літаратуры і мастацтва Акад. навук БССР).

Гл. раздзел «Савецкая літаратура».

Гл. анатацыю № 51.

86. Декада белорусского искусства и литературы в Москве. (11—21 февраля 1955 года). Сборник материалов. [Сост. А. Кучар и В. Стельмах]. Минск, [1956]. 404 с. (Декада белорусского искусства в Москве. 1955).

См. следующие статьи на с. 237—251, 321—377: *Мозольков Е.* Трилогия Якуба Коласа. — *Турбин В.* Мы с правдой повстречаемся. [Статья о творчестве Я. Коласа]. — *Прокофьев А.* В ногу с временем. [О стихах М. Танка, опубликованных в журн. «Полямя» в 1953—1954 гг.] — *Карабутенко И.* Страницы героической борьбы. [Рецензия на роман Ф. Пестрака «Встретимся на баррикадах»]. — *Белякова М.* Рассказы Янки Брыля. — *Дмитерко.* С чувством жизненной правды. [О поэме А. Зарицкого «Повесть про золотое дно»]. — *Шехтер М.* Доброе знакомство [с творчеством Дмитрия Ковалева]. — *Тихонов Н.* До новых дружеских встреч! [О декаде белорусского искусства и литературы в Москве]. — Обсуждение произведений белорусских прозаиков, поэтов и критиков в Союзе писателей СССР, 14—18 февраля 1955 г. [Помещены выступления Ю. Н. Либедицкого, О. С. Резника, В. А. Герасимовой, Н. В. Богданова, Г. А. Иолтуховского и Б. В. Яковлева, посвященные разбору романа М. Последовича «Свет над Липском», Э. С. Кедриной, В. Иванова, П. И. Шebuнина, А. М. Марьямова и М. Л. Златогорова о романе Ф. Пестрака «Встретимся на баррикадах»; Л. В. Никулина, А. Н. Власенко, А. А. Караваевой и Ю. Б. Лукина о романе И. Мележа «Минское направление»; В. Н. Ажаева о романах «Встретимся на баррикадах» Ф. Пестрака, «Минское направление» И. Мележа и «Свет над Липском» М. Последовича; Л. И. Залесской, Н. А. Асанова и А. И. Кленова, анализирующие поэму А. Кулешова «Только вперед»; А. А. Жарова, Е. С. Мозолькова и М. Д. Максимова о поэме «Золотое дно» А. Зарицкого; Я. А. Хелемского о белорусской поэме; В. А. Рождественского, Л. А. Озерова, М. Г. Квицидзе и Б. С. Иринина, посвященные поэтическому творчеству М. Лужанина; М. Алигер о книге стихов Д. Ковалева «Мы не расстаемся»; Н. С. Тихонова о поэтических произведениях А. Зарицкого, М. Лужанина, А. Кулешова; Н. Л. Брауна о белорусской поэзии; А. А. Прокофьева о поэзии А. Кулешова, А. Зарицкого, М. Лужанина и Д. Ковалева; А. Г. Островского, В. Г. Губарева, Р. Р. Рубиной и А. И. Мусатова о произведениях Я. Брыля и А. Якимовича; О. И. Высотской, Ю. Я. Яковлева, А. Л. Барто и С. В. Михалкова о сказках и стихах для детей Э. Огнецвет и М. Танка; С. А. Крыжановского, К. Л. Зелинского, М. И. Фетисова, А. Н. Власенко, Л. И. Климовича, С. И. Василенка и В. Н. Турбина по поводу книги «Очерк истории белорусской советской литературы».

Рец.: журн. «Беларусь», 1956, № 7, с. 31 (*Усікай Я.* Экзамен на сталасць). — Газ. «Советская Белоруссия», 1956, 10 мая (*Есакоў А.* Сборник декадных материалов).

87. Второй всесоюзный съезд советских писателей. 15—26 декабря 1954 года. Стенографический отчет. М., Советский писатель, 1956. 607 с.

См. речи Якуба Коласа (с. 116—118) и Петруся Бровки (с. 174—177).

88. **Трэці з'езд савецкіх пісьменнікаў БССР.** 15—18 верасня 1954 года. (Стэнаграфічная справаздача). Мінск, Дзяржвыд БССР, 1955. 336 с.

Змест: Уступная прмова Якуба Коласа. — Даклад П. У. Броўкі «Беларуская літаратура ад другога да трэцяга з'езду». — Выступленні Аксёнава А. Н., Аўтаномана Н., Берцэ В., Брыля Я., Ганчара О., Гарбунова Ц. С., Гуляма Х., Гусарава Д., Дабравольскага С. Р., Кірэенкі К., Крапівы К., Кулакоўскага А., Куляшова А., Лужаніна Я., Мазалькова Е., Матузава З. П., Матузавічуса Е., Міхалкова С., Мухтарава Д., Панамарова Ф., Пестрака П. С., Пракофьева А., Рахленкі Л. Г., Садковіча М., Сіманова К., Слесарэнкі А., Сцёпіна С. Н., Табарова С., Танка М., Шамякіна І., Шырмы Р. Р. і Якімовіча А. — Рэзалюцыя. — Склад праўлення. Склад рэвізійнай камісіі ССП БССР. — Дэлегаты на Другі Усеаюжны з'езд савецкіх пісьменнікаў. — Пленум праўлення ССП БССР.

89. **Фадеев А.** За трыдцать лет. Избранные статьи, речи и письма о литературе и искусстве. Изд. 2-е. М., Сов. писатель, 1959. 996 с. с портр.

См. п'сьма А. Фадеева И. Мележу от 18 февр. 1955 г. «О романе «Минское направление» (с. 801—802) и В. Вольскому по поводу пьесы «Нестерка» от 19 февр. 1955 года (с. 804).

Рец.: журн. «Новый мир», 1957, № 12, с. 183—191 (Озеров В. Боевое оружие); «Русская литература», 1958, № 1, с. 260—263 (Павловский А. Живые страницы истории литературы); «Днепр», 1958, № 7, с. 145—146 (В борьбе за социалистический реализм). — Газ. «Комсомольская правда», 1957, 23 ноября (Елкин А. Светлая гордость).

90. **Івашын В. І. і Перкін Н. С.** Асноўныя асабліва-сці развіцця сучаснай беларускай літаратуры. Мінск, Акад. навук БССР, 1958. 66 с. (Акад. навук БССР. Беларус. камітэт славістаў. IV Міжнародны з'езд славістаў. Доклады). Тытульны ліст і тэкст на беларускай і рускай мовах паралельна.

Аўтары разглядаюць праблемы нацыянальнай спецыфікі беларускай літаратуры, яе тэматыку, творчы метады і жанравыя асаблівасці з пачатку XX ст. да нашых дзён.

У кнізе характарызуецца роля бальшавіцкай газеты «Звезда» (г. Мінск) у развіцці рэвалюцыйнай паэзіі, а таксама літаратурныя арганізацыі 20-х—30-х гадоў. — «Маладняк», «Узвышша» і БелАПП. Адзначаюцца асаблівасці творчага метаду Цёткі, М. Багдановіча, Я. Купалы, Я. Коласа, З. Бядулі, Ц. Гартнага, М. Чарота, А. Александровіча, К. Чорнага, К. Крапівы, М. Лынькова, П. Труса, П. Галавача, П. Броўкі, П. Глебкі, М. Лужаніна, А. Куляшова, М. Зарэцкага, А. Звонака, М. Танка, П. Панчанкі, А. Кулакоўскага, А. Вялюгіна, І. Мележа і інш.

91. **Перкін Н. С.** Шляхі развіцця беларускай савецкай літаратуры 20—30 гг. Праблемы сацыялістычнага рэалізму. Мінск, Выд-ва Акад. навук БССР, 1960. 396 с.

Змест: Уступ. [Кароткі агляд беларускай літаратуры перадакастрычніцкай пары. Традыцыі літаратуры гэтага перыяду]. Раздзел 1. На пераломе. [Літаратурнае жыццё ў Беларусі ў гады грамадзянскай вайны. Узоры «масавай» паэзіі, якія друкаваліся на старонках бальшавіцкай газеты «Звезда» у 1917—1920 гадах, а таксама ў газетах «Дзяніца» і «Савецкая Беларусь». Супрацоўніцтва Дзям'яна Беднага ў беларускай «Звезде». Аўтар знаёміць чытача з творчасцю гэтага перыяду Ц. Гартнага (с. 18—21), Я. Купалы і Я. Коласа (с. 40—57), З. Бядулі (с. 57—67), разглядае супярэчліваю аповесць М. Гарэцкага «Дзве душы»].

Раздзел 2: Барацьба за новую літаратуру. [Літаратурныя арганізацыі пачатку 20-х гадоў. Роля арганізацый «Маладняк», БелАПП, «Польмя» (с. 71—84). Вострыя спрэчкі вакол пытання аб шляхах развіцця і творчым метадзе савецкай літаратуры другой паловы 20-х гадоў (с. 84—134). Роля Я. Купалы і Я. Коласа ў вырашэнні пытанняў творчага наватарства савецкай літаратуры. Аўтар характарызуе тут крытычныя артыкулы В. Кнорына, І. Замоціна, Ф. Купцэвіча, М. Гарэцкага, Я. Ліпнёвага, А. Бабарэкі, Я. Пушчы, Т. Глыбоцкага, М. Зарэцкага і інш. Паказана літаратурнае асяроддзе ў Беларусі напярэдадні апублікавання пастановы ЦК КПБ(б) «Аб перабудове літаратурна-мастацкіх арганізацый» (с. 84—134).

Раздзел 3: Паэзія рэвалюцыйнага пафасу. [Праблема паэтычнага наватарства. Творчасць М. Чарота (с. 136—143), Я. Купалы (с. 146—158) і Я. Коласа (с. 159—161) 20—30 гадоў. Выступленне маладых пісьменнікаў — П. Труса, П. Глебкі, П. Броўкі, А. Звонака, А. Александровіча, А. Куляшова і інш. Росквіт беларускай сацыяльнай паэзіі 20—30 гадоў. Роля К. Крапівы (с. 169—172). Супярэчлівыя з'явы, якія наглядальні ў беларускай літаратуры канца 20-х гадоў].

Раздзел 4: Нараджэнне эпаса народнага жыцця. [Развіццё эпічных жанраў у беларускай літаратуры 20—30 гадоў. — 1. У паэзіі (с. 206—247). 2. У прозе. Агляд буйных празаічных твораў 20—30 гадоў].

Раздзел 5: Прысуд уласніцтву. [Тэма сялянства ў беларускай літаратуры 20—30 гадоў (с. 294—338). Творы Я. Купалы, Я. Коласа, З. Бядулі, К. Чорнага, П. Галавача, М. Зарэцкага, К. Крапівы, Э. Самуілёнка].

Раздзел 6: Праўда эпохі і сучаснасць. [Адлюстраванне ідэйных, духоўных і маральных патрэб свайго пакалення ў беларускай літаратуры (с. 347—386). Тэма нараджэння новага чалавека. Эстэтычны ідэал новага грамадства, праблема станоўчага героя ў літаратуры. Аповяданні і аповесці М. Чарота, Я. Коласа, К. Чорнага, Ц. Гартнага, М. Лынькова; п'еса В. Гарбацэвіча «Чырвоныя кветкі Беларусі»; вершы і паэмы Я. Коласа, М. Чарота, У. Дубоўкі. Літаратура канца 20-х гадоў. Тэма новага чалавека. Песы Ц. Гартнага, творы М. Зарэцкага. 30-я гады. Рашучы паварот да стварэння характару. Чалавек — галоўны змест мастацтва. Паэма А. Куляшова]

«Песня аб разведчыках», п'есы К. Крапівы і Э. Самуілёнка. Тэма перавыхавання чалавека, знявечанага ўмовамі капіталізму. Апавяданы М. Лынькова, раманы К. Чорнага, паэма П. Броўкі «Кацярына». — Заключэнне.

У канцы кнігі змешчаны «Даведнік імён».

Рэц.: часоп. «Полымя», 1961, № 3, с. 185—187 (Барсток М. Праблемнае даследаванне); «Неман», 1961, № 5, с. 157—158 (Каваленка В. Кніга літаратураведа). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1961, 10 студз. (Лазарук М. Разглядаючы літаратурны працэс...); 22 снеж. (Усікаў Я. На подступах да вырашэння праблемы).

92. Пшыркоў Ю. С. Беларуская савецкая проза. (20-я — пачатак 30-х гадоў). Мінск, Выд-ва Акад. навук БССР, 1960. 342 с. (Акад. навук БССР. Ін-т літаратуры імя Янкі Купалы).

Гл. анатацыю № 115.

93. Івашин В. В. У истоков социалистического реализма. [Ред. В. В. Борисенко]. Мінск, Изд-во Акад. навук БССР, 1963. 331 с. (Акад. навук БССР. Ін-т літаратуры ім. Янкі Купалы).

См. анатацыю № 74

94. Агіевіч У. Літаратура і жыццё. [Зб. артыкулаў. Склаў А. Есакоў]. Мінск, Вучпедвыд БССР, 1954, 148 с. з партр.

Змест: Да пытання аб традыцыях У. Маякоўскага ў беларускай паэзіі. — У незабыўныя гады. [Аб беларускай прозе перыяду Вялікай Айчыннай вайны. Разглядаюцца творы К. Чорнага, М. Лынькова, А. Стаховіча, У. Краўчанкі, А. Якімоўіча]¹ — Творы, падказаныя жыццём. [Агляд беларускай прозы. Найбольш дэталёва разглядаюцца творы І. Шамякіна, П. Пестрака, А. Стаховіча, Т. Хадкевіча, А. Кулакоўскага, М. Паслядовіча]. — Разам з народамі. (Думкі аб паэзіі 1948 года). Разглядаюцца творы Я. Коласа («Рыбакова хата»), А. Куляшова, П. Броўкі, Э. Агіяцвет, К. Кірзенкі, А. Вялюгіна, М. Аўрамчыка, М. Танка, П. Панчанкі, М. Лужаніна, М. Калачынскага]. — Янка Купала. — Адвечная песня. [Аб паэзіі Янкі Купалы]. — Шлях народнага паэта [Я. Коласа]. — «Сымон-музыка» Я. Коласа. — Пятрусь Броўка. — Творчасць Міхася Лынькова. — Лірыка П. Труса. — Баявая паэзія. [Аб кнізе М. Танка «Каб ведалі»]. — Пімен Панчанка. — Алесь Гурло.² — Пачуцці і вобразы, народжаныя часам. [Аб паэтычных кнігах А. Вялюгіна «Негарэльская арка» і К. Кірзенкі «Мая рэспубліка»].

Рэц.: часоп. «Беларусь», 1954, № 12, с. 30. (Александровіч С. Палымныя словы крытыка); «Полымя», 1954, № 11, с. 156—158

¹ Артыкул напісаны ў сааўтарстве з М. Ларчанкам.

² Артыкул напісаны ў сааўтарстве з І. Кудраўцавым.

(*Бурносаў В.* Шчырае слова). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1954, 16 кастр. (*Пшыркоў Ю.* Літаратура і жыццё).

95. **Адамовіч А. М.** Культура творчасці. Літаратурна-крытычныя артыкулы. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1959. 237 с.

Зборнік артыкулаў, прысвечаных праблемам майстэрства савецкіх пісьменнікаў, станаўлення і развіцця сучаснай беларускай літаратуры.

У першым артыкуле «Нараджэнне жанра» аўтар прасочвае ўзнікненне жанра рамана ў сусветнай літаратуры і развіццё яго савецкімі пісьменнікамі, а таксама ўзнікненне і шляхі развіцця беларускага рамана дваццатых і пачатку трыццатых гадоў. Падкрэсліваючы думку аб тым, што ў станаўленні жанра беларускага рамана вялікую ролю адыграў эпас Якуба Коласа, аўтар падрабязна разглядае паэму «Новая зямля» (с. 21—53). З раманаў і апавесцей беларускіх аўтараў А. Адамовіч аналізуе «Сокі цаліны» Ц. Гартнага (с. 59—77), «У палескай глушы», «У глыбі Палесся» (с. 77—108) і «На прасторах жыцця» (с. 116—117, 119—122) Я. Коласа, «Салаўя» З. Бядулі (с. 123—133), «Сцежкі-дарожкі» М. Зарэцкага (с. 134—145), а таксама характарызуе творчую манеру прозы Ф. Багушэвіча (с. 29, 31, 56—57), М. Чарота (с. 114—116, 118—119), К. Чорнага (с. 145—147, 149, 151), П. Галавача (с. 149—151), Р. Мурашкі (с. 145) і інш.

У артыкуле «Багацце мастацкіх індывідуальнасцей» А. Адамовіч узнімае праблему стылю, мастацкай разнастайнасці савецкай літаратуры і характарызуе адметныя рысы таленту Я. Коласа, К. Чорнага, М. Лынькова, І. Шамякіна, А. Кулакоўскага, Я. Брыля.

Артыкул «Чалавек і свет прыроды» прысвечаны ўменню пісьменнікаў «бачыць і паказваць у чалавеку і тое, што звязвае яго з грамадствам, і тое, што робіць яго часткай прыроды» (с. 198). Аўтар прыводзіць прыклады з раманаў «Вайна і мір» Талстога, «Ціхі Дон» М. Шолахава, «Рускі лес» Л. Леонава, «Люба Лук'янская» К. Чорнага, з апавяданняў Я. Брыля і інш. пісьменнікаў.

У артыкуле «Сталасць маладой літаратуры» асвятляецца развіццё беларускай літаратуры, вопыт яе барацьбы за культуру творчасці. А. Адамовіч характарызуе творы сучасных беларускіх паэтаў А. Куляшова, М. Танка, П. Панчанкі і празаікаў М. Лынькова, І. Шамякіна, Я. Брыля і Т. Хадкевіча.

Апошні артыкул «Творчая індывідуальнасць і грамадская актыўнасць» прысвечаны асаблівасцям савецкай літаратуры і паняццю разнастайнасці яе стыляў і жанраў.

Рэц.: часоп. «Беларусь», 1960, № 2, с. 31 (*Казека Я.* Аб пісьменніцкім майстэрстве); «Польмя», 1960, № 2, с. 173—177. (*Бязрозкін Р.* Культура творчасці); «Маладосць», 1960, № 3, с. 146—147. (*Луфэрай М.* Майстэрства крытыка); «Вопросы литературы», 1959, № 11, с. 214—221 (*Новиченко Л.* Работа беларусскагокритика).—Газ. «Звязда», 1960, 21 студз. (*Кудрайцаў У.* Кніга, якая вучыць майстэрству); «Советская Белоруссия», 1960, 13 марта (*Клышко А.* Творчески о

творчасце); «Літаратура і мастацтва», 1960, 17 лют. (Барсток М. Культура творчасці).

96. **Бязозкіна Р. С.** Спадарожніца часу. Артыкулы аб паэзіі. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1961. 283 с.

«У новы зборнік крытыка Рыгора Бязозкіна ўвайшлі артыкулы, напісаныя ў 1959—1961 гг. Прысвечаныя творчасці паэтаў розных пакаленняў, яны аб'ядноўваюцца адзінай думкай пра нашу паэзію як спадарожніцу народнай гісторыі ад першых паслярэвалюцыйных год да сённяшніх дзён.

Адкрывае кнігу артыкул аб паэме Я. Купалы 1925 года «Безназоўнае». Наступным змешчан артыкул «Калі перачытваеш Чарота».

Артыкул «Праз гады» прысвечаны творчасці Максіма Лужаніна. «Адна старонка» — паэзіі Пятра Глебкі ваенных год. «Выпрабаванне гісторыяй» — паэме З. Астапенкі «Эдэм», «Урокі Таўлая» — палымянай паэзіі Валянціна Таўлая. У цыкле артыкулаў «Паэты аднаго пакалення» разглядаецца творчасць А. Бялегіча, А. Вялюгіна, К. Кірэенкі. Творчасць маладога таленавітага паэта Рыгора Барадзіна аналізуецца ў заключным артыкуле зборніка — «Поплеч з героем».

У артыкулах Р. Бязозкіна вырашаюцца праблемы метаду, стылю, паэтычнага майстэрства. Крытык ставіў сабе мэтай паказаць багацце і разнастайнасць творчых індывідуальнасцей у нашай паэзіі» (с. 2).

Рэц.: часоп. «Беларусь», 1961, № 10, с. 30—31 (*Кудрайцаў І. Са шчырай заклапочанасцю*); «Полымя», 1962, № 6, с. 186—187 (*Адамовіч А. Талент крытыка*); «Вопросы литературы», 1962, № 8, с. 205—208 (*Горбачев М. В ногу со временем*); «Дружба народов», 1962, № 12, с. 273—275 (*Кучар А. Поэзия — спутница времени*). — Газ. «Звезда», 1962, 4 жніўня (*Усікаў Я. Густаўшчына ў крытыцы — дрэнны павадыр*); «Літаратура і мастацтва», 1961, 12 снеж. (*Кучар А. Аб паэзіі па законах паэзіі*).

97. **Бязозкіна Р. С.** Паэзія праўды. [Літаратурна-крытычныя артыкулы]. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1958. 363 с.

Змест: Пятрусь Броўка. [Агляд паэтычнай творчасці П. Броўкі 30-х гадоў, перыяду Вялікай Айчыннай вайны і пасляваеннага перыяду]. — Аркадзь Куляшоў. [У першым раздзеле артыкула, пад назвай «Біяграфія сучасніка» аналізуецца ёершы А. Куляшова. У раздзеле «Шляхі паэмы» аўтар разглядае паэмы і вершаваную хроніку «Грозная пушча» (с. 121—207)]. — Пімен Панчанка. [Творы, напісаныя ў 30-я гады, у час Вялікай Айчыннай вайны, сучасныя]. — Максім Танк. [Заходнебеларускі перыяд творчасці паэта. Творы, напісаныя ў перыяд Вялікай Айчыннай вайны. Пасляваенная творчасць. Аналіз пісьменніцкага майстэрства].

Рэц.: часоп. «Беларусь», 1959, № 1, с. 31 (*Бародзіч Д. Патрабавальна і па-таварыску*); «Полымя», 1959, № 3, с. 185—188. (*Куляшоў Ф. Паэт і крытык*); «Дружба народов», 1960, № 1, с. 252—253. (*Клышко А. Мастэрство крытыка*). — Газ. «Літаратура і мастацтва».

тва», 1959, 28 лют. (*Бойка У.* Майстэрства крытыка); 24 кастр. (*Клышко А.* Майстэрства паэта і майстэрства крытыка); «Магілёўская праўда», 1959, 14 сак. (*Макарэвіч А.* Паэзія праўды).

98. Герцовіч Я. Герой і сучаснасць. Літаратурна-крытычныя артыкулы. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1963. 239 с.

Змест: Час і людзі. [Аналіз рамана І. Мележа «Людзі на ба-лоце» і п'есы І. Шамякіна «Выгнанне блудніцы»]. — На пярэднім краі. [Аб жанры нарыса. Аўтар разглядае нарысы Я. Брыля «Сэрца камуніста», Д. Уксусава «За волю», М. Паслядовіча «Мяцежныя сэрца», І. Дуброўскага «Светлы шлях», П. Кавалёва «Сярод людзей калгасных», У. Дадзімава «Белазёрскі дзёнік», А. Клышко і Я. Сіпакова «Паэма дарог»]. — Пошукі і іх напрамак. [Аўтар разглядае творчасць маладых беларускіх празаікаў: Б. Сачанкі, М. Гроднева, І. Пташнікава, І. Навуменкі]. — Вайна і мір у творах Аляксея Кулакоўскага. — Чалавек і яго справы. (Па творах Т. Хадкевіча «Вяснянка» і «Даль палявая»). — Тры раманы Уладзіміра Карпава [«Нямігі крывавыя берагі», «За годам год» і «Вясеннія ліўні»]. — 3 артэзіянскіх глыбін жыцця. [Аб творчасці Я. Брыля].

Рэц.: часоп. «Полымя», 1964, № 2, с. 180—182 (*Макарэвіч А.* Прывесчана сучаснасці...). — Газ. «Звязда», 1963, 11 жніўня (*Бур'ян Б.* Разбураючы прымітыўныя схемы); «Літаратура і мастацтва», 1964, 3 студз. (*Бурносаў В.* На пульсе часу); «Магілёўская праўда», 1963, 8 снеж. (*Макарэвіч А.* На пярэднім краі).

99. Герцовіч Я. Літаратура і жыццё народа. Артыкулы. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1960. 175 с.

Змест: Літаратура і сучаснасць. [Тэма сучаснасці ў беларускай савецкай літаратуры. Аўтар аналізуе творы П. Панчанкі, П. Галавача, Я. Коласа, А. Стаховіча, А. Паслядовіча, І. Шамякіна, Т. Хадкевіча, П. Броўкі, П. Пестрака, А. Асіпенкі, І. Дуброўскага, Р. Сабаленкі, У. Шыціка, М. Танка, В. Віткі, С. Дзеркача, Р. Бардуліна, П. Макаля, А. Ставера, К. Цвіркі і М. Хведаровіча]. — Чалавек і калектыў [у беларускай літаратуры. Разглядаюцца творы Я. Брыля, І. Грамовіча, І. Дуброўскага, М. Лупсякова і А. Рылько]. — Ля самых вытокаў чалавечай свядомасці. [Аб праблемах, узнятых у дзіцячай беларускай літаратуры. Аналізуюцца творы Я. Бяганскай, М. Ваданосага, А. Васілевіч, П. Кавалёва, У. Краўчанкі, Я. Маўра, М. Паслядовіча, П. Рунца, А. Шашкова і А. Якімовіча]. — Сюжэт і кампазіцыя рамана. [Раманы І. Шамякіна, А. Чарнышэвіча, Т. Хадкевіча]. — Смех — спадарожнік сілы. [Аб сатыры і гумару ў беларускай літаратуры. Аўтар разглядае творы П. Пестрака, Я. Брыля, В. Зуба, М. Пенкрата, М. Лужаніна, У. Корбана, М. Скрыпкі і Э. Валасевіча]. — Народ і яго авангард. (Па раману М. Лынькова «Векапомныя дні»).

Рэц.: часоп. «Беларусь», 1960, № 9, с. 30—31 (*Дзюбайла П.* Письменник і сучаснасць); «Полымя», 1961, № 2, с. 183—185 (*Усікаў Я.* Ніжэй магчымасці аўтара). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1961, 7 лют. (*Бойка У.* Чытаючы кнігу аўтара).

100. Герцовіч Я. На перадавых пазіцыях. Літаратурна-крытычныя артыкулы. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1957. 189 с.

Змест: За філасофска-публіцыстычную крытыку. [Разглядаючы сучасную беларускую літаратурную крытыку, аўтар палемізуе з крытыкамі У. Карпавым і А. Семяновічам, Р. Бярозкіным, А. Адамовічам, А. Есаковым і Я. Міхалапам]. — Аб некаторых праблемах майстэрства. [Аб творчай індывідуальнасці пісьменніка. Разглядаюцца творы: «Сустрэнемся на барыкадах» П. Пестрака, апавяданні і аповесці Я. Брыля, «Незвычайнае лета» К. Федзіна, «На прасторах жыцця» Я. Коласа, «Бацькаўшчына» і «Люба Лук'янская» К. Чорнага, «Векапомныя дні» М. Лынькова, «У агні» І. Гурскага]. — Паэтычнае бачанне свету. [Аналізуюцца творы Я. Купалы, Я. Коласа, А. Куляшова, П. Панчанкі, М. Танка, П. Труса, М. Лужаніна, К. Кірзенкі, М. Машары, А. Русака, Р. Сабаленкі, А. Астрэйкі, В. Віткі]. — Паэзіі — вялікія грамадскія пачуцці. [Вярнасць прынцыпу народнасці ў творчасці Я. Купалы, адлюстраванне надзённых праблем народнага жыцця ў паэтычных зборніках «Любоў і дружба» К. Кірзенкі, «Залатое дно» А. Зарыцкага, «Жывая рака» А. Бялевіча і «Песня дружбы» А. Астрэйкі]. — Два раманы на калгасную тэму [«Святло над Ліпскам» М. Паслядовіча і «У добры час» І. Шамякіна]. — Героі і народ. [Аналізуюцца раманы «Світанне» А. Чарнышэвіча і «Крыніцы» І. Шамякіна]. — Мова пісьменніка. [К. Чорнага, М. Лынькова, К. Крапівы]. — Андрэй Лабановіч і яго асяроддзе. — Пясяяр рабочых будняў [Хвядос Шынклер].

Рэц.: часоп. «Беларусь», 1958, № 4, с. 30 (*Бурносаў В.* Кніга крытычных артыкулаў). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1957, 7. снеж. (*Юрэвіч У.* Мала зарэгістравань, галоўнае — даследаваць).

101. Казека Я. З невычэрпных крыніц. Літаратурна-крытычныя артыкулы. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1958. 187 с.

Змест: Палеская трылогія [Я. Коласа «На ростанях»]. — Народны пісьменнік [К. Крапіва. Агляд сатырычнай паэзіі, прозы, драматургіі]. — З невычэрпных крыніц. [Аб аповесці З. Бядулі «Салавей»]. — Сатыра Кузьмы Чорнага. — Праўда характару. [Аб творчасці А. Кулакоўскага]. — Падзеі і людзі. Нататкі аб беларускім вярным рамане. [Аўтар разглядае раманы К. Чорнага «Вялікі дзень», «Пошукі будучыні» і «Скіп'ёўскі лес»; М. Лынькова «Векапомныя дні», І. Шамякіна «Глыбокая плынь», І. Гурскага «У агні», А. Кулакоўскага «Расстаемся ненадоўга», І. Мележа «Мінскі напрамак»].

У артыкуле «Палеская трылогія» цытуецца выказванне французскага пісьменніка Луі Арагона аб творчасці Якуба Коласа (с. 7—8).

Рэц.: часоп. «Беларусь», 1958, № 6, с. 30—31 (*Майхровіч С.* З невычэрпных крыніц); «Полымя», 1958, № 6, с. 179—182 (*Александровіч С.* Кніга крытычных артыкулаў). — Газ. «Советская Белоруссия», 1958, 4 июля (*Юрэвіч Ю.* Из неиссякаемых источников); «Літаратура і мастацтва», 1958, 26 крас. (*Шкраба Р.* З любоўю да

літаратуры); «Магілёўская праўда», 1958, 23 жніўня (Макарэвіч А. Кніга літаратурна-крытычных артыкулаў).

102. **Казека Я.** Натхненне і майстэрства. Літаратурна-крытычныя артыкулы. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1963. 178 с.

Змест: Жыццё — найцікавейшая кніга. [Аб літаратурна-крытычных артыкулах Я. Коласа]. — Майстэрства апавядальніка. [Аналіз прозы Кузьмы Чорнага, маюцца заўвагі аб ранній творчасці Я. Скрыгана]. — Шчодры талент. [Аб літаратурна-крытычных артыкулах К. Чорнага]. — Гартаванне слова. [Агляд паэтычнай творчасці В. Віткі]. — Дарога па зямлі. [Аналіз твораў І. Мележа].

«У гэтую кніжку ўвайшлі артыкулы, напісаныя Я. Казекам у апошні час. Разглядаючы паасобна творы дваццатых-трыццатых гадоў і сучаснай беларускай літаратуры, аўтар імкнецца прасачыць, як нашы пісьменнікі авалодалі майстэрствам рэалістычнага паказу народнага жыцця... Аналізуючы публіцыстычную і літаратурна-крытычную спадчыну Якуба Коласа і Кузьмы Чорнага, аўтар звяртаў асноўную ўвагу на пытанні барацьбы за рэалізм, народнасць і партыйнасць літаратуры» (с. 2).

Рэц.: часоп. «Польмя», 1963, № 10, с. 178—182 (Бугаёў Д. Зацікаўленая размова). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1963, 15 кастр. (Дзюбайла П. Пра натхненне і майстэрства); «Звязда», 1963, 25 снеж. (Бур'ян Б. Адкрыццё новага — прызначэнне даследчыка).

103. **Калеснік У. А.** Час і песні. Літаратурныя нарысы і партрэты. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1962. 239 с. з іл.

Змест: Літаратурная грамада. [Аб масавай рэвалюцыйнай паэзіі ў Заходняй Беларусі 20-х гадоў. Ананімная агітацыйная паэзія падпольнага друку і псеўданімная лірыка легальнага дэмакратычнага друку Заходняй Беларусі. Роль газеты «Чырвоны сцяг» (цэнтральнага органа КПЗБ) і прагрэсіўнага сатырычнага часопіса «Маланка». Удзел у масавым літаратурным руху Заходняй Беларусі Піліпа Пестрака (Звестуна), Алесь Салагуба (Лявона Чачоткі), Вялянціна Таўлая (Янкі Дваццатага), Міхала Касцевіча (Міхася Васілька)]. — Міхась Васілёк. — Алесь Салагуб. — Мікола Засім. — Звяно легенды. [Аб дзейнасці заходнеукраінскага пісьменніка-камуніста Аляксандра Гаўрылюка].

Для напісання кнігі аўтарам выкарыстана многа архіўных матэрыялаў. У тэксце змешчаны партрэты і фота выданняў і дакументаў.

Рэц.: часоп. «Польмя», 1963, № 4, с. 181—183 (Хромчанка К., Працяг размовы); «Беларусь», 1964, № 1, с. 28 (Макарэвіч А. Час і песні); «Малодосць», 1963, № 4, с. 147—151 (Бур'ян Б. Сталае натхнёнае даследаванне). — Газ. «Заря» (г. Брест), 1963, 16 июня (Гніломедов В. Критик становится писателем); «Магілёўская праўда», 1963, 16 сак. (Макарэвіч А. Час і песні); «Літаратура і мастацтва», 1963, 27 снеж. (Герасімчык Я. Чытаючы кнігу крытыка).

104. **Канэ Ю. М.** Дзень сённяшні. [Літаратурна-крытычныя артыкулы]. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1962. 221 с.

Кніга прысвечана праблемам развіцця сучаснай беларускай прозы.

Тэма артыкула «Герой і час» — інтэлектуальны ўзровень станоўчага героя нашай літаратуры. Аўтар разглядае трылогію Я. Коласа «На ростанях», раманы П. Броўкі, І. Шамякіна, Т. Хадкевіча, У. Карпава і І. Пташнікава, апавяданні І. Навуменкі, аповесці А. Карпюка і А. Савіцкага.

У артыкулах «Лісткі з вялікай кнігі» і «Яго вачыма» аналізуюцца шляхі развіцця сучаснага беларускага апавядання, выяўляюцца яго асноўныя ідэйна-тэматычныя і стыльвыя плыні. У першым з гэтых артыкулаў разглядаюцца творы Я. Брыля, Я. Скрыгана, В. Быкава, М. Лупсякова, І. Навуменкі, А. Кулакоўскага, У. Краўчанкі, А. Асіпенкі, А. Чарнышэвіча, А. Карпюка, Б. Сачанкі, В. Адамчыка, І. Пташнікава. У другім артыкуле пра лёс апавядання ідзе гаворка аб наватарстве А. Чэхава і ўзнімаецца пытанне аб тым, ці ставіць апавяданне сучасных беларускіх пісьменнікаў сур'ёзныя пытанні жыцця сучаснага чалавека. Аналізуюцца апавяданні П. Пестрака, Р. Сабаленкі, І. Грамовіча, А. Шашкова, А. Васілевіч, І. Пташнікава, Я. Брыля, І. Навуменкі.

Дзіцячай літаратуры прысвечан артыкул «Спадарожнік у вялікі свет». Аўтар разглядае творы З. Бядулі, Т. Хадкевіча, А. Рылько, І. Навуменкі, У. Мехава, А. Авечкіна, П. Рунца, М. Ваданосава, Я. Курто, А. Васілевіч, І. Злоткіна, Н. Палянскага, Хв. Шынклера.

У апошнім артыкуле кнігі, «Разам з людзьмі», аўтар разглядае творчасць А. Кулакоўскага.

Аўтар кнігі палемізуе па асобных пытаннях літаратуры з крытыкамі В. Бурыносам (с. 14), У. Казберуком (с. 14), Я. Герцовічам (с. 15), Я. Скрыганам (с. 21), Д. Палітыкам (с. 23—25), С. Майхровічам (с. 25—26), А. Адамовічам (с. 29) і П. Дзюбайлам (с. 30).

Рэц.: часоп. «Польмя», 1962, 18 кастр. (*Кудрайцаў І.* Размова па шчырасці). — Газ. «Звязда», 1962, 18 кастр. (*Дзюбайла П.* Думкі і паўтары); «Літаратура і мастацтва», 1962, 4 верас. (*Бур'ян Б.* Субседнік дапытлівага чытача).

105. **Карпаў У.** Па шляху сталасці. Літаратурна-крытычныя артыкулы аб беларускай прозе і драматургіі. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1952. 343 с.

Гл. анатацыю № 117.

106. **Кучар А.** Літаратурна-крытычныя артыкулы. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1953. 560 с.

Змест: Янка Купала. [Біяграфія. Дарэвалюцыйныя вершы і паэмы. Паэзія савецкага часу. Паэма «Над ракою Арэсай». Народнасць паэзіі]. — Якуб Колас. [Біяграфія. Дарэвалюцыйная творчасць. Агульнае і адрознае ў творчасці Я. Купалы і Я. Коласа.

Паэзія савецкага часу. Аналіз паэм «Новая зямля», «Сымон-музыка», «Рыбакова хата» і аповесцей «У палескай глушы», «У глыбі Палесся», «Дрыгва». Драматургія]. — Кандрат Крапіеа. [Аналіз п'ес «Канец дружбы», «Партызаны», «Хто смяецца апошнім», «Проба агнём», «З народам», «Пяюць жаваранкі». Вялікая ўвага звернута на мову драматурга]. — Пятро Глебка. [Жыццёвы і творчы шлях. Дэталёвы аналіз паэм «Мужнасць», «У тых дні» і драматычнай паэмы «Над Бярозай-ракой»]. — Пятрусь Броўка. [Жыццёвы і творчы шлях. Аналіз паэм «Кацярына», «Беларусь», «Хлеб», «Ясны кут», «Родныя берагі», «Добры друг», «Чырвон-гарадок»]. — Эдуард Самуйлёнак. [Жыццёвы і творчы шлях. Раман «Будучыня». П'еса «Пагібель воўка»]. — Максім Танк. [Біяграфія. Творчасць давяраснёўскага і савецкага перыядаў. Літаратурныя ўплывы. Аналіз асобных паэм].

Рэц.: часоп. «Польмя», 1954, № 6, с. 140—142 (*Кудраўцаў І.* Патрэбная кніга); «Советская отчизна», 1955, № 5, с. 144—147 (*Власенко А.* Полезная кніга). — «Літаратурная газета», 1955, 17 мая (*Власенко А.* Очерки белорусской критики).

107. **Шкраба Р.** Сіла слова. Літаратурна-крытычныя артыкулы і рэцэнзіі. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1958. 224 с.

Большасць артыкулаў прысвечана праблемам развіцця беларускай савецкай літаратуры.

Змест: Цудоўная кветка паэзіі. [«Слова аб палку Ігаравым»]. — Паэзія жыццёвай праўды. [Творчасць Ф. К. Багушэвіча]. — Тры паэмы Янкі Купалы. «Курган», «Магіла льва», «Бандароўна». — Пясняр беларускага народа [Максім Багдановіч]. — Яўгені Анегін на беларускай мове [пераклад А. Куляшова]. — Характар у апавяданні. [Разглядаюцца апавяданні І. Шамякіна, А. Васілевіч, Я. Брыля, А. Кулакоўскага, Я. Васілёнка]. — Малому чытачу — вялікую літаратуру. [Аб схематычнасі становічага героя многіх твораў, напісаных для дзяцей. Аўтар разглядае кнігі «Добры дзень, школа!» М. Гамолкі, «Таямнічы надпіс» В. Зуба, «Белы камень» А. Шашкова]. — Літаратура ў школе. [Аб выкладанні літаратуры ў школе і аб падручніках па беларускай літаратуры для сярэдняй школы]. — На пачатку веку. [Рэцэнзія на трылогію Я. Коласа «На ростанях»]. — Заўсёды ў дарозе. [Рэцэнзія на кнігу вершаў М. Танка «У дарозе»]. — Гэтага нельга забыць. [Рэцэнзія на кнігу апавяданняў беларускіх дзяцей пра Вялікую Айчынную вайну «Ніколі не забудзем.»]. — Заметкі на палях. [Рэцэнзія на кнігу «Очерк истории белорусской советской литературы»]. — Крылатая мудрасць народа. [Рэцэнзія на кнігу Ф. Янкоўскага «Беларускія народныя прыказкі і прымаўкі»]. — На розным узроўні. [Рэцэнзія на кнігу апавяданняў М. Лупскава «Паядынак». — Валянцін Таўлай. — Леся Украінка. — Юліус Фучык. — Шандар Петэфі].

Рэц.: часоп. «Беларусь», 1959, № 6, с. 31 (*Макарэвіч А.* Каштоўны зборнік); «Маладосць», 1959, № 4, с. 151—152 (*Лайроў У.* Слова крытыка). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1958, 22 кастр. (*Юрэвіч У.* Змястоўна і разнастайна); «Магілёўская праўда», 1959, 12 мая (*Макарэвіч А.* Каштоўны зборнік).

108. **Хведаровіч М.** Памятныя сустрэчы. (Нарысы аб беларускіх пісьменніках). Мінск, Дзяржвыд БССР, 1960. 194 с. з іл.

Кніга белетрыстычных нарысаў пра вядомых беларускіх майстроў мастацкага слова — Янку Купалу, Цішку Гартнага, Змітрака Бядулю («Памятныя сустрэчы»), Міхася Чарота («Пясняр юнацтва»), Паўлюка Труса, Алеся Гурло («Шлях паэта»), Платона Галавача («Наш шчыры сябра»). Многія старонкі кнігі раскрываюць малавядомыя або забытыя ўжо факты з жыцця і практыкі пісьменнікаў.

Тое ж. Выд. 2-е, дапоўненае. Мінск, 1963. 258 с. з іл.

Другое выданне дапоўнена наступнымі нарысамі: «Наш Колас», «Вялікі мастак прозы» [К. Чорны], «З песняй заўсёды ў страі» [А. Александровіч], «Слова пра сябра» [Э. Самуілёнка], «Неспакойная» [З. Бандарына] і «Рыгор Мурашка». Нарыс пра Платона Галавача змешчаны ў другім выданні кнігі пад назвай «Незабыўнае юнацтва».

У кнізе змешчаны цікавыя фотаздымкі, на супервокладцы — аўтографы пісьменнікаў, якім прысвечаны нарысы.

Рэц.: часоп. «Беларусь», 1960, № 11, с. 30 (*Кудраўцаў І.* Памятныя сустрэчы); «Польмя», 1961, № 4, с. 179—182 (*Усікаў Я.* Жывое слова сучасніка). — Газ. «Звязда», 1961, 9 сак. (*Жыдовіч І.* Нарысы аб памятных сустрэчах); «Літаратура і мастацтва», 1961, 12 мая (*Александровіч С.* Незабыўнае, блізкае); «Настаўніцкая газета», 1960, 24 снеж. (*Іваноў А.* Памятныя сустрэчы); «Магілёўская праўда», 1961, 1 крас. (*Усікаў Я.* Жывое слова сучасніка); «Зара» (г. Брэст), 1962, 10 студз. (*Кароткі Р.* Яркі, даходліва); «Сельская газета», 1964, 29 янв. (*Александровіч С.* О дружыях і соратніках).

109. **Азгур З.** Незабыўнае. [Успаміны]. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1962. 287 с.

На стар. 71—177 змешчаны ўспаміны беларускага скульптара Заіра Азгура аб беларускіх пісьменніках: «Янка Купала»; «Якуб Колас»; «Змітрок Бядуля», «Кузьма Чорны», «Яны мне дарагія» [Цішка Гартны і Эдуард Самуілёнак].

У кнізе змешчаны здымкі са скульптурных партрэтаў беларускіх пісьменнікаў, выкананых З. Азгурам (З. Бядуля. Гіпс, 1940. — Янка Купала ў майстэрні аўтара. — Кузьма Чорны. Мармур, 1956. — Якуб Колас у майстэрні аўтара. 1949).

*
*
*

110. **Ватацы Н. Б.** Мастацкая літаратура Савецкай Беларусі. (1917—1960). Бібліяграфія асобных выданняў.

[Рэд. В. Бурносаў]. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1962. 462 с. (Дзярж. б-ка БССР імя У. І. Леніна. Аддз. беларус. літаратуры і бібліяграфіі).

Змест: Прадмова. [Кароткая характарыстыка асноўных этапаў развіцця беларускай савецкай літаратуры і статыстычныя звесткі аб выданнях мастацкай літаратуры]. — 1. Кнігі пісьменнікаў Савецкай Беларусі. [Бібліяграфія выданняў у арыгінале, у перакладзе на мовы народаў СССР і на замежныя мовы]. — 2. Альманахі, анталогіі і зборнікі беларускай савецкай літаратуры [у арыгінале і ў перакладах]. — 3. Партызанскія выданні мастацкай літаратуры. [Анатавана спіс брашур і лістовак]. — 4. Літаратурна-мастацкія і грамадска-палітычныя часопісы БССР, у якіх друкаваліся творы мастацкай літаратуры. [Спіс]. — 5. Дапаможныя паказальнікі.

111. Старцев И. И. Художественная литература народов СССР в переводах на русский язык. Библиография. 1934—1954. М., Художественная литература, 1957. 751 с.

На с. 110—139 указаны книги белорусских авторов, переведенные на русский язык и критические статьи об отдельных писателях, опубликованные в русской печати в 1934—1954 гг.

На с. 139—145 приведен список книг и статей о белорусской литературе, помещенных в периодической печати, издававшейся в СССР на русском языке.

112. Старцев И. И. Художественная литература народов СССР в переводах на русский язык. Библиография. 1955—1959. М., 1964. 726 с.

На с. 107—126 указаны книги белорусских авторов, переведенные на русский язык, и критические статьи об отдельных писателях, опубликованные в русских изданиях в 1955—1959 гг.

На с. 127—132 в разделе «Литературоведение» даны книги и статьи о белорусской литературе, напечатанные в журналах и газетах, издающихся в СССР на русском языке.

113. Издание художественной литературы в СССР. Статистические материалы. М., Изд-во Всесоюз. кн. палаты, 1954. 36 с. (Ко второму всесоюз. съезду советских писателей).

Об изданиях белорусской литературы в оригиналах и переводах см. таблицы на с. 9, 14—16, 18, 20, 23, 25, 29.

114. Печать СССР за сорок лет. 1917—1957. Статистические материалы. М., 1957. 144 с. (Всесоюз. кн. палата).

См. таблицы, характеризующие издания художественной литературы в СССР, в том числе и белорусской.

Статистические сведения о белорусских художественных и литературоведческих книгах см. также в статистических ежегодниках Всесоюзной книжной палаты, издающихся под заглавием «Печать в СССР в ... году».

Агляды па жанрах

(Гл. таксама №№ 166, 168, 185, 200, 220, 221, 227—230, 234, 236, 237, 255, 256, 270, 298, 301—303, 307 з раздзела «Літаратура пра асобных пісьменнікаў»).

Проза

115. Пшыркоў Ю. С. Беларуская савецкая проза, (20-ыя—пачатак 30-х гадоў). Мінск, Выд-ва Акад. навук БССР, 1960. 342 с. (Акад. навук БССР. Ін-т літаратуры імя Янкі Купалы).

Змест: Уводзіны. Раздзел 1: Станаўленне мастацкай прозы ў беларускай літаратуры. [Проза беларускіх пісьменнікаў XIX ст. на рускай мове. Першыя крокі беларускай прозы. Апавяданні Ядвігіна Ш., У. Галубка, К. Каганца, А. Гурло, К. Буйла, К. Кольшкі, Петрукова, Л. Гвозда, Я. Баршчэўскага, Ф. Багушэвіча, Я. Коласа, Ц. Гартнага, З. Бядулі, С. Бірылы, Цёткі і інш. (с. 12—42). Пераклады рускай і замежнай літаратуры на старонках беларускай газеты «Наша ніва». (с. 34—36)].

Раздзел 2: Літаратурнае жыццё рэспублікі 20-х гадоў. Літаратурныя арганізацыі «Маладняк», «Узвышша», «Польмя», БелАПП. Вострыя спрэчкі аб творчым метадазе. Наватарскія творы: «Безназоўнае» Я. Купалы, «Босыя на вогнішчы» і «Ленін» М. Чарота, «Сымон-музыка» Я. Коласа. Прыклады псеўданаватарства (Грамыка М. «Гвалт над формай» і інш.). Роля Я. Купалы, Я. Коласа, Ц. Гартнага, М. Чарота ў развіцці савецкай літаратуры. Тэатральная дыскусія 1928 года. Востры характар дыскусіі аб мове (с. 97—105). Роля Я. Купалы і Я. Коласа ў развіцці беларускай літаратурнай мовы.

Раздзел 3: Беларускае апавяданне першага паслярэвалюцыйнага дзесяцігоддзя. [Апавяданні Я. Коласа, Ц. Гартнага, З. Бядулі, М. Зарэцкага, М. Лынькова і інш.].

Раздзел 4: Узнікненне рамана ў беларускай літаратуры. [«Сокі цаліны» Ц. Гартнага, «Сын» Р. Мурашкі, «Над Кроманню» і «Драпежнікі» Я. Нёманскага (Я. Пятровіча)].

Раздзел 5: Узнікненне рамана ў беларускай літаратуры (працяг). Першыя дзве часткі трылогіі Я. Коласа «На ростанях»—«У палес-

кай глушы» і «У глыбі Палесся», раман М. Зарэцкага «Сцежкі-дарожкі» і інш.].

Раздзел 6: Раман другой палавіны 20-х гадоў. [Асваенне сучаснай тэматыкі ў беларускай прозе. Раманы і аповесці К. Чорнага, М. Зарэцкага, З. Бядулі].

Раздзел 7: Аповесць для юнацтва. [Кароткія звесткі аб разеіці беларускай дзіцячай літаратуры. Творы Я. Маўра. Аповесці Я. Коласа «На прасторах жыцця», З. Бядулі «Салавей», П. Галавача «Вінаваты», Я. Коласа «Дрыгва»]. Заклучэнне.

У падрадкавых заўвагах аўтар дае многа бібліяграфічных звестак, напрыклад, спіс твораў рускай, украінскай і замежнай літаратур, змешчаных на старонках газеты «Наша ніва» ў перакладзе на беларускую мову (с. 34—35) і інш. У канцы кнігі змешчан «Паказальнік імён».

Рэц.: часоп. «Беларусь», 1961, № 1, с. 30 (Сямёновіч А. Каштоўнае даследаванне); «Польмя», 1961, № 1, с. 179—282 (Александровіч С. Аб шляхах развіцця беларускай прозы). — Газ. «Звязда», 1961, 1 ліп. (Навуменка І. і Лойка А. У сціпрых рамках манаграфіі); «Літаратура і мастацтва», 1960, 4 снеж. (Царанкоў Л. Аб маладосці прозы); 1961, 22 снеж. (Усікаў Я. На подступах да вырашэння праблемы); «Магілёўская праўда», 1961, 24 мая (Макарэвіч А. Шляхі беларускай прозы).

116. **Палітыка Д. А.** Беларуская пасляваенная проза. Мінск, 1958. 26 с. (Т-ва па распаўсюджванню паліт. і навук. ведаў Беларус. ССР. № 22).

Аўтар робіць агляд асноўных праблем, узятых пасляваеннай беларускай прозай. У брашуры аналізуюцца «Векапомныя дні» М. Лынькова, «Мінскі напрамак» І. Мележа, «У Забалоцці днее» і «На Быстранцы» Я. Брыля, «Пад мірным небам» і «Шырокія гарызонты» А. Стаховіча, «Вяснянка» і «Даль палявая» Т. Хадкевіча, «Святло над Ліпскам» М. Паслядовіча, «У добры час» і «Крыніцы» І. Шамякіна, «Світанне» А. Чарнышэвіча, «Нявестка» А. Кулакоўскага, «Калі зліваюцца рэкі» П. Броўкі і інш.

117. **Карпаў У.** Па шляху сталасці. Літаратурна-крытычныя артыкулы аб беларускай прозе і драматургіі. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1952. 343 с.

Змест: Драматургія Янкі Купалы. — Проза і драматургія Якуба Коласа. — Проза і драматургія Кузьмы Чорнага. — Сатыра. проза і драматургія Кандрата Крапівы. — Проза Міхася Лынькова.

Рэц.: часоп. «Беларусь», 1952, 30 верас. (Юрэвіч У. Карыснае даследаванне). — Газ. «Звязда», 1952, 30 верас. «Усікаў Я. «Па шляху сталасці»); «Літаратура і мастацтва», 1952, 7 чэрв. (Барысенка В. В. Новая кніга крытыкі).

118. **Кучар А.** Аб мастацкай прозе. Літаратурна-крытычныя артыкулы. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1961. 348 с.

Змест: Зміток Бядуля. — Раман «Трэце пакаленне» Кузьмы Чорнага. — Аповяданні Міхася Лынькова. — Аповяданні Янкі Маўра. — Раман «Калі зліваюцца рэкі» Петруся Броўкі. — Раман «Сустранемся на барыкадах» Піліпа Пестрака. — Два творы Івана Шамякіна [раман «Крыніцы» і тэатралогія «Трывожнае шчасце». Па пытаннях ацэнкі твораў І. Шамякіна аўтар палемізуе з крытыкамі А. Адамовічам, Я. Герцовічам, Д. Палітыкам]. — Творчасць Янкі Брыля. [Мастацкія асаблівасці твораў Я. Брыля. Па пытаннях ацэнкі асобных твораў Я. Брыля аўтар спрачаецца з крытыкамі А. Адамовічам і Ю. Канэ].

Разглядаючы асобныя творы сучаснай беларускай прозы, аўтар шырока асвятляе ў кнізе праблемы жанра мастацкай прозы, у асаблівасці рамана.

Рэд.: часоп. «Беларусь», 1961, № 4, с. 31 (*Бурносаў В.* Аб майстэрстве прозы); «Польмя», 1961, № 4, с. 125—147 (*Шкраба Р.* Кнігу прачытаў крыгк). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1961, 17 сак. (*Макарэвіч А.* Пошукі і даніна шаблону).

119. **Герцовіч Я.** Герой і сучаснасць. Літаратурна-крытычныя артыкулы [аб беларускай прозе]. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1963. 239 с.

Гл. анатацыю № 98.

120. **Канэ Ю. М.** Дзень сённяшні. [Літаратурна-крытычныя артыкулы аб сучаснай беларускай прозе]. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1962. 221 с.

Гл. анатацыю № 104.

121. **Адамовіч А. М.** Беларускі раман. Станаўленне жанра. [Рэд. В. В. Барысенка]. Мінск, Выд-ва Акад. навук БССР, 1961. 294 с.

Змест: Раман як жанр. — Ля вытокаў беларускага рамана. [Позняе развіццё беларускай прозы. Роля вопыту паэтычных жанраў для пачатковага перыяду развіцця беларускай прозы. Жанр паэмы-рамана. Велізарнае ўздзеянне паэмы-рамана Я. Коласа «Новая зямля» на развіццё беларускай прозы (с. 22—56)]. — Праблемы праявінага рамана і аповесці. [Асаблівасці дарэвалюцыйнай беларускай прозы. Інтэнсіўнае станаўленне беларускай прозы ў 20—30 гады. Выпрацоўка апавядальнай культуры]. — «Сокі цаліны» [Ц. Гартнага]. — Палескія аповесці [Я. Коласа]. — Маладнякоўская проза. Юнацкая аповесць. [Дзейнасць масавай літаратурнай арганізацыі «Маладняк». Стыль маладнякоўскай прозы. Выступленні Я. Коласа па прынцыповых пытаннях развіцця літаратуры. Аповяданні М. Чарота (с. 117—122). Раман А. Александровіча, А. Вольнага і А. Дурота («Ваўчаняты» (с. 122). Аповесць З. Бядулі «Салавей» (с. 127—136)]. — Раман маладых. [Раманы «Сцежкі-дарожкі» і «Вязьмо» М. Зарэцкага (с. 138—149), «Сын» Р. Мурашкі (с. 149). Першыя раманы К. Чорнага «Сястра» і «Зямля» (с. 149—150)]. — Драматызацыя

жанра. [Разглядаюцца раманы «Спалох на загонах» П. Галавача (с. 154—155) і «Вязьмо» М. Зарэцкага (с. 156—163)]. — Сацыяльна-філасофскі раман Чорнага. [Аналізуюцца раманы «Сястра», «Зямля», «Бацькаўшчына», «Трэцяе пакаленне», «Млечны шлях», «Пошукі будучыні», аповесць «Лявон Бушмар» (с. 174—239) і інш. Стыль і мова раманаў Кузьмы Чорнага]. — Пасляваенны перыяд. [Асноўныя тэндэнцыі развіцця пасляваеннай беларускай прозы. Аналіз рамана «Пад мірным небам» А. Стаховіча, аповесці «У Забалоцці днее» Я. Брыля. Раманы і аповесці аб падзеях Вялікай Айчыннай вайны (творы М. Лынькова, І. Шамякіна, І. Мележа, А. Кулакоўскага, Т. Хадкевіча, М. Ткачова, У. Шахаўца і І. Гурскага). Паварот да актуальных і важных праблем. Раман «Крыніцы» І. Шамякіна, аповесць «Нявестка» А. Кулакоўскага, раман «Калі зліваюцца рэкі» П. Броўкі, аповесць «Апошняя сустрэча» Я. Брыля, «Даль палявая» Т. Хадкевіча, «За годам год» і «Вясеннія ліўні» У. Карпава. Праблема сучаснасці ў творах аб падзеях Айчыннай вайны. Аповесць В. Быкава «Жураўліны крык», тэатралогія І. Шамякіна «Трывожнае шчасце». Стылёвыя тэндэнцыі пасляваеннай беларускай прозы].

Рэц.: часоп. «Польмя», 1961, № 9, с. 186—190 (*Пшыркоў Ю.* Гісторыя беларускага рамана); «Беларусь», 1962, № 2, с. 29 (*Шкраба Р.* Творы прачытаны па-новаму); «Неман», 1962, № 2, с. 151—152 (*Клышко А.* О творчестве творчески); «Маладосць», 1962, № 6, с. 151—155 (*Юрэвіч У.* Станаўленне жанра). — «Літаратурная газета», 1962, 11 дек. (*Новіченко Л.* Пробуждающая к раздумьям); «Літаратура і мастацтва», 1961, 22 снеж. (*Усікаў Я.* На подступах да вырашэння праблемы).

122. **Черникова А. М.** Образ большевика в послевоенной белорусской прозе. Автореферат дисс. на соискание учен. степени кандидата филол. наук. Минск, 1952. 18 с. (Белорус. гос. ун-т им. В. И. Ленина).

123. **Дюбайло П. К.** Белорусский роман о Великой Отечественной войне. Автореферат дисс. на соискание учен. степени кандидата филол. наук. Минск, 1962. 21 с. (Акад. наук БССР. Ин-т литературы им. Я. Купалы).

В конце текста — список работ автора.

Паэзія

124. **Залесская Л. И.** Поэзия Советской Белоруссии. Лирика, поэма, баллада. М., Изд-во Акад. наук СССР, 1960. 298 с. с портр. (Акад. наук СССР. Ин-т мировой литературы СССР им. А. М. Горького).

Содержание: От автора. — Введение. — Глава 1. Лирика. [Образ лирического героя, его своеобразие в творчестве различных поэтов. Литературные организации «Маладняк» и БелАПП. Анализируются стихи Я. Купалы, Я. Коласа, П. Труса, П. Бровка, П. Глебка, А. Кулешова, А. Александровича, М. Федоровича, А. Звонака, П. Панченко, М. Сурначева, А. Острейко, М. Танка, М. Лужанина, К. Киреенко, А. Зарицкого и А. Велюгина]. — Глава 2. Баллада и легенда. [Понятие жанра баллады. Вопросы традиции и новаторства, эволюции жанра советской баллады. Автор рассматривает баллады и легенды Ф. Богушевича, Я. Купалы, М. Федоровича, А. Звонака, А. Кулешова, П. Панченко, А. Велюгина, П. Бровка, М. Танка, А. Зарицкого, М. Лужанина]. — Глава 3. Поэмы. [Утверждение героического начала в литературе социалистического реализма. Анализируется анонимная поэма XIX в. «Тарас на Парнасе» и поэмы Я. Купалы, Я. Коласа, М. Чарота, П. Труса, А. Кулешова, П. Бровка, П. Глебка, М. Танка, А. Зарицкого, П. Панченко].

В книге помещены портреты Я. Купалы, Я. Коласа, П. Бровка, П. Глебка, А. Кулешова, М. Танка, П. Панченко.

Рец.: журн. «Неман», 1960, № 4, с. 130—136 (*Березкин Г.* Так о поэзии писать нельзя); *Пшыркоў Ю. і Семяновіч А.* Кніга выклікае некаторыя пытанні).

125. **Бязозкі Р. С.** Спадарожніца часу. Артыкулы аб паэзіі. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1961. 283 с.

Гл. анатацыю № 96.

126. **Бязозкі Р. С.** Паэзія праўды. [Літаратурна-крытычныя артыкулы аб сучаснай беларускай паэзіі]. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1958. 363 с.

Гл. анатацыю № 97.

127. **Гілевіч Н. С.** Акрыленыя рэвалюцыяй. (Паэзія «Маладняка»). Мінск, Выд-ва М-ва вышэйш., сярэд. спец. і праф. адукацыі БССР, 1962. 187 с.

У кнізе характарызуюцца шляхі развіцця маладой беларускай паэзіі першага паслякастрычніцкага дзесяцігоддзя, шляхі станаўлення і сцвярджэння ў ёй прынцыпаў сацыялістычнага рэалізму. Шырока паказваецца ўся грамадска-культурная дзейнасць «Маладняка» (с. 2).

У падрадкавых заўвагах (с. 24—25) дадзены пералік імён, якія прыйшлі ў беларускую паэзію на працягу першага паслякастрычніцкага дзесяцігоддзя, і спіс паэтычных кніг, выдадзеных у бібліятэцы «Маладняка».

Рец.: часоп. «Полымя», 1962, № 12, с. 176—180 (*Ярош М.* Паэзія маладосці); «Беларусь», 1963, № 7, с. 29 (*Александровіч Р.* Яны былі першымі). — Газ. «Звязда», 1962, 11 жніўня (*Багдановіч М. і Саламевіч І.* Акрыленая рэвалюцыяй); «Літаратура і мастацтва», 1962, 14 крас. (*Бурносай В.* Даследаванне піша паэт).

128. **Казека, Я.** Беларуская байка. Мінск, Дзярж-
выд БССР, 1960. 203 с.

«У кнізе Я. Казека «Беларуская байка» прасочваецца гісторыя развіцця жанра байкі ў беларускай літаратуры. Аўтар даследуе вытокі гэтага жанра, яго эвалюцыю, спыняецца на некаторых важнейшых яго асаблівасцях, характарызуе сатырычныя творы XVII стагоддзя («Прамову Мялешкі» і «Ліст да Абуховіча»), ананімныя паэмы XIX стагоддзя «Тарас на Парнасе» і «Энеіда навыварат», пераклады баек І. Крылога на беларускую мову, выкананыя А. Гурыновічам і М. Косіч, баечныя творы Ф. Багушэвіча, А. Абуховіча, Я. Купалы, Я. Коласа, М. Багдановіча, А. Паўловіча, К. Крапівы, У. Корбана, Э. Валасевіча і іншых беларускіх паэтаў.

Шмат увагі ў працы аддадзена характарыстыцы сучаснага стану беларускай байкі» (с. 2).

Аўтар кнігі палемізуе па пытаннях літаратуры з крытыкамі С. Бабинцавым (с. 35), С. Майхровічам (с. 49—50), Д. Бародзічам (с. 51), А. І. Барычэўскім (с. 66—67), С. Александровічам (с. 92), Д. Васілеўскім (с. 125), Т. Глыбоцкім (с. 125), Л. Бендэ (с. 125—127).

Рэц.: часоп. «Беларусь», 1961, № 3, с. 30 (*Кавалёў П.* Даследаванне пра беларускую байку); «Польмя», 1961, № 3, с. 176—178 (*Навуменка І.* Манаграфія пра беларускую байку); «Неман», 1962, № 1, с. 149—151 (*Семеновіч А.* Разговор о басне); «Народная асвета», 1961, № 9, с. 83—87 (*Бурносаў В.* Даследаванне пра беларускую байку). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1961, 14 сак. (*Бугай Д.* Гісторыя байкі мае працяг).

129. **Багрова А. П.** Беларуская сатырычная літаратура перыяду Вялікай Айчыннай вайны. Мінск, Выд-ва Бел. дзярж. ун-та, 1960. 119 с. (М-ва вышэйш., сярэд. спец. і праф. адукацыі БССР. Беларус. дзярж. ун-т імя У. І. Леніна).

«У кнізе разглядаецца сатырычная творчасць гіднейшых беларускіх пісьменнікаў: Я. Купалы, Я. Коласа, К. Чорнага, К. Крапівы, М. Танка, П. Глебкі, П. Броўкі і інш. у гады Вялікай Айчыннай вайны, аналізуюцца ідэйна-тэматычная накіраванасць і характэрныя асаблівасці ўсёй беларускай сатыры ваеннага часу, а таксама асвятляюцца ўзнікненне, характар і роля асноўных беларускіх сатырычных выданняў, раскрыты псеўданімы і аўтарства непадпісаных твораў» (с. 2).

Дадатак: Сатырычныя творы, змешчаныя ў газеце «Раздавім фашысцкую гадзіну». (Бібліяграфія). — Сатырычныя творы, змешчаныя ў газеце «Партызанская дубінка». (Бібліяграфія). — Сатырычныя творы, змешчаныя ў газеце «За свабодную Беларусь!» (Бібліяграфія). — Непадпісаныя тэксты, змешчаныя ў газеце «Раздавім фашысцкую гадзіну», аўтарства якіх устаноўлена. (Бібліяграфія). — Непадпісаныя тэксты, надрукаваныя ў лістоўцы-плакаце «Партызанскае слова». (Бібліяграфія).

Рэц.: часоп. «Польмя», 1960, № 12, с. 182—184 (*Лязовіч К.* Манаграфія пра сатыру); газ. «Літаратура і мастацтва», 1961, 6 студз. (*Боган У.* Недасканалая праца).

Драматургія

130. **Семяновіч А. А.** Беларуская драматургія. (Дакастрычніцкі перыяд). Мінск, Выд-ва Акад. навук БССР, 1961. 242 с.

Кніга прысвечана праблеме станаўлення і развіцця драматургіі ў беларускай літаратуры XIX — пачатку XX стагоддзя.

У першым раздзеле даследавання аўтар аналізуе фальклорныя вытокі беларускай драматургіі, знаёміць чытача з тэкстам школьных драм і інтэрмедый, якія распаўсюджваліся ў рукапісах на тэрыторыі Расіі, Украіны і Беларусі, са зместам беларускіх інтэрмедый з рукапіснага зборніка XVIII стагоддзя, а таксама з рэпертуарам народнага тэатра лялек (батлейкі).

Другі раздзел кнігі прысвечаны драматургічнай творчасці прафесіянальных пісьменнікаў XIX стагоддзя. Тут разглядаюцца творы першага беларускага драматурга В. І. Дуніна-Марцінкевіча (с. 43—90). Асаблівую ўвагу звяртае А. Семяновіч на аналіз рэалістычных п'ес В. Дуніна-Марцінкевіча «Пінская шляхта» і «Залёты».

Трэці раздзел працы пад назваў «Пачатак сталасці» прысвечан разгляду беларускай драматургіі пачатку XX стагоддзя.

Тут спачатку разглядаюцца творы камедыйнага жанра — «Модны шляхцюк» і «Двойчы прапілі» К. Каганца, «Не розумам сцяміў, а сэрцам» Касцяна Вясёлага [Вікенція Аўдзeya], «Паўлінка» і «Прымакі» Я. Купалы.

Закрываецца раздзел разглядам беларускай нацыянальнай драмы пачатку XX ст. Тут аўтар аналізуе п'есу «Раскіданае гняздо» Я. Купалы, «Блуднікі» Мікулы Грымота, «Антось Лата» і «На дарозе жыцця» Я. Коласа. У канцы дадзены кароткія звесткі аб першых спробах у жанры сатырычнай драмы («Сын Даніла» і «Старажавы курган» К. Каганца), аб вершаванай лірычнай драме А. Гурло «Любоў усё змагае», аб вершаваным сцэнічным творы К. Буйлы «Сягонняшнія і даўнейшыя», аб п'есе без назвы пазы-самавука Ілюка Чалева і аб першых п'есах для дзяцей. — «Снатворны мак» Кандрата Лейкі і «Смерць пастушка» З. Бядулі.

У кнізе аналізуюцца як друкаваныя, так і рукапісныя тэксты, якія захоўваюцца ў дзяржаўных архівах СССР. У канцы кнігі змешчаны «Даведнік імён».

Рэц.: часоп. «Беларусь», 1961, № 9, с. 30 (*Казберук У.* Даследаванне аб драматургіі); «Польмя», 1961, № 11, с. 185—188 (*Усікаў Я.* Адкрытае і паўторанае). — Газ. «Звязда», 1961, 1 верас. (*Макарэвіч А.* Ад вытокаў да сталасці); «Літаратура і мастацтва», 1961, 23 мая (*Лойка А.* Не спыняцца на поўдарозе).

130а. **Усікаў Я.** Беларуская камедыя. (Ля вытокаў жанру). Мінск, Выд-ва «Вышэйшая школа», 1964. 199 с.

Першая частка задуманага аўтарам даследавання «Праблема камедыйнага жанру ў беларускай драматургіі».

Змест: Сіла смеху. — Фальклорныя вытокі камедыйна-драма-

тычнага мастацтва. Батлейка. Інтэрмедія. Камедыя [XVII—XVIII ст. Разглядаюцца п'есы Сімеона Полацкага, Казтана Марашэўскага і Міхаіла Цэцэрскага].

131. **Саннікаў А. К.** Сатырычныя характары беларускіх камедый. [Рэд. М. Г. Ярош]. Мінск, Выд-ва Акад. навук БССР, 1961. 167 с. [(Акад. навук БССР. Ін-т мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору)].

Змест: Ад аўтара. — Раздзел 1. Сатырычныя характары дарэвалюцыйных беларускіх камедый. Сатыра народнай драматургіі. [Інтэрмедыі школьнага тэатра і батлейка]. Супроць кручковых і сабковічаў. [Камедыі В. Дуніна-Марцінкевіча «Пінская шляхта» (с. 32—39, 43—45) і «Залёты» (с. 39—45)]. «Жамчужына» беларускай драматургіі. [«Паўлінка» Я. Купалы, с. 45—70]. — Раздзел 2. Сатырычныя характары беларускіх савецкіх сатырычных камедый. Некаторыя асаблівасці савецкай сатыры і сатырычнай камедыі. «Таварыш Брызгалін кіруе і набывае». [Аналіз п'ес «Суд» У. Галубка, «Тутэйшыя» Я. Купалы (с. 92—105), «Кар'ера таварыша Брызгаліна» Е. Міровіча]. — Каб зніклі «свінячыя маманты». [Камедыя «Хто смяецца апошнім» К. Крапівы]. Дзям'ян Жлукта без маскі «мілага чалавека». [Камедыя «Мілы чалавек» К. Крапівы]. «Кіраўнік» Калібераў і інш. [Камедыя «Выбачайце, калі ласка» А. Макаёнка]. — Заключэнне.

Рэц.: часоп. «Беларусь», 1962, № 2, с. 28 (Сямёновіч А. Першая спроба). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1961, 15 жніўня (Сабалеўскі А. Усур'ез пра смешнае).

132. **Сабалеўскі А.** Рампай асветленае. Тэатральна-крытычныя артыкулы. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1962. 207 с.

Змест: Замест уступу. — 1. Былое, незабыўнае. Наша тэатральная «Ленініяна». [Роль Леніна ў ёкаванні беларускіх артыстаў]. З жыватворчай крыніцы. [Аб спектаклі «Вечная крыніца» Д. Зорына ў Тэатры імя Янкі Купалы]. Рэвалюцыйны ўзняты. [Тэма Кастрычніка ў беларускай драматургіі і ў тэатры. Разглядаюцца творы: драматычная паэма П. Глебкі «Святло з Усходу», драмы «Галоўная стаўка» К. Губарэвіча, «У бітве вялікай» А. Маўзона, «Год здзяйснення» П. Васілеўскага]. З імен Купалы. [Аб спектаклі ў Тэатры імя Янкі Купалы «Шчасце паэта» па аднайменнай п'есе В. Віткі]. Дзве ролі. [«Апошнія» М. Горкага і «Позняя каханне» А. Астроўскага ў Тэатры імя Янкі Купалы]. Шэкспіраўскі вобраз. [«Рамэо і Джульета» у Тэатры імя Янкі Купалы]. — 2. Аб прыцыпах драмы. Традыцы вучаць, здабыткі абавязваюць. [Аб супрацоўніцтве Тэатра імя Янкі Купалы з беларускімі драматургамі К. Чорным, К. Крапівой, Э. Самуілёнкам і інш.]. Чалавечыя характары і зброяноцы герояў. [Разглядаюцца п'есы «Наталля Крыўцова» А. Маўзона, «Хто смяецца апошнім» К. Крапівы, «У ціхім завулку» А. Маўзона, «Брэсцкая крэпасць» К. Губарэвіча, «На досвітку» А. Макаёнка, «На крутым павароце» К. Губарэвіча, «Партызаны»

К. Крапівы, «Выбачайце, калі ласка» А. Макаёнка]. Жанр твора — драма. [Аб п'есах «Бацькаўшчына» К. Чорнага, «Праўда і шчасце» А. Гутковіча і Ф. Казлоўскага, «Зарука шчасця» Л. Марушкі, «Родная маці» М. Алтухова, «Папараць-кветка» Івана Козела, «Людзі і д'яблы» К. Крапівы, «Аркадзь Жыгалкін» Я. Пасава, «Галоўная стаўка» К. Губарэвіча]. Драматургія малая — непаладкі вялікія. [Аб аднаактовых п'есах А. Махначы, Э. Валасевіча, М. Алтухова, П. Шаблінскага, М. Пянкраты і інш.].

Тэматычныя агляды

(Гл. таксама №№ 122, 123, 198, 211, 212, 218)

133. **Налівайка А. М.** Жывыя рысы Ільіча. Вобраз У. І. Леніна ў беларускай мастацкай літаратуры. Мінск, 1960. 3і с. з іл. (Т-ва па распаўсюджванню паліт. і навук. ведаў БССР. № 2).

Аўтар разглядае творы П. Броўкі, З. Бядулі, А. Бялевіча, П. Глебкі, А. Гурло, І. Гурскага, А. Зарыцкага, Я. Коласа, А. Куляшова, М. Лужаніна, Р. Сабаленкі, М. Танка, М. Чарота, прысвечаныя У. І. Леніну.

У брашуры змешчаны ілюстрацыі: «Хадакі ў Леніна». Вышыўка, мастацкая гладзь. Работа Н. Грынько. — «Ленін з дзяўчынкай». Скульптура З. Азгура. — «Есць такая партыя!» Карціна А. Шыбнёва.

134. **[Каваленка М. А.]** Наш сучаснік у беларускай мастацкай літаратуры. (Агляд твораў). [Склала М. А. Каваленка]. Мінск, 1963. 24 с. (Дзярж. б-ка БССР імя У. І. Леніна. Навук.-бібліягр. аддзел).

У агляд уключаны мастацкія творы беларускіх пісьменнікаў аб нашым сучасніку 1962—1963 гадоў выдання, за выключэннем трох назваў, узятых з 1961 года. Матэрыял размешчаны ў двух раздзелах: вобраз сучасніка ў беларускай паэзіі і вобраз сучасніка ў празаічных творах. У канцы дадзены алфавітны паказальнік, які, апрача поўнага апісання кніг, змяшчае рэцэнзіі на творы.

У агляд уключаны творы П. Броўкі, М. Танка, Р. Барадуліна, Г. Бураўкіна, С. Грахоўскага, І. Калесніка, Е. Лось, У. Нязведскага, Л. Арабей, А. Гутковіча, У. Дамашэвіча, У. Карпава, А. Марціновіча, П. Пестрака, М. Ракітнага, Г. Рэлеса, У. Шыціка, І. Шамякіна, Б. Стральцова.

135. **Лянсу А. Я.** Пісьменнікі Савецкай Беларусі аб працоўных подзвігах свайго народа. Мінск, 1959.

32 с. (Т-ва па распаўсюджванню паліт. і навук ведаў БССР. Серыя грамадска-палітыч. № 11).

У брашуры аналізуюцца творы Я. Купалы, Я. Коласа, Ц. Гартнага, З. Бядулі, М. Чарота, К. Чорнага, Е. Міровіча, П. Броўкі, П. Глебкі, П. Панчанкі, М. Паслядовіча, Т. Хадкевіча, І. Шамякіна, І. Дуброўскага і інш.

136. **Барсток М. Н.** Калгасная тэматыка ў пасляваеннай беларускай літаратуры. Мінск, 1954. 38 с. (Т-ва па распаўсюджванню паліт. і навук. ведаў Беларус. ССР).

Аўтар разглядае некаторыя гершы і паэмы П. Броўкі, А. Бялевіча, А. Зарыцкага, К. Кірэенкі, А. Куляшова, П. Панчанкі, М. Танка; аповесці і раманы «Вяснянка» Т. Хадкевіча, «Святло над Ліпскам» М. Паслядовіча, «У добры час» І. Шамякіна, «Пад мірным небам» А. Стаховіча, «У Забалоцці днее» Я. Брыля і п'есы «Пяюць жаваранкі» К. Крапівы, «Выбачайце, калі ласка» А. Макаёнка.

137. **Жизнь колхозной деревни и литература.** Творческая дискуссия в Союзе писателей СССР. М., Сов. писатель, 1956. 412 с.

См. выступление Я. Брыля «Писатель — хозяин в своем доме» о колхозной тематике в белорусской литературе.

Рец.: журн. «Октябрь», 1957, № 4, с. 215—217. (Громов Н. Продолжая разговор...)

138. **Храмова Л. И.** Отображение в белорусской советской прозе духовного роста крестьянства. Автореферат дисс. на соискание ученой степени кандидата филол. наук. Минск, 1952. 21 с. (Белорус. гос. ун-т им. В. И. Ленина).

139. [Каваленка М. А.] Калгаснае будаўніцтва ў беларускай мастацкай літаратуры. (Агляд твораў). [Склала М. А. Каваленка]. Мінск, 1962. [У вып. дан 1963]. 24 с. (Дзярж. б-ка БССР імя У. І. Леніна. Навукова-бібліяграфічны аддзел).

Змест: 1. Да бібліятэкара. — 2. Калгаснае будаўніцтва ў беларускай літаратуры. (Бібліяграфічны агляд). [У агляд уключаны наступныя творы: Брыль Я. «У Забалоцці днее»; Галавач П. «Праз гады»; Зарэцкі М. «Вязьмо»; Ермаловіч Я. «Дарогі»; Колас Я. «Адшчэпенец», «Кінахроніка» і «Макарка Навак»; Макаёнак А. «Выбачайце, калі ласка» і «Лягоніха на арбіце»; Паслядовіч М. «З табою побач» і «Святло над Ліпскам»; Пташнікаў І. «Чакай у далёкіх Грынях»; Сабаленка Р. «Іду ў жыццё» і «Каралінцы»; Сіўцоў І.

«Нягоды і радасці»; Хадкевіч Т. «Даль палявая»; Шамякін І. «Выгнанне блудніцы», «Крыніцы» і «Падмочаны»; Шахавец У. «Месца ў жыцці». — 3. Спіс мастацкай і крытычнай літаратуры, уключанай у агляд.

140. **Міхалап Я. І.** Беларускія пісьменнікі аб рэлігіі. [Навук. рэд. К. П. Кабашнікаў]. Мінск, 1961. 36 с. (Т-ва па распаўсюджванню паліт. і навук. ведаў БССР. № 21).

«Аўтар брашуры разглядае развіццё антырэлігійнай думкі ў беларускай літаратуры, пачынаючы з канца XVIII стагоддзя і да нашых дзён.

Асаблівая ўвага ўдзяляецца творчасці такіх выдатных беларускіх пісьменнікаў, як Ф. Багушэвіч, Я. Купала, Я. Колас і К. Крапіва, у паззі якіх шырока адлюстраваны атэізм працоўных мас.

Брашура прызначана для шырокіх колаў чытачоў. Яна з'явіцца карысным дапаможнікам для лектараў, прапагандыстаў, агітатараў, настаўнікаў, а таксама для студэнтаў, якія вывучаюць курс навуковага атэізму» (с. 2).

Рэц.: часоп. «Польмя», 1962, № 10, с. 190 (*Бурносаў В.* Беларускія пісьменнікі аб рэлігіі).

141. **Художественная литература в борьбе с религией.** (Сборник статей). Мінск, Изд-во М-ва высш., сред. спец. и проф. образования БССР, 1962. 175 с.

См. статьи О. Козловой «Антирелигиозные мотивы в трилогии Я. Коласа «На росянах» и Л. Чеботаревой «Атеизм в произведениях Я. Коласа».

142. **Пракошына, К. С.** Пытанні атэізму ў беларускай грамадскай думцы. (Другая палавіна XIX і пачатак XX стагоддзя). Мінск, Дзяржвыд БССР, 1960. 71 с. (Б-ка атэіста).

Гл. анатацыю № 76.

Дзіцячая і юнацкая літаратура

(Гл. таксама №№ 177, 180, 219, 222—223, 239, 240, 265, 266, 273, 275, 276, 291, 294, 301, 309)

143. **Шкраба Р.** Сіла слова. Літаратурна-крытычныя артыкулы і рэцэнзіі. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1958. 224 с.

Гл. артыкул «Малому чытачу — вялікую літаратуру», у якім аўтар аналізуе творы М. Гамолкі, В. Зуба і А. Шашкова.

Гл. таксама анатацыю № 107.

144. **Герцовіч Я.** Літаратура і жыццё народа. Артыкулы. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1960. 175 с.

Гл. артыкул «Ля самых вытокаў чалавечай свядомасці». (Аб праблемах, узнятых у дзіцячай беларускай літаратуры. Аналізуюцца творы Я. Бяганскай, М. Ваданосава, А. Васілевіч, П. Кавалёва, У. Краўчанкі, Я. Маўра, М. Паслядогіча, П. Рунца, А. Шашкова і А. Якімовіча).

Гл. анатацыю № 99.

145. **Канэ Ю. М.** Дзень сённашні. «Літаратурна-крытычныя артыкулы». Мінск, Дзяржвыд БССР, 1962. 221 с.

Гл. артыкул «Спадарожнік у вялікі свет», у якім аўтар разглядае творы З. Бядулі, Т. Хадкевіча, А. Рылько, І. Навуменкі, У. Мехава, А. Агечкіна, П. Рунца, М. Ваданосава, Я. Курто, А. Васілевіч, У. Злоткіна, Н. Палянскага і Хв. Шынклера, напісаныя для дзяцей.

Гл. анатацыю № 104

145а. **Канэ Ю.** Янка Брыль. Критико-биографический очерк. М., «Сов. писатель», 1964. 167 с.

См. главу 5. «Охотно пишу для детей» (с. 141—149)

См. аннотацыю № 176а.

146. **Вялікі** пясняр беларускага народа. Зборнік артыкулаў аб жыцці і дзейнасці Якуба Коласа. [Склалі І. Жыдовіч і Д. Міцкевіч]. Мінск, Выд-ва Акад. навук БССР, 1959. 457 с. з іл. і партр. (Акад. навук БССР. Літ. музей Якуба Коласа).

Гл. артыкул М. Барсток «Якуб Колас — дзецям».

Гл. таксама анатацыю № 190

147. **Семяновіч А. А.** Беларуская драматургія. (Дакастрычніцкі перыяд). Мінск, Выд-ва Акад. навук БССР, 1961. 242 с.

Аб першых беларускіх п'есах для дзяцей «Снатворны мак» Кандрата Лейкі і «Смерць пастушка» З. Бядулі гл. на стар. 228—229.

Гл. таксама анатацыю № 130

148. **Смолкін М.** Змітрок Бядуля. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1961. 209 с.

Гл. раздзел 5: Аўтабіяграфічныя аповесці. — Творы для дзяцей. [Творы З. Бядулі на старонках дзіцячага часопіса «Зоркі» (с. 199—201). Апошнія творы З. Бядулі для дзяцей — «Мурашка-Палашка» (с. 201—204) і «Сярэбраная табакерка» (с. 204—206)].

Гл. таксама анатацыю № 178

Александр 28

Улица Френкеля, 14, кв. 12
5/8 1935.

Дорогой тов. Колас

От всей души благодарю Вас за зрелищную
и очень красивую книгу "Кремль для детей".
"Михаэль в Кремле". Подарю всем
детям книги, написанные нападком в
рубрику "Книжки, написанные Павликом"
на страницах "Подлинных новостей".

Уверен, что и другие журналы
Белоруссии да и всего Советского
Союза последуют нашему примеру
и обратят свое внимание

Мне сразу же исполнилось
2 месяца

Привет отцу Ваши пишу

С Маршак

149. **Барсток М. М.** Віднейшы беларускі дзіцячы пісьменнік Янка Маўр. Мінск, 1958 с. (Т-ва па распаўсюджванню паліт. і навук. ведаў Беларус. ССР. № 12).

Гл. анатацыю № 278

150. **Яфімава М. Б.** Янка Маўр. (Жыццё і творчасць). Мінск, Дзяржвыд БССР, 1960. 128 с. з іл. і партр.

Гл. анатацыю № 277

151. **Беларуская літаратура.** Даследаванні і публікацыі. Мінск, Акад. навук БССР, 1958—1963... (Акад. навук БССР. Ін-т літаратуры імя Янкі Купалы).

Вып. 2. 1959. На с. 171—191. гл. артыкул: *Пшыркоў Ю. С.* Узнікненне жанра прыгодніцкай аповесці ў беларускай мастацкай прозе. [Разглядаюцца аповесці Я. Маўра]; вып. 4. 1961. На с. 110—138 гл. артыкул: *Жураўлёў В.* Творчасць Янкі Маўра.

Гл. таксама анатацыю № 50

152. **Якімовіч А.** Новы год. Аповяданні. Мінск, Вучпедвыд БССР, 1958. 426 с.

Гл. уступ. артыкул *М. Барсток* «Алесь Якімовіч» (с. 3—10).

153. **Адамовіч А. М.** Беларускі раман. Станаўленне жанра. Мінск, Выд-ва Акад. навук БССР, 1961. 294 с.

Гл. раздзел «Юнацкая аповесць», у якой аўтар разглядае раман А. Александровіча, А. Вольнага і А. Дудара «Ваўчаняты» (с. 122) і аповесці Я. Коласа «На прасторах жыцця» (с. 119—120, 123—127) і З. Бядулі «Салавей» (с. 127—136).

Гл. таксама анатацыю № 121.

154. **Пшыркоў Ю. С.** Беларуская савецкая проза. (20-ыя — пачатак 30-х гадоў). Мінск, Выд-ва Акад. навук БССР, 1960. 342 с. (Акад. навук БССР. Ін-т літаратуры імя Янкі Купалы).

Гл. сёмы раздзел «Аповесць для юнацтва», у якім даюцца кароткія звесткі аб развіцці беларускай дзіцячай і юнацкай літаратуры, разглядаюцца творы Я. Маўра, Я. Коласа, З. Бядулі і П. Галавача.

Гл. таксама анатацыю № 115.

155. **Декада белорусского искусства и литературы в Москве.** [11—21 февраля 1955 года]. Сборник материалов. [Сост. А. Кучар и В. Стельмах]. Минск, [1956]. 404 с. (Декада белорусского искусства в Москве, 1955).

На с. 362—370 в разделе «Обсуждение произведений белорусских прозаиков, поэтов и критиков в Союзе писателей СССР см. выступления А. Г. Островского, В. Г. Губарева, Р. Р. Рубиной и А. И. Мусатова по поводу детских рассказов Я. Брыля и А. Якимовича; выступления О. И. Высотской, Ю. Я. Яковлева и А. Л. Барто о поэзии Э. Огнецвет и М. Танка для детей; выступление С. В. Михалкова о произведениях А. Якимовича, Э. Огнецвет, М. Танка и Я. Брыля, написанных для детей.

См. также аннотацию № 86.

156. **Вопросы детской литературы.** 1957 год. М., Детиздат, 1958. 254 с. (Дом детской книги Детиздата).

См. статью Г. Куклиса «Литература, которой никогда не было», в которой сделан обзор советской детской литературы. В ней рассматриваются произведения белорусских авторов — Я. Купалы, Я. Коласа, З. Бядули, Я. Мавра, М. Лынькова, П. Бровки, А. Кулешова, Я. Брыля, Т. Хадкевича, Э. Огнецвет, М. Танка и П. Ковалева.

157. **Детская литература в 1950 году.** Сборник обзорных статей. М.-Л., Детиздат, 1951. 255 с. (Дом детской книги Детиздата).

См. статью Н. Павловича «Литература народов СССР для детей» (с. 153—186).

158. **Советская детская литература.** Сборник статей. Сост.: В. И. Бочкарева, С. Т. Любимова, И. И. Михайлова. М., Учпедгиз РСФСР, 1958. 384 с.

См. статью Г. Куклиса «О детской литературе народов СССР» (с. 261—300), в которой дан обзор произведений, изданных в переводе на русский язык. Из книг белорусских авторов рассматриваются произведения Я. Коласа, Я. Брыля, М. Танка и И. Шамякина.

159. [Дзяканавя З. У.]. Дзіцячая літаратура БССР. (Рэкаменд. паказальнік літаратуры, 1945—1960 гг. [Склала З. У. Дзяканавя. Уступ. артыкул: Барсток М. Беларуская дзіцячая літаратура, с. 5—46]. Мінск, 1961. 187 с. (Дзярж. б-ка БССР імя У. І. Леніна. Кабінет бібліятэказнаўства).

Змест: 1. Беларуская арыгінальная дзіцячая мастацкая і навукова-папулярная літаратура. — 2. Мастацкая і навукова-папулярная літаратура для дзяцей, перакладзеная на беларускую мову з рускай і іншых моў. — 3. Мастацкая літаратура для дзяцей, выдадзеная ў БССР на рускай мове.

У кнізе змешчаны артыкул аб развіцці беларускай дзіцячай літаратуры.

160. **Ватаці Н. Б.** Мастацкая літаратура Савецкай Беларусі. (1917—1960). Бібліяграфія асобных выданняў. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1962. 462 с. (Дзярж. б-ка БССР імя У. І. Леніна. Адзел беларускай літаратуры і бібліяграфіі).

Гл. дапаможны «Паказальнік кніг, выданыя для дзяцей» з 1917 па 1960 г. (с. 438—441).

161. **Старцев И. И.** Вопросы детской литературы и детского чтения. 1918—1961 гг. Библиографический указатель книг и статей по истории, теории и критике. М., Детгиз, 1962. 285 с. (Дом детской книги).

Книга рассчитана на литературоведов и критиков, занимающихся вопросами детской литературы, преподавателей и библиотекарей.

Библиографию работ, посвященных развитию белорусской детской литературы и опубликованных в русской печати в 1934—1961 гг. (с. 145—146), см. в разделе «Национальные литературы». Указано 42 названия.

Літаратура пра асобных пісьменнікаў¹⁾

БАГДАНОВІЧ М.

(Гл. таксама №№ 33, 46, 48, 50, 51, 52, 74, 77, 128, 311).

162. **Майхровіч С.** Максім Багдановіч. Жыццё і творчасць. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1958. 202 с., 11 л. партр. і іл.

Першая манаграфія аб творчасці М. Багдановіча.

Першы раздзел кнігі (с. 5—39) складае падрабязны біяграфічны нарыс. Заканчваецца ён характарыстыкай літаратурнага жыцця 1905—1908 гг., тых умоў, у якіх пачаў пісаць паэт, і пазіцыі, якую заняў М. Багдановіч у літаратурнай барацьбе таго часу.

У другім раздзеле кнігі (с. 40—104) дадзены малюнак літаратурнага жыцця нашай краіны ў час сталыпінскай рэакцыі і сфармуляваны эстэтычныя погляды Максіма Багдановіча, паэта-грамадзяніна, які выступаў за арганічную еднасць мастацтва і жыцця і трорчае асэнсаванне пісьменнікамі вуснай народнай паэзіі. На стар. 100—104 зроблены заўвагі аб паэтычнай мове пісьменніка.

¹⁾ Тут паказаны толькі кнігі, прысвечаныя асобным пісьменнікам. Гл. таксама імяны паказальнік, дзе пад рубрыкай «Аб ім» названы №№ выданняў, у якіх яшчэ змяшчаюцца матэрыялы аб пісьменніках.

Трэці раздзел (с. 105—172) прысвечаны творчым сувязям Максіма Багдановіча з народнай творчасцю і сусветнай літаратурай, таму новаму, што ўнёс М. Багдановіч у беларускую літаратуру, а таксама ролі М. Багдановіча як перакладчыка.

У апошнім, чацвертым раздзеле (с. 173—199), падрабязна характарызуецца грамадзянская лірыка М. Багдановіча, у якой праявілася свабодалюбства, рэвалюцыйна-дэмакратычныя імкненні, адмаўленне самадзяржаўна-буржуазнай рэчаіснасці і аптымізма аўтара. Заканчваецца гэты раздзел вызначэннем месца паэтычнай спадчыны М. Багдановіча ў беларускай літаратуры.

У кнізе змешчаны партрэты, фотаздымкі, аўтаграфы.

Рэц.: часоп. «Беларусь», 1958, № 9, с. 30. (*Макарэвіч А.* Кніга пра Максіма Багдановіча); «Советская Украина», 1959, № 1, с. 172—174 (*Охрименко П.* Новые работы белорусских литературоведов). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1958, 6 верас. (*Грынчык М.* Манатрафія пра М. Багдановіча).

163. Барсток М. Максім Багдановіч. Нарыс аб жыцці і творчасці. Мінск, Вучпедвыд БССР, 1961. 55 с. з партр. і іл.

Змест: Старонкі біяграфіі. — Тэма мастацтва і характва. — Сацыяльна-грамадскія матывы ў вершах М. Багдановіча. — Пейзажная і інтымная лірыка. — Фальклорныя матывы ў творчасці М. Багдановіча. — М. Багдановіч і руская літаратура. — Майстэрства паэта. — Некаторыя працы і артыкулы аб творчасці М. Багдановіча. — Асноўныя выданні твораў М. Багдановіча.

У тэксце змешчаны партрэты і фотаздымкі.

Кніга прызначана для настаўнікаў беларускай літаратуры, а таксама вучняў старэйшых класаў.

Рэц.: «Літаратура і мастацтва», 1962, 26 студз. (*Саўчанка Н.* Папулярна, але няпоўна).

164. Грынчык М. Максім Багдановіч і народная паэзія. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1963. 211 с., 1 л. партр.

Змест: Раздзел I. Народная паэзія ў ранняй творчасці М. Багдановіча (1908—1911 гг.). 1. «У зачараваным царстве». 2. «Згукі бацькаўшчыны». — Раздзел II. З пазіцый народнай эстэтыкі. — Раздзел III. Вершы беларускага складу. 1. «Забыты шлях». 2. «На ціхім Дунаю». 3. На шляху да народна-гераічнага эпасу.

У сваім даследаванні аўтар палемізуе з літаратуразнаўцамі і крытыкамі Р. Жалызняком (с. 17—18), Б. Корманам (с. 42, 176, 198), Н. Лапідусам (с. 7—8), Я. Мазальковым (с. 131), М. Піотуховічам (с. 7, 18), Д. Савановіч (с. 18) і Л. Сагарагым (с. 140, 197—198).

Рэц.: часоп. «Польмя», 1963, № 7, с. 186—190 (*Лойка А.* Максім Багдановіч і народная паэзія). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1963, 11 кастр. (*Казбярук У.* Паэт і народная творчасць).

165. Ларчанка М. Творчасць Максіма Багдановіча. Стэнаграма публічнай лекцыі, прачытанай у г. Мінску.

[Рэд. В. В. Барысенка]. Мінск, Выд-ва АН БССР, 1949. 20 с. (Т-ва па распаўсюджванню паліт. і навук. ведаў Беларус. ССР).

166. **Корман Б. О.** Поэзия Максима Богдановича. (Творческий путь). Автореферат дисс. на соискание учен. степени кандидата филол. наук. Минск, 1951. 13 с. (Борисоглебский учит. ин-т).

167. **Акулич А. Л.** Мировоззрение М. А. Богдановича. Автореферат дисс. на соискание учен. степени кандидата философ. наук. Минск, 1954. 20 с. (Белорус. гос. ун-т им. В. И. Ленина).

168. **Лapidус Н. И.** Максим Богданович как критик и переводчик. Автореферат дисс. на соискание учен. степени кандидата филол. наук. Минск, 1956. 14 с. (М-во высш. образования СССР. Белорус. гос. ун-т им. В. И. Ленина. Кафедра зарубежной литературы).

169. [Ватацы Н. Б.] Максім Багдановіч. Да 70-годдзя з дня нараджэння. Бібліягр. даведнік. [Склала Н. Б. Ватацы]. Мінск, Выд-ва газ. «Мінская праўда», 1961. 77 с. з іл.; 1 л. партр. (Дзярж. б-ка БССР імя У. І. Леніна. Адр. беларус. літаратуры і бібліяграфіі).

Змест: Прадмова. — Максім Багдановіч. (Біяграфія і агляд твораў). — Кнігі М. Багдановіча (анатаваны спіс): 1. Прыжыццёвыя выданні. 2. Пасмертныя выданні. 3. Кнігі, выдадзеныя для дзяцей. 4. Кнігі, перакладзеныя на рускую і ўкраінскую мовы. — Творы М. Багдановіча, якія не ўвайшлі ў выданні збораў яго твораў: а) мастацкія тэоры; б) артыкулы. — Творы М. Багдановіча, перакладзеныя на музыку. — Літаратура аб жыцці і творчасці М. Багдановіча. (Анатаваны спіс. Паказана літаратура 1922—1960 гг.): 1. Матэрыялы да біяграфіі. 2. Эстэтычныя погляды М. Багдановіча. 3. Літаратурная дзейнасць М. Багдановіча. 4. М. Багдановіч і фальклор. 5. Творчыя сувязі М. Багдановіча з рускай, украінскай і замежнай літаратурамі. М. Багдановіч як перакладчык. 6. М. Багдановіч — крытык. 7. Звесткі аб рукапісах і публікацыі літаратурнай спадчыны М. Багдановіча. — Максім Багдановіч у мастацкай літаратуры. — Ілюстрацыі, звязаныя з жыццём і творчасцю М. Багдановіча (бібліяграфія). — Выданні, у якіх друкаваліся творы М. Багдановіча пры жыцці аўтара. — Імяны наказальнік.

БАГУШЭВІЧ Ф.

(Гл. таксама №№ 52, 67, 68, 76, 95, 107, 115, 128, 140)

170. Майхрович С. К. Жизнь и творчество Ф. Богушевича. [1840—1900. Пер. с белорус. И. Климашевской]. Минск, Изд-во Акад. наук БССР, 1961. 298 с. с портр.

Содержание: Вместо введения. — Раздел 1: Ф. Богушевич — основоположник критического реализма. Происхождение, годы обучения, выход в отставку. — Раздел 2: Виленский период жизни. Крестьянский певец. Близкие литературные связи с Элизой Ожешко. Элиза Ожешко о художественном даровании Ф. Богушевича. Создание белорусского филологического словаря. Анонимный автор о причинах преждевременной смерти поэта. — Раздел 3. Враги поэта. Конкурс на песню для демократической молодежи. На склоне лет. Последние песни. Земляки о своем выдающемся соседе-певце. «Северо-Западное слово» о поэте. Загешание. — Раздел 4. К истокам творчества Ф. Богушевича. «Овладесть языком и тоном народа». Процесс консолидации белорусского литературного языка. Подвижничество поэта. — Раздел 5. Социальная сущность «Предисловий». Общественные идеалы поэта. За книгу на родном языке. П. Бессонов о белорусском языке и литературе. Запрещение произведений Ф. Богушевича. Раздел 6. Выход в свет «Дудки белорусской» (1891). «Смык белорусский» (1894). «Тралялёначка». Подпольное издание стихотворений поэта «Песни» (1904). Царский суд над поэтом и его произведениями. «Крестины Матюка» — обвинительный акт против царизма. А. И. Герцен о «секущем» самодержавии и его лиходеях на Белоруси. А. С. Пушкин о кровавых результатах религиозной унификации и издевательствах над белорусским народом. З. Бядуля о «Дудке» и «Смыке» Ф. Богушевича. — Разделы 7—9. Эстетические суждения Ф. Богушевича. Школа Белинского и Чернышевского. Творческая преемственность мотивов Некрасова. — Раздел 10: Расцвет литературно-художественного творчества Ф. Богушевича. Острая политическая ситуация в стране. Верность принципам демократии и критического реализма. — Раздел 11—12. Анализ отдельных произведений Ф. Богушевича. Образ крестьянина в творчестве поэта. — Раздел 13: Художественное мастерство Ф. Богушевича. Влияние устной народной поэзии. Песни. «Плохо будет». «Был в чистке». Кара за людские страдания. «Седьмая песня». — Раздел 14: Эпоха пролетарской революционной борьбы. Поворот к раздушевной лирической песне. «Колыбельная». Единство с некрасовскими идейными мотивами. Уродливые явления крестьянского быта. «Жертва». Патриотизм и гуманизм автора. «Не чурайся». Благоприятное влияние Ф. Богушевича на творчество Тётки, Купалы и преемственность идейно-творческих традиций Богушевича.

В книге имеются также разделы: Янка Лучына. — Феликс Топчевский. — Адам Гуринович. — Заключение.

171. Барысенка В. В. Францішак Багушэвіч і праблема рэалізму ў беларускай літаратуры XIX стагоддзя.

Мінск, Выд-ва Акад. навук БССР, 1957. 365 с. (Акад. навук БССР. Ін-т літаратуры і мастацтва). 3000 экз.

Гл. анатацыю № 65.

172. **Ершов-Мазуров Е. В.** Мировоззрение Ф. К. Богушевича. Автореферат дисс. на соискание учен. степени кандидата философ. наук. Минск, 1953. 16 с. Беларус. гос. ун-т им. В. И. Ленина. Кафедра истории философии).

БРОУКА П.

(Гл. таксама №№ 49—51, 78, 80—83, 91, 94, 97, 99, 104, 106, 110, 116, 118, 121, 129, 133—136)

173. **Перкін Н.** Творчасць Петруся Броўкі. (Крытычны нарыс). [Рэд. М. Ц. Лынькоў]. Мінск, Выд-ва Акад. навук БССР, 1952. 144 с. (Акад. навук БССР. Ін-т літаратуры і мастацтва).

Змест: Раздзел 1. Ранняя творчасць (1926—1932 гг.) — Раздзел 2. Творчасць перыяда 1933—1940 гг. — Раздзел 3. Творчасць у гады Вялікай Айчыннай вайны. — Раздзел 4. Творчасць пасляваеннага часу.

Рэц.: часоп. «Польмя», 1953, № 7, с. 147—154 (*Бур'ян Б. Навакол паэтычных твораў*). — Газ. «Звязда», 1952, 12 снеж. (*Шарахоўскі Я. Творчасць Петруся Броўкі*); «Літаратура і мастацтва», 1952, 13 снежня. (*Шчарбатаў Г. З паціцый халоднага акадэмізма*); «Знамя юности», 1953, 26 авг. (*Шкраба Р. Критик и поэт. Заметки о монографиях*).

174. **Барсток М. Н.** Пятрусь Броўка. Мінск, [Выд-ва АН БССР], 1955. 44 с. (Т-ва па распаўсюджванню паліт. і навук. ведаў Беларус. ССР).

Папулярны нарыс жыцця і творчасці, напісаны да трыццацігоддзя літаратурнай дзейнасці народнага паэта БССР Петруся Броўкі.

175. [**Ватацы Н.**] Пятрусь Броўка. Бібліягр. памятка чытача. [Склала Н. Ватацы]. Мінск, Вучпедвыд БССР, 1954. 20 с. з іл. (Дзярж. б-ка БССР імя У. І. Леніна. Аддзел беларус. літаратуры і бібліяграфіі. Письменнікі БССР. Серыя памятак чытача).

Змест: Асноўныя даты жыцця і творчасці П. Броўкі. — Кнігі П. Броўкі. — Творы П. Броўкі ў перакладзе на рускую мову. — Літаратура аб жыцці і творчасці П. Броўкі.

БРЫЛЬ Я.

(Гл. таксама №№ 50, 78, 80, 82, 83, 86, 95, 98, 99, 100, 104, 107, 110, 116, 118, 121, 136, 139)

176. **Майхровіч С.** Янка Брыль. Жыццё і творчасць. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1961. 213 с. з партр.

У кнізе даецца разгорнуты аналіз жыццёвага і творчага шляху Янкі Брыля — аднаго з таленавітых беларускіх савецкіх пісьменнікаў. У першым раздзеле яе, «Выпрабаванні юнацтва і сталасці», аўтар знаёміць чытача з біяграфіяй Янкі Брыля і з біяграфічнымі матывамі ў творчасці пісьменніка.

Далей аўтар прасочвае шляхі, якімі ішоў малады пісьменнік у літаратуры ва ўмовах панскай Польшчы і ў час Вялікай Айчыннай вайны, паказвае росквіт яго творчасці ў пасляваенныя гады ў Саветскай Беларусі. На аснове шырокага разгляду першых празаічных твораў пісьменніка (с. 44—72), яго пазнейшых апавяданняў і наеел (с. 79—143) і апovesцей «У Забалотці днее» (с. 144—166), «На Быстранцы» (с. 167—182), «Апошняя сустрэча» (с. 183—207), С. Майхровіч асвятляе творчы рост Брыля-мастака і спецыфічныя асаблівасці яго пісьменніцкага даравання.

Характарызуючы літаратурнае асяроддзе, у якім узнікла творчасць Янкі Брыля, аўтар коратка знаёміць чытача з творчай дзейнасцю Міхася Васілька (с. 16—17), П. Пестрака (с. 17—18), Валянціна Таўлая (с. 18—19), Міхася Машары (с. 19—20) і Максіма Танка (с. 20—21) давераснёўскай пары. Аб уплыве Я. Купалы, Я. Коласа, К. Чорнага і К. Крапівы на творчасць Я. Брыля гл. на стар. 75—78.

У канцы кнігі змешчана бібліяграфія кніг Я. Брыля, выдадзеных у арыгінале і ў перакладах на іншыя мовы СССР і на замежныя мовы.

Рэц.: газ. «Літаратура і мастацтва», 1962, 18 мая (Макарэвіч А. Аналіз і дэкларацыйнасць).

176а. **Канэ Ю.** Янка Брыль. Критико-биографический очерк. М., «Сов. писатель», 1964. 167 с.

Содержание: гл. 1. «Отзывается е сердце чужая боль». — Гл. 2. История — через человека. — Гл. 3. Герой-ровесник. — Гл. 4. Основной жанр. — Гл. 5. «Охотно пишу для детей». — Гл. 6. Лирическая публицистика. — Краткая библиография.

«В книге рассматриваются жизненные и литературные истоки произведений Я. Брыля. Автор подробно прослеживает ранний период творчества писателя, показывает, как произошел плодотворный перелом в мировоззрении и творчестве Я. Брыля, позволивший ему стать крупным художником, широко известным е нашей стране и за ее пределами». (с. 2).

В книге анализируются роман «Граница», повести «Последняя встреча» и «На Быстрянке», рассказы и очерки писателя.

177. [Ватацы Н. Б.] Янка Брыль. Бібліягр. памятка чытача. [Рэд. В. В. Барысенка]. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1957. 35 с. з іл. (Дзярж. б-ка БССР імя У. І. Леніна. Серыя «Пісьменнікі БССР»).

Змест: Янка Брыль. [Бібліяграфічны агляд]. — Кнігі Я. Брыля. [Бібліяграфія]. — Кнігі Я. Брыля для дзяцей. — Кнігі Я. Брыля, выдадзеныя ў перакладзе на мовы народаў СССР. — Кнігі Я. Брыля, выдадзеныя на замежных мовах. — Літаратура аб творчасці Я. Брыля [артыкулы 1946—1956 гг.] — Алфавітны паказальнік твораў Я. Брыля.

Б Я Д У Л Я З.

(Гл. таксама №№ 33, 50, 51, 52, 77, 80, 82, 83, 91, 95, 101, 109, 110, 115, 118, 121, 130, 135)

178. Смолкін М. Змітрок Бядуля. [Манаграфія]. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1961. 209 с. з іл.

Першая манаграфія аб творчасці Змітрака Бядулі.

Змест: Раздзел 1. Дакастрычніцкая творчасць. [Біяграфічныя звесткі, пачатак літаратурнай дзейнасці З. Бядулі. Літаратурнае асяроддзе. Характарыстыка газеты «Наша ніва» (с. 11—20). Роля Я. Купалы, Я. Коласа, Цёткі, М. Багдановіча ў станаўленні талента З. Бядулі. Дружба з М. Багдановічам. Светапогляд З. Бядулі. Тэматыка дарэвалюцыйнай лірыкі. Зборнік вершаў у прозе «Абразкі» (с. 34—39). Навелы (с. 47—61)]. — Раздзел 2. На ногым шляху. [Удзел З. Бядулі ў нацыяналістычным друку. Перабудова пісьменніка. Жыватворчы ўплыў рэвалюцыі на пісьменніка. Работа З. Бядулі загадчыкам аддзела культуры і літаратуры першай беларускай савецкай газеты «Савецкая Беларусь» (1920—1926) і рэдактарам дзіцячага часопіса «Зоркі». Удзел у літаратурных арганізацыях «Маладняк» і «Узвышша». Публіцыстычныя і крытычныя артыкулы пісьменніка. Паэзія З. Бядулі 20-х гадоў (с. 98—77). Проза З. Бядулі 20-х гадоў (с. 97—104)]. — Раздзел 3. «Салавей». — Раздзел 4. «Язэп Крушынскі». — Раздзел 5. Аўтабіяграфічныя аповесці «Набліжэнне» і «У дрымучых лясах». — Творы для дзяцей. [Творы З. Бядулі на старонках дзіцячага часопіса «Зорка» (с. 199—201). Апошнія творы З. Бядулі для дзяцей: «Мурашка-Палашка» (с. 201—204) і «Сярэбраная табакерка» (с. 204—206)]. — Заключэнне.

Для напісання кнігі аўтарам выкарыстаны архіўныя матэрыялы. У кнізе змешчаны партрэты і фотаздымкі.

Рэд.: газ. «Літаратура і мастацтва», 1962, 9 лют. (Каваленка В. У палоне старых уяўленняў).

179. Семяновіч А. А. Змітрок Бядуля. Мінск, 1960. 36 с. з партр. (Т-ва па распаўсюджванню паліт. і навук. ведаў БССР. № 23).

Змест: Шлях да майстэрства. — У росквіце творчых сіл.

«У гэтай брашуры расказваецца аб жыцці і літаратурнай дзейнасці старэйшага беларускага пісьменніка Змітрака Бядулі.

Галоўная ўгага звернута на асвятленне творчасці пісьменніка савецкага перыяду, калі яго талент разгарнуўся на поўную сілу, і ён стварыў такія выдатныя творы, як «Салавей», «Язэп Крушынскі», «У дрымучых лясах» і іншыя. Аўтар работы праследжае ідэйна-творчую эвалюцыю пісьменніка, паказвае асаблівасці яго творчай манеры, яго мастацкае майстэрства.

Брашура разлічана на масавага чытача. Яна з'явіцца таксама каштоўным дапаможнікам для выкладчыкаў беларускай літаратуры, студэнтаў, вучняў старэйшых класаў сярэдніх школ» (с. 2).

180. Каваленка В. Пошукі і здзяйсненні. Творчасць Змітрака Бядулі. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1963. 212 с.

Змест: Ад аўтара. — Раздзел 1. На раздарожжы. Зборнік «Абразкі». [Біяграфічныя звесткі. Пачатак літаратурнай дзейнасці. Эстэтычныя погляды ранняга З. Бядулі]. — Раздзел 2. Шлях да рэалізму. [Дзейнасць З. Бядулі ў рэдакцыі газеты «Наша ніва». Публіцыстычныя артыкулы пісьменніка на старонках гэтай газеты. Пераход ад іразаічных эцюдаў да апавяданняў. Дарэгалюцыйная проза і паэзія З. Бядулі]. Раздзел 3. Песня рэвалюцыі. Герой-барацьбіт. [Палітычныя хістанні і духоўныя пошукі З. Бядулі ў 1917—1920 гг. Актыўны ўдзел у культурным будаўніцтве пасля выгнання акупантаў з Мінска. Паэзія і проза 20-х гадоў. Апавяданні, аповесць «Салавей»]. — Раздзел 4. Праўда новага жыцця. [Літаратурная дзейнасць З. Бядулі 30-х гадоў. Апавяданні, раман «Язэп Крушынскі» (с. 173—202), аўтабіяграфічныя аповесці «Набліжэнне» і «У дрымучых лясах». Казкі «Мурашка-Палашка» і «Сярэбраная табакерка» (с. 206—210). Асаблівасці творчай манеры З. Бядулі].

Рэц.: часоп. «Польмя», 1964, № 8, с. 188—190 (Боган У. Даследчык не паўтарае). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1964, 7 крас. (Юрчанка Г. Шлях пісьменніка).

181. Гурвич С. А. Змитрок Бядуля и фольклор. Автореферат дисс., представленной на соискание учен. степени кандидата филол. наук. Минск, 1955. 15 с. (Белорус. гос. ун-т им. В. И. Ленина).

182. Коваленко В. А. Дореволюционное творчество Змитрока Бядули. Автореферат дисс. на соискание учен. степени кандидата филол. наук. Минск, 1959. 20 с. (Акад. наук БССР. Ин-т литературы им. Янки Купалы).

ГАРТНЫ Ц.

(Гл. таксама №№ 52, 81, 86, 89, 90, 108, 109, 114, 115, 117, 118, 124, 142)

183. Клачко А. М. Цішка Гартны. (Крытыка-біяграфічны нарыс). Мінск, Выд-ва Белдзяржун-та імя

У. І. Леніна, 1961. 109 с. (М-ва вышэйш., сярэд. спец. і праф. адукацыі БССР. Мінскі Дзярж. пед. ін-т імя М. Горкага).

«Спадчына вядомага беларускага пісьменніка, публіцыста і крытыка Цішкі Гартнага багатая і разнастайная. З літаратурнай спадчынай пісьменніка і знаёміць нас гэта праца. У ёй шырока выкарыстаны архіўны матэрыял, які даў магчымасць пазнаёміць чытача з пісьменнікам у рэвалюцыйным падполлі, больш шырока асвяціць яго супрацоўніцтва ў дакастрычніцкіх рукапісных часопісах і бальшавіцкай газеце «Прагда».

Чытач пазнаёміцца і з цэлым шэрагам іншых фактаў біяграфічнага і творчага характару.

У працы характарызуюцца творы дакастрычніцкай пары і найбольш спелыя творы савецкага часу [раман «Сокі цаліны», зборнікі аповяданняў «Трэскі на хвалях» і «Прысады», крытычныя артыкулы] (с. 2).

У кнізе змешчаны спіс псеўданімаў Ц. Гартнага (с. 91) і вялікая бібліяграфія. У гэксце — многа фотаздымкаў.

Рэц.: газ. «Звязда», 1962, 6 кастр. (Васпякоў А. Паэт-агітатар). «Літаратура і мастацтва», 1961, 22 верас. (Царанкоў Л. Манаграфія пра Цішку Гартнага).

Г Л Е Б К А П.

(Гл. таксама №№ 50, 51, 80, 82, 83, 91, 96, 106, 110, 129, 132, 133, 135).

184. **Перкін Н. С.** Пятро Глебка. Мінск, [Выд-ва АН БССР], 1955. 35 с. (Т-ва па распаўсюджванню паліт. і навук. ведаў Беларус. ССР).

Кароткі агляд літаратурнай дзейнасці Пятра Глебкі. У брашуры паказаны шлях паэта, яго творчыя пошукі ў лірычных, эпічных і драматычных жанрах. Аўтар вызначае тэматыку твораў П. Глебкі, характарызуе іх ідэйны змест, паэтычнае майстэрства пісьменніка. Найбольш дэталёва аналізуе аўтар паэму «У твая дні» і драматычную паэму «Над Бярозай-ракой».

185. **Барсток М. Н.** Пятро Глебка. Паэтычная творчасць. Мінск, Выд-ва АН БССР, 1952. 164 с. з партр. (Акад. навук БССР. Ін-т літаратуры і мастацтва).

Змест: Ранняя творчасць [1925—1930 гг. Біяграфічныя звесткі. Супрацоўніцтва ў часопісах «Беларускі піянер», «Малады артыст», «Беларуская работніца і сялянка», «Чырвоны сейбіт». Удзел у літаратурных арганізацыях «Маладняк» і «Узвышша». Тэматыка творчасці П. Глебкі. Паэмы «Арка над акіянам», «Арлянка», «Хада падзей» і «Трывожны сігнал». — Творчая сталасць паэта. [Творы 30-х гадоў. Крытычныя артыкулы П. Глебкі. Паэмы «Карменсіта», «Эма»,

«Апошняя сустрэча», «Кара», «Пра вясну і рэвалюцыю». Лірыка. Ліра-эпічныя вершы]. — Паэмы «У тых дні» і «Мужнасць». — Драматычная паэма «Над Бярозай-ракой». — Творчасць перыяду Вялікай Айчыннай вайны.

Рэц.: часоп. «Польмя», 1953, № 7, с. 147—154 (Бур'ян Б. Навокал паэтычных твораў); «Дружба народаў», 1953, № 5, с. 259—263. (Бурсов В. О творчестве поэта и мастерстве критики). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1953, 23 мая. (Бурносаў В. Майстэрства паэта і майстэрства крытыка); «Знамя юности», 1953, 26 авг. (Шкраба Р. Критик и поэт).

186. [Ватацы Н. Б.] Пятро Глебка. Кароткі бібліягр. даведнік. [Рэд. В. В. Барысенка]. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1957. 84 с. з іл. (Дзярж. б-ка БССР імя У. І. Леніна. Серыя «Пісьменнікі БССР»).

Змест: Прадмога. — Глебка П. Аўтабіяграфія (1956 г.). — Кнігі Пятра Глебкі. (Анатаваны спіс). — Творы П. Глебкі ў перакладзе на рускую мову. — Артыкулы П. Глебкі. (Храналагічны спіс публікацый). — Мастацкія пераклады Пятра Глебкі. — Крытычная літаратура аб творчасці П. Глебкі. (Літаратура 1945—1955 гг.). — Дапаможны паказальнік. Алфаітны паказальнік твораў П. Глебкі. Імяны паказальнік (паказальнік асоб, якім прысвечаны артыкулы П. Глебкі).

ДУНІН-МАРЦІНКЕВІЧ В.

(Гл. таксама №№ 33, 50, 65, 68, 69, 77, 130, 131, 312)

187. Майхровіч С. В. І. Дунін-Марцінкевіч. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1955, 210 с., 1 л. партр. 10.000 экз.

Змест: Раздзелы 1—2. Ля вытокаў беларускай літаратуры першай паловы XIX ст. — Беларускія літаратурныя і фальклорныя помнікі на старонках рускіх часопісаў. «Гутаркі». — Сялянскія паэты Паўлюк Багрым, Дзяніс Князьнін, Ян Аношка. — Высокі ідэйна-мастацкі ўзровень ананімных твораў. — Сатырычны элемент. — Г. В. Плеханаў аб «Гутарцы Данілы са Сцяпанам». — Антырэлігійны элемент ананімных твораў. Іх рэзкі пратэст супроць няволі. — Раздзел 3. Дунін-Марцінкевіч як пісьменнік-прафесіянал. — Эпоха. Высокі ўзровень тагачаснай рускай літаратуры. Яе жыватворчы ўплыў на развіццё грамадскай думкі ў Беларусі. — А. С. Пушкін аб беларускім народзе. — «Энеіда навыварат» і «Тарас на Парнасе». — Раздзел 4. Біяграфічныя звесткі. — Погляд В. І. Дуніна-Марцінкевіча на беларускую мову. — Раздзел 5. Літаратурны дэбют Дуніна-Марцінкевіча. — Опера-камедыя «Сялянка». — Раздзел 6. Славянафільскія тэндэнцыі пісьменніка. — Паэма «Гапон». — Раздзел 7. Паступовы адыход пісьменніка ад умоўнасцей сентыментальнага стылю. — Пакутлівыя пошукі новага. — «Вечарніцы». —

«Шчадроўскія дажынкi». — «Купалле». — Раздзел 8—9. Малавядомыя паэмы Дуііна-Марцінкевіча «Быліцы. Расказ Навума» і «Халімон на каранацыі». — Набліжэнне пазычнай творчасці да жыцця простых людзей вёскі. — Раздзел 10. «Клопаты літарацкія. Да Уладыслава Сыракомлі». — Ідэйны ўплыў генія Пушкіна. — За кніжку на беларускай мове. — Сыракомля-Кандратовіч і Дуііна-Марцінкевіч. — Упэўненае імкненне да рэалістычнага мастацтва. — Пагарда шляхты да твораў пісьменніка. — Раздзел 11: Ад «Беларускага дудары» да «Пінскай шляхты». — Ядвігін Ш. аб Дуііну-Марцінкевічу. — Новы перыяд творчасці. — Перамога рэалізму. — Жыватворчы ўплыў Гоголя. — Драматургічнае майстэрства пісьменніка. — Раздзел 12. Камедыя «Залёты». — Паглыбленне рэалістычнай плыні творчасці. — Новая эпоха — новыя ідэі і вобразы. — Раздзел 13. Дуііна-Марцінкевіч як перакладчык твораў Адама Міцкевіча. — Грамадскія намеры пісьменніка. — Раздзел 14. Роля Дуііна-Марцінкевіча ў развіцці беларускай літаратуры другой паловы XIX ст. — Перамога прынцыпаў рэалізму як творчага метаду мастацтва. — Узвышэнне простага чалавека з народа да ўзроўня літаратурнага героя. — Прызнанне нацыянальнай самастойнасці беларускай мовы. — Максім Багдановіч аб ролі Дуііна-Марцінкевіча ў развіцці беларускай літаратуры.

Рэц.: часоп. «Беларусь», 1955, № 6, с. 30 (Александровіч С. Цікавае даследаванне); «Дружба народаў», 1955, № 9, с. 187—188 (Назапрэчэнным языке); «Польмя», 1956, № 1, с. 154—158. (Усікаў Я. Манаграфія пра В. І. Дуііна-Марцінкевіча). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1955, 7 мая (Есакоў А. Манаграфія пра В. І. Дуііна-Марцінкевіча); «Советская Белоруссия», 1955, 19 окт. (Макаревіч А. О дасцінствах и недостатках одной монографии).

КАЛІНОЎСКІ К.

188. Смірноў А. П. Кастусь Каліноўскі ў паўстанні 1863 года. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1959. 191 с.

У раздзеле «Мужыцкая праўда» (с. 52—92) разглядаюцца публіцыстычныя творы К. Каліноўскага.

Рэц.: часоп. «Беларусь», 1959, № 9, с. 30 (Васільеў В. Кніга пра Кастуса Каліноўскага). — Газ. «Советская Белоруссия», 1959, 20 окт. (Копыскі З. и Милешко В. Книга о народном герое); «Літаратура і мастацтва», 1959, 18 лістап. (Васільеў В. Кніга пра Кастуса Каліноўскага).

189. Смирнов А. Кастусь Калиновский. Мінск, Госиздат БССР, 1963. 200 с. с портр.

В кнізе рассматривается и публицистическая деятельность К. Калиновского.

Рэц.: газ. «Звезда», 1959, 21 жніўня (Майхровіч С. Кастусь Каліноўскі быў такім); «Літаратура і мастацтва», 1959, 18 лістап. (Кісялёў Г. Кнігі пра сына беларускага народа); «Советская Литва».

1959, 2 септ. (*Калиниченко П.* Мужественные борцы за счастье народа).

КОЛАС Я.

(Гл. таксама №№ 33, 46, 48—52, 74—76, 77, 80—83, 86, 91, 94, 95, 99, 100, 102, 106, 107, 109, 110, 115, 117, 121, 124, 128, 129, 130, 133, 135, 139—141)

190. **Вялікі пясняр беларускага народа.** Зборнік артыкулаў аб жыцці і дзейнасці Якуба Коласа. [Складальнікі *І. Жыдовіч* і *Д. Міцкевіч*. Рэд. калегія: *П. Броўка* (галоўны рэд.), *Я. Брыль*, *М. Калачынскі*, *М. Хведаровіч*, *І. Шамякін*. Уступ. артыкул *Ц. Гарбунова*]. Мінск, Выд-ва Акад. навук БССР, 1959, 457 с. з іл. і партр. (Акад. навук БССР. Літ. музей Якуба Коласа).

Змест: *Гарбуноў Ц. С.* Уступны артыкул. — *Колас Я.* Аўтабіяграфія. — *Краніва К.* Жыццё і творчасць народнага паэта Беларусі Якуба Коласа. — *Лынькоў М.* Гордасць нашага народа. — *Куляшоў А.* Заўсёды з народамі. — *Лужанін М.* Тварэц бессмяротнай кнігі. — *Адамовіч А.* Беларускі вершаваны раман [«Новая зямля»]. — *Навуменка І.* Паэтызацыя працы ў «Новай зямлі». — *Сцяпунін І.* Фальклорныя матывы ў паэме «Сымон-музыка». — *Семяновіч А.* «Казкі жыцця». — *Карнаў У.* Заснавальнік сучаснай беларускай прозы. — *Казлова В.* Народ і інтэлігенцыя ў трылогіі «На ростанях». — *Жураўлёў В.* Моўная характарыстыка герояў трылогіі «На ростанях». — *Броўка П.* Выдатны твор. — *Бурносаў В.* Твор аб барацьбе беларускага народа. — *Бур'ян Б.* Нататкі пра драматургію Я. Коласа. — *Гутараў І.* Аб эстэтычных поглядах Якуба Коласа. — *Ксенжапольская Л.* Да пытання аб сатыры Я. Коласа. — *Барсток М.* Якуб Колас — дзецяц. — *Зазека І.* Якуб Колас у падпольным партызанскім друку. — *Жыдовіч І.* Барацьбіт за мір і дружбу. — *Казека Я.* Жыццё — найцікавейшая кніга. — *Юрэвіч У.* Разам з народамі, за шчасце народа. — *Базыленка А.* Народныя фразеалагізмы ў мове твораў Якуба Коласа.

Рэц.: часоп. «Беларусь», 1959, № 12, с. 30 (*Базарэвіч М.* Кніга пра выдатнага песняра).

191. **Жыццё для народа.** Зборнік матэрыялаў аб жыцці і дзейнасці Якуба Коласа. Склалі *І. Жыдовіч* і *Д. Міцкевіч*. Мінск, Выд-ва Акад. навук БССР, 1962. 298 с. (АН БССР. Літ. музей Якуба Коласа).

Змест: 1. Артыкулы: *Глебка П.* Народны паэт Беларусі. *Навічэнка Л.* Шлях героя да народа. *Александровіч С.* Першыя галасы прызнання.—2. Успаміны: *Гартны Ц.* Маё трэцяе спатканне з Якубам Коласам. *Лынькоў М.* Аб чалавеку, другу, настаўніку. *Рыльскі М.* Пра паэта і друга. *Маўр Я.* Старонка мінулага. *Шапя-*

левiч К. Мая першая сустрэча з Якубам Коласам. *Падлоў В.* Якуб Колас у Курскай губерніі. *Барашка І.* Дзядзька Якуб. — *Будзько Я.* Светлы вобраз. *Гутарай І.* Дарагі подніс. *Азгур З.* Пясняр праўды. *Кавалёў П.* Вялікі паэт і чалавек вялікі. *Ліхадзіеўскі С.* Радасць сустрэч. *Агняцвет Э.* У дні цяжкіх выпрабаванняў. *Прокша Л.* Суровыя вятры. *Шамякін І.* Сустрэча з настаўнікам. *Слесарэнка Н. А.* З песняй у сэрцы. *Садоўскі Я.* Якуб Колас у жыцці. *Мароз А. І.* Мае сустрэчы. — 3. Выказванні: *Аўгеткалн М.* Разам з сябрамі. *Вялюгін А.* Чулы настаўнік. *Грыбачоў М.* Прызнанне і любоў. *Дзянісай М.* Коласаўскі вобраз. *Дорскі І.* Драматург і тэатр. *Ісакоўскі М.* Любоў народа. *Кручкоўскі Л.* Шчыры сябра. *Малчанаў П.* Натхняючыя творы [«Вайна вайне», «У пушчах Палесся»]. *Казлоў В.* Верны сын народа. *Метаксэ.* Паэтычны сад. *Перцаў У.* Майстра слова. *Сабаленка Р.* Наш Колас. *Сасюра У.* Наш набрацімец. *Стаховіч А.* Разам з народам. *Шырма Р.* Невычэрпная крыніца. *Мірмухсін.* Якуб Колас — друг узбекскай літаратуры. *Шчыпош М.* Высокае мастацтва. *Явдухулан Б.* Арлы жывуць доўга. Чытачы аб народным песняру. — 4. Вершы аб Якубе Коласе: *Купала Я.* Якубу Коласу (1932). Якубу Коласу (1936). *Пракоф'еў А.* Баявое магутнае слова. *Рыльскі М.* Якубу Коласу. Дуб Даніла. Якуб Колас. *Танк М.* Якубу Коласу (1946). Якубу Коласу (1952). *Юшчанка А.* Памяці Якуба Коласа. *Бройка П.* Развітанне. *Бялевіч А.* Іграй і іграй, Сымон-Музыка! Роздум над труною. *Лужанін М.* Экзамен. Праводзіны. *Панчанка П.* Сорак год. *Агняцвет Э.* Прыйдзе час. *Васілёк М.* Якубу Коласу. *Машара М.* Хмара над Нёманам. *Буйла К.* Якубу Коласу. *Калачынскі М.* Якубу Коласу. *Шушкевіч С.* Якубу Коласу. *Кірэнка П.* Песня Коласа. *Пестрак П.* Якубу Коласу. *Прануза П.* Якубу Коласу. Колае на радзіме. *Платнер І.* Якубу Коласу. *Прыходзька П.* Юбіляру. Бывай, наш Колас! Наш Колас. *Навуменка І.* Бывай, наш паэце... *Гаўрусёў С.* Ля труны паэта. *Грахоўскі С.* Песня будзе жыць. *Засім М.* Якубу Коласу *Макаль П.* Якубу Коласу. *Матэвушай В.* Прызнанне Якубу Коласу. *Валасезіч Э.* У ёянок песняру. *Чыгрынў І.* З песняй Якуба Коласа. *Бурайкін Г.* Якубу Коласу. *Блатун С.* Якубу Коласу. — 5. Памяці Якуба Коласа. [Пастанова ЦК КПБ і Савета Міністраў БССР аб увекавечанні памяці народнага паэта БССР Я. Коласа. Некралогі, прамовы і выказванні Я. Брыля, Р. Шырмы, Т. Хадкевіча, Я. Скрыгана, І. Гурскага, А. Еўцюкова, Ю. Пшыркова, Ц. С. Гарбунова, М. Лынькова, В. Ф. Купрэвіча, А. Суркова, І. Няходы, А. Н. Аксёнава, В. Ф. Шауры, М. І. Антоніка, М. П. Дзімідовіча, І. Ф. Клімава, П. Глебкі].

Рэц.: часоп. «Польмя», 1962, № 11, с. 184—186 (*Усікаў Я.* Жыццё для народа); «Беларусь», 1962, № 10, с. 28 (*Есакоў А.* Нова, цікага, пазнавальна); «Работніца і сялянка», 1962, № 11, с. 6. (*Базарэвіч М.* Жыццё для народа). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1962, 24 ліп. (*Базарэвіч М.* Жыццё для народа); «Калгасная праўда», 1962, 1 верас. (*Бурносаў В.* Жыццё для народа); «Віцебскі рабочы», 1962, 26 верас. (*Розум М.* Гордасць народа); «Магілёўская праўда», 1962, 13 кастр. (*Усікаў Я.* З народам і для народа).

192. **Пшыркоў Ю. С.** Якуб Колас. Жыццё і творчасць. Альбом. [Склаў Ю. С. Пшыркоў. Рэд. калегія: П. У.

Броўка, М. Лужанін, Д. К. Міцкевіч, Л. І. Фіглоўская. Уступ. артыкул складальніка. «Даты жыцця і творчасці Якуба Коласа» Н. Б. Ватацы]. Мінск, Вучпедвыд БССР, 1959, 191 с. з іл., 1 л. партр. (Ин-т літаратуры імя Я. Купалы. Акад. навук БССР. Літ. музей Я. Коласа Акад. навук БССР).

Альбом складзены па матэрыялах Ін-та літаратуры АН БССР імя Янкі Купалы і літаратурнага музея Якуба Коласа, адлюстроўвае жыццё і творчасць народнага паэта ў дакастрычніцкі перыяд (1882—1917 гг.) і ў савецкі час (1917—1956 гг.). У альбоме многа фотаздымкаў, аўтабіяграфічных тэкстаў, выказванняў пра паэта (М. Горкага, М. Багдановіча, Я. Маўра, К. Чорнага, К. Крапівы, М. Лынькова, П. Броўкі, В. Таўлая, А. Пракофьева, П. Тычыны, М. Рыльскага, Зд. Неядлы, Луі Арагона і інш.), якія характарызуюць жыццёвы і творчы шлях Я. Коласа і літаратурнае асяроддзе, у якім жыў і тварыў пісьменнік. Ва ўступным артыкуле складальніка даецца агляд шматграннай творчасці Я. Коласа. У канцы змешчаны «Даты жыцця і творчасці Якуба Коласа».

Рэц.: часоп. «Польмя», 1959, № 9, с. 186—187 (*Мажэйка А.* Для тых, хто любіць літаратуру); «Беларусь», 1960, № 6, с. 30 (*Бурносаў В.* Цікавы Альбом). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1960, 12 сак. (*Баразна С.* Па шляхах жыцця і творчасці).

193. Пшыркоў Ю. С. Якуб Колас. Жыццё і творчасць. [Рэд. М. Н. Барсток]. Мінск, Выд-ва АН БССР, 1951. 167 с. з іл., 1 л. партр. (Акад. навук БССР).

Змест: Раздзел 1. Дакастрычніцкая творчасць Я. Коласа. — Раздзел 2. Паслякастрычніцкая творчасць. — Раздзел 3. Паэма «Новая зямля». — Раздзел 4. Паэма «Сымон-музыка». — Раздзел 5. «Казкі жыцця». — Раздзел 6. Палескія аповесці. — Раздзел 7. Аповесці савецкага перыяду. — Раздзел 8. Творчасць перыяду Вялікай Айчыннай вайны. — Раздзел 9. Паэма «Рыбакова хата».

У тэксце змешчаны партрэт і групавыя фотаздымкі.

Рэц.: часоп. «Беларусь», 1951, № 8, с. 30 (*Алесеў Е.* Манаграфія пра народнага паэта); «Польмя», 1951, № 8, с. 130—144 (*Кудраўцаў І.* Манаграфія пра народнага песняра); «Дружба народаў», 1953, № 3, с. 269—275 (*Турбин В.* Начало большой работы). — Газ. «Звезда», 1951, 23 мая (*Крамко Е.* Манаграфія пра жыццё і творчасць Якуба Коласа); «Літаратура і мастацтва», 1951, 9 чэрв. (*Агіевіч У.* Манаграфія аб народным паэце); 1952, 5 крас. (*Карпаў У.* Першыя манаграфічныя працы); «Настаўніцкая газета», 1951, 7 чэрв. (*Майхровіч С.* Карысны дапаможнік); «Красная звезда», (г. Барановічы), 1951, 2 сент. (*Воронович С.* Книга о народном поэте).

194. Пширков Ю. С. Якуб Колас. Критико-биографический очерк. Минск, Изд-во Акад. наук БССР, 1952. 224 с.

с портр. (Акад. наук БССР. Ін-т літаратуры і мастацтва).

Содержание: Глава 1. Песни печали и борьбы. [Биографические сведения. Мироззрение молодого Я. Коласа. Анализ дореволюционного творчества поэта]. — Глава 2. На просторе жизни. [Анализ произведений Я. Коласа, написанных в дни Октября и в период гражданской войны. Рассказы начала 20-х годов. Поэмы «Новая земля» и «Симон-музыкант». Сборник аллегорических рассказов «Сказки жизни». Первая и вторая части трилогии «На росстанях» — повести «В полесской глуши» и «В глуши Полесья». Повесть «На просторах жизни»] — Глава 3. [Пафос послеоктябрьского творчества Я. Коласа. Анализ поэзии второй половины 20-х и 30-х годов (с. 157—170). Повести «Трясина» (с. 171—181) и «Отщепенец» (с. 81—182). Драматургия Я. Коласа (с. 182—183)]. — Глава 4. Поэзия борьбы и побед. [Поэзия военного времени, поэма «Возмездие». Публицистика Я. Коласа (с. 217—219). Роль Я. Коласа в развитии белорусской литературы].

Рец.: журн. «Звезда», 1954, № 1, с. 184—186. (Карабутенко И. Три книги о творчестве Якуба Коласа).

195. **Мозольков Е.** Якуб Колас. Критико-биографический очерк. М., Сов. писатель, 1952. 183 с.

То же. Изд. 2-е, доп. М., Сов. писатель, 1960. 202 с.

Монография о жизни и творчестве Я. Коласа. Автор анализирует стихи дореволюционного и советского периодов, поэмы «Новая земля», «Симон-музыкант», «Хата рыбака». Характеризуя роль Я. Коласа в развитии белорусской прозы, автор рассматривает рассказы писателя, автобиографическую трилогию «На росстанях» и повести «На просторах жизни», «Отщепенец» и «Трясина». В книге характеризуется роль Я. Коласа как в развитии белорусской литературы, так и в создании белорусского литературного языка. В конце книги помещена краткая библиография книг Я. Коласа и литературы о нем на русском языке.

Рец.: журн. «Дружба народов», 1953, № 3, с. 269—275 (Турбин В. Начало большой работы); «Звезда», 1954, № 1, с. 184—186, (Карабутенко И. Три книги о творчестве Я. Коласа); «Советская отчизна», 1953, № 5, с. 137—140 (Жиженко В. Книга о творчестве Я. Коласа). Газ. «Знамя юности», 1953, 7 июня (Александрович С. Новая книга о творчестве народного поэта).

196. **Мазалькоў Я.** Якуб Колас. Крытыка-біяграфічны нарыс. [Пер. з рус. мовы Е. Войніч]. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1953. 155 с.

197. **Фіглоўская Л. І.** Творчасць Я. Коласа. [Рэд. П. Ф. Глебکا]. Мінск, Выд-ва Акад. навук БССР, 1959. 311 с. з іл., 1 л. партр. (Ін-т літаратуры імя Я. Купалы Акад. навук БССР).

Змест: Уводзіны. — Раздзел I. Вытокі творчасці Я. Коласа. — Раздзел II. Колас — прадстаўнік крытычнага рэалізму. 1. Дакастрычніцкая лірыка Я. Коласа. 2. Дакастрычніцкая проза Я. Коласа. — Раздзел III. Я. Колас на шляху сацыялістычнага рэалізму. «Новая зямля» і «Сымон-музыка» — класічныя творы беларускай літаратуры. — Раздзел IV. Я. Колас — выдатны прадстаўнік сацыялістычнага рэалізму. 1. Творчасць Я. Коласа другой палавіны 20—30 гадоў. 2. Творчасць Я. Коласа ў перыяд Вялікай Айчыннай вайны і ў пасляваенныя гады.

У кнізе змешчаны партрэты, фотаздымкі, аўтографы вершаў.

Рэц.: часоп. «Польмя», 1960, № 1, с. 160—165 (*Куляшоў Ф.* Каштоўная і патрэбная манаграфія; с. 165—175 (*Шкраба Р.* Калі гаварыць шчыра); «Радянське літаратурознаўство» (Київ), 1960, № 4, с. 147—148 (*А. Д.* Творчісьце Якуба Коласа). — Газ. «Звязда», 1959, 2 кастр. (*Пятровіч М.* Кніга пра народнага песняра); «Літаратура і мастацтва», 1959, 11 лістап. (*Маслоўскі А.* Вывучаючы творчасць Коласа...); «Гомельская праўда», 1959, 17 лістап. (*Міхалап Я.* 3 любові да народнага паэта); «Настаўніцкая газета», 1960, 5 студз. (*Андрыеўка В.* Грунтоўнае даследаванне).

198. **Барсток М.** Вобраз станоўчага героя ў творчасці Якуба Коласа. [Рэд. Ю. С. Пшыркоў]. Мінск, Выд-ва Акад. навук БССР, 1951. 223 с.

Змест: Уступ. — Раздзел 1. Асноўныя рысы станоўчага вобраза ў дарэвалюцыйнай творчасці Якуба Коласа. [Аналіз вершаў, апавяданняў, паэм «Новая зямля» (с. 29—46, 78—82) і «Сымон-музыка» (с. 46—59, 80, 82)] — Раздзел 2. Станаўленне новага савецкага чалавека ў час грамадзянскай вайны і мірнага будаўніцтва [у вершах Я. Коласа (с. 88—90, 148—153), апавяданнях савецкага часу (с. 100—101), у аповесцях «У палескай глушы», «У глыбі Палесся» (с. 91—97), «Дрыгва» (с. 102—132), «На прасторах жыцця» (с. 132—142), «Адшчэпенец» (с. 142—148)] — Раздзел 3. Вобразы барацьбітоў за ўз'яднанне Беларусі ў адзінай дзяржаве. [Аналіз паэмы «Рыбакова хата» (с. 158—192)]. — Раздзел 4. Савецкі патрыятызм — асноўная рыса нашай эпохі. [Патрыятызм творчасці Я. Коласа. Асабліва падрабязна разглядаюцца творы пісьменніка, напісаныя ў час Вялікай Айчыннай вайны]. — Заключэнне.

Рэц.: часоп. «Беларусь», 1952, № 2, с. 29 (*Папкоўскі П.* Кніга аб станоўчым героі Якуба Коласа); «Звязда», 1954, № 1, с. 184—186 (*Карабутенка Н.* Тры кнігі о творчэстве Якуба Коласа). — Газ. «Звязда» 1951, 23 кастр. (*Палітыка Д.* Новае даследаванне аб Якубе Коласе).

199. **Навуменка І. Я.** 3 глыбінь жыцця. Крытычныя эцюды аб творчасці Якуба Коласа. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1960. 110 с.

Раздзелы кнігі: Новы вобраз простага чалавека [у дарэвалюцыйнай творчасці Я. Коласа, у паэме «Новая зямля»]. — Прасторы жыцця. [Аб удзеле Я. Коласа ў літаратурным жыцці рэспублікі, аб

аповесцях «У палескай глушы», «У глыбі Палесся», «На прасторах жыцця», «Адшчапенец», аб паэзіі Я. Коласа савецкага часу} — Праца, побыт, прырода [у паэзіі і прозе Я. Коласа]. — Мастак і народ [у паэме «Сымон-музыка»].

Рэц.: часоп. «Польмя», 1960, № 6, с. 183—185 (*Лойка А.* З адчуваннем прыгожага і непаўторнага). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1960, 7 мая (*Царанкоў Л.* Эцюды пра ёялікага песняра).

200. **Семяновіч А. А.** Проза Якуба Коласа. (Дакастрычніцкі перыяд). [Рэд. Л. Фіглоўская]. Мінск, Выд-ва АН БССР, 1953. 129 с. з партр. (Акад. навук БССР. Ін-т літаратуры і мастацтва).

Змест: Ад аўтара. — Раздзел 1. Характарыстыка эпохі і вытокі творчасці Я. Коласа. — Раздзел 2. Рэалістычныя апавяданні Я. Коласа. [Першыя публікацыі праявілі твораў Я. Коласа. Псеўданімы, якімі Я. Колас падпісваў свае дарэвалюцыйныя апавяданні. Сялянскае пытанне ў рускай і украінскай літаратуры. «Селянін у творах Дуніна-Марцінкевіча і Багушэвіча. Вобраз селяніна ў праявілі творах Я. Коласа «Наша сяло, людзі і што робіцца ў сяле», «Думкі ў дарозе», «Паўлюковы думкі», «Васіль-Чурыла», «Бунт», «Нёманаў дар», «Малады дубок», «Соцкі падвёў», «Сацыяліст», «Каляды вечар», «Слабода», «Андрэй-выбаршчык», «У балоце», «Жывая вада», «Выбар старшыні» і інш. Алегарычныя апавяданні з цыклу «Казкі жыцця». Апаэзія бытавога характару. Крытыка ў іх недахопаў у жыцці і быце сялянства. Тэма мяшчанства. Паказ прадстаўнікоў адміністрацыйна-бюракратычнага апарата і духавенства]. — Раздзел 3. Мастацкія асаблівасці дакастрычніцкай прозы Я. Коласа. [Жанр і яго асаблівасці. Выкарыстанне фальклора. Мова. Сатыра]. — Заключэнне.

Рэц.: часоп. «Польмя», 1954, № 9, с. 152—154 (*Герцовіч Я.* Задума і яе здзяйсненне). — Газ. «Звязда», 1954, 5 студз. (*Бондарава Ф.* Абгрунтаванні і дэкларацыі); «Літаратура і мастацтва», 1953, 12 снеж. (*Палітыка Д.* Кніга патрабуе дапрацоўкі); «Чырвоная звязда» (г. Баранавічы), 1953, 25 лістап. (*Лукашэвіч В.* Проза Якуба Коласа дакастрычніцкага перыяду).

201. **Лынькоў М.** Якуб Колас. (Да сямідзесяцігоддзя з дня нараджэння). Мінск, Выд-ва Акад. навук БССР, 1952, 47 с. (Т-ва па распаўсюджванню паліт. і навук. ведаў БССР).

Міхась Лынькоў малое ў сваім нарысе слаўны творчы шлях Якуба Коласа. Разглядаючы гістарычныя і літаратурныя факты, якія вызначалі фарміраванне Якуба Коласа як народнага паэта Беларусі, Міхась Лынькоў асабліва падкрэслівае народнасць творчасці паэта.

202. **Пшыркоў Ю. С.** Народны паэт Якуб Колас. Публіч. лекцыя, прачыт. у 1949 г. у г. Мінску. Мінск.

Выд-ва Акад. навук БССР, 1949, 23 с. (Т-ва па распаўсюджванню паліт. і навук ведаў Беларус. ССР).

Кароткі агляд творчасці Я. Коласа. Аўтар характарызуе грамадскі пафас дарэвалюцыйнай паэзіі Я. Коласа, якая выказвала думкі і настроі працоўнага сялянства таго часу. Далей, на аснове аналізу паэтычных і праяічных твораў пісьменніка, напісаных пасля рэвалюцыі, аўтар паказвае, што ў савецкі час Якуб Колас стаў выказнікам дум і жаданняў многамільённага савецкага народа, яго імкнення пабудаваць камуністычнае грамадства.

203. **Казбярук У. М.** Якуб Колас. (Жыццё і творчасць). Мінск, 1962, 36 с.; 1 л. партр. (Т-ва па распаўсюджванню паліт. і навук. ведаў БССР. № 13).

Брашура напісана да 80-годдзя з дня нараджэння Якуба Коласа (3 лістапада 1962 года).

«Аўтар разглядае асноўныя этапы творчага росту пісьменніка ў дарэвалюцыйны перыяд і пасля перамогі Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Асаблівая ўвага звернута на аналіз такіх буйных твораў Я. Коласа, як паэмы «Новая зямля», «Сымон-музыка», трылогія «На ростанях», аповесць «Дрыгва» і інш.

Брашура разлічана на шырокае кола чытачоў» (с. 2).

203а. **Лужанін М.** Колас расказвае пра сябе. Мінск, Выд-ва «Беларусь», 1964. 324 с. з іл.

Аўтар кнігі паставіў сабе мэтай паказаць нараджэнне Якуба Коласа як паэта, намалюваць духоўны вобраз пісьменніка, працэс яго творчай працы.

«З пачатку 1948 года, — піша аўтар, — мне даводзілася сустракацца з Канстанцінам Міхайлавічам амаль кожны дзень. Пасля сустрэчы я адразу стараўся запісаць усе яго меркаванні пра жыццё і літаратуру, яго турботы і шматлікія справы як дэпутата Вярхоўнага Савета СССР, члена ЦК КП Беларусі, старшыні рэспубліканскага Камітэта абароны міру, нязменнага віцэ-прэзідэнта Акадэміі навук.

З усіх маіх нататак, а таксама з «легалізаваных» запісаў у «гросбух» і злажылася гэтая кніга. Яна, калі гаварыць дакладна, расказана самім Якубам Коласам» (с. 17).

Змест: Слова перад пачаткам. — Каля самых вытокаў. — Канец маленства. — З-за семінарскіх сцен. — Урок майстэрства. — Гісторыя «Сымона-музыкі». — Лірычныя адступленні. — Маладыя шляхі і старыя краты. — Падарожжы. — «На ростанях». — Трохі гісторыі. Трывожная часіна. — Тастамант старога грыбніка. — З Купалам. — Дождж, ураджай і паэзія. — Апошнія дні апошняга года. — Прагодзіны.

203б. **Міцкевіч У.** З роднага кута. Матэрыялы да вывучэння біяграфіі і творчасці Якуба Коласа ў школе.

Мінск, Выд-ва «Народная асвета», 1964. 79 с. з партр. і іл.

«Аўтару гэтай кнігі, аднавяскоўцу і земляку Якуба Коласа, доўгі час давялося жыць і працаваць сярод блізкіх і родных паэта... Аўтар імкнуўся паказаць паэта праз успаміны непасрэдна ў жыцці і ўзаемаадносінах з асяроддзем, сям'ёй, у сувязі з роднай і любай яго сэрцу Мікалаеўшчынай і мікалаеўцамі.

Кніга «З роднага кута» — вынік абагульнення таго, што аўтар сабраў ад блізкіх і родных Якуба Коласа: яго брата Язэпа Міхайлавіча Міцкевіча, сясцёр Юзэфы Міхайлаўны Белай, Алены Міхайлаўны Лойка, Марыі Міхайлаўны Бруй, Міхаліны Міхайлаўны Міцкевіч, Наталлі Казіміраўны Скарабагатай і іншых людзей з Мікалаеўшчыны» (с. 2).

З м е с т: Дзе зачалася пуцявіна. — Продкі паэта. — Акінчыцы. — Ласток. — Альбуць. — У школе. — Нясвіж. — Люсіна. — Пінкавічы. — Настаўніцкі з'езд. — Дарогай барацьбы. — Карчма. — На ростанях.

У тэксце змешчана многа фотаздымкаў.

Рэц.: часоп. «Польмя», 1964, № 5, с. 190 (Гіль М. Ад роднае зямлі).

204. **Рыльский М.** Литература и народ. Статьи. М., «Сов. писатель», 1959. 317 с.

См. воспоминания о Я. Коласе «Слово друга» (с. 274—277), написанные в 1957 году.

Рец.: ж. «Звезда», 1960, № 3, с. 218 (Ульман М. Литература и народ).

205. **Казлова В. В.** З назіранняў над майстэрствам Якуба Коласа-празаіка (партрэт). Метад. дапаможнік для студэнтаў-завочнікаў. Мінск, Выд-ва М-ва вышэйш., сярэд. спец. і праф. адукацыі БССР, 1962. 21 с.

Майстэрства Коласа-партрэтывста разглядаецца на аснове аналізу трылогіі «На ростанях».

206. **Пшыркоў Ю.** Трылогія Якуба Коласа «На ростанях». Мінск, Выд-ва Акад. навук БССР, 1956. 226 с. (Акад. навук БССР. Ін-т літаратуры і мастацтва).

З м е с т: Якуб Колас — заснавальнік беларускай мастацкай прозы. — Беларуская проза пачатку 20-х гадоў. — Народ у трылогіі «На ростанях». — Вобраз станоўчага героя. — Вобразы адмоўных герояў. — Пейзаж у трылогіі. — Кампазіцыя і сюжэт. — Мова і стыль.

У канцы змешчана бібліяграфія асноўных выданняў трылогіі Я. Коласа «На ростанях» у арыгінале і ў перакладах на рускую і польскую мовы, а таксама спіс артыкулаў і рэцэнзій, прысвечаных разгляду трылогіі.

Рэц.: часоп. «Беларусь», 1957, № 2, с. 30 (*Шкраба Р.* Трылогія Якуба Коласа); «Полымя», 1957, № 2, с. 187—189 (*Александровіч С.* Кніга пра трылогію Якуба Коласа); «Советская Украина», 1959, № 1, с. 172—174. (*Охрименко П.* Новые работы белорусских литературоведов). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1957. 9 студз. (*Навуменка І.* Каштоўнае даследаванне); «Магілёўская праўда», 1957, 9 сак. (*Макарэвіч А.* Кніга пра трылогію Якуба Коласа).

207. **Чеботарев Л. М.** Мировоззрение Якуба Коласа. Автореферат дисс. на соискание учен. степени кандидата философ. наук. М., 1963. 20 с. (МГУ им. М. В. Ломоносова, философ. фак-т).

208. **Алисиевич И. А.** Педагогические взгляды Якуба Коласа (Константина Михайловича Мишкевича). Автореферат дисс. на соискание учен. степени кандидата педагогич. наук. М., 1955. 16 с. (Моск. гос. пед. ин-т им. В. И. Ленина).

209. **Казберук В. М.** Творчество Якуба Коласа дооктябрьского периода. Автореферат дисс. на соискание учен. степени кандидата филол. наук. Минск, 1963, 19 с. (Акад. наук БССР. Ин-т литературы им. Я. Купалы).

210. **Турбин В. Н.** Некрасовские традиции в дооктябрьском творчестве Я. Коласа. Автореферат дисс. на соискание учен. степени кандидата филол. наук. М., 1953. 14 с. (Моск. гос. ун-т им. М. В. Ломоносова).

211. **Нетьлько З. А.** Тема воссоединения белорусского народа в творчестве Якуба Коласа. Автореферат дисс. на соискание учен. степени кандидата филол. наук. Минск, 1954. 20 с. (Белорус. гос. ун-т им. В. И. Ленина).

212. **Науменко И. Я.** Тема труда в творчестве Якуба Коласа. Автореферат дисс. на соискание учен. степени кандидата филол. наук. Минск, 1954. 19 с. (Белорус. гос. ун-т им. В. И. Ленина).

213. **Козлова О. В.** Трилогия Я. Коласа («В полесской глуши», «В глуби Полесья», «На перепутье»). Автореферат дисс. на соискание учен. степени кандидата филол. наук. Минск, 1953. 15 с. (Белорус. гос. ун-т им. В. И. Ленина).

214. **Журавлев В. П.** Роман Якуба Коласа «На ростанях». Автореферат дисс. на соискание учен. степени кандидата филол. наук. Минск, 1958. 18 с. (Акад. наук БССР. Ин-т литературы им. Я. Купалы). 150 экз.

215. **Тамашова Л. Ф.** Вывучэнне трылогіі Якуба Коласа «На ростанях» у школе. Мінск, Вучпедвыд БССР, 1957. 126 с. (Навукова-даследчы ін-т педагогікі М-ва асветы БССР).

Змест: Ад аўтара. — Задачы вывучэння трылогіі. — Прыкладнае размеркаванне матэрыялаў тэмы на ўроках. — Уступныя заняткі. — Работа над тэкстам. — Аналіз вобразаў. — Выкрыццё антынароднай сутнасці царскіх чыноўнікаў і духавенства. — Мастацкія асаблівасці трылогіі. — Абагульняючыя заняткі. — Тэмы сачыненняў.

Рэц.: «Настаўніцкая газета», 1958, 28 сак. (Розанаў І. Цікавы і змястоўны дапаможнік).

216. **Налівайка А.** Аповесць Якуба Коласа «Дрыгва». Мінск, Дзяржвыд БССР, 1959. 162 с. з іл.

«Уступ» да кнігі прысвечаны тэме грамадзянскай вайны ў рускай і беларускай літаратуры і месцу аповесці Я. Коласа сярод тэораў на гэтую тэму. У першым раздзеле аўтар ускрывае ідэйна-мастацкае значэнне аповесці і разглядае сістэму вобразаў твору. Характарызуючы вобраз камуніста Нявіднага, палемізуе з крытыкам М. Барсток (с. 78). Другі раздзел прысвечаны мастацкім сродкам пісьменніка — стылю, кампазіцыі, мове аповесці.

На стар. 156—157 змешчана пісьмо беларускіх партызан Якуба Коласу, у дадатку — расказ Васіля Талаша (запісаны ў 1932 г. членам навуковай экспедыцыі Акадэміі навук БССР) пра барацьбу працоўных беларускага Палесся супроць белапольскіх акупантаў у 1919—1920 гг. і пра свой удзел у гэтай барацьбе.

У тэксце змешчаны фотаздымкі.

Рэц.: часоп. «Полымя», 1959, № 9, с. 168—171 (Бугаёў Д. Першая манаграфія пра «Дрыгву»).

217. **Мушинский М. И.** Творческая история поэм Якуба Коласа «Новая земля» и «Симон-музыкант». Автореферат дисс. на соискание учен. степени кандидата филол. наук. Минск, 1963, 19 с. (Акад. наук БССР). Ин-т литературы им. Я. Купалы).

218. **Лойка А.** «Новая зямля» Якуба Коласа. Вытокі веліч, характава. Мінск, Выд-ва М-ва вышэйш., ся-рэд. спец. і праф. адукацыі БССР, 1961. 157 с.

Змест: Уступ. — Творчая гісторыя. — Тэма зямлі і вобраз

селяніна. — Багацце зместу і формы. — Гармонія выяўлення. — «Новая зямля» як эпас. — Каларыт паэтычнага слова. — «Новая зямля» у крытыцы. — Заключэнне.

Рэц.: часоп. «Полымя», 1962, № 2, с. 188—190 (Казбярук У. Ва-чыма паэта); «Вопросы литературы», 1962, № 11, с. 233—234 (Колесник В. Глазами поэта и критика). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1961, 21 лістап. (Каваленка В. З уласным пачуццём паэзіі).

219. Тамашова Л. Ф. Вывучэнне паэмы Я. Коласа «Новая зямля» у школе. Мінск, Вучпедвдз БССР, 1959. 27 с. (Навук.-даслед. Ін-т педагогікі М-ва асветы БССР).

Змест: Задачы вывучэння паэмы Якуба Коласа «Новая зямля». — Прыкладнае размеркаванне матэрыялаў на ўроках. — Уступныя заняткі. — Каменціраванае чытанне першага раздзела паэмы. — Работа над тэкстам асобных раздзелаў паэмы «Новая зямля». — Беларусь і беларускі народ у паэме Якуба Коласа «Новая зямля». — Вобразы Міхала, Антося, Ганны. Вобразы дзяцей. — Сатырычныя вобразы паноў і ляснічых. Крытыка буржуазна-памешчыцкай дзяржавы, панства і чыноўнай бюракратыі. — Мастацкія асаблівасці твора. — Тэмы сачыненняў.

Рэц.: «Настаўніцкая газета», 1960, 20 жніўня (Пяткевіч А. Дапаможнік толькі выйграе).

220. Ксенжапольская Л. П. Сатира Я. Коласа. Автореферат дисс. на соискание учен. степени кандидата филол. наук. М., 1960. 16 с. (Ин-т мировой литературы им. А. М. Горького).

221. Тикоцкий М. Е. Публицистика Якуба Коласа. Автореферат дисс. на соискание учен. степени кандидата филол. наук. Минск, 1953. 18 с. (М-во культуры СССР. Белорус. гос. ун-т им. В. И. Ленина. Кафедра теории и практики советской печати).

222. [Ватацы Н., Пратасевіч М. і Базарэвіч М.] Якуб Колас. Да 80-годдзя з дня нараджэння. Бібліягр. даведнік. [Склалі Н. Ватацы, М. Пратасевіч і М. Базарэвіч]. Мінск, 1962. 186 с., 7 л. партр. (Дзярж. б-ка БССР імя У. І. Леніна. Літ. музей Я. Коласа АН БССР).

Змест: Прадмова. — Колас Я. Аўтабіяграфіі 1923, 1926, 1927 і 1956 гадоў. — Даты жыцця і творчасці Я. Коласа. — Агляд твораў Я. Коласа. — Кнігі Я. Коласа (бібліяграфія выданняў, у тым ліку і выдадзеных для дзяцей). — Творы Я. Коласа ў перакладзе на мовы народаў СССР (бібліяграфія). — Творы Я. Коласа ў перакладзе на замежныя мовы (бібліяграфія). — Літаратура аб жыцці і творчасці Я. Коласа. [У асноўным пасляваенная літаратура — кнігі, раздзелы

з кніг і артыкулы з часопісаў і газет. Некалькі найбольш цікавых прац паказана і з даваеннага друку]. — Алфавітны паказальнік твораў Я. Коласа. — Алфавітны паказальнік крытычных і публіцыстычных твораў. — Імяны паказальнік.

У кнізе змешчаны партрэты Я. Коласа і групавыя фотаздымкі.

223. [Ватацц Н. Б.] Якуб Колас. Да 75-годдзя з дня нараджэння. Бібліягр. памятка. Мінск, Выд-ва ЦК КПБ, 1957, 57 с. з партр. (Дзярж. б-ка БССР. Аддзел беларус. літаратуры і бібліяграфіі. Письменнікі БССР).

Змест: Прадмова. — Біяграфічная даведка. — Творы Якуба Коласа. [Бібліяграфічны агляд]. — Кнігі Якуба Коласа. [Спіс пасляваенных выданняў]. — Кнігі Якуба Коласа для дзяцей. — Творы Якуба Коласа ў перакладзе на рускую мову. [Спіс пасляваенных выданняў]. — Літаратура аб жыцці і творчасці Якуба Коласа. [Літаратура 1946—1957 гг.].

224. Ватацц Н. Б. Якуб Колас. Памятка чытацелю. М., 1957. 26 с. 1 л. партр. (Гос. б-ка СССР ім. В. И. Ленина. Гос. б-ка БССР ім. В. И. Ленина).

Содержание: Якуб Колас. [Биографическая справка]. Читайте произведения Якуба Коласа! [Перечень наиболее известных произведений, рекомендуемых массовому читателю]. — Произведения Якуба Коласа. [Библиографический обзор]. — Издания произведений Якуба Коласа в переводе на русский язык. [Краткий список изданий]. — Что читать о Якубе Коласе. [Краткий список литературы на русском языке].

225. [Ватацц Н. Б.] Якуб Колас. (Константин Михайлович Мицкевич). К 70-летию со дня рождения. Краткий указатель литературы. [Сост. Н. Б. Ватацц. Под ред. В. В. Борисенко]. М., 1952. 56 с., 1 л. портр. (Гос. б-ка СССР ім. В. И. Ленина. Гос. б-ка БССР ім. В. И. Ленина).

Содержание: Предисловие. — Основные даты жизни и творчества Я. Коласа. — Произведения Я. Коласа. (Библиографический обзор). — Издания произведений Я. Коласа в переводе на русский язык. — Литература о творчестве Я. Коласа. — Алфавитный указатель.

КРАПІВА К.

(Гл. таксама №№ 33, 50, 51, 80—83, 91, 101, 106, 110, 115, 117, 128, 129, 131, 132, 136, 140)

226. Семяновіч А. А. Кандрат Крапіва. Мінск, 1956. 36 с. (Т-ва па распаўсюджванню палітычных і навуковых ведаў Беларус. ССР).

Папулярны нарыс жыцця і літаратурнай дзейнасці народнага пісьменніка Кандрата Крапівы.

Аўтар брашуры робіць сціслы агляд сатырычнай паэзіі, прозы і драматургіі пісьменніка. З драматургічных твораў разглядае п'есы «Канец дружбы», «Партызаны», «Хто смяецца апошнім», «Проба агнём», «З народам», «Пяюць жаваранкі» і «Зацікаўленая асоба», найбольш падрабязна аналізуе камедыю «Хто смяецца апошнім».

227. **Усікаў Я.** Драматургія Кандрата Крапівы. Нарысы. аб станючым героі. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1953. 168 с.

«Фактычным матэрыялам, аб'ектам даследавання, — піша аўтар кнігі, — з'яўляюцца амаль усе драматычныя творы Кандрата Крапівы. П'есы «Канец дружбы», «Партызаны», «Проба агнём», «З народам» разглядаюцца ў храналагічнай паслядоўнасці ў адпаведнасці з датамі іх стварэння. Што датычыцца камедыі «Хто смяецца апошнім», «Пяюць жаваранкі», то аўтар, улічваючы іх спецыфіку і важнасць праблемы станючага героя ў камедыйным жанры, выдзеліў іх у асобны, заключны раздзел» (с. 4).

Аўтар кнігі даводзіць, што К. Крапіва з пазіцыі сацыялістычнага рэалізма паказаў у сваіх п'есах савецкага чалавека на розных этапах гістарычнага развіцця савецкага грамадства; што драматург аднолькава моцны як у крытыцы старога і рэакцыйнага, так і ў сівярджэнні новага, перадавога: што ён глыбока раскрыў унутраны свет працоўнага чалавека, паказаў асаблівасці нацыянальнага характару беларусаў.

Рэц.: часоп. «Полымя», 1953, № 9, с. 153—155 (Есакоў А. Кнігі аб драматургіі Крапівы); «Дружба народаў», 1954, № 5, с. 280—286 (Бутаков А. Положительный герой в пьесах Кандрата Крапивы); «Звезда» (Л.), 1954, № 10, с. 190—191 (Смолкин М. О недостатках одной монографии). — Газ. «Звезда», 1953, 9 кастр. (Вольскі В. «Драматургія Кандрата Крапівы»); «Знамя юности», 1953, 18 окт. (Лазарюк М. «Кніга о драматургии К. Крапивы»).

228. **Карабан У. С.** Драматургія Кандрата Крапівы. Мінск, Выд-ва Мін-ва вышэйш., сярэд. спец. і праф. адукацыі БССР, 1962. 79 с.

Аўтар аналізуе п'есы «Канец дружбы» і «Проба агнём», у якіх востра ставяцца і вырашаюцца пытанні камуністычнай маралі; сатырычныя камедыі «Хто смяецца апошнім» і «Мілы чалавек»; п'есы пісьменніка, прысвечаныя тэме пасляваеннага развіцця сацыялістычнай гаспадаркі («Пяюць жаваранкі», «Зацікаўленая асоба»); драмы аб барацьбе беларускага народа з чужаземнымі захопнікамі за сацыяльнае і нацыянальнае вызваленне («Партызаны», «З народам», «Людзі і д'яблы»). Аналізуючы кожны твор, аўтар кнігі характарызуе ідэйны змест, мову і мастацкія вартасці п'есы, драматургічнае майстэрства пісьменніка.

229. **Рубцов А. Б.** Драматургія Кондрата Крапівы. Автореферат дисс. на соискание учен. степени кандидата филол. наук. Мінск, 1952. 15 с. (Белорус. гос. ун-т им. В. И. Ленина).

230. **Макарэвіч А.** Сатыра Кондрата Крапівы. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1962. 153 с.

Уступ да кнігі, прысвечаны ролі сатырычнага жанра ў далейшым развіцці сацыялістычнага рэалізма ў савецкай літаратуры.

У раздзеле «Вытокі творчасці» аўтар знаёміць чытача з жыццёвым шляхам пісьменніка, з першымі публікацыямі яго твораў на рускай мове вершаванага фельетона «Жили-были» (прыведзены поўны яго тэкст) і верша на беларускай мове — «Сваты» (с. 12—15), дае сціслы агляд развіцця рускай (с. 16—25) і беларускай (с. 25—36) сатыры, пачынаючы з помнікаў XVI—XVII стагоддзяў. З беларускай сатырычнай літаратуры аўтар разглядае тут «Прамову Мясешкі» і «Ліст Абуховіча», «Гутарку пана з селянічам», «Тарас на Парнасе», п'есы В. Дуніна-Марцінкевіча, творы Ф. Багушэвіча, М. Н. Косіч, Я. Купалы, Я. Коласа.

У раздзеле «Байкі, сатырычныя вершы і паэмы» (с. 37—104) аўтар дае храналагічны і тэматычны агляд сатырычнай паэзіі Кондрата Крапівы. Заканчваецца гэты раздзел аналізам мастацкіх сродкаў сатырыка (с. 89—104).

У раздзеле «Проза» (с. 105—115) А. Макарэвіч разглядае апавяданні пісьменніка і раман «Мядзведзічы».

У раздзеле «Драматургія» (с. 116—153) аналізуецца п'есы «Канец дружбы», «Партызаны», «Хто смяецца апошнім» і «Мілы чалавек».

Рэц.: часоп. «Беларусь», 1963, № 2, с. 28—29 (*Шаўня А.* Кніга пра народнага паэта); «Польмя», 1963, № 2, с. 188—190 (*Бурносаў В.* Папулярна аб папулярным). — Газ. «Советская Белоруссия», 1963, 27 июля (*Луферов М.* Гневное слово сатирика); «Магілёўская праўда», 1963, 13 лют. (*Міхайлаў М.* Кніга пра сатыру Кондрата Крапівы).

231. **В помощь учителю.** (Из опыта работы учителей Могилевской области). Могилев. (Могилевский обл. отдел нар. образования. Могилевский ин-т усовершенствования учителей).

Вып. 3. 1956. 62 с.

Гл. артыкул *Васілеўскага М. С.* «Вывучэнне п'есы К. Крапівы «Пяюць жаваранкі» у X класе сярэдняй школы».

232. **Сцяшковіч Т. Ф.** З назіранняў над мовай К. Крапівы. [Адказны рэд.: Жыдовіч М. А.]. Мінск, Выд-ва Белдзяржун-та, 1961. 111 с. (М-ва вышэйш., сярэд. спец.

і праф. адукацыі БССР. Гродзен. дзярж. пед. ін-т імя Я. Купалы).

«Кніга прысвечана стылістычнаму аналізу мовы твораў К. Крапівы. На матэрыяле твораў раскрываюцца асаблівасці мовы і стылю пісьменніка, выкарыстанне ім агульнанароднай лексікі і фразеалогіі. Паказваецца роля К. Крапівы ва ўзбагачэнні і нармалізацыі беларускай літаратурнай мовы» (с. 3).

Рэц.: Газ. «Літаратура і мастацтва», 1961, 28 ліп. (Курбека І. Назіранні над «назіраннямі»).

233. Ватацы Н. Б. Кандрат Крапіва. Бібліяграфічны даведнік. Склала Н. Ватацы. Мінск, 1963. 192 с. з партр. (Дзярж. б-ка БССР імя У. І. Леніна. Адзел беларус. літ. і бібліяграфіі).

Даведнік адкрываецца біяграфічным раздзелам «Асноўныя даты жыцця і дзейнасці Кандрата Крапівы», у якім у храналічнай паслядоўнасці пададзены факты яго творчай біяграфіі (звесткі аб напісанні найбольш буйных твораў, выданні кніг, публікацыях твораў у перыядычным друку, перакладчыцкай дзейнасці аўтара, спектаклях розных тэатраў, пастаўленых па яго творах і г. д.).

Наступны раздзел знаёміць чытача з кнігамі К. Крапівы. Далей змешчаны спіс кніг рускай, украінскай і зарубешняй літаратур, перакладзеных Кандратам Крапівой на беларускую мову.

Бібліяграфія крытычнай літаратуры пра творчасць Кандрата Крапівы складаецца з наступных раздзелаў: аўтабіяграфіі пісьменніка і біяграфічныя матэрыялы; літаратура аб жыцці і дзейнасці пісьменніка; агляды яго твораў па жанрах — паэзіі, прозы, драматургіі; літаратура аб ролі творчасці К. Крапівы ў развіцці беларускай літаратурнай мовы; артыкулы на тэму «Драматургія К. Крапівы і тэатр».

У тэксце змешчаны фатаздымкі.

КУЛЯШОУ А.

(Гл. таксама №№ 46, 49, 50, 51, 52, 80, 82, 86, 91, 94, 97, 100, 106, 110, 124, 133, 136)

234. Перкін Н. С. Аркадзь Куляшоў. Паэтычная творчасць. Мінск, Выд-ва Акад. навук БССР, 1951. 203 с. з партр. (Акад. навук БССР).

Змест: Уступ. — Раздзел 1. Ранняя паэзія (1926—1933). [Зборнік вершаў «Росквіт зямлі», «Па песню, па сонца», «Медзі дождж», паэмы «Аманал», «Крыўда». — Раздзел 2. Далейшае творчае стаўленне (1934—1941). [Паэмы «Гарбун», «Песня аб разведчыках», «Баранаў Васіль», «У зялёнай дуброве», «Хлопцы апошняй вайны». Лірыка канца 30-х гадоў]. — Раздзел 3. Творчасць у гады Вялікай Айчыннай вайны. [Паэма «Сцяг брыгады». Ацэнка яе А. Твардоў-

скім. Параўнанне паэмы з паэмамі «Адплата» Я. Коласа і «Янук Сяліба» М. Танка. Вершы А. Куляшова ваеннага часу. Паэма «Прыгоды цымбал». Асаблівасці паэзіі А. Куляшова перыяду Айчыннай вайны]. — Раздзел 4. Творчасць у пасляваенны перыяд. [Паэма «Дом № 24». Пасляваенная лірыка. Паэма «Новае рэчышча». Паказ міжнароднай, сусветна-гістарычнай ролі савецкага грамадства. «Балада пра вока», вершы «Камуністы», «Слова да Аб'яднаных Нацый», паэма «Простыя людзі». Паэма «Толькі ўперад» і вершы «Маё пасведчанне», «Зямля і неба». Агульная характарыстыка паэзіі А. Куляшова]. — Заключэнне.

Рэц.: часоп. «Польмя», 1953, № 7, с. 147—154 (*Бур'ян Б.* Навокал паэтычных твораў). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1952, 15 сак. (*Бур'ян Б.* Прачытаўшы даследаванне пра паэта...); 1952, 5 крас. (*Карпай У.* Першыя манаграфічныя працы).

235. **Березкин Г.** Аркадій Кулешов. Критико-биографический очерк. М., «Советский писатель», 1960, 153 с. с портр.

Содержание: [Белорусская литература конца 20-х — начала 30-х годов. Литературная организация «Молодняк». Первый сборник стихов А. Кулешова «Расцвет земли». Поэмы «Амонал», «Горбун». Влияние А. Твардовского. Поэмы «В Зеленой дубраве» и «Парни последней войны». Творчество А. Кулешова периода Великой Отечественной войны. Поэма «Знамя бригады». Содружество А. Кулешова с М. Исаковским. Анализ русского перевода поэмы «Знамя бригады». Отличительные черты лирики А. Кулешова военного времени. Поэмы «Цимбалы» и «Дом № 24». Послевоенная лирика А. Кулешова. Поэмы «Новое русло», «Только вперед», «Простые люди», «Песня о славном походе», «Грозная пушча». Идейная возмужалость, большая общественная значимость поэзии А. Кулешова военного и послевоенного времени. Новаторский характер его поэзии].

В конце книги помещена библиография произведений А. Кулешова, изданных как на белорусском языке, так и в переводе на русский язык, а также библиография критической литературы о творчестве А. Кулешова.

Рэц.: газ. «Літаратура і мастацтва», 1960, 26 ліп. (*Бойка У.* Новая кніга пра А. Куляшова).

236. **Ігнатенко Г.** Поезія Аркадія Куляшова. Київ, «Радянський письменник», 1962. 166 с.

У кнізе высвятляюцца асноўныя праблемы творчасці паэта. Аналізуючы паэтычную творчасць А. Куляшова даваеннага часу і перыяду Вялікай Айчыннай вайны, а таксама пасляваенныя творы, тэматычна звязаныя з ваенным цыклам твораў, аўтар паказвае працэс творага станаўлення паэта.

Па пытаннях ацэнкі твораў А. Куляшова («Песня аб разведчыках», «Цымбалы») аўтар палемізуе з некаторымі ўкраінскімі і беларускімі крытыкамі — Н. Перкіным (с. 45, 130—131), Васільевым (с. 128) і І. Серманам (с. 129), а таксама Е. Кніповіч, А. Астаховым, М. Клімковічам, І. Грынбергам (с. 129—148).

Шырока паказана аўтарам творчая сувязь А. Куляшова з беларускім фальклорам, з рускай літаратурай і, асабліва, з украінскім фальклорам і літаратурай. На стар. 86—87 аўтар аналізуе баладу А. Куляшова «Маці», перакладзеную на ўкраінскую мову А. Малышкам, на стар. 119—128 — два пераклады на ўкраінскую мову паэмы «Сцяг брыгады» (М. Зісмана і І. Віргана).

Рэц.: часоп. «Вопросы литературы», 1962, № 9, с. 216—218 (Березкин Г. Украинский критик о белорусском поэте). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1963, 26 ліп. (Рагойша В. З братэрскай увагай і любоўю).

237. **Смолянова Л. П.** Поэмы Аркадия Кулешова. Автореферат дисс. на соискание учен. степени кандидата филол. наук. Минск, 1963, 19 с. (Акад. наук БССР. Ин-т литературы им. Я. Купалы).

238. [Ватацы Н. Б.] Аркадзь Куляшоў. Біягр. памятка чытача. [Склала Н. Ватацы]. Мінск, Вучпедвыд БССР, 1954, 17 с. з іл. (Дзярж. б-ка БССР імя У. І. Леніна. Адзел беларус. літаратуры і бібліяграфіі. Пісьменнікі БССР. Серыя памятак чытача).

Змест: Асноўныя даты жыцця і творчасці А. Куляшова. — Кнігі А. Куляшова. [Спіс выданняў ваеннага і пасляваеннага часу. Звесткі аб папярэдніх выданнях гл. у раздзеле «Асноўныя даты жыцця і творчасці А. Куляшова»]. — Творы А. Куляшова ў перакладзе на рускую мову. — Крытычная літаратура аб творчасці А. Куляшова. [Кароткі спіс, паказана літаратура 1946—1953 гг.].

КУПАЛА Я.

(Гл. таксама №№ 33, 38, 46, 50, 51, 74—77, 80—83, 91, 94, 96, 100, 106, 108—110, 115, 117, 124, 128, 129, 131, 135, 140, 311, 312, 326).

239. **Янка Купала.** (Зборнік матэрыялаў аб жыцці і дзейнасці народнага паэта БССР Янкі Купалы). Склалі У. Ф. Луцэвіч і В. Т. Тарасаў. Мінск, Выд-ва АН БССР, 1952, 311 с. з партр. (Літ. музей Янкі Купалы).

Змест: *Лынькоў М.* Янка Купала. — Паэт аб сваім жыцці: *Купала Я.* 1. Аўтабіяграфія. 2. З аўтабіяграфічных запісаў. — З успамінаў: *Раманоўская Л.* Дзіцячыя і юнацкія гады паэта. *Колас Я.* На дачы ў Янкі Купалы. *Луцэвіч У.* 1. Янка Купала ў Вільні. 2. Пра Янку Купалу. *Посах А.* Мае сустрэчы з народным паэтам. *Хлебцэвіч Я.* Янка Купала і Пецербургскі ўніверсітэт. *Александровіч А.* Паэт і дзеці. *Садоўскі Я.* Ганаровы металіст. *Свірыдаў С.* Голас з вялікай зямлі. [Аб лістоўцы з вершам Я. Купалы «Беларускім пар-

тызанам», атрыманай партызанамі]. *Кавалёў П.* Шчыры прыяцель газеты [«Звязда»]. *Бахмецьева М.* Старонка аб бессмяротным паэце Беларусі. [Успаміны аб сустрэчах з Я. Купалам у Казані ў час вайны]. *Наякшын І. Я.* Цудоўны чалавек. [Аб сустрэчах з Я. Купалам у Печышчах пад Казанню, дзе паэт жыў у час Вялікай Айчыннай вайны]. *Вазнясенскі А. Н.* Дзве сустрэчы [ў 1926 і 1944 гг.] *Елісееў К.* Апошнія спатканне. «Красавацца чырвоны сцяг над намі будзе» [Пісьмо беларусаў-франтавікоў з поваду смерці Я. Купалы]. *Масенка Т.* Слова пра Янку Купалу. — Творчасць паэта: *Колас Я.* Янка Купала і яго паэзія. *Івашын В.* Янка Купала і газета «Северо-Западный край». *Тайлай В.* Творчасць Янкі Купалы ў барацьбе за ўз'яднанне беларускага народа. *Вольскі В. Ф.* Пясняр дружбы народаў. *Карабан С. І.* «Адвечная песня». *Ларчанка М.* Янка Купала і беларуская паэзія. *Ахрыменка П. П.* Янка Купала і Т. Г. Шаўчэнка. Паэт і царская цензура. [Дакументы]. — Дакументы і матэрыялы аб жыцці і дзейнасці народнага паэта: *Максім Горкі і Янка Купала.* Янка Купала — народны паэт рэспублікі. Янка Купала — правадзейны член Акадэміі навук БССР. — Дваццацігоддзе творчай дзейнасці. Янка Купала — член ЦВК БССР. — Янка Купала — дэлегат VII Усесаюзнага з'езда Саветаў. — Трыццацігоддзе творчай дзейнасці паэта. Янка Купала — ордэнаносец. — Да трыццацігоддзя творчасці Янкі Купалы. Янка Купала — лаўрэат Дзяржаўнай прэміі. — 28 чэрвеня 1942 года. Памяці Янкі Купалы. Аб увекавечанні памяці паэта. Пастанова СНК БССР і ЦК КП(б) Беларусі ад 4 жніўня 1945 г.

Рэц.: часоп. «Беларусь», 1953, № 11, с. 29 (*Есакоў А.* Зборнік аб жыцці і творчасці Я. Купалы); «Польмя», 1953, № 8, с. 150—152 (*Зомерфельд Я.* Успаміны родных і блізкіх).

240. **Янка Купала.** Зборнік матэрыялаў аб жыцці і дзейнасці паэта. [Склалі *В. Ф. Луцэвіч і І. К. Жыдовіч.* Пад рэд. Пятра Глебкі]. Мінск, Выд-ва Акад. навук БССР, 1955. 462 с. з іл., 2 л. іл. (Акад. навук БССР. Літ. музей Янкі Купалы).

«У гэты зборнік матэрыялаў аб жыцці і творчасці Янкі Купалы ўваходзяць артыкулы, вершы, успаміны і выказванні, якія з'явіліся ў сувязі з сямідзесяцігоддзем з дня нараджэння і дзесяцігоддзем з дня смерці выдатнага народнага паэта Беларусі. Частка гэтых матэрыялаў публікавалася ў перыядычным друку, а некаторыя працы былі зачытаны ў якасці дакладаў на сходах і вечарах, прывесчаных ушанаванню памяці вялікага песняра.

Увесь матэрыял для зборніка сабраны літаратурным музеем Янкі Купалы» (с. 3).

Змест: Аб жыцці і творчасці народнага паэта. *Колас Я.* Ён жыве сярод нас. *Броўка П.* Народны паэт. *Барысенка В.* Гордасць і слава беларускай літаратуры. *Лужанін М.* Праца паэта. *Жыдовіч І.* Вялікі пясняр беларускага народа. *Бурносаў В.* Палыманы змагар за мір. *Бур'ян Б.* Пачуццё адзінай сям'і. *Юрэвіч Ул.* Услаўленне вялікага брацтва. *Клімковіч М.* Традыцыі рускай літаратуры ў творчасці Янкі Купалы. *Івашын В.* Янка Купала і руская літара-

тура. *Ларчанка М.* Янка Купала і Тарас Шаўчэнка. *Корсакас М.* Янка Купала і літоўская літаратура. *Залеская Л.* Да пытання аб народнасці і рэалізме драматургіі Янкі Купалы. *Барсток М.* Шчырыя песні аб дзесях. *Булахай М.* Янка Купала — перакладчык «Слова аб палку Ігаравым». *Перкін Н.* Заўсёды з народам. *Смолюскі Б.* Крыніца песні. — Успаміны і выказванні. *Колас Я.* Янка Купала. *Ціханаў Н.* Пясняр барацьбы і працы. *Тычына П.* Палымяны патрыёт. *Венцлова А.* Заўсёды жывы. *Судрабкалн Я.* Паэт дружбы народаў. *Упіт А.* Блізкі, дарагі. *Глебка П.* Памятныя размовы. *Луцэвіч У.* З успамінаў аб Янку Купалу. *Канна І.* Незабыўная сустрэча. *Букай Е.* Думкі аб вялікім сябру. *Лынькоў М.* Слава паэта. *Жукаўскас А.* Пясняр беларускага народа. *Абрамовічус А.* Янка Купала ў Літве. *Ступак Ю.* Пясняр неўміручай дружбы. *Масенка Т.* Родны брат. *Брыль Я.* Вялікая сімфонія *Панчанка П.* Вялікі пясняр сацыялістычнай Радзімы. *Вялюгін А.* Песня народа. *Бачыла А.* Настаўнік, выхавальнік. *Агняцвет Э.* Чалавек вялікага сэрца. *Караткевіч В.* Вязьніка. *Акульская В.* Янка Купала ў Яхімаўшчыне. *Модзін Э.* Мае ўспаміны. *Усікаў Я.* Нястомны паэт-рэвалюцыянер. *Карпачоў М.* Янка Купала і народная творчасць. *Жыркевіч М.* Уладар слова. *Александройская Л.* Жыццесцвярджальныя песні. Янка Купала — паэт народа (з выказванняў чытачоў). — Вершы аб Янку Купалу. *Агняцвет Э.* У новым Мінску. *Арочка М.* Сустрэча з Купалам. *Астрэйка А.* Янку Купалу. *Айрамчык М.* Вянкі Янку Купалу. Слова паэта. *Бачыла А.* Несмяротнаму Янку Купалу. *Бойка В.* Пясняру Беларусі. *Браун Н.* Янка Купала. *Буйла К.* У Вязынцы. Юбілей Янкі Купалы. *Вайцяхоўскі М.* Песня паэта. *Васілёк М.* Янку Купалу. *Вольскі А.* Пасля вахты. *Вялюгін А.* На пароходзе «Янка Купала». *Грашы А.* На радзіме Янкі Купалы. *Ждановіч Г.* З дзяцінства. *Калеснік І.* З песняў Купалы. *Корзун І.* Вялікаму пясняру. *Лужанін М.* На пароходзе. «Янка Купала». *Масенка Т.* Заўжды жывому ў памяці маёй. У Кіеве. *Муравейка І.* Сейбіту песень. *Нядзведскі У.* Песня Купалы. *Няхай Р.* Песня Купалы. Спраўджаныя сны. *Панчанка П.* Ля помніка Купалы. *Пракоф'еў А.* Янку Купалу. *Пранца П.* Песня Купалы. *Прыходзька П.* Сустрэча з Янкам Купалам. *Сіпакоў І.* Ляўкі. *Смагаровіч М.* Наш Янка Купала. *Ставер А.* Купала жыве. *Усай А.* Янка Купала. *Юшчанка А.* Над сонечнаю кнігаю Янкі Купалы. — У Музеі і ў філіяле Музея Янкі Купалы. *Луцэвіч У.* Літаратурны музей Янкі Купалы. *Агняцвет Э.* Каштоўныя матэрыялы. *Садоўскі Е.* На радзіме Купалы. *Куімава Г.* У філіяле музея Янкі Купалы. Слова любві (з выказванняў наведвальнікаў музея). — Падрыхтоўка і правядзенне купалаўскіх дзён у 1952 г. У сталіцы рэспублікі і па Мінскай вобласці. Па Брэсцкай вобласці. Па Віцебскай вобласці. Па Гомельскай вобласці. Па Гродзенскай вобласці. Па Маладзечанскай вобласці. Па Магілёўскай вобласці. У брацкіх рэспубліках.

У кнізе змешчаны наступныя фотаматэрыялы: 1. Янка Купала. 2. А. М. Горкі і Я. Купала ў прэзідыуме Усеаюзнага з'езда пісьменнікаў. 3. Я. Купала, Новікаў-Прыбой і Бахмецьёў на III Пленуме Праўлення Саюза савецкіх пісьменнікаў, які адбыўся ў Мінску (1936 г.). 4. Пісьменнікі — удзельнікі дэкады беларускай літаратуры і мастацтва на заводзе імя Ліхачова (Масква, 1940 г.).

[Я. Купала, Я. Колас, А. Куляшоў і інш.] 5. У. Ф. Луцэвіч сярод піянераў у філіяле музея Я. Купалы ў Вязынцы (1952 г.).

Рэц.: часоп. «Беларусь», 1955, № 11, с. 30 (*Бурносаў В.* Зборнік, прысвечаны памяці Янкі Купалы). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1955, 10 верас. (*Казека Я.* Каштоўны зборнік).

241. Любімы паэт беларускага народа. [Зборнік артыкулаў аб Я. Купалу. Склалі І. Жыдовіч і У. Луцэвіч. Рэд. І. Грамовіч]. Мінск, Выд-ва Акад. навук БССР, 1960, 258 с. (Акад. навук БССР. Літ. музей Янкі Купалы).

Змест: Ад рэдакцыі. — Вуснамі паэта і сучаснікаў: *Купала Я.* Аўтабіяграфія. *Купала Я.* З аўтабіяграфічных пісьмаў. *Чорны К.* Янка Купала (кароткі біяграфічна-крытычны нарыс). *Вольскі В.* Матэрыялы да біяграфіі Янкі Купалы (1882—1910). — Яго песні жыцьця сярод нас. *Рыльскі М.* Янка Купала. *Гугараў І.* Аб народнасці эстэтыкі і паэтыкі Я. Купалы. *Макарэвіч А.* Вусная народная творчасць у дарэвалюцыйнай паэзіі Янкі Купалы. *Андрыенка В.* Некрасаўскія традыцыі ў паэзіі Я. Купалы. *Сцяпунін І.* Легенда і паэма [«Магіла льва»]. *Бязозкін Р.* Перачытваючы «Безназоўнае». *Міхалюта І.* Янка Купала і тэатр. *Жыдовіч І.* Пясняр працы і барацьбы за мір. *Зазека І.* Вострая зброя народа. [Вершы Я. Купалы на старонках партызанскіх газет]. *Давейка К.* Сувязі Янкі Купалы з Літвой і літоўскімі пісьменнікамі. *Александровіч С.* Янка Купала і польская літаратура. *Цімафеева В.* Янка Купала ў Чэхаславакіі. *Кулеша Т.* Чалавек вялікага сэрца. *Сінакоў І.* Паэт і жыццё [Я. Купала ў Ляўках]. *Старавойтаў М.* Незабыўныя сустрэчы. *Барознаў С.* Вялікі друг. *Жыдовіч І.* Асноўныя даты жыцця, літаратурнай і грамадскай дзейнасці Янкі Купалы.

Рэц.: Часоп. «Польмя», 1960, № 8, с. 173—180 (*Бугаёў Д.* Паэт і яго даследчыкі). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1960, 18 мая (*Есакоў А.* Жывое купалаўскае слова).

242. Народны паэт Беларусі. (Да 80-годдзя з дня нараджэння Янкі Купалы). [Склаў І. К. Жыдовіч. Рэд. Т. Хадкевіч]. Мінск, Выд-ва Акад. навук БССР, 1962, 361 с.; 1 л. партр. (Літ. музей Я. Купалы).

«Зборнік прысвечаны 80-годдзю з дня нараджэння Янкі Купалы. У яго ўваходзяць: даследчыя працы, успаміны сучаснікаў, выказванні пісьменнікаў, грамадскіх дзеячоў, вучоных. Асобны раздзел складаюць рэдкія і цікавыя дакументы, многія з якіх друкуюцца ўпершыню. У кнігу таксама ўключаны і хранікальна-інфармацыйныя нататкі» (с. 2).

Змест: Аб жыцці і творчасці народнага паэта. *Жыдовіч І.* Жыццёвы шлях паэта. *Пётух А.* Ад «Жалейкі» да «Шляхам жыцця». *Андрыенка В.* Праблема характару ў паэмах Янкі Купалы. *Ахрыменка П.* Янка Купала і народна-песенная творчасць. *Смолкін М.* Публіцыстыка Янкі Купалы. *Есакоў А.* Тэоры Янкі Купалы ў

мастацкім чытанні. *Касцюк У.* Героі Купалаўскай паэмы. *Александровіч С.* Перакладчыцкае майстэрства Янкі Купалы. *Малюціна А.* З літаратурных сувязей Янкі Купалы. — Успаміны і выказванні. [Ц. Гарбунова, А. Бялёвіча, У. Дубоўкі, Я. Калітоўскага, М. Кандрацьева, К. Максіменкі, Е. Міхайлава, К. Яфрэмава, А. Антонава, А. Вайцяхоўскага, С. Новік-Пяюна, У. Сасюры, М. Сідаравай, Е. Старавойтавай, А. Траяноўскага, С. Шамардзіной, М. Шыманскага, С. Шушкевіча, А. Слесарэнкі, І. Грамовіча, М. Ткачова, Б. Спрычана, С. Бірылы, А. Алгі, Тан-Дэ-міна, Лу Гуй-жуна, Р. Вуйцыка, Г. Чопэ, Р. Андрэявец, П. Белага, Н. Казея, М. Савачкінай, Б. Сасноўскага, М. Сеўрука, М. Халопік]. — Вершы, прысвечаныя Янку Купалу. *Александровіч А.* Ішлі сябры. Цвіце таполя. *Бандарына Э.* Па купалаўскіх сцэжках. *Буйла К.* Дружа мой, дружа. У твой дом я прыходжу. *Букай Е.* Знаёмства з паэтам. *Бялёвіч А.* Жывая рака. Сейбіт праўды. *Вялюгін А.* «Стала песня славаю народа...» *Грахоўскі С.* Добры дзень. *Данужэнак В.* Купальская кветка. *Засім М.* Янку Купалу. *Корбан У.* У вольным прасторы. *Лахуцкі А.* Янка Купала. *Мальшка А.* Янка Купала. *Матэвушаў В.* Голас паэта не сціх. *Панчанка П.* З Янкам Купалам. *Прыходзька П.* Радзіма Купалы. *Пысін А.* Песня Купалы. *Судрабкан Я.* Памяці Купалы. *Хведаровіч М.* На родных прасторах. *Цвірка К.* У музеі Янкі Купалы. *Шушкевіч С.* Яго слова. *Юшчанка А.* Таполя. Вязынка — сяло Купалы. — Дакументы і матэрыялы. Дваццацігоддзе творчай дзейнасці. Дваццаціпяцігоддзе творчай дзейнасці. Пяцідзесяцігоддзе з дня нараджэння. Трыццацігоддзе творчай дзейнасці. — Трыццаціпяцігоддзе творчай дзейнасці. — Купалаўскія дні ў 1957 годзе. Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР аб увекавечанні памяці народнага паэта Беларускай ССР Янкі Купалы. Літаратурныя прэміі імя Янкі Купалы і імя Якуба Коласа. Сардэчнае прывітанне. У азнаменаванне 75-годдзя Я. Купалы Навуковая сесія, прысвечаная 75-годдзю з дня нараджэння Янкі Купалы. Кінавыпуск, прысвечаны Я. Купалу. Рукапіс Янкі Купалы [паэмы «Тарасова доля»]. На радзіму паэта. Экскурсанта ў Вязынцы.

Рэц.: газ. «Літаратура і мастацтва», 1962, 15 чэрв. (*Рэвіцкі В.* Старонкі любові і пашаны); «Віцебскі рабочы», 1962, 15 чэрв. (*Звонач Н.* Сустрэчы ў Ляўках); «Гродзенская праўда», 1962, 6 ліп. (*Кіркевіч А.* Светлае аблічча паэта).

243. **Жыдовіч І. К. і Кудраўцава Н. Г.** Янка Купала. Жыццё і творчасць. [Альбом. Склаў І. К. Жыдовіч]. У складанні першага раздзела прымала ўдзел Н. Г. Кудраўцава. Рэдкалегія: П. Ф. Глебка, В. У. Івашын, У. Ф. Луцэвіч, В. В. Рудакоўскі. Мінск, Вучпедвыд БССР, 1959, 189 с. з іл.; 1 л. партр.

Альбом створаны па матэрыялах літаратурнага музея Янкі Купалы. Змест яго складаюць шматлікія фатаграфіі, аўтабіяграфічныя і біяграфічныя тэксты, гыказванні (М. Горкага, А. Луначарскага, М. Ісакоўскага, А. Фадзеева, Н. Ціханова, А. Новікава-Прыбоя, Я. Коласа, К. Крапівы, П. Броўкі, К. Чорнага, М. Лынькова, А. Бры-

ля, А. Карнейчука, А. Венцловы, З. Неядлага) пра паэта, якія характарызуюць жыццёвы і творчы шлях Янкі Купалы і літаратурнае асяроддзе, у якім развіваўся і мацнеў яго талент.

У альбоме адлюстравана жыццё і творчасць паэта ў дакастрычніцкі перыяд (1882—1917) і ў савецкі час (1917—1942 г.). У канцы змешчаны «Асноўныя даты жыцця, літаратурнай і грамадскай дзейнасці Янкі Купалы». Адкрываецца альбом уступным артыкулам, напісаным В. І. Івашыным.

Рэц.: «Польмя», 1959, № 9, с. 186—187 (*Мажэйка А.* Для тых, хто любіць літаратуру); «Беларусь», 1960, № 4, с. 30 (*Пшыркоў Ю.* Летаніс вялікага жыцця). — Газ. «Звязда», 1960, 3 лют. (*Курбека І.* Жывыя старонкі жыцця паэта); «Літаратура і мастацтва», 1960, 10 лют. (*Базарэвіч М.* Альбом пра народнага песняра).

244. **Мозольков Е.** Янка Купала. Жыццё і творчасць. [М.], Сов. пісатель, 1949, 184 с. с ілл.

То же. [Изд. 2-е]. М., Сов. писатель, 1950. 183 с. с илл.

То же. [Изд. 3-е]. Минск, Госиздат БССР, 1952, 186 с., 8 л. илл.

То же. [Изд. 4-е]. М., Гослитиздат, 1954. 175 с. с илл.

То же. [Изд. 5-е]. М., Гослитиздат, 1961. 280 с. 6 л. илл.

Пергая монографія о жыцці і творчасце народнага паэта Я. Купалы. Кніга ўдостоена Государственной премии 3-ей ступені.

Содержание: Введение. — У истоков белорусской литературы. [Краткий очерк развития белорусской литературы XIX — начала XX в. до появления первых произведений Я. Купалы]. — Поэзия освободительной борьбы. [Дооктябрьское творчество Я. Купалы, отражившее пробуждение национального сознания белорусских трудящихся и развитие революционного движения в Белоруссии]. — Певец социалистической Белоруссии. [Анализ стихов и поэм, воспевающих расцвет Советской Белоруссии]. — Оружие поэта. [Янка Купала в дни Великой Отечественной войны]. — Библиография.

В тексте помещены фотоснимки.

Рэц.: в кн.: Советская литература на подъеме. М., «Сов. писатель», 1951, с. 379—387 (*Книпович Е.* Книга о творчестве народного белорусского поэта). — Журн. «Беларусь», 1950, № 4, с. 30 (*Есакоў А.* Кніга пра Янку Купалу); «Польмя», 1950, № 4, с. 108—110 (*Няхай Р.* Кніга аб жыцці і творчасці Янкі Купалы); «Знамя», 1950, № 5, с. 180—183 (*Ковальчик Е.* Книга о поэте белорусского народа); «Новый мир», 1950, № 6, с. 251—254 (*Книпович Е.* Путь народного поэта); «Дружба народов», 1950, № 3, с. 166—169 (*Гринберг И.* Книга о жизни и творчестве Янки Купалы), № 5, с. 180—183 (*Ковальчик Е.* Книга о поэте белорусского народа); «Огонек», 1950, № 27, с. 24 (*Любомирский О.* Отец новой белорусской литературы); «Советская книга», 1950, № 5, с. 93—98 (*Шкраба Г. В.*);

«Вітчизна», 1950, № 10, с. 185—186 (Ступак Ю. Каштоўнае даследаванне пра творчасць Янкі Купалы), на ўкр. мове. — Газ. «Известия», 1950, 21 марта (Лыньков М. Книга о Янке Купале); «Литературная газета», 1950, 18 марта (Климкович М. Творческий путь Янки Купалы); «Звезда», 1950, 9 крас. (Шарахоўскі Я. Книга аб творчым шляху Янкі Купалы); «Советская Белоруссия», 1950, 1 апр. (Матвеев Я. Книга о Янке Купале); «Літаратура і мастацтва», 1950, 25 сак. (Шкраба Р. Книга пра Янку Купалу); «Настаўніцкая газета», 1950, 23 сак. (Случанін Д. Книга аб народным песняру Беларусі); «Гомельская праўда», 1950, 9 крас. (Карпачоў М. Книга аб народным песняру); «За Радзіму» (г. Магілёў), 1950, 9 крас. (Усікаў Я. Шлях народнага паэта); «Заря» (г. Брэст), 1950, 14 ліп. (Багарад В. «Янка Купала»).

245. **Мазалькоў Я.** Янка Купала. Жыццё і творчасць. [Пер. з рус. мовы С. Майхровіча]. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1951. 176 с. з іл. 8000 экз.

246. **Мозольков Е.** Янка Купала. Життя і творчість. Пер. з російської Н. Майстренка та Ю. Назарэнка. Київ, Держ. вид-во художньої літ., 1952. 189 с.

247. **Івашын В.** Янка Купала — вялікі народны паэт. Мінск, Выд-ва АН БССР, 1952. 48 с. з партр. (Т-ва па распаўсюджванню паліт. і навук. ведаў Беларус. ССР).

Папулярны агляд творчасці.

248. **Залесская Л. И.** Поэзия Янки Купалы. [Популярный очерк]. М., «Знание», 1952. 31 с. с портр. (Все-союз. о-во по распространению полит. и науч. знаний).

249. **Шарахоўскі І. З.** Янка Купала. Мінск, 1962. 40 с. з іл. (Т-ва па распаўсюджванню паліт. і навук. ведаў БССР. № 5).

«Аўтар брашуры — беларускі крытык і пісьменнік — расказвае аб жыццёвым і творчым шляху народнага паэта БССР Янкі Купалы...

Брашура прызначана для шырокага кола чытачоў. Асабліва будзе карыснай настаўнікам, работнікам культасветустаноў, лектарам, студэнтам і школьнікам» (с. 2).

У тэксце змешчаны фотаздымкі.

250. **Рыльскі М.** Літаратура і народ. Стат'я. М., «Сов. писатель», 1959. 317 с.

См. статью о Я. Купале «Поэт-рыцарь» (с. 268—273).

Рец.: журн. «Звезда», 1960, № 3, с. 218 (Ульман М. Литература и народ).

251. **Писатели народов СССР.** Литературные портреты. М., изд-во Акад. наук СССР, 1957. 324 с. (АН СССР. Институт мировой литературы им. А. М. Горького).

См. статью Л. И. Залесской «Янка Купала» (с. 94—155), в которой автор знакомит читателя с биографией народного поэта и анализирует его творческий путь.

Рец.: журн. «Вопросы литературы», 1958, № 10, с. 211—215. (Ревич В. Литературные портреты писателей республик).

252. **Івашын В.** Янка Купала. Творчасць перыяду рэвалюцыі. 1905—1907 гг. [Рэд. правадзейны чл. АН БССР К. К. Крапіва]. Мінск, Выд-ва АН БССР, 1953. 208 с. з партр. (Акад. навук БССР. Ін-т літаратуры і мастацтва).

Змест: 1. Вытокі творчасці Янкі Купалы. — 2. Янка Купала і літаратурна-грамадскі рух 1905—1907 гг. — 3. Літаратурна-эстэтычныя погляды маладога Янкі Купалы. — 4. Адлюстраванне ў творчасці Янкі Купалы карэнных пытанняў рэвалюцыі 1905—1907 гг. (Ідэйная праблематыка). — 5. Да пытання аб некаторых асаблівасцях творчага метаду і стылю маладога Янкі Купалы. — Заклучэнне.

Пры напісанні работы аўтарам выкарыстаны рукапісны фонд музея Янкі Купалы.

Рэц.: часоп. «Польмя», 1954, № 7, с. 159—162 (Бурносаў В. Кніга аб творчасці Янкі Купалы). — Газ. «Звезда», 1953, 26 снеж. (Карабан С. Кніга аб ранняй творчасці Янкі Купалы); «Літаратура і мастацтва», 1954, 20 сакав. (Палітыка Д. Каштоўнае даследаванне); «Настаўніцкая газета», 1954, 5 жніўня (Папкоўскі К. Новае даследаванне творчасці Янкі Купалы).

253. **Карабан С. И.** Мировоззрение и основные проблемы творчества Янки Купалы. Автореферат дисс., представленной на соискание учен. степени доктора филол. наук. Минск, 1955, 32 с. (Белорус. Гос. ун-т им. В. И. Ленина).

254. **Ларчанка М.** Славянская супольнасць. Мінск, Выд-ва М-ва вышэйш., сярэд. спец. і праф. адукацыі БССР, 1963, 238 с.

Гл. раздзел «Тарас Шаўчэнка і Янка Купала» (с. 120—139).

255. **Ярош М. Г.** Драматургія Янкі Купалы. [Рэд.

В. В. Барысенка]. Мінск, Выд-ва Акад. навук БССР, 1959. 147 с. (Акад. навук БССР. Ін-т літаратуры імя Янкі Купалы).

Змест: На шляху да драматургіі. [Узнікненне новай беларускай літаратуры. Пісьменнікі рэвалюцыйна-дэмакратычнага напрамку. Эстэтычныя погляды маладога Я. Купалы. Дыскусія ў газеце «Наша ніва» аб характары і шляхах развіцця беларускай літаратуры, артыкул Я. Купалы «Чаму плача песня наша». Дыялог у ранняй паэтычнай творчасці Янкі Купалы. Драматычныя паэмы, асаблівасці іх жанра]. — Камедыі Я. Купалы [«Паўлінка» і «Прымакі»]. — Драма «Раскіданае гняздо». — Я. Купала на сцэне. [Дарэвалюцыйныя і савецкія пастаноўкі «Паўлінкі», адносіны тэатральнай крывы і да спектаклю тэатра імя Янкі Купалы. «Раскіданае гняздо» ў пастаноўцы Першага таварыства драмы і камедыі (1917), 1-БДТ (1920), у Тэатры імя Якуба Коласа (1951), у Бабруйскім драматычным тэатры]. — Заключэнне.

Рэц.: часоп. «Полымя», 1959, № 11, с. 180—183 (Луфераў М. Кніга пра Купалу-драматурга); «Беларусь», 1960, № 2, с. 30 (Усікаў Я. Цікавае даследаванне). — Газ. «Звязда», 1959, 2 снеж. (Боган У. Тэма даследавання — драматургія Я. Купалы); «Літаратура і мастацтва», 1959, 26 верас. (Макарэвіч А. Не паўтараючы папярэднікаў); «Магілёўская праўда», 1959, 5 верас. (Макарэвіч А. Праца па драматургіі Янкі Купалы).

256. Ярош М. Г. Драматургія Янкі Купалы доктэбрыўскага времени. Автореферат дисс. на соискание учен. степени кандидата филол. наук. Минск, 1958. 20 с. (Акад. наук БССР. Ін-т літаратуры ім. Я. Купалы).

257. Лянсу А. Я. Станаўленне метаду сацыялістычнага рэалізму ў творчасці Янкі Купалы. Мінск, Выд-ва М-ва вышэйш., сярэд. спец. і праф. адукацыі БССР, 1962. 87 с.

«Асноўная мэта работы — паказаць шлях фарміравання метаду сацыялістычнага рэалізму ў творчасці Я. Купалы. На матэрыяле дакастрычніцкай творчасці паэта аўтар даказвае, што нараджэнне новага мастацкага метаду праявілася ў прынцыпова новым асятленні такіх тэм, як «чалавек і прырода», «паэт і народ», у новым характары рамантызму, у блізкім падыходзе да пралетарскага рэвалюцыйнага светапогляду. Каб пацвердзіць правільнасць сваіх вывадаў аб элементах новага мастацкага метаду ў дакастрычніцкай творчасці Я. Купалы, аўтар у канцы работы паказвае, як гэтыя ноэмы тэндэнцыі праяўляліся ў савецкі перыяд творчасці паэта.

Кніга прызначана для студэнтаў і выкладчыкаў філалагічных факультэтаў універсітэтаў і педінстытутаў, а таксама для шырокага кола чытачоў, якія цікавяцца беларускай літаратурай» (с. 2).

Рэц.: газ. «Літаратура і мастацтва», 1962, 19 чэрв. (Царанкоў Л. Які разгляд, такія і вывады).

258. **Палітыка Д. А.** Янка Купала-перакладчык. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1957, 94 с.

Змест: Уступ. — Руская класічная паэзія ў перакладах Янкі Купалы. [Паэтычны і празаічны пераклад Я. Купалы «Слова аб палку Ігаравым». Параўнанне з рускімі перакладамі В. А. Жукоўскага, І. І. Казлова, А. Майкава, Г. Шторма, І. Новікава, М. Заблоцкага і з украінскім перакладам Т. Шаўчэнкі. Выказванне Я. Ф. Карскага аб купалаўскім перакладзе «Слова аб палку Ігаравым». Пераклад паэмы А. С. Пушкіна «Медны коннік». Вершы М. А. Някрасава, перакладзеныя Я. Купалам на беларускую мову]. — Янка Купала — перакладчык «Кабзара». [Жыватворчы ўплыў паэзіі Т. Шаўчэнкі на маладую слаеянскую паэзію перыяду рэвалюцыі 1905—1907 гадоў. Вершы Я. Купалы, прысвечаныя Т. Шаўчэнку. Аналіз перакладаў паэтычных твораў Т. Шаўчэнкі, выкананых Я. Купалам. Параўнальны аналіз перакладаў верша Т. Шаўчэнкі «Запавіт» на рускую і беларускую мовы, выкананых А. Твардоўскім, Я. Купалам і З. Бядулем]. — Польская дэмакратычная паэзія ў перакладах Янкі Купалы. [Творчыя ўзаемасувязі Я. Купалы з М. Канапніцкай і Л. Кандратовічам. Пераклады Я. Купалы твораў А. Міцкевіча, іх аналіз. Параўнальны аналіз перакладаў паэмы А. Міцкевіча «Конрад Валенрод» на рускую (М. Асееў) і беларускую (Я. Купала) мовы. Параўнанне Купалаўскага пераклада балады А. Міцкевіча «Тры Будрысы» з пушкінскім перакладам балады на рускую мову. Пераклады вершаў Л. Кандратовіча і М. Канапніцкай, выкананыя Я. Купалам].

Рэц.: часоп. «Польмя», 1960, № 9, с. 176—179 (Ярош М. За выразнасць ацэнак). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1960, 5 сак. (Александровіч С. Майстэрства перакладчыка).

259. **Вопросы литературы.** [Сборник статей. Под ред. И. В. Гуторова]. Минск, Изд-во Белорус. гос. ун-та, 1960, 115 с. (М-во высш., сред., спец. и проф. образования БССР. Белорус. гос. ун-т им. В. И. Ленина).

См. статью И. Л. Порошковой «Фольклорные мотивы в драматизированной поэме Янки Купалы «Сон на кургане».

260. **Александрович С. Х.** Янка Купала — мастер художественного перевода. Автореферат дисс. на соискание учен. степени кандидата филол. наук. Минск, 1958. 19 с. (Акад. наук Белорус. ССР. Ин-т литературы им. Я. Купалы).

261. **Сонцаў П. С.** Вывучэнне творчасці Янкі Купалы ў школе. Мінск, Вучпедвыд БССР, 1958, 189 с. з

партр. (Навук.-даслед. ін-т педагогікі М-ва асветы БССР).

Змест: Уводзіны. — Раздзел 1. Жыццё і творчы шлях Янкі Купалы. Дзіцячыя гады паэта. Працоўны шлях Я. Купалы. Пачатак літаратурнай дзейнасці. Пецярбургскі перыяд у жыцці і творчасці Я. Купалы. Жыццё і творчасць Я. Купалы ў савецкі час (20-я гады). Творчасць Я. Купалы 30-х гадоў. Значэнне творчасці Я. Купалы. — Раздзел 2. Вывучэнне твораў Я. Купалы ў V—VII класах. — Раздзел 3. Вывучэнне творчасці Я. Купалы ў VIII класе. Жыццёвы і творчы шлях паэта. Лірыка Янкі Купалы. Паэма «Бандароўна». Драма «Раскіданае гняздо». — Раздзел 4. Вывучэнне творчасці Я. Купалы ў IX класе. Апяванне паэтам свабоднага жыцця беларускага народа, новай явы сацыялізма. «Беларусі ордэнаноснай». Паэма «Барысаў». Тэма ўз'яднання беларускага народа ў паэзіі Я. Купалы. Творчасць Я. Купалы ў перыяд Вялікай Айчыннай вайны. Матывы савецкага патрыятызму і дружбы народаў у творчасці Я. Купалы. Пазакласная работа ў сувязі з вывучэннем творчасці Я. Купалы ў VIII—IX класах. — Бібліяграфія.

Рэц.: «Літаратура і мастацтва», 1958, 16 жніўня. (Бародзіч Д. Правільна асвятляць творчасць вялікага паэта).

262. Літаратурны музей Янкі Купалы. Мінск. [Публікацыя]. Склаў А. Есакоў. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1961]. 29 с. з іл.

У выданні змешчана многа каляровых ілюстрацый.

263. [Жыдовіч І. К. і Копець Л. Р.] Літаратурны музей Янкі Купалы. Мінск. Кароткі даведнік. [Склалі І. К. Жыдовіч і Л. Р. Копець. Рэд. А. А. Есакоў]. Мінск, Выд-ва Акад. навук БССР, 1962. 202 с. з іл. (Акад. навук БССР, Літ. музей Я. Купалы).

Змест: Выдатны помнік любімаму паэту. [Літаратурны музей Янкі Купалы]. — Дзяцінства і юнацтва паэта. Пачатак літаратурнай дзейнасці. — Вільня і Пецярбург. — Напярэдадні Кастрычніка. — Кастрычніцкая рэвалюцыя і грамадзянская вайна. — Аднаўленчы і рэканструкцыйны перыяды. — Першыя гады будаўніцтва сацыялізма. — Напярэдадні вайны. — Вялікая Айчынная вайна. — Увекавечанне памяці паэта. — Янка Купала ў народнай творчасці. — Пастанова Савета Народных камісараў Беларускай ССР і Цэнтральнага Камітэта КП(б) Беларусі «Аб увекавечанні памяці народнага паэта Беларусі Янкі Купалы». — Выказванні Янкі Купалы. — Асноўныя даты жыцця, літаратурнай і грамадскай дзейнасці Янкі Купалы. — Асноўныя выданні твораў Янкі Купалы. — Літаратура аб Янку Купалу. — Выданні музея.

У даведніку змешчана многа ілюстрацый.

Рэц.: газ. «Звязда», 1962, 23 мая (Пётух А. Купалаўскія выданні).

264. **Янка Купала ў беларускім мастацтве.** Зборнік матэрыялаў. Склалі: А. Есакоў і У. Луцэвіч. Рэд. М. Лужанін. Мінск. Выд-ва Акад. навук БССР, 1958, 203 с. з іл. (Акад. навук БССР. Літ. музей Я. Купалы).

Змест: 1. Артыкулы і рэцэнзіі: *Есакоў А.* Да сцэнічнай гісторыі купалаўскіх твораў. — *Мядзёлка П.* Пастаноўка «Паўлінкі» ў Пецярбургу. *Карпай У.* «Вечар камедыі» Янкі Купалы. — *Лужанін М.* «Паўлінка» і яе вытлумачэнне ў тэатры. — *Андрэеў Д.* «Паўлінка». — *Рамановіч Я.* Другое нараджэнне. — *Ленсу Е.* «Раскіданае гняздо» Я. Купалы. — *Скібнейскі А.* «Раскіданае гняздо» ў тэатры імя Я. Коласа. — *Глебка П. і Кучар А.* П'еса, прачытаная па-новаму. — *Бутакоў А.* «Раскіданае гняздо». — *Слепян С.* Гавораць глядачы. — *Юрэвіч У.* Янка Купала на радыё. — *Нісневіч І.* Творчасць Купалы і музыка беларускіх кампазітараў. — *Палеев С.* Жывая крыніца выяўленчага мастацтва. — 2. Даведчны матэрыял. Творы Я. Купалы на сцэне і ў кіно. 1910—1955 гг. — Дэкада беларускага мастацтва і літаратуры ў Маскве. — Творы Я. Купалы на радыё. Музычныя творы на словы Я. Купалы [Бібліяграфія. Укладальнік *Б. Смольскі*]. — Мастацкія творы, прысвечаныя Я. Купалу і экспанаваныя ў музеі пісьменніка.

Рэц.: часоп. «Беларусь», 1959, № 8, с. 31 (*Модэль М.* Купала ў беларускім мастацтве); «Польмя», 1959, № 4, с. 185—188 (*Бугаёў Д.* З любоўю да народнага паэта); — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1959, 18 крас. (*Мядзёлка П.* Фактычныя папраўкі); «Мінская праўда», 1959, 24 лют. (*Жыдовіч І.* Янка Купала ў беларускім мастацтве).

265. [**Ватацы Н. Б.**] Янка Купала. 1882—1942. Бібліягр. даведнік. [Склала Н. Б. Ватацы. Рэд. В. В. Барысенка]. Мінск. Выд-ва АН БССР, 1953. 86 с. з партр. (Дзярж. б-ка БССР імя У. І. Леніна. Адзел беларус. літаратуры і бібліяграфіі).

Змест: Прадмова. — Пісьменнікі пра Янку Купалу (вытрымкі). — Асноўныя даты жыцця і творчасці Я. Купалы. — Творы Я. Купалы. [Асобныя выданні. Паказаны ўсе арыгінальныя кнігі паэта і найбольш новыя выданні выбраных твораў]: 1. Вершы. 2. Паэмы. — 3. Драматычныя творы. 4. Зборы твораў розных жанраў. — 5. Выданні твораў Я. Купалы для дзяцей. — 6. Творы Я. Купалы ў перакладзе на рускую мову. — 7. Пераклады Я. Купалы. — Літаратура аб жыцці і творчасці Я. Купалы.

266. **Шалашова З. П.** Янка Купала. 1882—1942. Памятка чытацелю. М., 1957. 35 с. (Гос. б-ка СССР ім. В. І. Леніна. Гос. б-ка БССР ім. В. І. Леніна).

Содержанне: Янка Купала (Біографічная справка). — Чытайце произведения Янкі Купалы! — Творчество Янкі Купалы. (Краткий библиографический обзор). — Издания произведений Ян-

ки Купалы на русском языке. — Что читать о Янке Купале (на рус. яз.).

267. **Бібліяграфія твораў Янкі Купалы.** Мінск. Выд-ва АН БССР, 1955—1957. (Акад. навук БССР. Музей Янкі Купалы).

Ч. 1. 1905—1907. [Склалі В. Ф. Луцэвіч, Н. Г. Кудраўцава. Пад рэд. В. Івашына]. 1955. 84 с. з партр.

Змест: Прадмова. — Псеўданімы Я. Купалы. — Першыя публікацыі твораў Я. Купалы ў дакастрычніцкім друку. — Першыя публікацыі [дарэвалюцыйных] твораў Я. Купалы ў беларускім савецкім друку. — Асобныя выданні твораў Я. Купалы. — Пераклады Я. Купалы. — Творы Я. Купалы, перакладзеныя на іншыя мовы. — Спіс выданняў, у якіх друкаваліся творы Я. Купалы да Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі. — Алфавітны даведнік твораў і перакладаў Я. Купалы.

Ч. 2. 1917—1942. [Склалі: І. К. Жыдовіч, Н. Г. Кудраўцава і Я. Л. Прыбыткова. Пад рэд. В. Івашына] 1957. 204 с.

Змест: Прадмова. — Спіс прынятых скарачэнняў. — Публікацыя твораў Я. Купалы ў савецкім перыядычным друку, аўтарскіх і калектыўных зборніках. — Публіцыстычныя артыкулы і выступленні Я. Купалы. — Асобныя выданні твораў Я. Купалы. — Пераклады Я. Купалы. — Творы Я. Купалы ў перакладах на мовы народаў СССР і замежжы. — Спіс выданняў, у якіх друкаваліся творы Янкі Купалы. — Алфавітны даведнік твораў і перакладаў Я. Купалы. — Алфавітны даведнік перакладчыкаў твораў Я. Купалы.

ЛУЧЫНА Я.

(Гл. таксама №№ 51, 65, 67, 68, 76)

268. **Майхровіч С.** Янка Лучына. Жыццё і творчасць. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1952, 124 с. з партр.

Манаграфія прысвечана жыццю і творчасці беларускага пісьменніка-дэмакрата другой палавіны XIX стагоддзя Янку Лучыне (Івану Люцыянавічу Неслухоўскаму).

У кнізе характарызуецца перыяд змрочнай рэакцыі 80-х — 90-х гадоў мінулага стагоддзя, у які жыву і тварыў Я. Лучына; аналізуецца яго паэтычныя творы, напісаныя на беларускай, рускай і польскай мовах, у якіх ярка выявіўся струмень крытычнага рэалізму; фармулююцца палітычныя і эстэтычныя погляды паэта; адзначаецца дабратворны ўплыў на творчасць пісьменніка ідэй Чарнышэўскага, Дабралюбава, Нярасава і Сыракомлі. Аналізуючы вершы Янкі Лучыны, аўтар параўноўвае некаторыя з іх з раннімі вершамі Янкі Купалы (с. 94, 97) і Якуба Коласа (с. 98). Аўтар ма-

награфіі палемізуе з літаратуразнаўцамі, якія разглядаюць Янку Лучыну як «малодшага брата» і паслядоўніка Францішка Багушэвіча (с. 42).

Чытачы знойдуць у кнізе многа цікавых фактаў з біяграфіі Янкі Лучыны — аб удзеле яго ў фальклорнай экспедыцыі вядомага этнографа П. В. Шэйна, аб асабістым знаёмстве пісьменніка з Максімам Горкім, аб распаўсюджванні твораў Я. Лучыны ў народзе ў рукапісных спісах і г. д. Аўтар знаёміць чытача з выказваннямі сучаснікаў паэта аб яго творчасці, напрыклад, з думкай вядомай польскай пісьменніцы Марыі Канапіцкай і інш.

Рэц.: газ. «Літаратура і мастацтва», 1953, 17 студз. (Каштоўная манаграфія).

ЛЫНЬКОУ М.

(Гл. таксама №№ 46, 49—51, 80—83, 91, 94, 95, 99, 100, 101, 115—118, 121).

269. **Куляшоў Ф. І.** Міхась Лынькоў. Нарыс пра жыццё і творчасць. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1961, 251 с. 5 л. іл.

«Манаграфія «Міхась Лынькоў» — першае і найбольш поўнае даследаванне творчасці вядомага беларускага пісьменніка і буйнага майстра нацыянальнай мастацкай прозы.

У кнізе падрабязна прасочан амаль саракагадовы літаратурны шлях Міхася Лынькова — ад газетных фельетонаў і раннях апавяданняў, з якімі ён выступіў у сярэдзіне 20-х гадоў, да шырока вядомай эпопеі «Векапомныя дні» і твораў апошняга часу. Творчасць пісьменніка, яго жыццё і грамадская дзейнасць разглядаюцца ў манаграфіі на фоне гістарычных падзей і ў непасрэднай сувязі з агульным літаратурным працэсам на Беларусі. Усе больш-менш значныя апавяданні, аповесці і буйныя эпічныя творы Міхася Лынькова дэталёва аналізуюцца з боку іх ідэйнага зместу, вобразнай сістэмы, стылю і мовы» (с. 2).

У канцы кнігі дадзена бібліяграфія асобных выданняў твораў Міхася Лынькова ў арыгінале і ў перакладах на іншыя мовы народаў СССР і на замежныя мовы.

У гэсце змешчаны партрэты і групавыя здымкі.

Рэц.: часоп. «Беларусь», 1962, № 3, с. 29 (*Кудрайцаў І.* Яшчэ адна манаграфія); «Польмя», 1962, № 2, с. 183—187 (*Бугаёў Д.* Кніга пра Міхася Лынькова). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1962, 12 студз. (*Дзюбайла П.* Ад апавядання да эпопеі).

270. **Бугаёў Д.** Шчодрое сэрца пісьменніка. Проза Міхася Лынькова даваеннага часу. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1963. 200 с. з іл.

Змест: Раздзел I: Радаслоўная пісьменніка. [Біяграфія М. Лынькова і тэматыка раннях твораў. Сустрэчы М. Лынькова з

М Горкім (с. 20—22). Уплыў М. В. Гоголя на творчасць пісьменніка (с. 23). Знаёмства М. Лынькова з Я. Купалам і Я. Коласам (с. 24—26). — Раздзел 2: Пафас рэвалюцыі і грамадзянскай вайны. [Паказ рэвалюцыі ў беларускай літаратуры. Творы М. Чарота, Б. Мікуліча, М. Зарэцкага, Я. Скрыгана, З. Бядулі, К. Чорнага, П. Галавача, Я. Коласа (с. 27—31). Тэма грамадзянскай вайны ў творчасці М. Лынькова. Тэма станаўлення савецкага чалавека. Праблема знішчэння нацыянальных забабонаў. Вобраз чырвонаармейца. Вобраз камуніста ў рускай і беларускай літаратуры. Вобраз жанчыны-камуністкі ў апавяданні М. Лынькова «Радо» (с. 55—58, 61—63). Тэма партыі ў творах М. Лынькова. Праблема выхавання сціпенных якасцей у характары савецкага чалавека]. — Раздзел 3. Паэзія працы. [Праблемы новага характару працы ў нашым грамадстве. Апавяданні М. Лынькова, пабудаваныя на рэальных фактах]. — Раздзел 4: Мяшчанства і «зверыядаўцы», іх ахвяры і праціўнікі. [Апавяданне «Гома», аповесць «Апошні «зверыядавец» (с. 108—124). Думкі П. Галавача і Б. Мікуліча аб аповесці]. — Раздзел 5. Праблемы стылю. Рытмічная проза М. В. Гоголя, М. Горкага, А. Гайдара. Розныя погляды крытыкаў на арнаментальную прозу. — Аналіз стылістычных асаблівасцей апавяданняў М. Лынькова 20-х — пачатку 30-х гадоў. — Раздзел 6. Шлях да вялікага эпасу. [Рост М. Лынькова як мастака ў другой палове 30-х гадоў і ў наступныя гады. Літаратурная дзейнасць М. Лынькова ў час Вялікай Айчыннай вайны. Раман «Векапомныя дні» (с. 184—187). Роля М. Лынькова ў стварэнні беларускай прозы (с. 187—199).

У сваёй рабоце Д. Бугаёў палемізуе з крытыкамі Ю. С. Пшырковым (с. 11), Я. Герцовічам (с. 35), М. Піатуховічам (с. 37), Л. Барагам (с. 46—47), У. Агіевічам (с. 46—47), А. Налівайкам (с. 60), А. Саўчанкам (с. 93—94), Ф. Куляшовым (с. 117—118), І. К. Жыдовічам і В. В. Казловай (с. 119), У. Карпавым (с. 130—131).

У кнізе змешчаны партрэты М. Лынькова і групавыя фотаздымкі.

Рэц.: часоп. «Польмя», 1963, № 8, с. 182—185 (*Усікаў Я.* У адзінстве зместу і формы); «Беларусь», 1963, № 10, с. 28 (*Дзюбайла П.* Пра шчодры талент); «Маладосць», 1963, № 10, с. 140—143 (*Луфэраў М.* Праблемнае даследаванне). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1963, 28 чэрв. (*Герцовіч Я.* Шчодрае сэрца пісьменніка).

271. **Жыдовіч І. К. і Казлова В. В.** Міхась Лынькоў. (Рэд.: М. Хведаровіч). Мінск, 1959. 32 с. з партр. (Т-ва па распаўсюджванню паліт. і навук ведаў БССР. Серыя грамад.-паліт. № 14).

Папулярны нарыс аб жыцці і літаратурнай дзейнасці пісьменніка. Аўтары разглядаюць раннія апавяданні М. Лынькова, аповесць «Апошні зверыядавец», творы пісьменніка 30-х гадоў, апавяданні 1939—1940 гадоў аб рэвалюцыйнай барацьбе рабочых і сялян Заходняй Беларусі, творы, напісаныя ў час Вялікай Айчыннай вайны (публіцыстыка, апавяданні), пасляваенную творчасць пісьменніка. Найбольш дэталёва характарызуецца ў брашуры раман М. Лынькова «Векапомныя дні» (с. 22—31).

272. **Семеновская Л. В.** Творчество Михася Лынькова. Автореферат дисс. на соискание учен. степени кандидата филол. наук. М., 1954, 16 с. (М-во просвещения РСФСР. Моск. обл. пед. ин-т).

273. **Семяноўская Л. В.** Міхась Лынькоў у школе. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1963. 103 с. з партр.

«Кніга адрасавана настаўніку сярэдняй школы і мае на мэце дапамагчы яму ў падрыхтоўцы да заняткаў па літаратуры. Яна складаецца з дзвюх частак: літаратуразнаўчай і метадычнай.

У першай частцы змешчаны біяграфічныя звесткі аб Лынькове, разглядаецца яго творчы шлях, аналізуюцца творы, вывучэнне якіх прадугледжана праграмай для сярэдняй школы, а таксама творы, якія адыгралі значную ролю ў творчым развіцці пісьменніка: «Гой», «Над Бугам», «Баян», «Талісман» і інш.

У другой частцы прапануюцца метадычныя парады да вывучэння аповесці «Міколка паравоз» у 5-м класе і апавядання «Астас» у 6-м класе» (с. 2).

274. **Куляшоў Ф. І.** Міхась Лынькоў. Сямінарыі. Мінск, Выд-ва М-ва вышэйш., сярэд. спец. і праф. адукацыі БССР, 1963. 92 с.

Змест: Прадмова. — 1. Храналагічная канва жыцця і творчасці М. Лынькова. Матэрыялы да біяграфіі М. Лынькова. — 2. Асобныя выданні і першыя публікацыі твораў М. Лынькова. — 3. Тэмы для самастойных работ (з указаннем крытычнай літаратуры да кожнай тэмы). — 4. Міхась Лынькоў у літаратурнай крытыцы (бібліяграфія). — 5. Бібліяграфічныя даведнікі, прысвечаныя М. Лынькову. Даведнік імён.

Рэц.: часоп. «Польмя», 1963, № 11, с. 189—190. (*Шкраба Р.* Для студэнтаў-філолагаў). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1963, 1 кастр. (*Бугаёў Д.* Сямінарыі па творчасці М. Лынькова).

275. [**Ватацы Н. Б.**] Міхась Лынькоў. Да 60-годдзя з дня нараджэння. Бібліягр. даведнік. Мінск, Рэд.-выд. аддз. Кніжнай палаты пры Дзярж. б-цы БССР, 1959. 89 с.; 1 л. партр. (Дзярж. б-ка БССР імя У. І. Леніна. Аддз. беларус. літаратуры і бібліяграфіі. Серыя «Пісьменнікі БССР»).

Змест: Прадмова. — *Лынькоў М.* Аўтабіяграфія (1959 г.) — Міхась Лынькоў (Бібліяграфічны агляд). — Кнігі М. Лынькова. (Бібліяграфія). — Кнігі М. Лынькова для дзяцей. — Кнігі М. Лынькова, выдадзеныя ў перакладзе на мовы народаў СССР. — Кнігі М. Лынькова, выдадзеныя ў перакладзе на замежныя мовы. — Літаратура аб жыцці і творчасці М. Лынькова (анатаваная зводка крытычных матэрыялаў, паказана літаратура 1945—1959 гг. і артыкулы Я. Коласа 1934 г.).

276. [Ватацы Н. Б.] Міхась Лынькоў. Бібліягр. памятка чытача. [Рэд. В. В. Барысенка]. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1957. 33 с. з іл. (Дзярж. б-ка БССР імя У. І. Леніна. Серыя «Пісьменнікі БССР»).

Змест: Міхась Лынькоў. (Бібліяграфічны агляд). — Кнігі М. Лынькова. (Бібліяграфія). — Кнігі М. Лынькова для дзяцей. — Кнігі М. Лынькова, выдадзеныя ў перакладзе на мовы народаў СССР. — Кнігі М. Лынькова, выдадзеныя ў перакладзе на замежныя мовы. — Крытычная літаратура аб творчасці М. Лынькова. (Кароткі спіс літаратуры 1947—1955 гг.). — Алфавітны паказальнік твораў М. Лынькова.

На вокладцы змешчаны партрэт М. Лынькова, у тэксце — фотамантажы яго кніг.

МАУР Я.

(Гл. таксама №№ 50, 82, 83, 115, 118, 144, 151, 154, 156)

277. Яфімава М. Б. Янка Маўр. (Жыццё і творчасць). Мінск, Дзяржвыд БССР, 1960. 128 с., 1 л. партр.

Кніга аб жыцці і літаратурнай дзейнасці старэйшага беларускага дзіцячага пісьменніка Янкі Маўра.

У кнізе аналізуецца навукова-папулярная аповесць пісьменніка аб паходжанні чалавека «Чалавек ідзе», творы яго аб жыцці каланіяльных і залежных народаў («У краіне райскай птушкі», «Сын вады», «Амок», «Слёзы Тубі», «Незвычайная прынада» і інш.), аповесці аб жыцці савецкіх дзяцей («Палескія рабінзоны», «ТВТ» і інш.).

Аўтар разглядае Янку Маўра як пачынальніка навукова-прыгодніцкіх жанраў у беларускай літаратуры, паказвае яго месца і ролю ў станаўленні і развіцці беларускай сафеецкай літаратуры.

Рэц.: часоп. «Польмя», 1960, № 5, с. 175—178. (Шкраба Р. Пачатак размовы). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1960, 14 мая (Зубкоўскі Б. Кніга пра старэйшага пісьменніка).

276. Барсток М. М. Віднейшы беларускі дзіцячы пісьменнік Янка Маўр. Мінск, 1958. 32 с. (Т-ва па распаўсюджванню паліт. і навук. ведаў Беларус. ССР. № 12).

Брашура прысвечана 75-годдзю Янкі Маўра. Яна знаёміць чытача з біяграфіяй, творчай і педагогічнай дзейнасцю пісьменніка, з асноўнымі яго творамі («У краіне райскай птушкі», «Сын вады», «Палескія рабінзоны», «Амок», «ТВТ», «Фантамабіль прафесара Целякоўскага» і інш. Пры разглядзе асобных твораў, аўтар брашуры падкрэслівае ролю Янкі Маўра як заснавальніка навукова-прыгодніцкага і фантастычнага жанраў у беларускай дзіцячай літаратуры.

МЕЛЕЖ І.

(Гл. таксама №№ 78, 80, 82, 83, 86, 89, 98, 101, 102, 116, 121)

279. [Смыкава І.] Іван Мележ. Кароткі бібліяграфічны даведнік. [Складальнік І. У. Смыкава]. Мінск, 1963. 29 с. з іл. (Дзярж. б-ка БССР імя У. І. Леніна).

Змест: Прадмова. — Бібліяграфічны агляд. — Храналагічная даведка аб першых публікацыях твораў. — Выданне твораў І. Мележа ў арыгінале. — Творы І. Мележа ў перакладзе на замежныя мовы. — Літаратура аб жыцці і творчасці пісьменніка. — Алфавітны паказальнік твораў І. Мележа (па жанрах).

Адкрывае даведнік партрэт І. Мележа, у тэксце змешчаны фотамонтаж яго кніг.

ПАНЧАНКА П.

(Гл. таксама №№ 50, 82, 83, 94, 97, 99, 100, 110, 124, 135, 136)

280. Лазарук М. А. Пімен Панчанка. Літаратурнакрытычны нарыс. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1959. 143 с.

Кніга «...мае на мэце прасачыць творчы шлях П. Панчанкі, раскрыць ідэйны змест і эстэтычнае значэнне лірыкі паэта, а таксама некаторыя пытанні яго паэтычнага майстэрства» (с. 2).

Праца складаецца з чатырох раздзелаў. У першым раздзеле аўтар знаёміць чытача з біяграфіяй паэта, з пачаткам яго літаратурнай дзейнасці, разглядае яго даваенную паэзію. Аналіз тэматыкі, ідэйнага зместу і мастацкіх асаблівасцей паэзіі П. Панчанкі перыяду Вялікай Айчыннай вайны складае змест другога раздзела кнігі. Спецыяльны, трэці раздзел, прысвечаны аналізу патрыятычнага цыкла вершаў П. Панчанкі «Іранскі дзённік». Апошні раздзел знаёміць чытача з пасляваеннай паэзіяй П. Панчанкі — «самай багатай і разнастайнай у тэматычных і жанравых адносінах» (с. 100). Аўтар вызначае магістральныя тэмы сучаснай лірыкі паэта — тэму Радзімы, тэму працы савецкіх людзей і будаўніцтва камунізма, тэму барацьбы за мір.

Рэц.: газ. «Літаратура і мастацтва», 1960, 26 сак. (Грынчык М. Пра паэта-сучасніка).

281. [Ватацы Н. Б.] Пімен Панчанка. Бібліягр. памятка. [Склала Н. Б. Ватацы]. Мінск, 1958. 38 с. з партр. (Пісьменнікі БССР. Дзярж. б-ка БССР імя У. І. Леніна. Адз. беларус. літаратуры і бібліяграфіі).

Змест: Прадмова. — Біяграфічная даведка. — Творчасць Пімена Панчанкі. [Бібліяграфічны агляд]. — Кнігі Пімена Панчанкі

[спіс выданняў]: — Творы Пімена Панчанкі ў перакладзе на рускую мову [спіс выданняў]. — Крытычная літаратура аб творчасці П. Панчанкі. [Анаставаны спіс. Паказана літаратура 1946—1958 гг.]. Алфавітны паказальнік твораў П. Панчанкі.

ПЕСТРАК П.

(Гл. таксама №№ 50, 78, 80, 83, 86, 99, 100, 103, 110, 118, 134)

282. **Хромчанка К. Г.** Піліп Пестрак. Жыццё і творчасць. [Рэд. М. Ц. Лынькоў]. Мінск, Выд-ва Акад. навук БССР, 1960. 191 с. з партр. і іл. (Акад. навук БССР. Ін-т літаратуры імя Янкі Купалы).

Манаграфія прысвечана жыццю і творчасці вядомага беларускага паэта і празаіка Піліпа Пестрака. «У ёй пастаўлена задача асвятліць найбольш важныя факты літаратурнай і грамадска-палітычнай дзейнасці Піліпа Пестрака, прасачыць яго ідэйна-мастацкі рост, раскрыць характэрныя асаблівасці яго творчага метаду.

У рабоце выкарыстаны матэрыялы фонду і аддзела рукапісаў Літоўскай Акадэміі навук, Дзяржаўнага архіва Літоўскай ССР, Гродзенскага і Брэсцкага абласных архіваў, перыядычныя выданні, успаміны Піліпа Пестрака і яго знаёмых, былых удзельнікаў рэвалюцыйнай барацьбы ў Заходніх абласцях Беларусі» (з «Уступу», с. 5).

У канцы змешчана бібліяграфія (1. Асобныя выданні твораў П. Пестрака. 2. Публікацыі ў перыядычным друку. — 3. Асноўныя крытычныя артыкулы аб творчасці Пестрака).

У кнізе змешчаны сучасны партрэт П. Пестрака і партрэт 1919—1920 гадоў і іншыя фотаздымкі.

Рэц.: часоп. «Полымя», 1961, № 1, с. 186—190 (Канэ Ю. Мінаць пратаптаня сцежкі). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1960, 8 ліп. (Касцян М. Пра пісьменніка і барацьбіта); «Магілёўская праўда», 1960, 17 чэрв. (Кніга пра пісьменніка-рэвалюцыянера).

283. **[Ватацы Н. Б.]** Піліп Пестрак. Бібліягр. памятка. (З аўтабіяграфіяй П. Пестрака. Склала Н. Б. Ватацы). Рэд. В. Бурносаў]. Мінск, Рэд.-выд. аддз. Кніжнай палаты пры Дзярж. б-цы БССР, 1961, 32 с., 1 л. партр. (Дзярж. б-ка БССР імя У. І. Леніна. Аддз. беларус. літаратуры і бібліяграфіі. Серыя «Пісьменнікі БССР»). 2000 экз.

Змест: Пестрак П. Аўтабіяграфія. — Творчасць Піліпа Пестрака [бібліяграфічны агляд]. — Кнігі П. Пестрака [анаставаны спіс выданняў з указаннем рэцэнзій аб іх]. — Творы, якія не ўвайшлі ў кнігі П. Пестрака [пасляваенныя]. — Творы П. Пестрака ў перакладзе на рускую мову. — Літаратура аб жыцці і творчасці П. Пестрака. — Алфавітны паказальнік твораў П. Пестрака.

САВІЧ Ф.

(Гл. таксама № 312)

284. **Смірноў А.** Франц Савіч. З гісторыі беларуска-польскіх рэвалюцыйных сувязей 30—40-х гадоў XIX стагоддзя. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1961. 171 с.

Змест: Прадмова. Арганізатар студэнтскай моладзі. За нашы і нашу свабоду. Далёка ад Радзімы. Заклучэнне. Заўвагі.

На с. 57—64 аўтар разглядае вершы Ф. Савіча. «Франц Савіч з'яўляецца, — піша А. Смірноў, — адным з пачынальнікаў беларускай дэмакратычнай паэзіі. Яго ліра была прысвечана прапагандзе ідэй братэрства народаў. Як паэт Савіч фарміраваўся пад уплывам Міцкевіча і Славацкага. Яму былі вядомы і нешматлікія помнікі беларускай пісьменнасці. Але перш за ўсё ён вучыўся ў народа» (с. 58).

Рэц.: газ. «Чырвоны штандар» (на польск. мове), 1961, 24 снеж. (Абрамовіч В. Новая работа пра агульную рэвалюцыйную думку народаў СССР і Польшчы).

САМУЙЛЕНАК Э.

(Гл. таксама №№ 51, 82, 83, 106, 108, 109, 110, 132, 313)

285. **Вольскі В.** Эдуард Самуйлёнак. Жыццё і творчасць. Мінск, Выд-ва АН БССР, 1951. 115 с. з партр. (Акад. навук БССР. Ін-т мовы, літаратуры і мастацтва).

Першая манаграфія аб жыцці і творчасці Эдуарда Самуйлёнка.

У кнізе аналізуюцца наступныя творы пісьменніка: апавяданні «Русалчыны сцэжкі», «Цагліна каземату», «Пункт апоры»; аповесці «Паляўнічае шчасце», «Тэорыя Каленбрун», «Героі нацыі»; раман «Будучыня»; п'еса «Пагібель воўка».

Рэц.: часоп. «Беларусь», 1952, № 3, с. 30 (Жыдовіч І. Манаграфія аб творчасці Эдуарда Самуйлёнка); «Польмя», 1952, № 3, с. 156—158 (Салавей Л. Кніга аб пісьменніку-патрыёце). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1951, 20 кастр. (Есакоў А. Кніга аб творчасці Эдуарда Самуйлёнка); 1952, 5 крас. (Карпай У. Першыя манаграфічныя працы).

286. **Слова пра сябра.** Успаміны аб Эдуарду Самуйлёнку. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1962. 118 с. з партр.

Змест: *Бройка П.* Творчы ўзлёт. — *Вольскі В.* Пра Эдуарда Самуйлёнка. — *Астрэйка А.* Творчае гарэнне. — *Хадкевіч Т.* Земляк і друг. — *Чорны К.* Аб Эдуарду Самуйлёнку. — *Хведаровіч М.* Слова пра сябра. — *Саннікаў К.* Таленавіты драматург. — *Азгур З.*

Чалавек крылатай мары. — *Рамановіч Я. Мацней за лёс.*

У кнізе змешчаны фота: Эдуард Самуйлёнак. — Э. Самуйлёнак, В. Вольскі, С. Эулі і М. Хведаровіч у Грузіі (1935 г.). — Э. Самуйлёнак і заслужаны артыст БССР К. Быліч (1935).

Рэц.: часоп. «Польмя», 1962, № 12, с. 182—183 (*Шкраба Р. За круглым сталом успамінаў*); «Беларусь», 1963, № 1, с. 28 (*Кудраўцаў І. Пуцёўка ў даўгалесце*). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1962, 9 кастр. (*Александровіч С. Сардэчнае слова*).

СКАРЫНА І.

(Гл. таксама №№ 54, 56, 57, 312)

287. **Чапко В. В.** Беларускі першадрукар Георгій Скарына. Мінск, Выд-ва Акад. навук БССР, 1956. 40 с. з іл.

Короткі нарыс жыцця і дзейнасці. У тэксце змешчаны наступныя ілюстрацыі: Вялікія літары (буквіцы) у кнігах Г. Скарыны. — Выхадны ліст да ўсёй бібліі, выдадзенай Г. Скарыной. — Застаўкі ў кнігах бібліі, выдадзенай Г. Скарыной. — «Руфь у полі» з кнігі «Руфь».

288. **Алексютовіч М. А.** Скарына, яго дзейнасць і светапогляд. [Рэд. У. М. Перцаў]. Мінск, Выд-ва Акад. навук БССР, 1958. 146 с. з іл.

Змест: *Перцаў У. М.* Прадмова. — Уводзіны. [Агляд літаратуры пра Г. Скарыну. Разглядаюцца работы І. Бакмейстара, І. Штрытэра, П. А. Аляксеева, О. Навіцкага, Я. Ф. Галавацкага, А. Е. Віктарава, Т. І. Жыццэцкага, А. Вахняніна, Дуброўскага, С. Б. Ліндэ, Г. М. Карамзіна, А. Іохера, М. Вішнеўскага, Б. Капітара, О. Аганоўскага, І. Чыстовіча, І. Галамбека, П. В. Уладзімірава, І. Шляпкіна, С. Віндакевіча, А. В. Мілавідава, М. Вайцехоўскай, М. Доўнар-Запольскага, У. Пічэты, Т. Ламцёва, У. Перцава, П. Ахрыменкі, В. В. Чапко, Л. І. Уладзімірава, А. В. Флароўскага]. — Сацыяльна-эканамічнае і культурнае развіццё Беларусі ў першай палавіне XVI ст. — Жыццё і дзейнасць Скарыны. — Светапогляд Скарыны. — Уплыў Скарыны на развіццё пісьменнасці.

У тэксце змешчаны фотаздымкі з выданняў Г. Скарыны і з карціны П. Сергіевіча «Скарына ў друкарні».

Рэц.: часоп. «Польмя», 1959, № 1, с. 191—194. (*Макарэвіч А.* Манаграфія пра беларускага першадрукара). — Газ. «Звязда», 1959, 5 крас. (*Лушчыцкі І. М. і Пузикаў В. М.* Аб даследаваннях па гісторыі беларускай грамадскай думкі).

ТАНК М.

(Гл. таксама №№ 82, 86, 94, 97, 99, 100, 106, 107, 124, 129, 133, 134).

289. **Калеснік У. А.** Паэзія змагання. **Максім Танк і заходнебеларуская літаратура.** Мінск, Дзяржвыд БССР, 1959. 253 с. з іл.

«Гэтая манаграфія з'яўляецца спробай разглядзець творчасць Танка да верасня 1939 года як састаўную частку заходне-беларускай літаратуры» (з «Уводзін» аўтара да кнігі, с. 7).

Змест: Раздзел I. Ранні перыяд творчасці. 1. Ад школьнай парты да падполля. 2. Па ходжаных сцежках. 3. Прадвесне Народнага фронту і літаратурны рух. 4. Першы эстэтычны кодэкс. 5. Прастата і веліч героя. — Раздзел II. Творчасць Максіма Танка перыяду ўздыму Народнага фронту. 1. Народны фронт і задачы заходне-беларускай літаратуры. 2. Лірыка перыяду «Нашай волі». 3. Гераяічная паэма «Нарач». — Раздзел III. Творчасць Максіма Танка перыяду спаду Народнага фронту (1937—1939 гг.). 1. У барацьбе за сацыялістычны рэалізм. 2. Сталасць пачуццяў. 3. Гісторыка-рэвалюцыйныя паэмы. 4. Сейбіт зорак (лірыка 1937—1939 гадоў). — Замест вывадаў.

Рэц.: часоп. «Маладосць», 1960, № 10, с. 151—153, (*Александровіч С.* Грунтоўнае, цікавае даследаванне); «Вопросы литературы», 1960, № 8, с. 196—201. (*Шкраба Г.* Поэзия борьбы). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1960, 30 студз. (*Бязрозкін Р.* Кніга пра Максіма Танка); «Зара» (г. Брэст), 1960, 17 крас. (*Лойка А.* «Паэзія змагання»); «Магілёўская праўда», 1960, 26 сак. (*Макарэвіч А.* «Паэзія змагання»).

290. **Барсток М. М.** **Максім Танк.** (Да 50-годдзя з дня нараджэння). Мінск, 1962. 32 с. з партр. (Т-ва па распаўсюджванню паліт. і навук. ведаў БССР. № 16).

«У брашуры расказваецца аб жыццёвым і творчым шляху паэта, аб яго рэвалюцыйна-прапагандысцкай рабоце сярод насельніцтва былых заходніх абласцей Беларусі, аб тым як рос і фарміраваўся талент пісьменніка. Брашура разлічана на шырокае кола чытачоў» (с. 2).

Змест: На пачатку шляху. [Біяграфічныя звесткі, пачатак літаратурнай дзейнасці]. — Песні змагання. [Літаратурнае асяроддзе ў былой Заходняй Беларусі. Уплыў творчасці Я. Купалы і Я. Коласа на вершы Максіма Танка. Роля М. Танка ў развіцці рэвалюцыйнай літаратуры Заходняй Беларусі. Агляд твораў М. Танка дачасна-рэвалюцыйнага перыяду]. — Пяром і штыком. [Творчасць М. Танка перыяду Вялікай Айчыннай вайны]. — Слава мірнаму жыццю і працы. [Пасляваенная творчасць М. Танка]. — З далёкіх дарог. [Творы, напісаныя па ўражаннях у час турысцкіх падарожжаў за мяжу].

На вокладцы брашуры змешчана бібліяграфія «Што чытаць аб жыцці і творчасці Максіма Танка».

290а. **Бугаёў Д.** Паэзія Максіма Танка. Мінск, Выд-ва «Навука і тэхніка», 1964. 159 с. з партр.

Змест: Раздзел 1. Па шляхах заходнебеларускіх. Басаногае маленства і юнацкія сцежкі. Цень лужшскіх кратаў. Літаратурнае «вучнёўства» і талент мастака. Супроць эпігонства і прымітывізму. Станоўчы герой. Віхурыстасць і пошукі прастаты. «Нарач». Узмацненне рэалістычных тэндэнцый. «Пад мачтай». — Раздзел 2. Чырвоны верасень. Сярод савецкіх пісьменнікаў. Такая шыр, такі прастор. — Раздзел 3. Праз пекла вайны. Праца ў газеце. Патрыятычная лірыка. «Янук Сяліба». — Раздзел 4. Пасля перамогі. «Каб ведалі». Перамагаючы цяжкасці. Творчы неспакой.

290б. **Палтаран В. С.** Творчество Максима Танка. Автореферат дисс. на соискание учен. степени кандидата филол. наук. Минск, 1955. 18 с. (Акад. наук БССР. Ин-т литературы и искусства).

291. [**Ватацы Н.**] Максім Танк. Бібліягр. памятка чытача. [Склала Н. Ватацы]. Мінск, Вучпедвыд БССР, 1954. 22 с. (Дзярж. б-ка БССР імя У. І. Леніна. Аддзел беларус. літаратуры і бібліяграфіі. Серыя «Пісьменнікі БССР».)

Змест: Асноўныя даты жыцця і творчасці Максіма Танка. — Кнігі Максіма Танка. — Кнігі Максіма Танка для дзяцей. — Творы Максіма Танка ў перакладзе на рускую мову. — Крытычныя артыкулы аб творчасці М. Танка.

ТРУС П.

(Гл. таксама №№ 33, 51, 91, 94, 100, 108, 124)

292. **Жидович И. К.** Жизнь и литературное творчество Павлюка Труса. Автореферат дисс. на соискание учен. степени кандидата филол. наук. Минск, 1950. 16 с. (Акад. наук БССР. Ин-т языка, литературы и искусства).

293. [**Ватацы Н. Б.**] Паўлюк Трус. Бібліягр. памятка [Склала Н. Б. Ватацы]. Мінск, 1958. 31 с. з партр. (Пісьменнікі БССР. Дзярж. б-ка БССР імя У. І. Леніна. Аддз. беларус. літаратуры і бібліяграфіі).

Змест: Прадмова. — Біяграфічная даведка. — Творчасць Паўлюка Труса. [Бібіяграфічны агляд]. — Кнігі П. Труса. — Літаратура аб жыцці і літаратурнай дзейнасці П. Труса. 1. Біяграфічная літаратура. 2. Крытычная літаратура. 3. Метадычная літаратура ў дапамогу настаўніку.

Ц Е Т К А

(Гл. таксама №№ 51, 52, 74—77, 115)

294. **Арабей Л. Л.** Цётка. (Алаіза Пашкевіч). Крытыка-біяграфічны нарыс. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1956. 158 с. з іл., 1 л. партр.

«...Жыццё і літаратурная спадчына Алаізы Пашкевіч яшчэ далёка не вывучаны. Дадзеная работа таксама не вычэрпвае гэтай задачы. У ёй аўтар робіць спробу даць крытыка-біяграфічны нарыс творчасці Цёткі, вызначыць сацыяльна-палітычныя, літаратурныя і фальклорныя вытокі яе паэзіі, паказаць месца паэтэсы ў грамадска-палітычным і літаратурным жыцці пачатку XX стагоддзя на Беларусі.

Асобны раздзел прысвячаецца разгляду творчасці Цёткі 1908—1916 гадоў, перыяду творчасці, які да гэтага часу амаль не асвятляўся. [На с. 136—155 разглядаюцца выданні, падрыхтаваныя Цёткай для дзяцей і моладзі].

Новыя архіўныя матэрыялы, наведанне радзімы Цёткі, гутаркі з асобамі, якія ведалі паэтэсу, далі магчымасць удакладніць пытанні, звязаныя з яе біяграфіяй, а таксама пытанні, звязаныя з яе грамадскай дзейнасцю» (с. 5—6).

У тэксце змешчаны партрэты Цёткі, фотаздымкі дакументаў, асобных выданняў і інш.

Рэц.: часоп. «Беларусь», 1957, № 2, с. 30—31 (*Усікаў Я.* Кніга пра Цётку). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1956, 6 кастр. (*Александровіч С.* Першая манаграфія пра Цётку); Мінская праўда, 1956, 29 снеж. (*Жыдовіч І.* Два літаратурныя даследаванні); «Магілёўская праўда», 1957, 6 студз. (*Макарэвіч А.* Кніга аб жыцці і творчасці Цёткі).

295. **Сасановіч В. А.** Общественно-политические и эстетические взгляды Тетки. (А. Пашкевич). Автореферат дисс. на соискание учен. степени кандидата философ. наук. Минск, 1953. 16 с. (Белорус. гос. ун-т им. В. И. Ленина).

Ч А Р О Т М.

(Гл. таксама №№ 50, 74, 80, 82, 91, 108, 115, 121, 133, 142)

296. **Ярош М. Р.** Міхась Чарот. Нарыс жыцця і творчасці. [Рэд. В. В. Барысенка]. Мінск, Выд-ва Акад. навук БССР, 1963. 116 с. 1 л. партр. (Акад. навук БССР. Ін-т літаратуры імя Я. Купалы).

«Гэта кніга асвятляе жыццёвы і творчы шлях Міхасы Чарота — таленавітага паэта, празаіка і драматурга, які па праву лічыцца адным з пачынальнікаў беларускай савецкай літаратуры.

У працы аналізуюцца найбольш значныя творы Чарота, вызначаюцца месца паэта ў літаратурна-грамадскім жыцці 20 — пачатку 30-х гадоў, расказваюцца аб уплыве творчасці яго на маладых пісьменнікаў паслярэвалюцыйнага «прызыву». Аўтар выкарыстоўвае шматлікія малавядомыя факты аб творчасці паэта, больш шырока разглядае паэзію, прозу і драматургію Чарота» (с. 2).

Рэц.: часоп. «Польмя», 1963, № 6, с. 182—184 (Макарэвіч А. Паэт рэвалюцыі). — Газ. «Чырвоная змена», 1963, 16 крас. (Юрчанка Г. Пясняр вялікай праўды).

ЧОРНЫ К.

(Гл. таксама №№ 48, 50, 51, 77, 82, 83, 91, 94, 95, 101, 102, 108, 109, 115, 117, 118, 121, 129, 132, 135)

297. Кузьма Чорны. Зборнік матэрыялаў аб жыцці і творчай дзейнасці пісьменніка. Склаў І. К. Жыдовіч. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1959. 233 с., 2 л. іл.

Змест: 1. Артыкулы. *Краніва К.* Выдатны пісьменнік і чалавек. — *Лынькоў М.* Пісьменнік-патрыёт. — *Лужанін М.* Буйнейшы мастак-рэаліст. — *Вітка В.* Вялікі нацыянальны паэт. — *Вольскі В.* Майстар манументальнай прозы. — *Казлова К.* Эпапея аб барацьбе за сацыялістычную Радзіму [раман «Бацькаўшчына»]. — *Рудзько Ю.* Прэм'ера «Грынка» Кузьмы Чорнага. — *Карнаў У.* Герой Кузьмы Чорнага. — *Александровіч С.* На подступах да вялікай тэмы. [Аб рамана «Вялікі дзень»]. — *Казека Я.* Шчодры талент. — *Лобан М.* Майстэрства словатворчасці. — 2. Успаміны: *Хведаровіч М.* Мае сустрэчы.¹⁾ *Лужанін М.* Невычэрпны талент. — *Крайчанка У.* Чалавек вялікага сэрца. — *Грамовіч І.* Сціплы і працавіты пісьменнік. — *Няхай Р.* Слова аб любімым настаўніку. — *Мележ І.* Чулае сэрца. — *Бялевіч А.* Чулы чалавек, таленавіты пісьменнік. — *Пестрак П.* Руплівы сейбіт. — *Бярозкін Р.* Проста аб ім. — *Паслядовіч М.* Непакойлівая душа.

У кнізе змешчаны партрэт Кузьмы Чорнага і здымак 1926 года «Ян Райніс і Янка Купала сярод пісьменнікаў Беларусі», на якім засяяты і Кузьма Чорны.

Рэц.: часоп. «Беларусь», 1960, № 6, с. 30 (Макарэвіч А. Кузьма Чорны на ўспамінах); «Польмя», 1960, № 5, с. 179—185 (*Кудраўцаў І.* Рысы чалавека і мастака); «Маладосць», 1960, № 7, с. 147—148; (*Базарэвіч М.* У вянок Кузьме Чорнаму). «Дружба народаў», 1960, № 8, с. 242—244. (*Шкраба Р.* Большое сердце художника). — Газ. «Советская Белоруссия», 1960, 16 июня (*Андреекко В.* Полезное дело); «Літаратура і мастацтва», 1960, 4 студз. (*Луфераў М.* Характэрнае і выпадковае); «Магілёўская праўда», 1960, 2 лют. (Макарэвіч А. Кніга пра Кузьму Чорнага).

¹⁾ У ўспамінах змешчана аўтабіяграфічнае пісьмо К. Чорнага 1944 года да Алесі Александровіч.

298. **Луфераў М. П.** Проза Кузьмы Чорнага. [Рэд. В. В. Барысенка]. Мінск, Выд-ва Акад. навук БССР, 1961. 159 с.

Змест: Пошукі героя. [Дзве асноўныя тэндэнцыі мастацкага адлюстравання рэчаіснасці ў беларускай літаратуры 20-х гадоў: рамантычна-эмацыянальная прыўзнятаць паэзіі і тэндэнцыя к эпічнасці, як у паэзіі, так і ў прозе. Роля К. Чорнага ў стварэнні сацыяльна-псіхалагічнага рамана ў беларускай літаратуры. Разгляд праблемы духоўнага росту працоўных мас у ранніх апавяданнях і раманах К. Чорнага і ў аповесці «Лявон Бушмар» (с. 32—37)]. — У барацьбе за сацыялістычную бацькаўшчыну. [Ідэйна-мастацкія пошукі К. Чорнага ў пачатку 30-х гадоў. Раман «Ідзі-ідзі». Падзеі рэвалюцыі і грамадзянскай вайны ў творах К. Чорнага. Раман «Бацькаўшчына» (с. 39—76). П'еса «Бацькаўшчына» (с. 59—62). — Новы чалавек перамагае. [Арганічная сувязь праблемы рэвалюцыі і народа з тэмай выкрыцця ўласнасці ў творчасці К. Чорнага. Апавяданне «Семнаццаць год», раманы «Трыццаць год» (с. 77—79), «Трэцяе пакаленне» (с. 79—102), аповесць «Люба Лук'янская» (с. 103—105). Ідэя ўз'яднання беларускіх земляў і барацьбы за сацыялістычны лад ва ўсёй Беларусі. Драма «Ірынка» (с. 105—107)]. Паядынак двух светаў. [Раскрыццё тэмы Вялікай Айчыннай вайны ў творах К. Чорнага (с. 110—134)]. — Вялікае майстэрства. [Асаблівае творчае метаду К. Чорнага].

Аўтар палемізуе з крытыкамі В. Вольскім (с. 31) і У. Карпавым (с. 97, 99).

Рэц.: часоп. «Польмя», 1961, № 10, с. 184—188 (*Герцовіч Я.* Яшчэ адна кніга пра Кузьму Чорнага). — Газ. «Звязда», 1962, 23 лют. (*Пшыркоў Ю.* Пошукі і станаўленне); «Літаратура і мастацтва», 1961, 19 мая (*Царанкоў А.* Удумлівы разгляд).

299. **Луфераў М. П.** Кузьма Чорны. Мінск, 1960. 32 с. (Т-ва па распаўсюджванню паліт. і навук ведаў Беларус. ССР).

Папулярная брашура.

Змест: У творчых пошуках. [Біяграфічныя звесткі. Першыя кнігі К. Чорнага. «Апавяданні» (1925), «Срэбра жыцця», «Пачушці», «Хвоі гавораць», «Вераснёвая рунь». Аповесць «Лявон Бушмар». Новы чалавек перамагае. [Сціслы аналіз раманаў «Бацькаўшчына» і «Трэцяе пакаленне», аповесці «Люба Лук'янская», п'есы «Ірынка». — Паядынак двух светаў. [Творы К. Чорнага перыяду Вялікай Айчыннай вайны. Аналіз апавядання «Вялікае сэрца» і раманаў «Вялікі дзень», «Пошукі будучыні»].

Рэц.: газ. «Знамя юности», 1960, 29 июня (*Савін Е.* Творчество — это и есть его жизнь!).

300. **Кудраўцаў І.** Кузьма Чорны. Ідэі і вобразы ў творчасці. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1956. 273 с. 1 л. партр.

Тое самае. Выд. 2-е. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1962, 274 с.

Першы раздзел кнігі «Вялікая любоў і вялікая нянавіць» прысвечаны разгляду асноўнай тэмы ў творчасці К. Чорнага — чалавек-уласніка і яго лёса ў савецкім грамадстве. Аўтар разглядае тут раннюю прозу пісьменніка — фельетоны і нарысы, апавяданні, раманы «Сястра», «Зямля» і «Ідзі-ідзі», аповесці «Лявон Бушмар», «Вясна» і інш. Асобна вылучае І. Кудраўцаў творы, напісаныя на індустрыяльную тэму (с. 64—67 па 2-му выд.). Далей аналізуецца раман «Трэцяе пакаленне» (с. 67—100) і творы, у якіх малюецца вобраз жанчыны (с. 100—109), сярод іх — раман «Люба Лук'янская».

Раздзел другі, — «Гады суровых выпрабаванняў і вячystай славы», — характарызуе тэму першай імперыялістычнай вайны, Кастрычніцкай рэвалюцыі і грамадзянскай вайны ў творчасці К. Чорнага. Тут аналізуюцца апавяданні, раманы «Трыццаць год» і «Бацькаўшчына» і аднаімённая п'еса, а таксама творы аб лёсе працоўных у былой Заходняй Беларусі і апавяданні «Граніца», «Семнаццаць год», «Дарагуся», п'еса «Ірынка» (с. 167—173) і інш.

Раздзел трэці, — «У радах барацьбітоў», прысвечаны літаратурнай дзейнасці К. Чорнага ў час Вялікай Айчыннай вайны. Разглядаюцца апавяданні зборніка «Вялікае сэрца», раман «Вялікі дзень» і інш. Характарызуецца мова і стыль твораў К. Чорнага (с. 212—220).

У чацвёртым і апошнім раздзеле кнігі аўтар аналізуе горкаўскія традыцыі ў творчасці К. Чорнага.

Рэц. (на першае выд.): часоп.: «Беларусь», 1956, № 6, с. 30—31 (Герцовіч Я. Пра вялікую любоў і вялікую нянавіць); «Полымя», 1956, № 9, с. 152—155 (Казека Я. Кніга пра Кузьму Чорнага); «Советская Украина», 1959, № 1, с. 171—174 (Охрименко П. Новые работы белорусских литературоведов). — Газ. «Звязда», 1956, 25 верас. (Бурносаў В. Патрэбнае даследаванне). «Мінская праўда», 1956, 29 снеж. (Жыдовіч І. Два літаратурных даследаванні). «Літаратура і мастацтва», 1956, 7 крас. (Адамовіч А. Вучоба пісьменніка і яго індывідуальнасць).

301. Адамовіч А. М. Шлях да майстэрства. (Станаўленне мастацкага стылю К. Чорнага). [Рэд. В. В. Барысенка]. Мінск, Выд-ва Акад. навук БССР, 1958. 180 с. (Акад. навук БССР).

Змест: Стыль — гэта чалавек. [Паняцце індывідуальнага стылю пісьменніка ў савецкай літаратуры]. — Радасць жыцця. [Малая беларуская літаратура 20-х гадоў. Характэрныя рысы прозы Я. Коласа савецкага перыяду, вызначэнне асаблівасцей мастацкага стылю Я. Коласа (с. 9—11), Ц. Гартнага (с. 11—12), Зм. Бядулі (с. 12—13). Новая тэма, матывы, настроі і погляд на рэчаіснасць маладой беларускай літаратуры 20—30 гг. (М. Чарот, К. Чорны, М. Лынькоў, К. Крапіва, М. Зарэцкі, П. Галавач, Э. Самуйлёнак і інш.). Жыццярэадны, бурны, поўны заўзятасці, паэтычнага і ара-

тарскага пафасу тон беларускай прозы маладнякоўскага перыяду. Творчая індывідуальнасць К. Чорнага, аналіз ранняй яго прозы 1923—1925 гг.]. — Праблема «жывога чалавека». [Літаратурнае жыццё ў Беларусі ў 1926—1927 гг. Аналіз твораў К. Чорнага гэтага перыяду (апавяданняў, рамана «Сястра» (с. 43—51) і інш.). — Культура творчасці. [Барацьба К. Чорнага за сапраўдную культуру творчасці. Адносіны яго да рускай і замежнай класічнай літаратуры. Шлях К. Чорнага да горкаўскіх традыцый. Імкненне К. Чорнага да ўсё большай мастацкай самастойнасці вобразаў. Вобразы дзяцей у творчасці К. Чорнага (с. 54—55). Праблема сувязі літаратурнай беларускай мовы і жывога мовы народа ў творчасці К. Чорнага (с. 79—84)]. — У глыбіню народнага побыту. [Героі твораў К. Чорнага другой паловы 20-х гг. Аналіз рамана «Зямля» (с. 86—102). Адносіны да гэтага рамана літаратурнай крытыкі 20-х гадоў (с. 87—88)]. — Філасофскае адзінства. [Актывізацыя адносін К. Чорнага да сучаснага жыцця народа ў канцы 20-х гг. Публіцыстычная плынь у яго творах. Філасофскі склад светаадчування пісьменніка. Тэма барацьбы з уласніцтвам. Аналіз аповесці «Лявон Бушмар» (с. 112—125). Яркасць і сіла мастацкага стылю К. Чорнага, народнасць яго мовы, умение рэалістычна і прадметна паказаць у мастацкім творы сістэму прадстаўленняў народа аб навакольным свеце]. — Шматпланавасць. [Творы К. Чорнага аб калектывізацыі. Аналіз аповесці «Вясна» (с. 126—129), рамана «Ідзі-Ідзі» (с. 129—143). Адзнакі стылю лепшых твораў К. Чорнага 30—40 гг.]. — Пачатак сталасці. [Вызначэнне паняцця эпічнага жанра. Першы эпічны теор К. Чорнага «Бацькаўшчына» (с. 144—166)]. Шырокі гістарызм у асвятленні і раскрыцці жыццёвых з'яў у творах К. Чорнага. Пашырэнне ім жанравых рамак беларускай літаратуры. Раманы «Пошукі будучыні» і «Вялікі дзень» (с. 167—170). Характар гумару К. Чорнага (с. 170). Канчатковае адмаўленне пісьменніка ад «паэтычнай прозы», пратата апавядальнай манеры. Асаблівасці мовы твораў К. Чорнага 30-х гадоў (с. 172—179)].

Рэц.: часоп. «Полюмя», 1958, № 12, с. 169—173 (*Шкраба Р.* Шлях да эпічнасці); «Беларусь», 1958, № 10, с. 30—31 (*Бародзіч Д.* Шлях да майстэрства); «Маладосць», 1959, № 2, с. 141—144 (*Палтаран В.* Кніга пра майстэрства); «Советская Отчизна», 1959, № 3, с. 131—132 (*Лойко О.* Вдумчиво и серьезно); «Вопросы литературы», 1959, № 11, с. 214—221 (*Новиченко Л.* Работы белорусского критика); «Советская Украина», 1959, № 1, с. 172—174 (*Охрименко П.* Новые работы белорусских литературоведов). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1959, 24 студз. (*Юрэвіч У.* Раскрыццё своеасаблівасці мастака); «Настаўніцкая газета», 1959, 10 сак. (*Луфэрай М.* Арыгінальнае даследаванне).

302. **Петкевич А. М.** Психологический анализ и проблема характера в прозе Кузьмы Чорного. Автореферат дисс. на соискание учен. степени кандидата филол. наук. Минск, 1963. 21 с. (Акад. наук БССР. Ин-т литературы им. Я. Купалы).

303. **Чернявская Я. А.** Драматургія Кузьмы Чорнага. Автореферат дисс. на соискание учен. степени кандидата филол. наук. Минск, 1960. 19 с. (Акад. наук БССР. Ин-т литературы им. Я. Купалы).

304. **Адамович А. М.** Язык романа «Третье поколение» и индивидуальный литературно-художественный стиль Кузьмы Чорного. Автореферат дисс. на соискание учен. степени кандидата филол. наук. Минск, 1953. 21 с. (Белорус. гос. ун-т им. В. И. Ленина).

305. **Барсток М. М.** Вывучэнне творчасці Кузьмы Чорнага ў школе. Мінск, Вучпедвыд БССР, 1959. 105 с. (Навук.-даслед. Ин-т педагогікі М-ва асветы БССР).

Змест: Уступ. [Метадычныя заўвагі па правядзенню ўрокаў па творчасці Кузьмы Чорнага]. — Жыццёвы і творчы шлях пісьменніка. — Тэкстуальнае вывучэнне рамана «Трэцяе пакаленне». — Характарыстыка вобразаў. — Мастацкія асаблівасці твора. — Творчасць К. Чорнага пасля рамана «Трэцяе пакаленне».

Рэц.: газ. «Літаратура і мастацтва», 1960, 12 ліп. (Рубінскі У. Літаратура — не анталогія).

306. [Ватацы Н. Б.] Кузьма Чорны. 1900—1944. Бібліяграфічны даведнік. [Склала Н. Ватацы. Рэд. В. В. Барысенка]. Мінск, Вучпедвыд БССР, 1954. 83 с., 1 л. партр. (Дзярж. б-ка БССР імя У. І. Леніна. Адзел беларус. літаратуры і бібліяграфіі).

Змест: Прадмова. — I. Даты жыцця і творчасці К. Чорнага. II. Кнігі К. Чорнага [Анатаваны спіс]. — III. Творы К. Чорнага ў перакладзе на рускую мову. — IV. Спіс твораў К. Чорнага і іх публікацый. — V. Літаратура аб жыцці і творчасці К. Чорнага. Дадатак. Спіс псеўданімаў.

ШАМЯКІН І.

(Гл. таксама №№ 78, 80, 82, 83, 95, 99—101, 104, 107, 116, 118, 121, 134—136, 139, 158)

307. **Сондак А. А.** Проза Ивана Шамякина. Автореферат дисс. на соискание учен. степени кандидата филол. наук. Минск, 1954, 15 с. (Белорус. гос. ун-т им. В. И. Ленина).

308. [Ватацы Н. Б.] Іван Шамякін. Бібліягр. памятка чытача [склала Н. Б. Ватацы. Рэд. В. В. Барысенка]. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1957. 25 с. з іл. (Дзярж. б-ка БССР імя У. І. Леніна. Серыя «Пісьменнікі БССР»).

Змест: Іван Шамякін. [Бібліяграфічны агляд] — Кнігі І. Шамякіна. [Бібліяграфія]. — Кнігі І. Шамякіна, выдадзеныя ў перакладзе на рускую мову. — Кнігі І. Шамякіна, выдадзеныя на іншых мовах народаў ССРСР. — «Кнігі І. Шамякіна, выдадзеныя ў перакладах на замежныя мовы. — Крытычная літаратура аб творчасці І. Шамякіна.

ШЫНКЛЕР Хв.

(Гл. таксама №№ 82, 83, 100, 104, 145)

309. **Арабей Л. Л.** Хвядос Шынклер. Жыццё і творчасць. Мінск. Дзяржвыд БССР, 1959. 163 с. з іл.

Змест: Раздзел 1. Пачатак шляху. [Біяграфічныя звесткі. Пачатак літаратурнай дзейнасці ў бабруйскай газеце «Камуніст». Удзел у рабоце бабруйскага літаб'яднання. Тэма грамадзянскай вайны ў творах Хв. Шынклера (с. 24—31). Паэтызацыя сацыялістычнай працы ў творах пісьменніка. Тэматыка і мастацкія асаблівасці апавяданняў. — Раздзел 2. У нагу з жыццём. [Тэма маладога рабочага класа Беларусі ў апавесці «Сонца пад шпалы» (с. 57—105). «Запіскі інструктара Томана» (с. 106—122)]. — Раздзел 3. Пісьменнік, грамадзянін, воін. [Аповесць для дзяцей «Петрык-завадатар» (с. 123—129)]. П'еса «Пачэсны рэйс» (с. 129—136). Апавяданні «Мужнасць і адвага» і «Не згасне сонца» (с. 136—138). Творчасць Хв. Шынклера перыяду Вялікай Айчыннай вайны. Аповесць «Пульс жыцця» (с. 138—154), «Дзённік сувязіста» (с. 155—160)].

У тэксце змешчаны фота Х. Шынклера і публікацыі яго твораў.

Рэц.: часоп. «Беларусь», 1959, № 12; с. 30—31. (Герцовіч Я. Цікавая манаграфія); «Советская Украина», 1959, № 1, с. 172—174 (Охрименко П. Новые работы белорусских литературоведов).

2. СУВЯЗІ БЕЛАРУСКАЙ ЛІТАРАТУРЫ З ІНШЫМІ ЛІТАРАТУРАМІ НАРОДАЎ СССР І З ЗАРУБЕЖНЫМІ ЛІТАРАТУРАМІ

(Гл. таксама №№ 11, 44—47, 54, 56—58, 62, 62а, 62б, 65—68, 70, 74, 75, 77, 80, 81, 84, 86—89, 91, 95, 100, 101, 104, 107, 110—115, 121, 130, 132, 137, 156, 157, 158, 159, 161—163, 168—170, 176, 177, 183, 186, 187, 191, 192, 195, 204, 206, 222, 224, 233—236, 238—246, 250—252, 258, 260, 266, 267, 268, 270, 275, 279, 281, 283, 284, 288, 300, 301, 306, 308)

310. Ларчанка М. Г. Сувязі беларускай літаратуры з літаратурамі суседніх славянскіх народаў у другой палове XIX ст. Мінск, Выд-ва Беларус. Дзярж. ун-та імя У. І. Леніна, 1958. 111 с. (М-ва вышэйш. адукацыі СССР. Беларус. дзярж. ун-т імя У. І. Леніна).

Змест: Раздзел 1. [Сувязі беларускай літаратуры 50-х гадоў XIX ст. з рускай, украінскай і польскай літаратурамі. Шматлікія публікацыі беларускіх матэрыялаў па фальклору, мове і літаратуры рускімі, украінскімі і польскімі вучонымі і перадавымі пісьменнікамі. Выказванні А. С. Пушкіна (с. 8) і В. Г. Бялінскага (с. 9) аб беларускім народзе. Думкі аб беларускай мове польскага вучонага Ліндэ (с. 9) і Адама Міцкевіча (с. 10—11); погляд на беларускае народнае творчасць польскага пісьменніка Лявона Васілеўскага (с. 10). Работы польскіх этнографіаў аб беларускім фальклору. Вершы У. Сыракомлі на беларускай мове (с. 11—12). Польскія перыядычныя выданні, якія змяшчалі на сваіх старонках беларускія літаратурныя рухам. Асабліва роля рускіх часопісаў «Отечественные записки» і «Современник» у справе абуджэння патрыятычнай свядомасці перадавых сіл беларускага народа і станаўлення яго дэмакратычнай літаратуры (с. 14—23). Падарожжа па Палессі і беларускім краі» П. М. Шпілеўскага на старонках «Современника» (с. 16—19). Плённая дзейнасць вучоных-фалькларыстаў рускай школы — П. М. Шпілеўскага, І. І. Насовіча, Е. Р. Раманова, П. Шэйна, У. Дабравольскага, М. Нікіфароўскага. Выказванне М. А. Дабравольскага аб беларускім народзе (с. 19—20). Рэцэнзія М. Г. Чарнышэўскага на кнігу М. О. Без-Карніловіча «Гістарычныя звесткі аб выдатных месцах у Беларусі» (с. 21)].

Раздзел 2. [Творчыя сувязі В. Дуціна-Марцінкевіча з польскай (с. 22—23) і рускай (с. 25—32) літаратурамі. Традыцыі Пушкіна і Гогаля ў творчасці Дуціна-Марцінкевіча.

Раздзел 3. [Уплыў «Колокола» А. І. Герцена і іншых рускіх рэвалюцыйных выданняў на развіццё беларускай літаратуры 60-х гадоў XIX ст. Дзейнасць выдатнага беларускага рэвалюцыянера-дэмакрата К. Каліноўскага (с. 37—44)].

Раздзел 4. [Узаемасувязі рускай і беларускай перадавой культуры і літаратуры 60—90-х гадоў XIX ст. М. А. Някрасаў, І. С. Тургенеў, А. І. Купрын і А. М. Горкі аб беларускім народзе і беларускай літаратуры (с. 48—50). Беларуская група народавольцаў «Гоман» (с. 52—55). Рускія, украінскія і польскія вучоныя-збіральнікі беларускага фальклора].

Раздзел 5. [Уплыў эстэтычных прынцыпаў і традыцый рускай рэвалюцыйна-дэмакратычнай літаратуры на творчасць выдатнага беларускага рэаліста Ф. Багушэвіча (с. 59—79). Ідэйная блізкасць твораў Ф. Багушэвіча да творчасці М. А. Някрасава і М. Я. Салтыкова-Шчадрына. Уплыў М. В. Гоголя, М. Ю. Лермантава, Т. Г. Шаўчэнкі на творчасць Ф. Багушэвіча].

Раздзел 6. [Творчыя сувязі беларускіх паэтаў Янкі Лучыны, Адама Гурыновіча і Фелікса Тапчэўскага з рускай, украінскай і польскай літаратурамі (с. 80—97)].

Раздзел 7. [Перакладчыцкая дзейнасць А. Гурыновіча — пераклады вершаў А. С. Пушкіна (с. 99—100), М. А. Някрасава (с. 100), і І. Франка (с. 100—101). Вершы А. Гурыновіча на рускай мове (с. 101—104). Аповяданне «Дзядзька Антон, або гутарка аб усім чыста, што баліць, а чаму баліць, не ведаем»].

Рэд.: часоп. «Беларусь», 1959, № 12, с. 31 (*Пшыркоў Ю.* Праца аб творчых узаемасувязях). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1959, 21 сак. (*Пётух А.* Важная праблема і яе вырашэнне).

311. Ларчанка М. Славянская супольнасць.

Мінск, Выд-ва М-ва вышэйш., сярэд. спец. і праф. адукацыі БССР, 1963. 238 с.

Тэматычны зборнік літаратуразнаўчых прац, прысвечаных вывучэнню творчай супольнасці беларускай літаратуры з літаратурамі галоўным чынам суседніх славянскіх народаў і ў першую чаргу з літаратурай рускага, украінскага і польскага народаў. Аўтарам выкарыстаны архіўныя матэрыялы.

Змест: Так пачыналася наша славянская супольнасць (XIV—XIX вв.). — Беларускія рэвалюцыйныя дэмакраты і братнія літаратуры. [Творчыя сувязі з рускай, украінскай і польскай літаратурай Ф. Багушэвіча (с. 56—74), Янкі Лучыны (с. 74—81), А. Гурыновіча (с. 91—102), Ф. Тапчэўскага (с. 74—75)]. — Газета «Мінскі лістак» і славянскія літаратуры. — Тарас Шаўчэнка і Янка Купала. — Максім Багдановіч і славянства. — «Слова аб палку Ігара-Гым» і беларуская літаратура. — Гогалеўскія традыцыі ў беларускай літаратуры (у ананімнай паэме «Тарас на Парнасе», творах Дуніна-Марцінкевіча, Ф. Багушэвіча, Я. Коласа, К. Крапівы, К. Чорнага, М. Лынькова і інш.). — А. М. Горкі і беларуская літаратура. [Аб творчых сувязях з М. Горкім Я. Купалы, Я. Коласа, М. Багдановіча, Цёткі, М. Лынькова і інш. беларускіх пісьменнікаў].

311а. **Славянские литературы.** Доклады советской делегации. V Международный съезд славистов (София, сен-

тябрь 1963). М., Изд-во Акад. наук СССР, 1963. 378 с. (Акад. наук СССР. Советский комитет славистов).

См. доклад: *Гудзий Н. К.* Традиции литературы Киевской Руси в старинных украинской и белорусской литературах (с. 14—46).

312. **Александровіч С.** Старонкі братняй дружбы. Артыкулы пра літаратурныя сувязі. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1960. 220 с.

Змест: Пачэсная задача [вывучаць разнастайныя праяўленні літаратурных сувязей]. — Янка Купала і польская літаратура. — Янка Купала — перакладчык твораў Т. Шаўчэнка. — Арыгінал і пераклад. [Творы Я. Купалы ў перакладах на рускую мову]. — Беларуская проза на рускай мове. [Агляд перакладаў і аналіз іх мастацкай вартасці]. — Недакладнасць ці застарэлыя погляды? [Аб памылках у некаторых работах пра Г. Скарыну, А. Міцкевіча і У. Сыракомлю]. — В. І. Дунін-Марцінкевіч і польская крытыка. — Францішак Савіч. — Тарас Шаўчэнка і Беларусь. — Новае пра Ф. Багушэвіча. — Першыя галасы прызнання (Дарэвалюцыйная славянская крытыка пра пазію Я. Коласа).

Рэц.: часоп. «Малодосць», 1961, № 3, с. 140—142 (*Базарэвіч М.* Братняя дружба літаратур). — Газ. «Магілёўская праўда», 1961, 3 студз. (*Макарэвіч А.* Кніга аб дружбе славянскіх літаратур); «Зара» (г. Брэст), 1961, 11 лют. (*Хагкевіч В.* і *Раманоўскі С.* Старонкі братняй дружбы).

313. **Зелинский К.** Литературы народов СССР. Статьи. М., Худож. литература, 1957. 406 с.

О связях белорусской литературы с литературами других народов СССР см. на стр. 75, 98, 100, 128, 136—137, 139, 150—152, 160. См. также статью о романе «Будущность» Э. Самуиленка — «Белорусский роман о Грузии».

Рец.: журн. «Дружба народов», 1959, № 3, с. 255—258 (*Пархоленко М.* Многонациональное единство); «Советская Украина», 1958, кн. 8, с. 169—171. (*Спивак И.* Ценная книга). — Газ. «Правда», 1958, 18 июня. (*Петросян А.* Важная тема).

314. **Барысенка В. В. і Івашын В. У.** Роля рускай класічнай літаратуры ў развіцці рэалізму беларускай літаратуры ХХ ст. Мінск. Выд-ва Акад. навук БССР, 1963. 36 с. (Акад. навук БССР. Беларус. камітэт славістаў. V міжнар. з'езд славістаў). — Рэзюме на франц. мове.

«У прапануемай рабоце мяркуецца паказаць ролю рускай класічнай літаратуры ў развіцці рэалізму беларускай літаратуры пачатку ХХ стагоддзя. Высветліць колькі-небудзь шырока і поўна гэту складаную і малараспрацаваную праблему ў невялікім дакладзе, зразу-

мела, немагчыма. Таму аўтары сцядома абмежавалі рамкі свайго даследавання. Яны бачаць задачу галоўным чынам у тым, каб навукова паставіць праблему і вызначыць шляхі яе вырашэння...

Высвятляючы сувязі буйнейшых беларускіх пісьменнікаў пачатку XX ст. з рускай класікай, аўтары ставяць за мэту паказаць, як вялікая руская літаратура ўзбуджала і апладатварала творчыя сілы і здольнасці маладой беларускай рэалістычнай літаратуры, садзейнічала яе росту і развіццю яе самабытных і нацыянальных асноў, узбагачала ідэйны змест і нацыянальную форму яе рэалізму» (с. 4, 5).

Рэц.: часоп. «Польмя», 1963, с. 185—187 (*Мальдзіс А. У сямі славянскіх літаратур*).

315. Клімковіч А. Аб жыватворчым уплыве рускай літаратуры на беларускую літаратуру. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1955. 184 с.

Змест: Раздзел 1. Узаемасувязь рускай і беларускай літаратуры ад старажытных часоў да 1905 г. [Уплыў рускай літаратуры на дзейнасць Г. Скарыны, на ананімныя творы «Энеіда навыварат», «Тарас на Парнасе», «Дзядзька Антон, або гутарка аб усім чыста, што баліць, а чаму баліць — не ведаем», на творчасць В. Дуніна-Марцінкевіча, К. Каліноўскага, Ф. Багушэвіча, А. Гурыновіча, Я. Лучыны]. — Раздзел 2. Узаемасувязь рускай і беларускай літаратур у перыяд паміж дзвюма рэвалюцыямі (1905—1907). [Уплыў А. С. Пушкіна, М. В. Гоголя, М. А. Някрасава, М. Горкага на творчасць Я. Купалы, Я. Коласа, М. Багдановіча, Цёткі, З. Бядулі]. — Раздзел 3. Узаемасувязь рускай і беларускай літаратур у савецкі перыяд. [Горкаўскія матывы ў творах З. Бядулі, К. Чорнага, М. Лынькова, Э. Самуйлёнка. Уплыў У. Маякоўскага, А. Блока і Д. Беднага на творчасць П. Труса, К. Крапівы, П. Броўкі, П. Глебкі, А. Куляшова. Творчасць А. Серафімовіча, Д. Фурманава, К. Транёва, А. Фадзеева і творы беларускіх празаікаў — Я. Коласа, К. Чорнага, М. Лынькова і інш.].

Рэц.: часоп. «Беларусь», 1956, № 2, с. 30 (*Александровіч С. Кніга пра літаратурныя сувязі*); «Советская Отчизна», 1956, № 3, с. 123—127 (*Власенко А. Ценный труд о русско-белорусских литературных связях*). — Газ. «Советская Белоруссия», 1956, 5 фев. (*Политыко Д. Животворное влияние*); «Літаратура і мастацтва», 1956, 18 лют. (*Бурносаў В. Жыватворчя крыніца*).

316. Пшыркоў Ю. С. Уплыў творчасці А. С. Пушкіна на развіццё беларускай літаратуры. Стэнаграма публіч. лекцыі, прачыт. у 1949 годзе. [Рэд. А. Куляшоў]. Мінск, Выд. АН БССР, 1949, 24 с. (Т-ва па распаўсюджванню паліт. і навук. ведаў БССР).

У брашуры характарызуецца ўплыў творчасці выдатнага рускага паэта А. С. Пушкіна на развіццё літаратур народаў СССР, у тым

ліку і беларускай, які тлумачыцца перш за ўсё гістарычнай агульнасцю двух брацкіх народаў, рускага і беларускага. Факты гэтага ўплыву аўтар раскрывае на прыкладах асобных твораў — ананімнай паэмы XIX стагоддзя «Тарас на Парнасе», пазычных твораў Я. Купалы, Я. Коласа, П. Броўкі, А. Куляшоа, М. Танка, П. Панчанкі і інш.

317. **Ларчанка М. Г.** Гогалеўскія традыцыі ў беларускай літаратуры. Стэнаграма лекцыі, прачытанай у гор. Мінску ў сувязі з 100-годдзем з дня смерці М. В. Гогаля. Мінск, 1952. 30 с. (Т-ва па распаўсюджванню паліт. і навук. ведаў Беларус. ССР).

Аўтар разглядае ананімныя паэмы XIX ст. «Энеіда навыварат» і «Тарас на Парнасе» і творы В. Дуніна-Марцінкевіча, Ф. Багушэвіча, Я. Коласа, К. Чорнага, К. Крапівы, М. Лынькова і інш.

317а. **Турбин В. Н.** Некрасовские традиции в дооктябрьском творчестве Я. Коласа. Автореферат дисс. на соискание учен. степени кандидата филол. наук. М., 1953. 14 с. (Моск. гос. ун-т им. М. В. Ломоносова).

318. **Лобович А. А.** Драматургия А. Н. Островского в белорусском советском театре. Автореферат дисс. на соискание учен. степени кандидата искусствоведения. Минск, 1963, 21 с. (Акад. наук БССР. Ин-т искусствоведения, этнографии и фольклора. Гос. ин-т театрального искусства им. А. В. Луначарского. Кафедра народов СССР).

319. **Ивашин В. В. М.** Горький и белорусская литература начала XX века. [Ред. В. В. Борисенко]. Минск, Изд-во Акад. наук БССР, 1956. 199 с. (Акад. наук БССР. Ин-т литературы и искусства).

Содержание: Введение. [Развитие русско-белорусских культурных и литературных связей. Интерес А. С. Пушкина к судьбе Белоруссии (с. 10). Ознаменованіе столетнего юбилея А. С. Пушкина в 1899 году в Белоруссии (с. 15—16). Влияние Пушкина на творчество Я. Купалы и Я. Коласа (с. 20—21). М. Горький — величайший писатель-реалист, выдающийся деятель социалистического искусства. М. Горький и национальные литературы. М. Горький — вдохновитель и учитель нескольких поколений белорусских писателей (с. 3—6, 21—22)].

Связи М. Горького с культурой и литературой белорусского народа. [Знакомство белорусского читателя с произведениями М. Горького. Воспоминания об этом минских рабочих (с. 23—24). Живые свя-

зи М. Горького с белорусами (помощь в открытии первых общественных библиотек в Белоруссии в селе Остромечево и местечке Мир, (с. 25—26). Роль Минской публичной библиотеки им. А. С. Пушкина в распространении революционной литературы в годы первой русской революции (с. 26—27). Популярность произведений М. Горького, публикация их на страницах газеты «Северо-Западное слово» и др. Пьесы М. Горького на сцене театров Белоруссии (с. 27—43). Интерес М. Горького к фольклору народов СССР, в том числе к белорусскому. Дружба с белорусским ученым-этнографом А. Е. Богдановичем. Пометки М. Горького на полях книги А. Е. Богдановича «Пережитки древнего мирозерцания белорусов». Воспоминания А. Е. Богдановича о М. Горьком. Упоминания М. Горького о «Белорусском сборнике» Е. Романова. Книги по белорусскому фольклору в личной библиотеке М. Горького. Личные связи М. Горького с белорусскими писателями до Октябрьской революции — с Я. Лучиной, М. Богдановичем. Знакомство М. Горького с творчеством Я. Купалы и Я. Коласа, оценка произведений белорусских поэтов. Общественное значение выступления М. Горького в защиту молодой белорусской литературы (с. 46—82). Идея М. Горького о единении национальных литератур. Его предложение об издании сборников произведений белорусских, украинских, латышских, татарских и др. литератур (с. 82—85). Высказывания Я. Купалы и Я. Коласа о М. Горьком (с. 83—85).

В русле горьковских традиций. [Художественный метод М. Горького. Отличительные черты социалистического реализма (с. 86—93). Роль творчества М. Горького в становлении реалистической белорусской литературы. Его влияние на Я. Купалу, Я. Коласа, М. Богдановича и З. Бядулю (с. 93—99). Идейно-эстетические позиции М. Горького, восприятие их лучшими представителями белорусской литературы начала XX ст. Эстетические идеи Я. Купалы, Я. Коласа, Тётки, М. Богдановича (с. 106—122). Влияние революционно-гуманистической направленности горьковской эстетики на творчество Я. Купалы, Я. Коласа, М. Богдановича, Тётки, З. Бядули. Чувственное, революционная романтика, поэтизация народного труда в их произведениях. Горьковская идея возвеличения человека, его творческой мощи. Трактовка темы любви и смерти. Отличие положительного героя М. Горького 900-х годов от положительного героя дореволюционного творчества Я. Купалы и Я. Коласа (с. 123—193).

Рец.: журн. «Польмя», 1956, № 12, с. 166—168 (*Рудакоўскі В. Вялікая садружнасць*); «Советская Отчизна», 1956, № 6, с. 148—150 (*Александрович С. Книга о горьковских традициях*); «Дружба народов», 1957, № 3, с. 216—217 (В русле горьковских традиций); «Советская Украина», 1959, № 1, с. 172—174 (*Охрименко П. Новые работы белорусских литературоведов*). — Газ. «Звязда», 1957, 6 студз. (*Бугаёў Д. Патрэбнае даследаванне*); «Советская Белоруссия», 1956, 15 дек. (*Бурносав В. «Великое содружество»*); «Літаратура і мастацтва», 1956, 10 лістап. (*Александровіч Р. Факты і іх вытлумачэнне*).

320. **Ларчанка М. Г. А. М.** Горкі і беларуская літаратура. Стэнаграма лекцыі, прачытанай 18 чэрвеня 1951 г. у гор. Мінску. Мінск, Выд-ва АН БССР, 1951. 23 с. (Т-ва па распаўсюджванню паліт. і навук ведаў Беларус. ССР).

Папулярная брашура аб выказваннях М. Горкага пра беларускую літаратуру і горкаўскіх матывах у творах Я. Купалы, Я. Коласа, М. Багдановіча, З. Бядулі, К. Чорнага, М. Лынькова і інш. беларускіх пісьменнікаў.

321. **Пиксанов Н. К.** Горький и национальные литературы. М., Худож. лит., 1946, 322 с.

О творческих связях белорусской литературы с М. Горьким см. на с. 27, 92, 236, 253—254, 256—258, 260—261, 285—286, 291, 303.

322. **Юнович М. М.** Горький в борьбе за равенство и дружбу народов. Изд. 2-е, дополн. М., Сов. писатель, 1957. 162 с.

О переписке редакции белорусской газеты «Наша ніва» с М. Горьким и о высказываниях писателя про белорусскую литературу см. на с. 96—98.

323. **Богатенкова Л.** Драматургия М. Горького на белорусской сцене. Автореферат дисс. на соискание учен. степени кандидата искусствоведческих наук. М., 1961, 16 с. (АН СССР. Ин-т истории искусств).

324. **Маякоўскі ў Беларусі.** Зборнік. Пад рэд. П. Броўкі. [Склаў Я. Садоўскі]. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1957. 156 с. з іл., 1 л. партр.

У кнізе змешчаны ўспаміны сучаснікаў аб наведанні Уладзімірам Маякоўскім Беларусі да Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі і пасля яе, аб яго выступленнях з лекцыямі і чытаннем сваіх твораў перад грамадскасцю Мінска (у 1914, 1925 і 1927 гг.), Гомеля (1922) і Віцебска (1927 г.), аб яго асабістых сустрэчах з беларускімі літаратарамі. Тут змешчаны ўспаміны таварышаў, якія слухалі паэта, выказванні беларускіх пісьменнікаў аб паэце, артыкулы аб уплыве творчасці Маякоўскага на беларускую паэзію, вершы беларускіх паэтаў, прысвечаныя Уладзіміру Уладзіміравічу.

Спецыяльны раздзел зборніка складаюць вершы самага У. Маякоўскага, напісаныя на аснове фактаў, убачаных у Беларусі (змешчаны ў перакладзе на беларускую мову).

Змест: *Броўка П.* Як жыў з жывымі. (Прадмова). — *Колас Я.* Заўсёды з намі. — *Краніва К.* Чым вялікі Маякоўскі? — *Танк М.* Сустрэча. (Верш). — *Глебка П.* Таленавіты пясняр. —

Таўлай В. Аб маіх вершах. (Верш). — Кірэнка К. Наш настаўнік. — Бройка П. Пэат. (Верш). — Вялюгін А. Сумленне савецкай паэзіі. — Панчанка П. Маякоўскаму. (Верш). — Майр Я. Мае ўспаміны. — Вялюгін А. Калісьці на старой граніцы... (Апавяданне). — Шарахоўскі Я. Маякоўскі на трыбуне. — Есакоў А. Творы У. Маякоўскага на сцэне. — Гаўрусёў С. Гарніст новай эпохі. (Верш). — Калачынскі М. Маякоўскі з намі. — Садоўскі Я. Мы слухалі яго... Лужанін М. Салдацкі штодзённік (строфы з паэмы). — Лавут П. З былых падарожжаў. — Русецкі А. З намі ідзе твой верш. — Кэмарад С. З расказаў аб Маякоўскім. — Каўроў С. Аб адным артыкуле У. Маякоўскага [«Сённяшні Берлін», тэкст артыкула]. — Гарэлава В. Тут жыў Маякоўскі. [Беларускія матэрыялы ў бібліятэцы-музеі У. У. Маякоўскага]. — Прануза П. Сустрэча з Маякоўскім. (Верш). — Ігароў С. Сястра В. В. Маякоўскага ў Мінску. — Хесін М. Вечар у Гомелі. — Пазнякова А. Імя Маякоўскага [бібліятэка імя У. У. Маякоўскага на пасёлку Камінтэрн гор. Мінска]. — Запіскі, пададзеныя У. У. Маякоўскаму на яго выступленні ў партыйным клубе імя Маркса ў Мінску 27 сакавіка 1927 г. — Таўбін Ю. Жывому Маякоўскаму. (Верш). — Вуліца імя Маякоўскага [у Мінску, Віцебску, Брэсце]. Калгасу прысвоена імя Маякоўскага. — Вершы У. Маякоўскага, напісаныя на матэрыялах Беларусі.

У кнізе змешчаны фотаздымкі.

Рэц.: часоп. «Польмя», 1958, № 5, с. 187—188 (Р. Ш. Жывы Маякоўскі); «Советская Отчизна», 1958, № 3, с. 194—195 (Березкин Г. Маяковский в Белоруссии). — Газ. «Звязда», 1958, 29 сак. (Каштанай Ф. Уладзімір Маякоўскі ў Беларусі); «Магілёўская праўда», 1958, 3 чэр. (Макарэвіч А. Уладзімір Маякоўскі ў Беларусі).

325. **Кулешов Ф. И.** Творческий путь А. И. Куприна. Минск, Изд-во М-ва высш., сред. спец. и проф. образования БССР, 1963. 535 с.

На с. 289 сообщается о том, что инсценированная повесть А. И. Куприна «Поединок» ставилась в 1906—1907 гг. в городе Минске.

На с. 369 имеются сведения о письме священника Минского острога М. Соловьевича, написанном 29 июня 1909 года (в период, когда там отбывал наказание Якуб Колас), в котором священник просит А. И. Куприна прислать в тюрьму его книги, за которые ему будут благодарны «тысячи заключенных Минской тюрьмы». Текст письма, хранящегося в архиве Института русской литературы (Пушкинском доме) в Ленинграде, опубликован Ф. И. Кулешовым в газ. «Літаратура і мастацтва» за 21 фев. 1959 г.

Рец.: газ. «Знамя юности», 1963, 22 мая (Бурьян Б. Пристальным, заинтересованным взглядом).

326. **Рыльский М.** Классики и современники. Статьи. М., Худож. лит., 1958. 431 с.

См. статью 1952 года «Янка Купала» (с. 320—329). В ней дан краткий очерк жизни и деятельности поэта, подчеркиваются творче-

скіе связі яго с руской і украінскай літаратурай.

Рэд.: жури. «Прапор», 1958, № 11, с. 114—117 (Романенко В. Критичны доробок паэта).

327. **Гурэвіч Э. С.** Творчая гісторыя раманаў Мікалая Астроўскага. [Рэд. Д. А. Палітыка]. Мінск, Выдава Акад. навук БССР, 1957. 208 с., 1 л. партр. (Акад. навук БССР. Ін-т літаратуры імя Янкі Купалы).

На с. 82 — дадзены звесткі аб выданні твораў Мікалая Астроўскага ў БССР.

Рэд.: газ. «Літаратура і мастацтва», 1958, 5 ліп. (Ленсу Я. Грунтоўнае даследаванне).

328. **Ахрыменка П. П.** Фальклорна-літаратурныя сувязі украінскага і беларускага народаў. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1959. 204 с.

Змест: Уступ. — I. Агульнасць і ўзаемазвязі ўкраінскай і беларускай народна-паэтычнай творчасці дакастрычніцкага перыяду. II. Узаемаўплыў старажытнай украінскай і беларускай літаратуры. [Распаўсюджванне лепшых твораў Кіеўскай Русі ў наступных стагоддзях і ў Расіі, і на Украіне, і ў Беларусі. Агульнае ў украінскіх і беларускіх летапісах. Дзейнасць Г. Скарыны, С. Буднага, Івана Фёдарова. Цесныя літаратурныя сувязі ўкраінскага і беларускага народаў у галіне палемічнай літаратуры XVI—XVII ст. «Прамова Івана Мялешкі» (с. 60—61). Школьная літаратура. Бурлескныя калядныя і велікодныя вершы і дыялогі. «Васкрасенне хрыстова» і «Віршы на Вельк-дзень» (параўнанне). Драма «Declamation» Мануіла Базілевіча і падабенства яе з «Воскресеннем мертвых» Георгія Каніскага. Украінска-беларускія інтэрмедый]. — III. Украінска-беларускія літаратурныя сувязі XIX — пачатку XX стагоддзя. [Роля рускай рэвалюцыйна-дэмакратычнай літаратуры ў развіцці новай украінскай і беларускай літаратуры. Значэнне літаратурнай дзейнасці Скаварады, Катлярэўскага, Квітка-Асінаўняненкі, Шаўчэнкі, Франка, Грабоўскага, Лесі Украінкі, Кацюбінскага і інш. Выказванні Н. А. Дабралюбава аб беларускім народзе (с. 77). Характарыстыка новай украінскай літаратуры. Параўнанне «Энеіды» Катлярэўскага з «Едэной» Осіпава і беларускай «Энеіда навыварат». «Тарас на Парнасе». Распаўсюджанне песень з п'есы І. П. Катлярэўскага «Наталка Палтаўка» на Беларусі, народныя іх перапрацоўкі. Беларуская перапрацоўка балады П. П. Гулак-Арцымоўскага «Твардовскі» (с. 91—93), параўнальны аналіз тэкстаў. Верш украінскага паэта С. Пісарэўскага «За Неман іду» і аднайменная беларуская народная песня. Т. Шаўчэнка і беларуская народная творчасць і літаратура. Т. Шаўчэнка і Ф. Багушэвіч, Цётка, М. Багдановіч, Я. Кутарпа, Я. Колас, З. Бядуля, А. Гурло (с. 105—129). Уплыў новай украінскай літаратуры на творчасць М. Багдановіча. Першы пераклад беларускай літаратуры на ўкраінскую мову — «Прамова Івана Мялешкі», перакладзеная ў 1862 годзе П. А. Кулішам. Пераклады

твораў Я. Купалы і М. Багдановіча на ўкраінскую мову. Роля С. Палуяна ў папулярнаці беларускай літаратуры на Украіне. Пераклады ўкраінскіх аўтараў на беларускую мову. М. Багдановіч—перакладчык украінскай літаратуры. Распрацоўка ў XIX — пачатку XX ст. беларускай тэматыкі ў украінскай літаратуры і украінскай тэматыкі — у беларускай літаратуры (с. 141—143). Асабістыя знаёмствы і дружба рускіх, украінскіх і беларускіх культурных і грамадскіх дзеячоў. Вучоба Ф. Багушэвіча, Цёткі, Я. Журбы і С. Палуяна на Украіне. Дружба Лесі Українкі з адным з першых распаўсюджвальнікаў марксізма ў Мінску, членам кіеўскай, а затым і мінскай сацыял-дэмакратычнай арганізацыі — С. К. Мяржынскім (с. 143—147). Тэатральныя сувязі. Навуковыя і навукова-папулярныя працы рускіх, украінскіх і беларускіх вучоных — філалагаў, гісторыкаў і этнографіаў XIX — пачатку XX ст. (с. 151—161)]. — IV. Украінска-беларускае фальклорна-літаратурнае аднанне савецкага перыяду. [Узаемасувязь народнай творчасці. Украінскія народныя перапрацоўкі вершаў Я. Купалы «Алеся» (с. 154—168), А. Русака «Бывайце здаровы» (с. 167—170). Значэнне творчасці Т. Шаўчэнкі для развіцця ўкраінскай і беларускай сацыялістычнай літаратуры (с. 171—186). Творы беларускіх пісьменнікаў, прысвечаныя Тарасу Шаўчэнку. Мастацкія пераклады з беларускай мовы на ўкраінскую і з украінскай на беларускую (с. 186—192). Актыўная ўзаемараспрацоўка тэматыкі, звязанай з жыццём і дружбаю братніх рэспублік-сясцёр (с. 192—197). Тэатральныя сувязі (с. 197—199)].

Рэц.: часоп. «Польмя», 1959, № 12, с. 177—180 (*Івашын В.* Фальклорна-літаратурныя сувязі); «Беларусь», 1959, № 7, с. 30—31 (*Цішчанка І.* Пра літаратурныя сувязі). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1959, 23 верас. (*Лойка А.* Пра сувязі братніх літаратур); «Дзесяніска правда», 1960, 18 верасня, (*Незванов І.* Книга про віковичну едність).

329. Охріменко П. П. Украінсько-білоруські літаратурно-фольклорні зв'язки. Київ, 1959. 36 с.

Рец.: «Літературна газета» (Київ), 1959, 16 жовтня (*Перепелиця П.* Украінсько-білоруські літаратурно-фольклорні зв'язки).

330. Колас Я. Благотворный вплив великого співця. Київ, Вьд-во Акад. наук УРСР, 1961. 19 с.

Прамова Якуба Коласа на VI юбілейным пленуме Праўлення Саюза Савецкіх пісьменнікаў у Кіеве, прысвечаным 125-годдзю з дня нараджэння Т. Г. Шаўчэнкі. Народны паэт гаварыў аб адзінстве гістарычнай долі і інтарэсаў украінскага і беларускага народаў, аб распаўсюджванні твораў Тараса Шаўчэнкі на Беларусі і аб уплыве яго паэзіі на творчасць Янкі Купалы, Максіма Багдановіча і Паўлюка Труса.

331. Ахрыменка П. Т. Г. Шэўчэнка і беларуская літаратура. Мінск, Вьд-ва Акад. навук БССР, 1952,

32 с. (Т-ва па распаўсюджванню паліт. і навук, ведаў Беларус. ССР).

Тое ж, на рускай мове.

У брашуры паказана агульнасць гістарычных і сацыяльна-эканамічных умоў жыцця ўкраінскага і беларускага народаў і ўплыў ідэй і творчасці Т. Шаўчэнкі на публіцыстыку К. Каліноўскага, паэзію Ф. Багушэвіча, Цёткі, М. Багдановіча, Я. Купалы і Я. Коласа, П. Труса і інш.

Рэц.: газ. «Літаратура і мастацтва», 1953, 14 лют. (Бур'ян Б. Шкодная блытаніна); «Звязда», 1953, 21 чэрв. («Баявыя задачы крытыкі», перадавы артыкул, у якім дадзена адмоўная ацэнка рэцэнзій Б. Бур'яна «Шкодная блытаніна»); «Деснянська правда», 1953, 25 чэрвеня (Шева О. Дружба двух братніх народаў).

332. **Охріменко П. П.** Шевченко і Білорусія. Київ, 1960. 46 с.

333. **Фактаровіч Д.** Беларуская савецкая літаратура за мяжой. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1961. 91 с. 4 укл. л. іл.

Змест: Уступ. — Раздзел 1. Да зарубежнага чытача. [Цесныя сувязі беларускіх дзеячоў культуры з усім славянствам і зарубежным светам. Дзейнасць Г. Скарыны, С. Полацкага. Выкарыстанне беларускай рэчаіснасці і фальклора рускімі пісьменнікамі (А. Пушкін, І. Тургенеў). Выказванне М. Дабралюбава аб беларускім народзе. Украінска-беларускія сувязі. Польска-беларускія сувязі XIX — пачатку XX ст. Чэшскі друк пачатку XX ст. аб беларускай літаратуры. — Раздзел 2. І чуцен голас наш далёка за мяжой. [Творчыя сувязі беларускай савецкай літаратуры з прагрэсіўнымі пісьменнікамі свету. Асабістыя сувязі. Я. Купала, Ц. Гартны і М. Чарот у Чэхаславакіі (1925 г.). Я. Купала, Ц. Гартны, М. Чарот і М. Зарэцкі ў Чэхаславакіі (1927 г.). Наведванне З. Неядлым Савецкага Саюза і сустрэча яго з беларускімі пісьменнікамі (1927 г.). Святаванне дваццацігадовага юбілею творчасці Ц. Гартнага ў Чэхаславакіі (1928 г.). Беларускія пісьменнікі на старонках чэхаславацкага друку. Польскі друк аб беларускай літаратуры. Прыезд польскіх пісьменнікаў Ст. Стандэ і Б. Ясенскага ў Мінск. Беларуская паэзія ў перакладзе на нямецкую мову (у анталогіі І. Калмера «Еўрапейская лірыка». Лейпцыг, 1927). Работа Рэне Мартеля аб Беларусі і беларускай літаратуры, выдадзеная ў 1929 годзе ў Парыжы. Выказванне Я. Купалы аб амерыканскім пісьменніку Драйзеры. Выступленне Я. Коласа ў 1935 г. у Парыжы на Міжнародным кангрэсе пісьменнікаў у абарону культуры. Сустрэча Р. Ралана з беларускімі пісьменнікамі (1935 г.). Кітайскі пісьменнік Лу Сінь аб беларускай гравюры. Выступленне Я. Купалы на радыёмітыngu славыя у Маскве ў 1941 г. Цікавасць зарубежнага чытача да літаратуры, прысвечанай героіцы партызанскай барацьбы супроць фашыстаў.

кіх захопнікаў. Выхад беларускай мастацкай літаратуры пасля вайны на сусветны кніжны рынак. Пераклады беларускай літаратуры на замежныя мовы. — Раздзел 3. Прыяцелі і ворагі беларускай савецкай літаратуры за рубяжом. [Замежныя аўтары аб беларускай літаратуры]. Л. Арагон аб беларускіх пісьменніках (с. 59—62). Характарыстыка анталогіі «Беларускія паэты» (1955), складзенай на чэшскай мове І. Румлерам. Пасляслоўе Ф. Солдана да выдання «Рыбаковай хаты» на чэшскай мове. Аналіз манаграфіі «Беларуская літаратура» (1952) італьянскага літаратуразнаўцы Г. Мессіны].

У кнізе змешчаны фотаздымкі: кніг беларускіх аўтараў, перакладзеных на замежныя мовы і кніг зарубажных аўтараў, прысвечаных беларускай літаратуры.

Рэц.: часоп. «Польмя», 1961, № 10, с. 181—183 (Александровіч С. Даследаванне ці інфармацыйны даведнік?) — Газ. «Звязда», 1961, 14 мая (Бурносаў В. І чуцен голас наш далёка за мяжой); «Літаратура і мастацтва», 1961, 9 чэрв. (Базарэвіч М. Чуцен голас наш далёка).

334. **Фактаровіч Д., Цімафеева В. і Лапідус Н.** Беларуская літаратура за мяжой. Навук. рэд. М. Ц. Лынькоў. Мінск, 1958. 43 с. з іл. (Т-ва па распаўсюджванню паліт. і навук. ведаў Беларус. ССР).

Кніга прысвечана ўзаемасувязям беларускай літаратуры з зарубажнымі літаратурамі ў XIX ст., пачатку XX ст. і ў савецкі час. Аўтары расказваюць чытачу і аб асабістых сустрэчах дзеячоў культуры, і аб узаемных перакладах мастацкай літаратуры, і аб узаемна крытычных аглядах літаратуры ў перыядычным друку. Чытач даведаецца з кнігі аб творчых сувязях беларускіх пісьменнікаў з А. Міцкевічам, У. Сыракомлем, Э. Ажэшка, М. Канапіцкай, З. Неэдлым, Ф. Вайскопфам, Ст. Стэндэ, Бруна Ясенскім, У. Бранеўскім, Ю. Фучыкам, А. Барбюсам, Эмі Сяо, Л. Арагонам, Р. Раланам і інш. Шырока асвятляецца ў кнізе перакладніцкая дзейнасць Я. Купалы і М. Багдановіча. Аўтары знаёмяць таксама чытача з кнігамі беларускіх аўтараў, выдадзеных у перакладах на замежныя мовы — балгарскую, венгерскую, кітайскую, нямецкую, польскую, румынскую, фінскую, чэшскую і інш.

У кнізе змешчаны фотаздымкі вокладак кніг: беларускіх аўтараў, перакладзеных на замежныя мовы і кніг замежных аўтараў, прысвечаных беларускай літаратуры.

Рэц.: часоп. «Беларусь», 1959, № 3, с. 30 (Бурносаў В. Беларуская літаратура за мяжой); «Польмя», 1959, № 1, с. 196—197. (Каліновіч А. Беларуская літаратура за мяжой).

335. **Шагинян М.** Об искусстве и литературе. 1933—1957. Статьи и речи. М., Сов. писатель, 1958, 605 с.

См. статью «Король лир» в белорусском театре» (с. 400—405).

336. Лойка А. А. і Перкін Н. С. Беларуска-польскія ўзаемаадносіны ў XIX ст. Мінск, Выд-ва Акад. навук БССР, 1963. 44 с. (Акад. навук БССР. Беларус. камітэт славістаў. V Міжнародны з'езд славістаў. Доклады). — Рэзюме на франц. мове.

Аўтары гэтага даклада з прыемнасцю адзначаюць, што за апошнія гады з'явіліся работы беларускіх і рускіх даследчыкаў, у якіх праўдзіва асвятляюцца паасобныя старонкі беларуска-польскай літаратурнай садружнасці, што заўважаецца гарачая зацікаўленасць і з боку польскіх гісторыкаў літаратуры да вывучэння польска-беларускіх літаратурных узаемасувязей.

«Але наперадзе ў польскіх і беларускіх літаратуразнаўцаў, — пішуць аўтары, — яшчэ вялікая работа па вывучэнню і пераасэнсаванню спадчыны. Задача ў сучасны момант заключаецца ў тым, каб па-першае, знаходзіць, збіраць і сістэматызаваць усе новыя факты, якія паказваюць блізкасць і ўзаемадзеянне дзвюх славянскіх літаратур (асабістыя кантакты пісьменнікаў, пераклады, адлюстраванне жыцця народа, крытычныя водгукі на творы іншамоўнай літаратуры і г. д.); па-другое, каб увесці сабраныя факты ў сістэму агульных праблем гісторыі літаратуры, знайсці іх сувязь з заканамернасцямі, з галоўнымі тэндэнцыямі літаратурнага развіцця.

Аўтары гэтага даклада ставяць сваёю мэтай зрабіць некаторыя вывады з вывучэння беларуска-польскіх літаратурных сувязей. Яны па магчымасці абавіраюцца на вядомыя ім працы папярэднікаў і калег, улічваюць сабраныя імі матэрыялы, не прэтэндуючы аднак на абсалютную паўнату асвятлення фактаў і на неаспрэчнасць сваіх вывадаў» (с. 3—4).

Рэц.: часоп. «Польмя», 1963, № 9, с. 185—187 (Мальдзіс А. У сям'і славянскіх літаратур).

337. Мальдзіс А. И. Белорусско-польские литературные взаимосвязи во второй половине XIX ст. Автореферат дисс. на соискание учен. степени кандидата филол. наук. Мінск, изд-во «Наука и жизнь», 1963. 20 с. (Акад. навук БССР. Ін-т літаратуры ім. Я. Купалы).

338. Лойка А. А. Адам Міцкевіч і беларуская літаратура. Мінск, Выд-ва Бел. дзярж. ун-та, 1959. 135 с. (М-ва вышэйш. і сярэд. спец. адукацыі СССР. Беларус. дзярж. ун-т імя У. І. Леніна).

Змест: Уступ. — Раздзел I. Адам Міцкевіч і Беларусь. 1. Навагрудчына — радзіма Адама Міцкевіча. 2. Беларусь у водкліках і мастацкім адлюстраванні Адама Міцкевіча. — Раздзел II. Адам Міцкевіч і вусная паэтычная творчасць беларускага народа. — Раздзел III. Адам Міцкевіч і беларуская літаратура. 1. Уплыў Адама Міцкевіча на беларускую літаратуру. 2. Адам Міцкевіч у пера-

кладах на беларускую мову. 3. Беларускія пісьменнікі аб Адаме Міцкевічу. Вобраз польскага паэта ў іх творчасці. — Заключэнне.

Пры напісанні работы выкарыстаны архіўныя матэрыялы.

Рэц.: часоп. «Беларусь», 1960, № 7, с. 31 (*Мальдзіс А.* Кніга пра Міцкевіча); «Польмя», 1960, № 3, с. 183—185 (*Пшыркоў Ю.* Першая манаграфія). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1960, 9 сак. (*Боган У.* Вытокі крыніцы светлай і жывой).

338а. **Тимощеева В. М.** Великий польский поэт Адам Мицкевич. Минск, Изд-во Белорус. гос. ун-та, 1955. 40 с. (О-во по распространению полит. и науч. знаний Белорус. ССР).

Популярный очерк жизни и деятельности Адама Мицкевича.

В брошюре имеются также сведения об изданиях его книг в СССР, о переводах его произведений на белорусский язык В. Дуниным-Марцинкевичем, Янкой Купалой, Максимом Танком, Ф. Пестраком и другими белорусскими писателями.

Брошюра издана к 100-летию со дня смерти Адама Мицкевича (26 ноября 1955 г.).

339. **Мірачыцкі Л.** Сцежкамі вялікага паэта [А. Міцкевіча]. Мінск, Дзяржвыд БССР, 1957. 52 с. з іл. (М-ва культуры БССР. Дом-музей Адама Міцкевіча).

Апісанне экскурсіі па Дому-музею Адама Міцкевіча ў Навагрудку. У канцы змешчаны кароткі нарыс «Адам Міцкевіч», у тэксце — многа ілюстрацый.

340. **Гапова В. И.** Произведения Элизы Ожешко о белорусском крестьянстве. Автореферат дисс. на соискание учен. степени кандидата филол. наук. Л., 1953. 19 с. (Ленингр. гос. ун-т).

341. **Цімашкова Л. Я.** Беларуско-балгарская літаратурная сувязі. Мінск, Выд-ва Акад. навук БССР, 1963. 50 с. (Акад. навук БССР. Ін-т літаратуры імя Я. Купалы).

Змест: Уступ. [Сціслы агляд беларуска-балгарскіх літаратурных сувязей, пачынаючы са старажытнага перыяду да нашых дзён]. — Збліжэнне братніх літаратур. [Пераклады балгарскай літаратуры на беларускую мову і беларускай літаратуры на балгарскую мову. Аналіз якасці вершаваных перакладаў]. — Новая тэматыка ў літаратурах [балгарская тэма ў беларускай літаратуры і беларуская ў балгарскай]. — Сувязі ў галіне літаратурнай крытыкі. — Рэзюме.

Рэц.: часоп. «Польмя», 1963, № 9, с. 185—187 (*Мальдзіс А.* У сям'і славянскіх літаратур).

342. Литература и искусство народов СССР и зарубежных стран. Библиографический бюллетень. Издаётся с 1957 года. Выходит 6 раз в год. М., Всесоюз. Кн. палата, 1957—1964...

В каждом номере бюллетеня, в разделе «Литература» имеется подраздел «Белорусская литература», в котором указываются литературоведческие и критические работы и художественные произведения.

343. Взаимосвязи и взаимодействие национальных литератур. Библиография (1945—1960). Ч. 2. М., 1962. 345—592. (Акад. наук СССР. Фундаментальная б-ка обществ. наук. Б-ка ин-та мировой литературы им. А. М. Горького АН СССР). Отпеч. на ротапринте.

Раздел «Белорусская литература» на стр. 396—406.

344. Советское литературоведение о литературах зарубежных стран. (1955—1960). Вып. 1—2. [Библиография]. М., 1963 (Акад. наук СССР. Ин-т славяноведения АН СССР. Фундам. б-ка обществ. наук АН СССР). Отпеч. на ротапринте.

В библиографии указываются работы белорусских литературоведов и критиков (см. по «Указателю авторов и заглавий», с. 329).

345. [Мажэйка А. і Самасейка А.]. Связи белоруской літаратуры з літаратурамі зарубажных славянскіх народаў. 1906—1962. Бібліяграфія. [Рэд. Н. С. Перкін]. Мінск, Выд-ва Акад. навук БССР, 1963. 127 с. (Акад. навук БССР. Ін-т літаратуры імя Я. Купалы).

Змест: Ад укладальнікаў. — Працы агульнага характару. — Балгарыя. (Пераклады. Працы агульнага характару. Працы аб творчасці асобных балгарскіх пісьменнікаў). — Польшча. (Пераклады. Працы агульнага характару. Працы аб творчасці асобных пісьменнікаў). — Чэхаславакія. (Пераклады. Працы агульнага характару. Працы аб творчасці асобных пісьменнікаў Чэхаславакіі). — Югаславія. (Пераклады. Працы агульнага характару. Працы аб творчасці асобных югаслаўскіх пісьменнікаў). — Беларускія пісьменнікі аб славянскіх краінах. — Алфавітны паказальнік імён.

«Гэта «Бібліяграфія» з'яўляецца першай спробай сабраць і сістэматызаваць матэрыялы, якія характарызуюць літаратурныя сувязі Беларусі з зарубажнымі славянскімі краінамі.

У даведніку названы пераклады твораў зарубажных славянскіх літаратур на беларускую мову (як асобныя выданні, так і публікацыі ў перыёдыцы), а таксама даследаванні, манаграфіі, артыку-

лы на рускай і беларускай мовах). У канцы даведніка пададзены раздзел «Беларускія пісьменнікі аб славянскіх краінах», які ўключае мастацкія тэоры, падарожныя нататкі, нарысы, артыкулы... (с. 4).

Рэц.: часоп. «Польмя», 1963, № 9, с. 188—190 (Александровіч С. Дружба братніх літаратур). — Газ. «Літаратура і мастацтва», 1963, 6 жніўня. (Мальдзіс А. Настольная кніга славіста).

ДАПАМОЖНЫЯ ПАКАЗАЛЬНІКІ

Імяны паказальнік

У «Імяны паказальнік» уключаны прозвішча аўтараў і рэдактараў літаратуразнаўчых кніг і артыкулаў, якія складаюць змест калектыўных зборнікаў, асобных выказванняў пісьменнікаў, а таксама аўтараў рэцэнзій на паказаныя ў бібліяграфіі кнігі.

Разам з тым «Імяны паказальнік» знаёміць з кнігамі, у якіх ёсць матэрыял (біяграфічныя звесткі, агляд творчасці і г. д.) аб тым ці іншым аўтары (у падрубрыцы «Аб ім»), або яго партрэты ці фота (у падрубцы «фота»).

Лічбы адсылаюць да нумароў, пад якімі ў даведніку запісаны адпаведныя кнігі. Курсівам адзначаны асобныя выданні работ аўтара і кнігі, прысвечаныя яго жыццю і творчасці. Унутрыкніжныя публікацыі аўтара і матэрыялы аб ім паказаны звычайным шрыфтам. Адзнакі ў дужках — (рэд.) і (рэц.) адносяцца толькі да нумара, пасля якога яны зроблены.

А

А. Д. — 197 (рэц.)

Абашыдзе І.

Аб ім: 270

Абрамовічус А. — 240

Абуховіч А. — 28 (Аб бел. мове)

Аб ім: 65, 68, 76, 128

Авечкін А. [Пт. псеўданім: Алаў]

Аб ім: 82, 104

Фота: 82

Агароў М. П.

Аб ім: 311

Агіевіч У. — 94

Аб ім: 82, 83, 270

Фота: 82

Агняцвет Э. [Каган Э. С.]—191, 240

Аб ёй: 80 (аўтабіягр.) 82, 83, 86, 94, 155, 156

Фота: 80—83.

Адамовіч А. М. — 50, 78, 95, 121, 153, 190, 301, 304; рэд.: 50; рэц.: 96, 300

Аб ім: 74, 80 (аўтабіягр.) 92, 100, 104, 118

Фота: 80, 82, 243.

Адамчык В.

Аб ім: 104

Адынец Э.

Аб ім: 336

Ажаеў В. — 86

Фота: 282

Ажгірэі А. І. гл. Вольны А.

Ажэшка Э. [А.]

Аб ёй (творчыя сувязі з бел. літаратурай, Э. Ажэшка пра творчасць Ф. Багушэвіча): 68, 115, 170, 311, 334, 336, 340

Фота: 243

Азгур З. — 109, 133, 191, 286

- Аксакаў І. С.
Аб ім: 70
- Аксёнаў А. Н. — 88, 191
- Аксельрод З.
Аб ім: 82
Фота: 82
- Акуліч А. Л. — 167
- Акульская В. — 240
- Алаў гл. А в е ч к і н А.
- Алга А. — 242
- Александровіч Алеся
Ліст да яе: 297
- Александровіч Андрэй — 239;
рэц.: 78, 294
Аб ім: 80 (аўтабіягр.) 92, 90,
91, 108, 121, 124, 127
Фота: 80, 82, 108, 192, 243
- Александровіч М. А. — 288
- Александровіч Р. — Рэц.: 127,
319
- Александровіч С. — 77, 191,
241, 242, 260, 297, 312; рэц.:
23, 68, 69, 75, 94, 101, 108,
115, 187, 195, 206, 258, 286,
289, 315, 319, 333, 345
Аб ім: 128
- Александроўская Л. — 240
- Алесьютовіч М. А. — 288
Аб ім: 57
- Алёша гл. В о л ь н ы А.
- Алёшка А.
Аб ім: 82
Фота: 82
- Алігер М. — 86
- Алісievіч І. А. — 208
- Алтухоў М.
Аб ім: 132
- Аляксееў А.
Аб ім: 127
- Аляксееў Е. — 193 (рэц.)
- Аляхновіч М.
Аб ім: 82, 127
Фота: 82
- Андрэшvіч Н. — 33 (рэц.)
- Андрыенка В. — 186 (рэц.),
241, 242
- Андрьявец Р. — 242
- Андрэнка У. [В] — 297 (рэц.)
- Андрэў Д. — 264
- Андрэў Л.
Аб ім: 115
- Анічанка У. В. — 28
- Аношка Я.
Аб ім: 66, 68, 187, 336
- Антановіч Н.
Аб ім: 328
- Антонava А. — 242
- Антонік М. І. — 191
- Арабей Л. Л. — 294, 309
Аб ёй: 82, 134
Фота: 82
- Арагон Л. — Аб беларус. літ.:
101, 192, 333, 334
Аб ім: 101, 192, 333, 334
Фота: 194
- Арлоўскі В.
Аб ім: 67
- Арочка М.
Аб ім: 82
Фота: 82
- Асанаў Н. А. — 86
- Асееў М.
Аб ім: 127
- Асіпенка А.
Аб ім: 82, 99, 104
Фота: 82
- Астапенка А.
Аб ім: 82
Фота: 82
- Астапенка З.
Аб ім: 50, 82, 96, 127
Фота: 82
- Астахаў А.
Аб ім: 236
- Астроўскі А. Г. — 86, 155
- Астроўскі А. М.
Аб ім: 132, 311, 318
- Астроўскі К. — 12, 13
- Астроўскі М.
Аб ім: 327
Фота: 327
- Астрэйка А. — 240, 286
Аб ім: 50, 53, 80 (аўтабіягр.)
82, 83, 100, 124, 128
Фота: 53, 80, 82, 83
- Атава А.
Аб ім: 127
- Атраховіч К., гл. К р а п і в а К.
- Аўгеткалн М. — 191
- Аўдзей Вікенці гл. В я с ь л ы
К а с ь я н
- Аўрамчык М. — 240

- Аб ім: 50, 53, 80 (аўтабіягр.)
82, 83, 94
Фота: 53, 80, 82, 83
- Аўтамонаў Н. — 88
- Ахрыменка П. П. — 33, 35,
55, 239, 242, 309, 328, 329,
331, 332; рэц.: 51, 57, 71, 162,
206, 300, 319
- Б**
- Бабарэка А.
Аб ім: 74, 91, 127
- Бабінцаў С.
Аб ім: 128
- Багарад В. — 244 (рэц.)
- Багаценкава Л. — 323
- Багданаў Н. В. — 86
- Багдановіч А. — 50
Аб ім: 67, 316, 336
- Багдановіч Максім — 28 (пра
бел. мову), 187 (пра В. Ду-
ніна-Марцінкевіча)
Аб ім: 33, 46, 48, 50—53, 66,
74, 77, 84, 107, 128 (байкі),
162—169, 178, 203а (у ацэнцы
Я. Коласа), 311, 315, 319, 320,
328, 330, 331, 334
Фота: 51, 53, 162—164, 169,
192, 243
- Багдановіч М. — Рэц.: 110, 127
- Багданоўскі К. Л.
Аб ім: 67, 311
- Багрога А. П. — 129
- Багрым [Бахрым] П.
Аб ім: 65—68, 77, 187
- Багун М. [Блошкін М.]
Аб ім: 82, 127
Фота: 82
- Багушэвіч Ф. [Бурачок М.] —
28 (аб бел. мове), 311 (пра
Э. Ажэшка)
Аб ім: 23, 33, 51—53, 65, 66—
69, 71, 74, 76, 77, 95, 107, 115,
128, 140, 170—172, 311
Фота: 51, 53, 71, 170, 192, 243
- Бадзянскі О. М.
Аб ім: 328
- Бажко А.
Аб ім: 82
- Фота: 82
- Базарэвіч М. — 222, 243; рэц.:
29, 71, 80, 190, 191, 312, 333
- Базилевіч М.
Аб ім: 328
- Базыленка А. — 190
- Базылёў Яська, гл. Міцке-
віч І. В.
- Бакмейстар І.
Аб ім: 288
- Баліхін А. — 27 (рэц.)
- Бандарына З.
Аб ёй: 82, 108, 127
Фота: 82, 108
- Бараг Л.
Аб ім: 270
- Барадулін Р.
Аб ім: 23, 82, 96, 99, 134
Фота: 82
- Баразна С. — 192 (рэц.)
- Баранавых С. [Баранаў С. Я.]
Аб ім: 82, 127
Фота: 82
- Баранаў С. Я., гл. Барана-
вых С.
- Барашка І. — 191
Аб ім: 127
- Барбюс А.
Аб ім: 46, 334
Фота: 192
- Бародзіч Д. — рэц.: 50, 97, 261,
298
Аб ім: 118
- Барознаў С. — 241
- Барсток М. — 50, 51, 84, 91, 95
(рэц.), 136, 149, 152, 159, 163,
174, 185, 190, 198, 240, 278,
290, 305
Аб ёй: 74, 82
Фота: 82
- Барто А. Л. — 86, 155
- Баршчэўскі Я.
Аб ім: 66, 68, 74, 115, 336
- Барысаў В. — 28 (рэц.)
- Барысенка В. В. — 18, 21, 37,
50, 65, 117 (рэц.), 171, 314;
рэд.: 47, 50, 51, 53, 121, 165,
177, 186, 265, 276, 298, 301,
306, 308, 319
Аб ім: 82, 83
Фота: 82, 83

- Барычэўскі А. [Е.] І.
Аб ім: 128
- Бас І. С. — 50, 65 (рэц.), 73
- Бахмецьёў М. — 239
Фота: 240, 243
- Бахрым П. гл. Багрым П.
- Бачкарова В. І. — 158
- Бачыла А. — 240
Аб ім: 80 (аўтабіягр.), 82, 83
Фота: 80, 82, 83
- Бедны Д.
Аб ім: 91 (супрацоўніцтва ў
Мінскай газ. «Звезда»), 315
- Без-Карніловіч М. О.
Аб ім: 310
- Безыменскі А.
Аб ім: 127
- Белавус І. А.
Лісты да яго: 45
- Беларус
Аб ім: 67, 311
- Белая Ю. М.
Аб ёй: 2036
- Белламі
Аб ім: 45 (у ацэнцы Я. Ку-
палы), 115
- Белы П. — 242
- Белякова М. — 86
- Берцэ В. — 88
- Білюнас Я.
Аб ім: 115
- Бірыла С. — 242
Аб ім: 115
- Блатун С. — 191
- Блісцінаў М.
Аб ім: 82
Фота: 82
- Блок А.
Аб ім: 127, 315
- Блок Ж. Р.
Фота: 243
- Блошкін М., гл. Багун М.
- Блус Ф.
Аб ім: 67
- Бобрык Я. — 127
- Боган У. — рэц.: 129, 255, 338
- Бойка У. — 78, 240; рэц.: 97,
99, 235
- Бондарава — 200 (рэц.)
- Борх М.
Аб ім: 336
- Брайцаў Я. Р.
Аб ім: 115
- Бранеўская Я.
Фота: 249, 269
- Бранеўскі У.
Аб ім: 334
- Бранштэйн Я.
Аб ім: 82
Фота: 82
- Браун Н. — 240
- Броўка П. — 46, 78, 87, 88, 190
—192, 240, 243 (пра Я. Купа-
лу), 324; рэд.: 30, 46, 47, 51,
190, 324
Аб ім: 12, 23 (мова), 49—51,
53, 78, 80—81 (аўтабіягр.),
82—84, 91, 94, 97, 99, 104, 116,
118, 121, 124, 127, 129 (саты-
ра), 133, 134—136, 156, 173—
175, 269, 311, 315, 316, 333,
334.
Фота: 51, 53, 80—83, 124, 159,
175, 192, 243, 244, 249, 269,
270
- Бруй М. М.
Аб ім: 2036
- Брусай В.
Фота: 243
- Брыль Я. — 88, 137, 190 (рэц.),
191, 240
Аб ім: 23 (мова), 50, 53, 78,
80 (аўтабіягр.), 82, 83, 86, 95,
97—100, 104, 107, 115, 116,
118, 121, 136, 139, 145а, 155,
156, 158, 176—177
Фота: 53, 80—83, 176, 177,
192
- Брэт-Гарт Ф.
Аб ім: 45 (у ацэнцы Я. Ку-
палы)
- Бугаёў Д. — 50, 78, 216, 270,
290а; рэц.: 50, 102, 241, 264,
269, 274, 319
- Будзько Я. — 191
- Будны Сымон
Аб ім: 28, 56, 57, 59, 61, 62а,
66, 328
- Будовніц І. У. — 58
- Буйла К. [Калечыц К. А.] —
191, 240, 242
Аб ёй: 30 (аўтабіягр.), 82, 83,

- 115, 130 (драматургія)
 Фота: 80, 83, 243
- Буйніцкі І.
 Фота: 243, 336
- Букаў Е. — 240, 242
- Бураўкін Г. — 80 (рэц.), 191
 Аб ім: 134
- Бурачок М. гл. Багушэ-
 віч Ф.
- Бурдзель А. гл. Русецкі А.
 Бурдзялёў А. гл. Русецкі А.
- Бурносаў В. Е. — 50, 78, 240;
 рэц.: 46, 68, 94, 100, 118, 127,
 128, 140, 185, 190—192, 300,
 315, 319, 333, 334
 Аб ім: 82, 104
 Фота: 82, 104
- Бур'ян Б. — 240; рэц.: 78, 98,
 102, 103, 104, 173, 185, 190,
 234, 331
 Аб ім: 82, 83
 Фота: 82, 83
- Бутакоў А. — 227 (рэц.), 264
- Быкаў В.
 Аб ім: 23, 78, 104, 121
- Бэндэ Л.
 Аб ім: 128
- Бяганская Я.
 Аб ёй: 82, 99, 144
 Фота: 82
- Бядуля З. (Ясакар) [Плаў-
 нік С. Я.] 50 (публікацыя),
 170 (пра Ф. Багушэвіча)
 Аб ім: 23, 33, 50—53, 74, 77,
 80 (аўтабіягр.), 82, 83, 90, 91,
 95, 101, 104 (творы для дзя-
 цей), 108, 109, 115, 118, 121,
 127, 130 (драматургія), 133,
 135, 148, 156, 178—182, 258
 (перакл. дзейнасць), 270, 315,
 320, 328
 Фота: 51, 53, 80, 82, 83, 108,
 115, 178, 179, 192, 243, 244
- Бялегіч А. — 191, 242, 297
 Аб ім: 50, 53, 80 (аўтабіягр.),
 82, 83, 96, 133, 136
 Фота: 53, 80, 82, 83
- Бялецкі А. І.
 Аб ім: 57
- Бялінскі В. Г. — аб бел. наро-
 дзе: 65, 66, 310, 311
- Аб ім: 65, 66, 121, 170, 310,
 311
 Фота: 243
- Бязрозкін Р. [Г.] — 78, 79, 96,
 97, 125, 126, 235, 241, 297;
 рэц.: 95, 124, 236, 289, 324
 Аб ім: 82, 100
 Фота: 82
- Бярында Паума
 Аб ім: 54
- Бяссонаў П. — аб бел. мове і
 літ.: 68, 170
 Аб ім: 67, 68, 170, 311

В

- Ваданосаў М.
 Аб ім: 23 (мова), 82, 99, 104,
 144
- Вазнясенскі А. — 239
- Вайскопф Ф.
 Аб ім: 334
- Вайцяхоўскі М. — 240, 242
- Валасевіч Э. — 191
 Аб ім: 82, 99, 107, 128 (дра-
 матургія)
 Фота: 82
- Валкадаеў П.
 Аб ім: 82
 Фота: 82
- Варановіч С. — 110, 193
- Васілевіч А.
 Аб ёй: 82, 83, 99, 104, 144
 Фота: 82, 83
- Васілёк М. [Касцевіч М. О.]
 Аб ім: 82, 83, 103, 193, 240
 Фота: 82, 83
- Васілёнак С. І. — 34, 57, 71
 (рэц.), 86
- Васілёнак Я.
 Аб ім: 82, 83, 107
 Фота: 82, 83
- Васілеўская В.
 Фота: 192, 243
- Васілеўскі Д.
 Аб ім: 128
- Васілеўскі Л.
 Аб ім: 66, 310
- Васілеўскі М. С. — 231

- Васілеўскі П.
Аб ім: 78, 82, 132
Фота: 82
- Васільеў В. — рэц.: 61, 188
Аб ім: 236
- Васякоў А. — 183 (рэц.)
- Ватацы Н. Б. — 53, 110, 160,
169, 175, 177, 186, 192, 222,
223—225, 233, 275, 276, 281,
283, 291, 293, 306, 308
- Ваўчанінава В.
Аб ім: 67, 311
- Ваянскі Светазар Гурбан
Аб ім: 115
- Венцлова А. — 240, 243 (пра
Я. Купалу)
Фота: 243
- Верасаеў В. В.
Аб ім: 127
- Верн Жуль
Аб ім: 45 (у ацэнцы Я. Ку-
пала), 203а (у ацэнцы Я. Ко-
ласа)
- Верхаў П. — 58 (рэц.)
- Весялоўскі А. Н.
Аб ім: 57
- Вечар А.
Аб ім: 127
- Відук Я., гл. Скрыган Я.
Вірган І.
Аб ім: 145
- Вірня Л., гл. Чавускі М.
Вігарт Я.
Аб ім: 336
- Вітка В. [Крысько Ц. В.] —
297
Аб ім: 23 (мова), 49, 80 (аў-
табіягр.), 82, 83, 99, 102, 127,
132
Фота: 80, 82, 83
- Віткоўская А.
Аб ёй: 336
- Вішнеўская Н.
Аб ёй: 127
- Вішнеўскі М.
Аб ім: 82
Фота: 82
- Владзіміраў В.
Аб ім: 57
- Власенка А., гл. Уласен-
ка А.
- Войніч Е. — 192 (пер.)
- Вольны А. [Ажгірэі А. І., Алё-
ша]
Аб ім: 121
Фота: 108
- Вольскі А.
Аб ім: 82, 83
Фота: 82, 83
- Вольскі В. — 28, 51, 56, 84, 239,
240, 241, 285, 286, 297; рэц. 54,
227
Аб ім: 49, 53, 57, 80 (аўта-
біягр.), 82, 89, 298
Фота: 53, 80, 82, 83, 108, 286
- Врублеўскі В.
Аб ім: 71, 321
Фота: 71
- Вуйцык Р. — 242
- Высоцкая О. І. — 86, 155
- Вярыга-Дарэўскі А.
Аб ім: 65, 336
- Вялюгін А. — 191, 240, 242, 324
Аб ім: 50, 80 (аўтабіягр.), 82,
83, 90, 94, 124
Фота: 53, 80, 91, 247, 82, 83,
233
- Вясёлы Касьян (Аўдзей Вікен-
ці)
Аб ім: 130
- Вясковы А., гл. Пальчэў-
скі А.

Г

- Гайдар А.
Аб ім: 270
- Галавач П.
Аб ім: 50, 82, 90, 91, 95, 99,
108, 115, 121, 127, 139, 270,
301
Фота: 82, 108, 192
- Галавацкі Я. Ф.
Аб ім: 328
- Галамбек І. — 336
- Галодны М.
Аб ім: 127
- Галубок Э.
Аб ім: 82, 115, 127, 131
Фота: 82
- Галяншчаў-Кутузаў І. Н. —
62а

- Гамарнік Я. Б.
Аб ім: 127
- Гамолка М.
Аб ім: 82, 83, 107, 143
Фота: 82
- Ганчар О. — 88
Аб ім: 78
- Ганчарык М.
Аб ім: 127
- Гапава В. — 50, 340
- Гарадзецкі С.
Лісты да яго: 45
Фота: 192, 243
- Гарбацэвіч В.
Аб ім: 91
- Гарбачоў М. — 96 (рэц.)
- Гарбуноў Ц. С. — 88, 190, 191
- Гартны Ц. [Жылуновіч З. Х.]—
191
Аб ім: 23 (мова), 50, 74, 77,
80 (аўтабіягр.), 82, 90, 91, 95,
108, 109, 115, 121, 127, 135,
183, 333; псеўданімы: 183
Фота: 80, 82, 108, 183, 192,
243
- Гаршын У.
Аб ім: 115
- Гарэлава В. — 324
- Гарэцкі М.
Аб ім: 82, 91, 203а (у ацэнцы
Я. Коласа)
Фота: 82
- Гаўрук Ю.
Аб ім: 82, 127
Фота: 82
- Гаўрусёў С. — 191, 324
Аб ім: 78, 82
Фота: 82
- Гаўрылюк А.
Аб ім: 103
Фота: 103
- Гвозд Л.
Аб ім: 115
- Герасімава В. А. — 86
- Герасімчык Я. — 103 (рэц.)
- Герцэн А. І.
Аб ім (уплыў «Колокола»
А. І. Герцэна на развіццё бел.
літ.): 67, 70, 170, 310
- Герцовіч Я. — 98, 99, 100, 119,
144; рэц.: 50, 200, 270, 298,
300, 309
Аб ім: 74, 82, 104, 118, 270
Фота: 82
- Гжымалоўская
Аб ёй: 336
- Гілевіч Н. — 127
Аб ім: 82
Фота: 82
- Гільтэбрандт П.
Аб ім: 67, 311
- Гіра Людас
Фота: 192, 243
- Глебка П. — 51, 53, 71 (рэц.),
191, 240, 264, 324; рэц.: 291,
197, 240, 243
Аб ім: 50—51, 80, 82—84, 90,
91, 102, 96, 124, 127, 129 (са-
тыра), 132 (драматургія), 133,
135, 184—186, 315; аўтабіягр.:
80, 186
Фота: 80, 82, 83, 185, 186, 192,
243, 270
- Глыбоцкі Т. [Дудар А.]
Аб ім: 91, 115, 127, 128
Гл. таксама: Дудар А.
- Гмырак Л. [Мечыслаў Бабро
Аб ім: 74
- Гніламедаў В. — 103 (рэц.)
- Гогаль Н. В.
Аб ім: 46, 203а (у ацэнцы
Я. Коласа), 115, 270; гoga-
леўскія традыцыі ў бел. літ.:
187, 310, 311, 315, 317
Фота: 192
- Гольдберг М. Н., гл. Злата-
гораў М. Л.
- Горкі М. — пра бел. літ.: 67,
239, 243, 265, 322
Аб ім: 45, 44—46, 66, 270,
311; аб сувязі з бел. літ.: 67,
68, 115, 315, 319—322, 336
Фота: 192, 240, 243
- Грабоўскі С.
Аб ім: — 328, 336
- Грамовіч І. — 241 (рэц.), 242,
297
Аб ім: 82, 83, 99, 104
Фота: 82, 83
- Грамыка М.
Аб ім: 74, 115

- Грахоўскі С. — 191, 242
 Аб ім: 82, 134
 Фота: 82
- Грашы А. — 240
- Гроднеў М.
 Аб ім: 98
- Гроза А.
 Аб ім: 336
- Громаў Н. — 137 (рэц.)
- Грот-Спасоўскі А.
 Аб ім: 336
- Грыбаедаў А. С.
 Аб ім: 311
- Грыбачоў М. — 191
- Грыгаровіч І.
 Аб ім: 66
- Грымота Мікула
 Аб ім: 130
- Грын А.
 Аб ім: 203а (у ацэнцы Я. Коласа)
- Грынберг І.
 Аб ім: 236
- Грынблат М. — 62
- Грынчык М. — 39, 40, 50, 164;
 рэц.: 162, 280
- Грынько А. М. — 133 (рэц.)
- Грэзілаў А.
 Аб ім: 74
- Губараў В. Г. — 86, 155
- Губарэвіч К.
 Аб ім: 80 (аўтабіягр.), 82, 83,
 127, 132
 Фота: 80, 82, 83
- Гулак-Арцямоўскі П. П.
 Аб ім: 328
- Гульман Р. — 50
- Гулям Гафур
 Аб ім: 46
- Гулям Х. — 88
- Гурвіч С. А. — 41, 181
- Гурло А.
 Аб ім: 74, 82, 83, 94, 108, 115,
 127, 130, 133, 328
 Фота: 80—82, 83, 108, 243,
 263
- Гурскі І. — 191; рэд.: 48
 Аб ім: 49, 80 (аўтабіягр.), 82,
 83, 101, 133
 Фота: 80, 82, 83, 192, 243, 263
- Гурыновіч А. — 65 (аб Ф. Багушэвічу)
 Аб ім: 50, 51, 65—68, 71, 74,
 76, 128, 170, 310, 311, 315, 336
 Фота: 51, 71
- Гурэвіч Э. — 50, 327
- Гусараў Д. — 88
- Гусеў-Аранбургскі С.
 Аб ім: 115
- Гутараў І. В. — 26, 27, 62, 190,
 191, 241; рэд.: 259
 Аб ім: 82
 Фота: 82
- Гутковіч А.
 Аб ім: 132, 134
- Гушча Тарас, гл. Колас Я.

Д

- Дабравольскі У.
 Аб ім: 66, 310, 311
- Дабралоубаў М. А. — аб бел.
 народзе: 65, 66, 74, 310, 311,
 328, 333
 Аб ім: 65—67, 74, 268, 310,
 311, 328, 333
 Фота: 243
- Дабрынін М. К. — 54
 Аб ім: 55, 57
- Давейка К. — 241
- Дадзіёмаў У.
 Аб ім: 82, 98
 Фота: 82
- Дадэ А.
 Аб ім: 311 (звесткі аб публікацыі твораў у газ. «Мінский листок»)
- Дайлідовіч А. гл. Дудар А.
- Даленга-Хадкоўскі Зарыян
 [Чарноцкі А.]
 Аб ім: 336
- Далеўскі Ц.
 Фота: 71
- Дамашэвіч У.
 Аб ім: 78, 134
- Данілевіч Л. — 80 (рэц.)
- Даніленка М.
 Аб ім: 82
 Фота: 82
- Дарожны С. [Серада С. М.]

- Аб ім: 82, 127
 Фота: 82
 Даронін І.
 Аб ім: 127
 Дарэўскі-Вярыга А., гл. Вярыга-Дарэўскі
 Даўгапольскі Ц.
 Аб ім: 82
 Фота: 82
 Даужэнак В. — 242
 Дваццаты Янка, гл. Таўлай В.
 Дземідовіч А.
 Фота: 108
 Дзімідовіч М. П.
 Аб ім: 65
 Дзімідовіч П. — 191
 Дзімітраў Г. М.
 Аб ім: 46
 Дзімітраў В.
 Аб ім: 67
 Дзюбайла П. К. — 123; рэц.: 50, 99, 102, 104, 269
 Аб ім: 104
 Дзяканавя З. У. — 159
 Дзяменцьеў А. — 88 (рэц.)
 Фота: 192
 Дзянісаў М. — 191
 Дзяргай С.
 Аб ім: 82
 Фота: 82
 Дзяркач А. [Зіміёнка А. Р.]
 Аб ім: 82, 127
 Фота: 82
 Дзяркач С.
 Аб ім: 99
 Дмітрэнка — 86
 Дорскі І. — 191
 Аб ім: 82
 Фота: 82
 Доўнар-Запольскі М.
 Аб ім: 65, 67, 311
 Драйзер Т.
 Аб ім: 45 (выказванне Я. Купалы), 333 (аб выказванні Я. Купалы)
 Дубовік М.
 Аб ім: 127
 Дубоўка У. — 242
 Аб ім: 80 (аўтабіягр.), 82, 91, 127
 Фота: 80, 82, 108
 Дуброўскі І. [Чарняўскі І. Ц.]
 Аб ім: 78, 82, 83, 98, 99, 135
 Фота: 82, 83
 Дуброўскі М.
 Аб ім: 127
 Дудар А. [Дайлідовіч А. А.]
 Аб ім: 82, 91, 121, 127. Гл. таксама пад псеўданімам А. Глыбоцкі — 91, 115, 127, 128
 Фота: 82
 Дудо П.
 Аб ім: 82
 Фота: 82
 Дунаеў-Міровіч, гл. Міровіч Е.
 Дунін-Марцінкевіч В. [Прыгаворка Наум] — аб бел. мове: 28, ~~66~~, 74, 187
 Аб ім: ~~33~~, 50, ~~51~~, 53, 65—68, ~~74~~, ~~77~~, ~~130~~ (драматургія), 187, 200, 230, 310—312, ~~315~~, 317
 Фота 51, 53, 187, 243, 336
 Дэймак К.
 Аб ім: 130а

Е

- Елісееў К. С.
 Лісты да яго: 45
 Елкін А. — 89 (рэц.)
 Ельскі А.
 Аб ім: 65, 67, 336
 Ермаловіч Я.
 Аб ім: 139
 Есакоў Е. — 82, 239, 242, 263 (рэд.), 264, 324; рэц.: 48, 78, 83, 86, 175, 187, 191, 227, 239, 244, 285, 291, 306
 Аб ім: 82, 100
 Фота: 82
 Еўцохоў А. — 191

Ж

- Жакаў А. Г. — 14
 Жалязняк Р. [Г.]

- Аб ім: 164
 Жараў А. — 86
 Аб ім: 130
 Жаромскі С. (Жых Мауррыц)
 Аб ім: 115
 Жаўрук А. [Сінічкін А. Д.]
 Аб ім: 82, 83, 127
 Фота: 82, 83
 Ждановіч Г. — 240
 Жукаўскас А. — 240
 Жукоўскі В. А.
 Аб ім: 258
 Жураўлёў В. — 50, 151, 190,
 214
 Жураўскі А. І. — 28, 62;
 Журба Я. [Івашын І. Я.]
 Аб ім: 82, 83, 91, 127, 328
 Фота: 82, 83, 243
 Жыдовіч І. К. — 51, 146, 190,
 191, 240—242, 243, 263, 264,
 267, 271, 292; рэд.: 232.; рэц.:
 108, 285, 294, 300
 Жыжэнка В. — 195 (рэц.)
 Жылуновіч З., гл. Гартны Ц.
 Жых М. та ЖСА -
 з РОМСКІ
- Заблоцкі М.
 Аб ім: 258
 Зазека І. — 190, 241
 Залесская Л. І. — 50, 86, 124,
 240, 248, 251
 Аб ёй: 74, 127
 Залуцкі В.
 Фота: 108
 Замоцін І. І.
 Аб ім: 74, 91
 Зан Т.
 Аб ім: 336
 Запольскі М. гл. Доўнар-
 Запольскі М.
 Зарыцкі А.
 Аб ім: 53, 80 (аўтабіягр.), 82,
 83, 86, 124, 133, 136
 Фота: 53, 80, 82, 83
 Зарэцкі М. [Касянкуў М. Я.]
 Аб ім: 80 (аўтабіягр.), 92, 90,
 90, 91, 95, 115, 121, 127, 139,
 270, 301, 333
 Фота: 80, 82
- Засім М. — 242
 Аб ім: 82, 83, 103
 Фота: 82, 83, 103
 Зверждоўскі Л.
 Фота: 71
 Звонак А. [Звонак П. Б.]
 Аб ім: 80 (аўтабіягр.), 82, 90,
 91, 124, 127
 Фота: 80, 82
 Звястун, гл. Пестрак П.
 Земкевіч Р.
 Аб ім: 328
 Зізані Лаўрэнцій
 Аб ім: 56, 57, 311, 311а
 Зізані Сцяпан
 Аб ім: 56
 Зіміёнка А., гл. Дзярках А.
 Зісман М.
 Аб ім: 236
 Златагораў М. Л. [Гольдберг
 М. Л.] — 86
 Злотнік І.
 Аб ім: 104
 Знакомец
 Аб ім: 67, 311
 Зомерфельд Я. — 239 (рэц.)
 Зорын Д.
 Аб ім: 132
 Зуб В.
 Аб ім: 82, 99, 107, 143
 Фота: 82
 Зубкоўскі Б. — 277 (рэц.)
 Зялінскі К. Л. — 86, 313
 Зялінскі М.
 Аб ім: 67, 311

I

- Іваноў А. — 108 (рэц.)
 Аб ім: 82
 Фота: 82
 Іваноў Андрэй, аб ім: 311
 Іваноў В. — 86
 Івашын В. У. [В. В.] — 15, 18,
 50, 51, 74, 75, 84, 90, 93, 239,
 240, 247, 252, 314, 319; рэд.
 50, 243, 267; рэц.: 65, 328
 Аб ім: 82
 Фота: 82
 Івашын І. гл. Журба Я.

- Ігароў С. — 324
 Ігнаценка Г. — 236
 Іезуітаў Г. — 11 (рэц.)
 Ірынін Б. С. — 86
 Ісакоўскі М. — 191; пра Я. Ку-
 палу 243, 265
 Лісты да яго: 45
 Аб ім: 235
 Фота: 192, 243
- К**
- Кабашнікаў К. П. — 140
 (рэд.)
 Каваленка В. — 50, 180, 182;
 рэц.: 78, 91, 178, 218
 Каваленка М. А. — 134, 139
 Кавалёў В., гл. Каваль В.
 Кавалёў Д.
 Аб ім: 82, 83, 86
 Фота: 82, 83
 Кавалаёў П. — 128 (рэц.), 191,
 239
 Аб ім: 80 (аўтабіягр.), 82, 83,
 98, 99, 144, 156
 Фота: 80, 82, 83
 Каваль В. [Кавалёў В. П.]
 Аб ім: 82, 127
 Фота: 82, 108
 Кавальчык Е. — 244 (рэц.)
 Каган Эля
 Аб ім: 82
 Фота: 82
 Каган Э. С., гл. Агняцвет Э.
 Каганец К. (РАСТРАВІЦКІ К.)
 Аб ім: 67, 115, 130
 Казачэнка В.
 Фота: 270
 Казбярुक У. — 203, 209; рэц.:
 130, 164, 218
 Аб ім: 104
 Казека Я. — 79, 82, 101, 102,
 128, 190, 297; рэц.: 46, 74, 75,
 84, 240, 300, 301
 Аб ім: 82
 Фота: 82
 Казлова В. [О.] В. — 141, 190,
 205, 213, 271
 Аб ёй: 270
 Казлова К. А. — 297
 Казлоў В. Т. — 162
 Казлоў І. І.
 Аб ім: 258
 Казлоўскі В.
 Аб ім: 127
 Казоўскі Ф.
 Аб ім: 132
 Калайдовіч К.
 Аб ім: 65
 Калачынскі М. — 190 (рэд.),
 191, 324
 Аб ім: 80 (аўтабіягр.), 82,
 83, 94
 Фота: 80, 82, 83, 192
 Калдуэл У.
 Аб ім: 45 (у ацэнцы Я. Ку-
 палы)
 Каленічэнка П. — 189 (рэц.)
 Калеснік У. — 103, 240, 289;
 рэц.: 51, 218
 Аб ім: 23, 134
 Калечыц К., гл. Буйла К.
 Калінін М. І.
 Фота: 192, 243, 263
 Каліновіч А. — 334 (рэц.)
 Каліноўскі К.
 Аб ім: 49, 65—67, 69—71, 76,
 188, 189, 311, 315, 331, 336
 Фота: 51, 71, 188, 189, 192
 Калітоўскі Я. — 242
 Калмер І.
 Аб ім: 333
 Кальцоў А. В.
 Фота: 192, 243
 Каменская М. Д., гл. Міц-
 кевіч М. Д.
 Камянецкі Э.
 Аб ім: 82
 Фота: 82
 Канапіцкая М. — пра Я. Лу-
 чыну: 68, 268
 Аб ёй: 68, 115, 258, 268, 334,
 336
 Фота: 243
 Канарскі Ш.
 Аб ім: 284
 Кандратоўгіч Л., гл. Сыра-
 комля В.
 Кандрацьева М. — 242
 Каніскі Г.

- Аб ім: 328
 Канэ Ю. — 78, 104, 120, 145,
 145а, 176а, 282 (рэц.)
 Аб ёй: 118
 Капціловіч В. — 33 (рэц.)
 Капыскі З. Ю. — 188 (рэц.)
 Карабан С. І. 57 (рэц.) 239,
 253
 Карабан У. С. — 228
 Карабугенка І. — 86; рэц.: 194,
 195, 198
 Караваева А. — 86
 Фота: 243
 Каралаў Л. — 58 (рэц.)
 Караленка У.
 Аб ім: 115
 Каратай А., гл. Лужанін М.
 Караткевіч У. — 240
 Аб ім: 78, 82
 Каратынскі В.
 Аб ім: 65, 336
 Карафа-Корбут Ф.
 Аб ім: 336
 Кардовіч Э.
 Аб ім: 336
 Карловіч Я.
 Аб ім: 336
 Карнілаў І.
 Аб ім: 311
 Карнайчук А. — 243 (пра
 Я. Купалу). Фота: 243
 Кароткая Л. — 59, 141
 Кароткі Р. — 108 (рэц.)
 Карпаў У. 79, 105, 117, 264,
 297; рэц.: 193, 234, 285
 Аб ім: 78, 80 (аўтабіягр.),
 82, 83, 99, 100, 104, 121, 134,
 270, 298
 Фота: 80, 82, 83
 Карпачоў М. — 240; рэц. 55,
 244
 Карпюк А.
 Аб ім: 82, 104
 Фота: 82
 Карскі Я. [Е.] Ф.
 Лісты да яго: 45
 Аб ім: 55, 56, 74, 311, 328
 Фота: 243
 Карынфскі А. А.
 Лісты да яго: 45
 Карэніна А.
- Аб ёй: 67, 311
 Касой Ф.
 Аб ім: 59
 Касцевіч М., гл. Васілёк М.
 Касцюк І. — 242
 Касцяцян М. — 282 (рэц.)
 Касянюк М., гл. Зарэцкі М.
 Катлярэўскі І. П.
 Аб ім: 328
 Каўроў С. — 324
 Кацнельсон Д. Б.
 Аб ім: 336
 Кацюбінскі І. П.
 Аб ім: 328
 Фота: 192
 Каштанаў Ф. — 324 (рэц.)
 Квітка-Аснаўняненка Р. [Г.]
 Аб ім: 328
 Квілідзе М. Г. — 86
 Кедрына З. С. — 86
 Кізіборскі М.
 Аб ім: 74
 Кіркор А.
 Аб ім: 66
 Кірэнка К. — 88, 191, 324
 Аб ім: 53, 80 (аўтабіягр.), 82,
 83, 94, 96, 100, 124, 136
 Фота: 80—83, 53, 80, 82, 83
 Кіслік Н.
 Аб ім: 82
 Фота: 82
 Кісялёў Г. — 69; рэц.: 70, 189
 Клаз І.
 Аб ім: 82
 Фота: 82
 Клячко А. М. — 50, 183
 Клейнборт Л. М.
 Лісты да яго: 45
 Клёнаў А. І. — 86
 Клімаў І. Ф. — 191
 Клімашэўская І. — 170 (пер.)
 Клімковіч М. — 51, 52, 240,
 244 (рэц.), 315
 Аб ім: 49, 74, 82, 83, 236
 Фота: 82, 83
 Клімовіч Л. І. — 86
 Клопаў С., гл. Знаёмы С.
 Клышко А. — Рэц.: 69, 95, 97,
 121
 Аб ім: 98
 Кляшторны Т.

- Аб ім: 82, 91, 127
 Фота: 82
- Кніповіч Е. — 244 (рэц.)
 Аб ёй: 236
- Кнорын В.
 Аб ім: 91
- Князьнін Ф. Д.
 Аб ім: 65—68, 187
- Козел І.
 Аб ім: 132
- Колас Я. (Міцкевіч К. М.; Гушча Тарас); — 30, 46, 47, 48 (рэц.), 87, 88, 240, 243 (пра Я. Купалу), 324, 330
 Аб ім: 28, 33, 46, 48—51, 53, 66, 68, 74—76, 77, 82—84, 86, 90, 91, 94, 95, 99—102, 104, 106, 109, 115, 121, 124, 127, 133, 135, 139, 140, 141, 156, 158, 176, 178, 190—225, 230, 234, 268, 270, 290, 301, 311, 334; аўтабіягр.: 80, 81, 190, 222; псеўданімы: 200; публікацыі: 50; проза: 50, 52, 124, 217—219; драматургія: 117, 130; сатыра: 50, 128, 129, 220, 230; публіцыстыка: 102, 221; метад. дапамож. па вывуч. творчасці К.: 192, 205, 215, 219; бібліягр. твораў К.: 222—225
 Фота: 51, 53, 80—83, 108, 109, 124, 192—194, 197, 203, 216, 222, 223—225, 240, 243, 244, 263, 269
- Копець Л. Р. — 263
- Корбан У. — 242
 Аб ім: 80 (аўтабіягр.), 82, 83, 99, 128
 Фота: 80, 82, 83
- Корзун І. — 240
- Корман Б. О. — 166
 Аб ім: 164
- Корсак Р.
 Аб ім: 336
- Корсакас К. — 240
 Фота: 192
- Коршунаў А. — 50, 60
- Косіч М.
 Аб ёй: 65—68
- Кохан Я.
 Аб ім: 127
- Кочатаў В.
 Аб ім: 12
- Крамко Е. — 193 (рэц.)
- Крапіва К. [Атраховіч К. К.] — 28 (пра бел. могу), 32, 49, 80, 88, 190, 243 (пра Я. Купалу), 297, 324; рэд.: 47, 48
 Аб ім: 28, 33, 51, 53, 80—81 (аўтабіягр.), 82—84, 90, 91, 101, 106, 117, 127, 176, 226—233, 301, 311, 315, 317, 333, 334; сатыра: 50, 128, 129; драматургія: 131, 132, 136, 227—229; мова: 100, 104, 232; метад. дапамож. па вывуч. творчасці К.: 231; бібліягр. твораў: 233
 Фота: 51, 53, 80—83, 192, 233
- Крапіўніцкі М. Л.
 Аб ім: 328
- Краўлінь К. — 11 (рэц.)
- Краўчанка У. — 297
 Аб ім: 82, 83, 91, 94, 99, 104, 144
 Фота: 82, 83
- Крашэўскі І.
 Аб ім: 68
- Кручкоўскі Л. — 191
- Крыжаноўскі С. А.—84 (рэц.), 86
- Крылоў І. А.
 Аб ім: 203а (уплыў на Я. Коласа)
 Фота: 192
- Крысько Ц., гл. Вітка В.
- Ксенжапольская Л. П. — 50, 190, 220
- Кудзелька М., гл. Чарот М.
- Кудраўцава Н. — 243, 267
- Кудраўцаў І. — 78, 300; рэц.: 48, 95, 96, 104, 106, 108, 193, 269, 286, 297
 Аб ім: 82, 83
 Фота: 82, 83
- Кудрынскі Ф. А.
 Аб ім: 203б
- Кузьміна В. — 57 (рэц.)
- Куімава Г. — 240
- Кукліс Г. — 156, 158
- Кулакоўскі А. — 88

- Аб ім: 50, 53, 78, 80 (аўтабіягр.), 82, 83, 90, 94, 95, 97, 98, 101, 104, 107, 116, 121
 Фота: 53, 80, 82, 83
- Куліш П. А.
 Аб ім: 328 (аб пер. П. А. Кулішам «Прамовы Івана Мялешкі» на ўкр. мову)
- Кульбак М.
 Аб ім: 82
 Фота: 82
- Куляшоў А. — 88, 190, 316 (рэд.)
 Аб ім: 30, 46, 49—53, 80 (аўтабіягр.), 82—84, 86, 90, 91, 94, 97, 100, 106, 124, 127, 133, 135, 156, 234—238
 Фота: 53, 80, 82, 83, 192, 234, 235, 238, 240, 315, 316, 333, 334
- Куляшоў І. — 61 (рэц.)
- Куляшоў Ф. І. — 50, 78, 269, 274, 325; рэц.: 97, 197
 Аб ім: 82
 Фота: 82
- Куніцкі С.
 Аб ім: 82
- Купала Я. (Луцэвіч І. Д.) — 44, 45, 50 (лісты), 191, 241; пра бел. народ і яго мову: 74; аб бел. пісьменніках XIX ст.: 45, 65; пра А. С. Пушкіна — 44; пра Т. Шаўчэнку — 44; пра М. Горкага — 44, 45; пра Драйзера: 45, 290а, 333; пра Ф. Купера—45; пра Хемінгуэя: 45
 Аб ім: 23, 31, 46, 50, 51, 53, 66, 68, 74—76, 77, 80—81 (аўтабіягр.), 82—84, 90, 91, 94, 106—109, 115, 117, 124, 127, 128, 129, 130, 131, 156, 176, 178, 203а (у ацэнцы Я. Коласа), 203б, 239—267, 270, 290, 312, 315, 316, 319, 320, 326, 330, 331, 333, 334; драматургія: 50, 117, 130, 131, 253, 255, 256; сатыра: 128, 129; пераклады: 258, 260; метады дапамож. па вывуч. творчасці К.: 257, 261; даведнікі і бібліяграфія: 263—267; псеўданімы: 115, 267.
 Фота: 51, 53, 80—83, 108, 109, 124, 183, 192, 203б, 239, 240, 242—244, 249, 252, 263, 265, 269, 297
- Купер Фенімор
 Аб ім: 45 (у ацэнцы Я. Купалы)
- Купрын А. І.
 Аб ім: 115, 310, 311, 325
- Купрэвіч В. Ф. — 191
- Купцэвіч Ф.
 Аб ім: 91
- Курачкін В. С.
 Аб ім: 70
- Курбека І. — 232, 243
- Курляндчык Ш. — 57 (рэц.)
- Курто Я.
 Аб ім: 104
- Кухарава С.
 Аб ёй: 78
- Кучар А. — 79, 86, 96 (рэц.), 106, 118, 155, 264
 Аб ім: 49, 80 (аўтабіягр.), 82, 83;
 Фота: 80, 82, 83.
- Кучынскі А.
 Аб ім: 336
- Кушын П.
 Аб ім: 115
- Кэмрад С. — 324

Л

- Лабовіч А. А. — 318
- Лагіцкі М.
 Аб ім: 284
- Лавут П. — 324
- Лазарук М. — 50, 280, 314; рэц.: 51, 65, 74, 84, 227
- Лазнявой А.
 Аб ім: 82
 Фота: 82
- Ламанскі В. І.
 Аб ім: 336
- Ламідзе Г. — 11
- Ламцёў Т.
 Аб ім: 288
- Лапідус Н. — 168, 334

- Аб ім: 164
Лапо Д. Е. — 115
Ларчанка М. І. — 19, 20, 22, 36, 51, 66, 67, 165, 239, 240, 254, 310, 311, 317, 320
Аб ім: 74, 82
Фота: 82
Лаўроў У. — 107 (рэц.)
Лахуцкі А. — 243
Фота: 243
Лейка К.
Аб ім: 135
Лелевель І.
Аб ім: 284
Ленін У. І. — 2, 3, 4
Аб ім: 12, 66, 132, 133, 170, 311, 336
Фота: 133
Лермантаў М. Ю.
Аб ім: 203а, 310, 311
Фота: 192, 243
Лёсік Г.
Аб ёй: 2036
Лёсік К.
Аб ёй: 2036
Лёсік П.
Аб ім: 2036
Лёсік Ю.
Аб ім: 2036
Лібядзінскі Ю. — 86
Ліндэ
Аб ім: 66, 288
Ліпкін М.
Аб ім: 67, 311
Ліпнёвы Я.
Аб ім: 91
Ліхадзіеўскі С. — 191
Аб ім: 127
Ліхачоў Д. — 57 (рэц.)
Лобан М. — 297
Аб ім: 82
Фота: 82
Лойка А. — 42, 218, 336, 338;
рэц.: 23, 115, 130, 164, 199, 289, 301, 328
Лойка А. М.
Аб ёй: 2036
Ломідзе Г. — 11
Лось Е.
Аб ёй: 78, 82, 134
Фота: 82
Лу Гуй-жун — 242
Лужавін М. [Каратай А. А.] — 88, 203а, 240, 264, 297, 324;
рэц.: 47, 190—192, 264
Аб ім: 46, 53, 80 (аўтабіягр.), 82, 83, 86, 90, 94, 96, 99, 100, 124, 127, 133
Фота: 53, 80, 82, 83
Лу-Сінь
Аб ім: 333
Лукашэвіч В. 200 (рэц.)
Лукін Ю. Б. — 86
Луначарскі А. В. — (пра Я. Купалу): 127, 243, 265
Лупсякоў М.
Аб ім: 78, 82, 99, 104, 107
Фота: 82
Луфераў М. П. — 255 (рэц.), 298, 299
Луцкі А. — 24 (рэц.)
Луцэвіч Б. І.
Фота: 243
Луцэвіч Г. Д.
Фота: 243
Луцэвіч І. Д., гл. Купала Я.
Луцэвіч Л. Д.
Фота: 243
Луцэвіч У. Ф. [Станкевіч У. Ф.] — 239—241, 243 (рэц.), 264, 267
Лісты да яе: 45
Аб ёй: 203а
Фота: 240, 243, 263
Лучына Я. [Неслухоўскі І.]
Аб ім: 51, 53, 65—68, 74, 76, 115, 170, 268, 310, 311, 315, 319, 336
Фота: 51, 53, 192, 243, 268
Лушчыцкі І. М. — 71, 288 (рэц.)
Лынькоў М. Ц. [Васілёк] — 190, 191, 201, 240, 243 (пра Я. Купалу), 297; рэц.: 50, 51, 173, 244, 282, 334
Аб ім: 23, 30, 46, 49—51, 53, 82—84, 90, 91, 94, 95, 99, 100, 101, 115—118, 121, 127, 156, 244 (рэц.), 249, 269—276, 301, 311, 315, 317, 320, 333, 334; аўтабіягр.: 80, 275; мова: 46.

- 100; метад. дап. па вывуч. твораў Л.: 273, 274
 Фота: 51, 53, 80, 82, 93, 108, 192, 243, 269, 270, 271, 273, 275, 276
- Лысенка М. В.
 Аб ім: 311
- Лысенка С. — 141
- Любамірскі О. — 244 (рэц.)
- Любімава С. Т. — 158
- Люттава В.
 Аб ёй: 82, 83
 Фота: 82, 83
- Лявіцкі А., гл. Ядвігін Ш.
- Лявонны Ю. (Юркевіч Л. М.)
 Аб ім: 82, 127
 Фота: 82
- Лязоґіч К. — 129 (рэц.)
- Лянсу А. [Е.], 17, 135, 257, 324 (рэц.)
 Аб ёй: 74
- Ляскоў М.
 Аб ім: 115
- М**
- Мажэйка А. — 345; рэц.: 192, 243
- Мазалькоў Я. [Е.] — 86, 88, 195, 196, 244—246; рэц. 66, 84
 Лісты да яго: 45
 Аб ім: 74, 164
 Фота: 243
- Майкаў А.
 Аб ім: 258
- Майфет Г.
 Аб ім: 74
- Майхровіч С. К. — 68, 162, 170, 176, 187, 268; рэц. 77, 101, 193
 Аб ім: 66, 74, 82, 83, 104, 128
 Фота: 82, 83
- Макаёнак А.
 Аб ім: 53, 78, 82, 83, 131, 132, 136, 139
 Фота: 53, 82, 83
- Макаль П. — 191
 Аб ім: 82, 99
 Фота: 82
- Макарэвіч А. — 24, 230, 241, 297; рэц.: 50, 51, 56, 65, 66, 67, 68, 97, 98, 101, 103, 107, 115, 118, 130, 162, 176, 187, 206, 285, 288, 289, 294, 296, 297, 312, 324
 Аб ім: 24 (рэц.), 74, 230 (рэц.)
- Максімаў М. Д. — 86
- Максіменка К. — 242
- Максімовіч М.
 Аб ім: 65
- Малчанаў П. — 191
- Мальшка А. — 242
 Аб ім: 247
- Мальдзіс А. — 337; рэц.: 314, 336, 338, 341, 345
- Малоціна А. — 242
- Манамах Уладзімір
 Аб ім: 56
- Мапасан Гі
 Аб ім: 311 (звесткі аб публікацыі твораў у газ. «Мінскі лiсток»)
- Маракоў В.
 Аб ім: 82, 127
 Фота: 82, 108
- Марашэўскі Казтан
 Аб ім: 130а
- Маркава Н.
 Аб ёй: 127
- Марк К. — 1
 Аб ім: 121, 170, 336
- Мароз А. І. — 191
- Мартель Р.
 Аб ім: 333
- Марушка Л.
 Аб ім: 132
- Марціноўскі М. — 111 (рэц.)
- Марціновіч А.
 Аб ім: 78, 134
- Мар'ямаў А. М. — 86
- Масенка Т. — 239, 240
 Лісты да яго: 45
 Фота: 243
- Маслоўскі А. — 187 (рэц.)
- Матузьявічус Е. — 88
- Матэвушаў В. — 191, 242
 Аб ім: 82
 Фота: 82
- Маўзон А. [Маўшэнзон А. І.]

- Аб ім: 49, 53, 78, 80 (аўтабіягр.), 82, 83, 132
 Фота: 53, 80, 82, 83
- Маўр Я. (Фёдараў І. М.) — 191, 324
 Аб ім: 50, 53, 82, 83, 99, 115, 118, 144, 156, 277, 278
 Фота: 53, 82, 83, 192, 277
- Махнач А.
 Аб ім: 82, 132
 Фота: 82
- Мацьвееў Я. — 244 (рэц.)
- Мацяўская І.
 Аб ёй: 336
- Машара М. — 191
 Аб ім: 52, 53, 80 (аўтабіягр.), 82, 83, 100, 103, 176
 Фота: 53, 80, 82, 83, 243
- Маякоўскі У.
 Аб ім: 12, 46, 94, 127, 315, 324
 Фота: 192, 324
- Мейер А.
 Аб ім: 66
- Мележ І. — 297
 Аб ім: 53, 78, 80 (аўтабіягр.), 82, 83, 86, 89, 90, 98, 101, 102, 116, 279, 333
 Фота: 53, 80, 82, 83, 279
- Мессіна Г.
 Аб ім: 333
- Метаксэ — 191
- Межаў У. (Няхамкін У.)
 Аб ім: 104
- Мікуліч Б. — 270
 Аб ім: 82, 127, 270
 Фота: 82
- Мікульчык А.
 Аб ім: 74
- Мілавідаў А. В.
 Аб ім: 288
- Міларавіч В. П.
 Аб ім: 328
- Мілешка В. — 188 (рэц.)
- Міллер В.
 Аб ім: 57
- Мілюк А. С.
 Аб ім: 2036
- Мірачыцкі Л. — 339
- Мірмухсін — 191
- Міровіч Я. [Е.] [Дунаеў-Міровіч Е. А.]
 Аб ім: 49, 82, 83, 128, 131, 135
 Фота: 82, 83
- Міронаў А.
 Аб ім: 82, 83
 Фота: 82, 83
- Мірончык Д.
 Аб ім: 115
- Міхайлава Е. — 242
- Міхайлава І. М. — 158
- Міхалап Я. І. — 140, 197 (рэц.)
 Аб ім: 100
- Міхалкоў С. — 86, 88, 155
 Фота: 192
- Міхалюта І. — 241
- Міцкевіч Адам — аб бел. мове: 50, 310, 336
 Аб ім: 77, 170, 187, 312, 338а; аб творчых сувязях з бел. літ.: 42, 66, 203а, 284, 310, 334, 338, 339; аб творах М., перакладзеных на бел. мову: 50, 68, 187, 258
 Фота: 192, 243, 339
- Міцкевіч А. К.
 Аб ім: 203а, 2036
- Міцкевіч А. М.
 Аб ёй: 2036
 Фота: 2036
- Міцкевіч Г. Ю.
 Аб ёй: 203а, 2036
 Фота: 192, 2036
- Міцкевіч Д. К. — 146, 190, 192; рэд.: 47
 Фота: 192, 203а
- Міцкевіч І. В. [Базылёў Яська]
 Аб ім: 2036
- Міцкевіч І. Ю.
 Аб ім: 2036
- Міцкевіч К. М., гл. Колас Я.
- Міцкевіч М. Д. [Каменская М. Д.]
 Аб ёй: 203а, 2036
 Фота: 192, 2036
- Міцкевіч М. К.
 Аб ім: 203а, 2036
- Міцкевіч М. М.
 Аб ёй: 2036
 Фота: 2036

- Міцкевіч П. М.
 Аб ім: 203а, 203б
 Міцкевіч У. С.
 Аб ім: 303б
 Міцкевіч У. А. — 203б
 Міцкевіч Ю. К.
 Аб ім: 203б
 Міцкевіч Ю. М.
 Аб ёй: 203б
 Фота: 203б
 Міцкевіч Я. М.
 Аб ім: 203б
 Фота: 203б
 Модзін Э. — 240
 Модэль М. — 264 (рэц.)
 Аб ім: 82
 Фота: 82
 Моркаўка А.
 Аб ім: 82, 127
 Фота: 82
 Мультипулі
 Аб ім: 115
 Муравейка І. — 240
 Аб ім: 82
 Фота: 82
 Мурашка Р.
 Аб ім: 82, 95, 108, 115, 121,
 127
 Фота: 82, 108
 Мусатаў А. І. — 86, 155
 Мухтараў Д. — 88
 Мушыньскі М. — 50, 217, 222
 (рэц.)
 Мышко А.
 Аб ім: 103
 Мядзёлка П. — 264
 Фота: 243
 Мялкіх З. С. — 47
 Мяржынскі С. К.
 Аб ім: 328
- Н**
- Навіцкі О.
 Аб ім: 288
 Навічэнка Л. — рэц.: 95, 121,
 301
 Навуменка І. — 78, 190, 191,
 199, 212; рэц.: 115, 128, 206
 Аб ім: 23 (мова), 78, 80 (аў-
 табіягр.), 82, 98, 104 (тэоры
 для дзяцей)
 Фота: 82
 Надзеждзін М.
 Аб ім: 65
 Надсан С. Я.
 Аб ім: 311
 Налівайка А. М. — 133, 191,
 216
 Аб ім: 270
 Насовіч І. І.
 Аб ім: 66, 67, 310, 311
 Наякшын І. Я. — 239
 Неўлін А.
 Аб ім: 74
 Несдлы З. — 243 (пра Я. Ку-
 палу)
 Аб ім: 192, 333, 334
 Фота: 194
 Нёманскі Я. [Пятровіч Я.]
 Аб ім: 115, 127
 Непачаловіч Я.
 Аб ім: 82
 Фота: 82
 Неслухоўскі І. Л., гл. Лучы-
 на Я.
 Нікановіч М.
 Аб ім: 127
 Фота: 103
 Нікіфароўскі М.
 Аб ім: 66, 67, 310, 311
 Нікулін Л. В. — 86
 Нілін П.
 Аб ім: 95
 Нісневіч І. — 264
 Новік-Пяюн С. — 242
 Новікаў І.
 Аб ім: 258
 Новікаў М. І., гл. Ракіт-
 ны М.
 Новікаў-Прыбой А. — 243 (пра
 Я. Купалу)
 Фота: 240, 243
 Нядзведскі У. — 240
 Аб ім: 82, 134
 Фота: 82
 Нязванаў І. — 328 (рэц.)
 Някрасаў М. А. — 67; (аб бел.
 народзе): 310, 311
 Аб ім: 67, 170, 210, 258, 268,
 310, 315, 317а

- Фота: 192, 243
 Нямцэвіч
 Аб ім: 66
 Нятылька З. А. — 211
 Няфёд У.
 Аб ім: 82, 83
 Фота: 82, 83
 Няхай Р. — 258; рэц.: 244
 Аб ім: 80 (аўтабіягр.), 82
 Фота: 80, 82
 Няхамкін У., гл. Мехаў У.
 Няхода І. — 191
- О
- Озераў В. — 89 (рэц.)
 Озераў Л. А. — 86
 Озераў Ю. — 57 (рэц.)
- П
- Пагодзін М.
 Аб ім: 65
 Падабед Я.
 Аб ім: 127
 Падбярэскі Р.
 Аб ім: 336
 Падлоў В. — 191
 Пазнякова А. — 324
 Паіна Р. Б. — 141
 Палес С. — 254
 Палескі В. [Станкевіч В. П.]
 Аб ім: 49, 82, 83
 Фота: 82, 83
 Палітыка Д. — 79, 116, 258;
 рэц.: 50, 198, 200
 Аб ім: 82, 104, 118
 Фота: 82
 Палтаран В. С. — 290б, 307,
 319 (рэц.)
 Палтухоўскі Г. А. — 86
 Палуян С.
 Аб ім: 326, 328
 Пальчэўскі А. [Вясковы А.]
 Аб ім: 82, 127
 Фота: 82
 Паляжаеў А. І.
 Аб ім: 311
 Палянскі Н.
 Аб ім: 104
 Панамароў Ф. — 88
 Панч П.
 Фота: 192
 Панчанка П. — 191, 240, 242,
 324
 Аб ім: 23 (аналіз мовы), 50,
 53, 80 (аўтабіягр.), 82, 83, 90,
 91, 94, 97, 99, 100, 124, 135,
 136, 280, 281, 316
 Фота: 53, 80, 82, 83, 316
 Папкоўскі П. — 198 (рэц.)
 Парашкова І. Л. — 38, 141, 259
 Пархоменка М. — 11 (рэц.)
 Парэцкі І. — 61
 Пасаў Я. — 132
 Паслядовіч М. — 297
 Аб ім: 53, 80 (аўтабіягр.), 82,
 83, 86, 98—100, 116, 135, 136,
 139, 144, 333, 334
 Фота: 53, 80, 82, 83, 249, 269
 Паўловіч А.
 Аб ім: 128
 Паўлогіч Н. — 157
 Паўлоўскі А. — 89 (рэц.)
 Пацей Іпацей
 Аб ім: 56
 Пашкевіч Н. — 78
 Перапяліца П. — 329 (рэц.)
 Первенцаў А.
 Фота: 270
 Перкін Н. С. — 16, 50, 51, 84,
 90, 91, 173, 184, 234, 240, 336,
 345 (рэц.)
 Аб ім: 82, 127, 236
 Фота: 82
 Перацаў У. М. — 191, 287, 288
 (рэц.)
 Аб ім: 288
 Пестрак П. — 88, 191, 297
 Аб ім: 23 (аналіз мовы), 50,
 53, 78, 82, 83, 86, 94, 99, 100,
 103, 104, 118, 134, 178, 282,
 283, 289; аўтабіяграфія: 80,
 283
 Фота: 53, 80, 82, 83, 192, 243,
 282, 289
 Петрукоў
 Аб ім: 115
 Петух А. — 242; рэц.: 263, 310
 Петэфі Шандар

- Аб ім: 107
 Пiatуховіч М.
 Аб ім: 164, 270
 Півавараў З.
 Аб ім: 127
 Піксанаў Н. К. — 321
 Пісарэўскі С.
 Аб ім: 328
 Пічэта У.
 Аб ім: 288
 Платнер І. — 191, 336
 Аб ім: 82
 Фота: 82
 Плаўнік І.
 Аб ім: 127
 Плаўнік С. Я., гл. Бядуля З.
 Плаўскі К.
 Аб ім: 67, 311
 Плашчынскі Я., гл. Пушча Я.
 Плуг А.
 Аб ім: 311, 336
 Пляханаў Г. В. — пра «Гутарку Данілы са Сцяпанам»: 68, 187
 По Эдгар
 Аб ім: 45 (у ацэнцы Я. Купалы)
 Полацкі Сімеон
 Аб ім: 54, 63, 130а, 311, 333
 Фота: 51, 54, 56
 Посах А. — 239
 Пракоф'еў А. — 86, 88, 191, 240
 Фота: 192, 243
 Пракошына К. С. — 76, 142
 Праніза П. — 191, 240, 324
 Аб ім: 82
 Фота: 82
 Пратасевіч М. — 222
 Прокша Л. — 191
 Прус Б.
 Аб ім: 311
 Прыбыткова Я. Л. — 267
 Прыбыткоўскі У.
 Аб ім: 127
 Прыходзька П. — 191, 240, 242
 Аб ім: 82, 83
 Фота: 82, 83
 Пташнікаў І.
 Аб ім: 23 (аналіз мовы), 78, 98, 104, 139
 Пузікаў В. М. — 288 (рэц.)
 Пушкін А. С. — аб бел. народзе: 66, 170, 187, 277, 310, 311
 Аб ім: 44 (у ацэнцы Я. Купалы), 46 (у ацэнцы Я. Коласа), 66, 107, 170, 187, 258, 277, 310, 311, 315, 316, 319, 333, 336; аб уплыве П. на бел. літ.: 315, 316; аб перакладзе паэмы «Палтава» Я. Коласам на беларус. мову: 203а
 Фота: 192, 243
 Пушча Я. [Плашчынскі Я. П.]
 Аб ім: 82, 91, 127
 Фота: 82
 Пфляумбаум Я.
 Аб ёй: 127
 Пшчолка А. — аб бел. народзе і яго мове: 81
 Аб ім: 65, 67, 74
 Пшыркоў Ю. С. — 50, 51, 84, 92, 115, 151, 164, 191, 192—194, 202, 206, 316; рэд.: 94, 124, 198; рэц.: 121, 243, 310, 338
 Аб ім: 74, 82, 270
 Фота: 82, 108
 Пыпін А. М.
 Аб ім: 67, 311, 336
 Пысін А. — 242
 Аб ім: 82
 Фота: 82
 Пянкрат М.
 Аб ім: 82, 99, 132
 Фота: 82
 Пяткевіч А. М. — 219 (рэц.), 302, 336
 Пяткевіч З. — аб бел. народзе і яго мове: 74
 Аб ім: 74
 Пятровіч М. [Н.] — рэц.: 51, 54, 84
 Пятровіч Я., гл. Нёманскі Я.

Р

- Рагойша В. — 235 (рэц.)
 Радчанка З.
 Аб ёй: 67, 311
 Раждзественскі В. А. — 86

- Разанаў І. І. — рэц.: 159, 215
 Райніс Я.
 Фота: 192, 297
 Ракітны М. [Новікаў М. І.]
 Аб ім: 82, 134
 Фота: 82
 Ралан Р.
 Аб ім: 333—334 (аб сустрэчах з беларускімі пісьменнікамі)
 Раманаў Я. [Е.] — 74 (пра бел. народ і яго мову)
 Аб ім: 66, 67, 74, 310, 311, 319, 328
 Фота: 243
 Раманенка В. — 326 (рэц.)
 Раманоўіч Я. — 264, 286
 Аб ім: 49, 82
 Фота: 82
 Раманоўская Л. — 239
 Раманоўскі М., гл. Чорны К.
 Раманоўскі С. — 312 (рэц.)
 Рубіна Р. Р. — 86, 155
 Рубінскі У. — 305 (рэц.)
 Рубцоў А. Б. — 229
 Рудакоўскі В. В. — 243 (рэц.), 319 (рэц.)
 Рудзько Ю. — 297
 Аб ім: 49, 82, 83
 Фота: 82, 83
 Руммлер І.
 Аб ім: 333
 Рунец П.
 Аб ім: 82, 99, 104, 144
 Фота: 82
 Русак А.
 Аб ім: 80 (аўтабіягр.), 82, 83, 127, 128
 Фота: 80, 82, 83
 Русецкі А. [Бурдзяллёў А. Е.] — 324
 Аб ім: 80 (аўтабіягр.), 82, 83
 Фота: 80, 82, 83
 Руствелі Ш.
 Фота: 243
 Рыжэнка Д. — 57 (рэц.)
 Рыленкоў Н.
 Фота: 192
 Рылько А.
 Аб ім: 82, 99, 104 (творы для дзяцей)
 Фота: 82
 Рыльскі М. — 191, 204, 241, 250, 326
 Аб ім: 278
 Фота: 192, 243, 270
 Рымша А.
 Аб ім: 311а
 Рыпінскі А.
 Аб ім: 65—69, 336
 Рысінскі Ф.
 Аб ім: 336
 Рэвіцкі В. — 242 (рэц.)
 Рэвіч В. — 264б (рэц.)
 Рэзнікаў О. С. — 86
 Рэлес Р.
 Аб ім: 82, 134
 Фота: 82
 Рэут В. Т.
 Аб ім: 336
- С**
- Сабаленка Р. — 193
 Аб ім: 23 (аналіз мовы), 78, 80 (аўтабіягр.), 82, 83, 99, 104, 127, 133, 139
 Фота: 80, 82, 83
 Сабалеўскі А. — 131 (рэц.), 132
 Савановіч Д.
 Аб ім: 164, 336
 Савачкіна М. — 242
 Савін Е. — 299 (рэц.)
 Савіцкі А.
 Аб ім: 23 (аналіз мовы), 104
 Савіч Ф.
 Аб ім: 284, 312, 336
 Сагараў Л.
 Аб ім: 164, 336
 Садковіч М. — 88
 Аб ім: 82, 83
 Фота: 82, 83
 Садоўскі Я. — 191, 239, 240, 324
 Аб ім: 82, 336
 Фота: 82
 Салавей Л. — 285 (рэц.)
 Аб ім: 82
 Фота: 82
 Салагуб А. [Чачотка Лявон]

- Фота: 103
 Саламевіч І. — 43; рэц.: 110, 127
 Салаўевіч М.
 Аб ім: 325
 Салтыкоў-Шчадрын М. Е. — 187
 Аб ім: 187, 310, 311
 Самасейка А. — 345
 Самійленка У.
 Аб ім: 311
 Самуйлёнак Э.
 Аб ім: 48, 51, 53, 82, 83, 91, 106, 109, 127, 132 (драматургія), 285, 286, 301, 313, 315
 Фота: 51, 53, 82, 83, 108, 192, 285, 286
 Сандрага А.
 Аб ёй: 67, 311
 Саннікаў А. [О.] К. — 131
 Саннікаў К. — 286
 Фота: 192
 Сапрыка Г.
 Аб ёй: 127
 Сасановіч В. А. — 295
 Сасноўскі Б. — 242
 Сасюра У. — 191, 242
 Саўчанка А.
 Аб ім: 270
 Саўчанка Н. — 163 (рэц.)
 Сачанка Б.
 Аб ім: 98, 104
 Саянаў В.
 Аб ім: 127
 Свірыдаў С. — 239
 Святлоў М.
 Аб ім: 127
 Фота: 108
 Свяціцкі [Свянціцкі] І.
 Аб ім: 115, 328
 Севергін В.
 Аб ім: 66
 Семяжон Я. — 78
 Аб ім: 82
 Фота: 82
 Семяновіч А. — 50, 51, 130, 147, 179, 190, 200, 226; рэц.: 115, 124, 128, 131
 Аб ім: 82, 100
 Фота: 82
 Семяноўская Л. В. — 272, 273
 Серада С. М., гл. Дарожны С.
 Серакоўскі С.
 Аб ім: 284
 Фота: 71
 Сергіевіч М.
 Аб ім: 82
 Фота: 82
 Серман І.
 Аб ім: 236
 Сідарава М. — 242
 Сідараў В. — 71 (рэц.)
 Сіманаў К. — 88
 Сінчкін А. Д., гл. Жаўрук А.
 Сінклер Э.
 Аб ім: 45 (у ацэнцы Я. Купалы)
 Сіпакоў Я. [І.] — 240, 241
 Аб ім: 98
 Сіўцоў І.
 Аб ім: 82, 139
 Фота: 82
 Скаварада П.
 Аб ім: 328
 Скарабагатая Н. К.
 Аб ёй: 2036
 Скарына Георгій (Францішак)
 Аб ім: 28, 54, 56, 57, 59, 62а, 66, 287, 288, 311, 311а, 312, 315, 328, 333, 336
 Фота: 54, 56, 57
 Скібнеўскі А. — 264
 Скрыган Я. [Відук Я.] — 191
 Аб ім: 23 (аналіз мовы), 80 (аўтабіягр.), 82, 102, 104, 127, 270
 Фота: 80, 82
 Скрыпка М.
 Аб ім: 82, 99
 Фота: 82
 Скурко Я., гл. Танк М.
 Слесэрэнка А. — 88, 191, 242
 Слупскі А.
 Аб ім: 65, 67
 Случанін Д. — 253 (рэц.)
 Сляпян С. — 264
 Смагаровіч М. — 240
 Аб ім: 82
 Фота: 82
 Смальянава Л. П. — 237

- Смаляціч К.
 Аб ім: 54
 Сматырскі М.
 Аб ім: 54, 56, 311а
 Смірноў А. П. — 188, 189, 284
 Смолкін М. — 148, 178, 227
 (рэц.), 242
 Смольскі Б. — 264
 Смыкава І. — 279
 Солдан Ф.
 Аб ім: 333
 Сондак А. — 72, 307
 Сонцаў П. С. — 261
 Сопікаў В.
 Аб ім: 65, 66
 Співак І. — 313 (рэц.)
 Спрычан Б. — 242
 Аб ім: 82
 Фота: 82
 Сразнеўскі І. І.
 Аб ім: 311
 Ставер А. — 240
 Аб ім: 99
 Стальскі Сулейман
 Аб ім: 46
 Стандэ С.
 Аб ім: 333, 334
 Станілевіч В., гл. Стэфановіч С.
 Станкевіч В., гл. Палескі В.
 Станкевіч У. Ф., гл. Луцэвіч У. Ф.
 Старавойтава Е. — 242
 Старавойтаў М. — 241
 Старцаў І. І. — 111, 112, 161
 Стаховіч А.
 Аб ім: 53, 82, 83, 94, 99, 116,
 121, 136, 333.
 Фота: 53
 Сташэўскі В.
 Аб ім: 82, 127
 Фота: 82
 Стральцоў Б.
 Аб ім: 78, 141
 Ступак Ю. — 240, 244 (рэц.)
 Стэльмах В. — 96, 155
 Стэльмах М.
 Аб ім: 95
 Стэфанік В.
 Аб ім: 115, 328
 Стэфановіч С. [Станілевіч В.]
 Аб ім: 74
 Судрабкалн Я. 240, 242
 Сукала Я.
 Аб ім: 127
 Сумцоў М. Ф.
 Аб ім: 328
 Суркоў А. — 191
 Фота: 192
 Сурначоў М.
 Аб ім: 82, 83, 124
 Фота: 82, 83
 Сурская В.
 Аб ёй: 82
 Фота: 82
 Сцёпін С. Н. — 88
 Сцяпанаў М.
 Аб ім: 88
 Сцяпунін І. — 190, 241
 Сцяшковіч Т. Ф. — 232
 Сыракомля У. [Кандратовіч Л.]
 Аб ім: 65—68, 187, 258, 268,
 310—312, 334, 336
 Сыцін П.
 Фота: 270
 Сянкевіч А. А.
 Аб ім: 2036
 Сянкевіч Г.
 Аб ім: 115, 311 (звесткі аб
 публікацыі твораў у газ.
 «Мінскі лісток», «Наша
 ніва»)
 Сяўрук М. — 242

Т

- Табараў С. — 88
 Талаш Васіль — 216
 Фота: 192, 216
 Талстой А. Н.
 Аб ім: 46
 Фота: 192, 243, 244, 263
 Талстой Л.
 Аб ім: 95, 115, 121, 187, 311
 Фота: 192
 Тамашова Л. Ф. — 215, 219
 Тан-Дэ-мін — 242
 Танк М. [Скурко Я. І.] — 88,
 191, 324
 Аб ім: 23 (аналіз мовы), 33,

- 49—53, 80 (аўтабіягр.), 82—84, 86, 90, 91, 94, 97, 99, 100, 106, 107, 124, 129 (сатыра), 133, 134, 136, 155, 156, 158, 176, 203а (у ацэнцы Я. Коласа), 234, 289—291, 316, 333
 Фота: 51, 53, 80, 82, 83, 192, 249, 269, 282, 283, 303, 446, 448
- Тапчэўскі Ф. [Хвэлька з Рукшэніц]
 Аб ім: 65, 67, 170, 311
- Тарас Н.
 Аб ёй: 82, 83
 Фота: 82, 83
- Тарасаў В. Т. — 84 (рэц.), 239
- Татур І.
 Аб ім: 65, 67, 82, 311
 Фота: 82
- Таўбін Ю. — 324
 Аб ім: 82, 127
 Фота: 82
- Таўлай В. [Янка Дваццаты]. — 239, 324
 Аб ім: 50, 53, 55, 78, 82, 83, 96, 103, 107, 176, 289
 Фота: 53, 82, 83, 192, 243
- Твардоўскі В. — 234 (пра А. Куляшова)
 Аб ім: 12, 234, 235, 258
 Фота: 192
- Ткачоў М. — 242
 Аб ім: 53, 82, 83, 121
 Фота: 53, 82, 83
- Траецкі А.
 Фота: 108
- Траяноўскі А. — 242
- Трус П.
 Аб ім: 33, 51, 53, 82, 83, 90, 91, 94, 100, 108, 124, 127, 292, 293, 315, 330, 331
 Фота: 51, 53, 108, 192, 243, 293
- Трусаў А.
 Аб ім: 69
- Трэнеў К. А.
 Аб ім: 315
- Туміловіч Я.
 Аб ім: 127
 Фота: 108
- Тураўскі Кірыл
 Аб ім: 54, 57
- Турбін В. — 86, 210, 317а; рэц.: 193, 195
- Тургенеў І. С. — 67 (аб бел. народзе)
 Аб ім: 115, 311, 333
- Турук Ф.
 Лісты да яго: 45
- Тычына П. — 240
 Фота: 192, 243
- Тышкевіч Е.
 Аб ім: 66, 310
- Тэсленка А.
 Аб ім: 115
- Тэтмаер К.
 Аб ім: 115
- Уальд О.
 Аб ім: 115, 127
- Уітман Уолт
 Аб ім: 45 (у ацэнцы Я. Кушалы)

У

- Украінка Леся
 Аб ёй: 107, 328
- Уксусаў Д.
 Аб ім: 98
- Уладзіміраў Л. І.
 Аб ім: 288
- Уладзіміраў П. В.
 Аб ім: 288, 311
- Уласенка А. — 86; рэц.: 84, 106, 315
- Ульман М. — рэц.: 204, 250
- Упіт А. — 240
- Усаў А. — 240
- Усікаў Я. — 130а, 227, 240; рэц.: 51, 56, 65, 66, 77, 86, 91, 96, 99, 108, 115, 117, 121, 130, 187, 191, 244, 255, 270, 294
 Аб ім: 82
 Фота: 82
- Успенскі Г.
 Аб ім: 311
- Уткін І.
 Аб ім: 127
 Фота: 243
- Ушакоў А.
 Аб ім: 82, 83

- Фота: 82, 83
 Уэлс Г.
 Аб ім: 45 (у ацэнцы Я. Купалы), 203а (у ацэнцы Я. Коласа)
- Ф**
- Фадзеў А. — 89 (пісьмы І. Мележу і В. Вольскаму), 243 (пра Я. Купалу)
 Аб ім: 203а (аб сустрэчах з Я. Коласам), 315
 Фота: 192, 243, 244, 263, 269
 Фактаровіч Д. — 333, 334
 Фамін С. — 127
 Фёдараў Іван
 Аб ім: 54, 328
 Фота помніка: 54
 Фёдараў І. М., г.л. Маўр Я.
 Федароўскі М.
 Аб ім: 67, 310, 336
 Федзін К.
 Аб ім: 100
 Фіглоўская Л. І. — 50, 71^m
 (рэц.), 197, рэд.: 192, 200
 Аб ёй: 74
 Філалет Хрыстафор
 Аб ім: 56
 Філіпоўіч Афанасій
 Аб ім: 50, 56, 60
 Фота: 56
 Фінкель У.
 Аб ім: 82
 Фота: 82
 Флароўскі А. В.
 Аб ім: 288
 Франко І.
 Аб ім: 310, 311, 328
 Фота: 192
 Фурманаў Д.
 Аб ім: 315
 Фучык Ю.
 Аб ім: 107, 334
 Фяцісава М. І. — 86
- Х**
- Хагкевіч В. — 312 (рэц.)
- Хадкевіч Т. — 197, 242 (рэд.), 286
 Аб ім: 78, 80, (аўтабіягр.), 82, 83, 94, 95, 99, 104, (аб творах для дзяцей) 116, 121, 127, 135, 136, 139, 156, 333, 334
 Фота: 53
 Хадька У.
 Аб ім: 82, 127
 Халопік М. — 242
 Фота: 82
 Харкевіч А. — 50
 Харык І.
 Аб ім: 82
 Фота: 82
 Хведаровіч М. [Чарнушэвіч М. Ф.] — 108, 242, 297; рэд.: 190, 271
 Аб ім: 80 (аўтабіягр.), 82, 91, 99, 124, 127
 Фота: 80, 82, 108, 183, 286
 Хелемскі Я. — 86
 Аб ім: 78
 Хемінгуэй Э.
 Аб ім: 45 (у ацэнцы Я. Купалы)
 Хесін М. — 324
 Хлябцэвіч Я. — 239
 Хмара А. [Шантыр Ф.]
 Аб ім: 74
 Ходзька А.
 Аб ім: 336
 Храмава Л. І. — 138
 Хромчанка К. Г. — 50, 103 (рэц.), 282
 Хурсік С. — 127
- Ц**
- Царанкоў Л. — рэц.: 33, 50, 78, 89, 115, 183, 199, 257, 298
 Цвірка К. — 242
 Аб ім: 99
 Фота: 243
 Цётка [Пашкевіч А.] — 28 (аб бел. мове), 65 (аб бел. пісьменніках XIX ст.)
 Аб ёй: 51—53, 66, 68, 74—76,

- 77, 90, 115, 170, 178, 294—
295, 311, 315, 319, 328
Фота: 51, 53, 192, 243, 294
- Ціганавя Л. В. — 63
- Цікоцкі М. Я. — 70, 221
- Цімафеева В. — 241, 334, 338а
- Цімашкова І. — 341
- Цітоў К.
Аб ім: 82
Фота: 82
- Ціханаў М. — 86, 240, 243 (пра
Я. Купалу)
Фота: 192, 282
- Ціхоўскі Ю.
Аб ім: 328
- Цішчанка І. — рэц.: 66, 328
- Цэцэрскі М.
Аб ім: 130а
- Цяпінскі В.
Аб ім: 28, 56, 66
Фота: 51
- Ч**
- Чабатароў Л. М. — 71 (рэц.),
141, 207
- Чавускі М. [Вірня Л.]
Аб ім: 82
Фота: 82
- Чайкоўскі В.
Аб ім: 336
- Чалееў І.
Аб ім: 130
- Чамярыцкі В. — 291 (рэц.)
- Чапко В. В. — 287
Аб ёй: 288
- Чарноцкі А., гл. Даленга-
Хадкоўскі З.
- Чарноцкая М.
Аб ёй: 336
- Чарнушэвіч І.
Фота: 108
- Чарнушэвіч М., гл. Хведаро-
роіч М.
- Чарнушэвіч Н.
Аб ім: 82, 127
Фота: 82
- Чарнышэвіч А.
Аб ім: 23 (аналіз мовы), 78,
80 (аўтабіягр.), 82, 99, 100,
104, 116
- Чарнышэвіч Х. [Ф.]
Аб ім: 74
Фота: 108
- Чарнышэўскі М. Г. — 66 (аб
бел. народзе)
Аб ім: 66, 67, 170, 268, 310,
311
Фота: 243
- Чарняўская М.
Аб ёй: 66, 310
- Чарнчўская Я. — 50, 303
- Чарняўскі І., гл. Дуброў-
скі І.
- Чарот М. [Кудзелька М. С.]
Аб ім: 50, 74, 80 (аўтабіягр.),
82, 90, 91, 95, 96, 108, 115,
121, 124, 127, 133, 135, 270,
296, 301, 333
Фота: 80, 82, 108, 183, 192,
243, 296
- Чаўскі М., гл. Чавускі М.
- Чачот Я.
Аб ім: 65, 68, 74, 328, 336
- Чопэ Г. — 242
- Чорны К. [Раманоўскі М. К.] —
31, 48 (Выказванні пра «Баць-
каўшчыну» і інш. свае твo-
ры), 241, 243 (пра Я. Купа-
лу), 286
Аб ім: 23 (аналіз мовы), 48—
51, 53, 77, 80 (аўтабіягр.), 82
—84, 90, 91, 94, 95, 100—102,
115, 117, 118, 121, 127, 129
(сатыра), 132 (драматургія),
135, 176, 270, 297—306, 311,
315, 317, 320; псеўданімы: 306
Фота: 51, 53, 80, 82, 83, 108,
192, 243, 297, 300, 306
- Чорны С.
Аб ім: 311
- Чуміна Вольга
Аб ёй: 67, 311
- Чупрынка Г.
Аб ім: 312
- Чыкавані С.
Фота: 270
- Чыгрынаў І. — 191
- Чыстовіч І.
Аб ім: 288
- Чэрнікава А. М. — 122

- Чэхаў А. П.
Аб ім: 104, 115, 141
Фота: 192
- Ш**
- Шабалінскі П.
Аб ім: 132
- Шабуніна П. І. — 86
- Шагінян М. — 335
- Шалашова З.П. — 266
- Шамардзіна С. — 242
- Шамякін І. — 159, 160, 190, 191
Аб ім: 12, 50, 78, 80 (аўтабіягр.), 82, 83, 94, 95, 97, 99—101, 104, 107, 116, 118, 121, 134—136, 139, 158, 288, 307—308, 333, 334
Фота: 53, 80, 82, 83, 192, 308
- Шапавалаў І.
Аб ім: 82, 83
Фота: 82, 83, 183
- Шапялевіч К. — 191
- Шарахоўскі Я. — 78, 249, 324;
рэц.: 84, 173, 244
Аб ім: 82, 83
Фота: 82, 83
- Шасцерыкоў П.
Аб ім: 82
Фота: 82
- Шаўра В. Ф. — 191
- Шаўчэнка Т.
Аб ім: 44, 46, 50, 170, 239, 258, 310—312, 328, 330—332
Фота: 192, 243
- Шахавец У.
Аб ім: 82, 83, 139
Фота: 82, 83
- Шашалевіч В.
Аб ім: 82, 127
Фота: 82
- Шашкоў А.
Аб ім: 82, 99, 104, 107, 143, 144
Фота: 82
- Шведзік Г.
Аб ім: 82
Фота: 82
- Шкраба Р. — 78, 107, 143; рэц.: 28, 46, 84, 101, 118, 121, 173, 185, 197, 206, 244, 288, 274, 277, 324
Аб ім: 82
Фота: 82
- Шляпкін І.
Аб ім: 288
- Шмань Г.
Аб ім: 82
- Шолахаў М.
Аб ім: 12, 95
Фота: 192
- Шпілеўскі П. М.
Аб ім: 66, 115, 310, 311
- Шторм Г.
Аб ім: 258
- Штрытэр І.
Аб ім: 288
- Шукайла П.
Аб ім: 127
- Шункевіч А. О.
Аб ім: 67
- Шуцько І.
Аб ім: 82
Фота: 82
- Шушкевіч С. — 191, 242
Аб ім: 82, 127
Фота: 82
- Шчарбакоў А.
Фота: 243
- Шчарбатаў Г. — 173 (рэц.)
Аб ім: 82
Фота: 82
- Шчыпош М. — 191
- Шыдлоўскі А. — 60 (рэц.)
Аб ім: 66, 310
- Шыдлоўскі М.
Аб ім: 336
- Шыманскі М. — 242
- Шынклер Хє. [Явар Хв.]
Аб ім: 82, 83, 100, 104 (творы для дзяцей), 127, 309
Фота: 309
- Шырма Р. — 88, 191
Аб ім: 336
- Шыцік У.
Аб ім: 99, 134
- Шэва О. — 331 (рэц.)
- Шэйн П. С.
Аб ім: 66, 268, 310, 311

Шэкспір В.
Аб ім: 132, 335
Шэхтэр М. — 86

Аб ім: 82
Фота: 82
Юшчанка А. — 191, 240, 242

Э

Эмі Сяо
Аб ім: 334
Энгельс Ф. — 1
Аб ім: 66, 170, 336
Эпімах-Шыпіла Б.
Аб ім: 67
Лісты да яго: 45
Фота: 243
Эулі С.
Фота: 108, 286

Ю

Юдзін П.
Фота: 243
Юдэльсон А.
Аб ім: 82
Фота: 82
Юновіч М. — 322
Юркевіч Л. М., гл. Лявон-
ны Ю.
Юрчанка Г. — рэц.: 180, 296
Юрэвіч У. — 23, 78, 190, 240,
264; рэц.: 46, 100, 101, 107,
117, 121, 301

Я

Яблонская-Эрдман
Аб ёй: 336
Явар Хв., гл. Шынклер, Хв.
Явдохулан Б. — 191
Ядвігін Ш. [Лявіцкі А.] — 127,
187 (аб бел. народзе), 187
(пра Дуціна-Марцінкевіча)
Аб ім: 67, 74, 115, 187
Якаўлеў Ю. Я. — 86, 155
Якімовіч А. — 88, 152
Аб ім: 80 (аўтабіягр.), 82, 83,
86, 94, 99, 128, 144, 152, 155
Фота: 80, 82, 83
Янкоўскі Ф. М. — 29
Аб ім: 107
Яромін — 57, 58 (рэц.)
Ярош М. Г. — 50, 78, 255, 256,
296; рэц.: 77, 127, 131, 258
Аб ім: 127
Яршоў-Мазураў Е. В. — 172
Ясакар, гл. Бядуля З.
Ясенін С.
Аб ім: 127
Яфімава К. — 242
Яфімава М. Б. — 150, 277

Алфавітны спіс назваў ананімных кніг і зборнікаў¹

- Беларуская літаратура. Даследаванні і публікацыі — 50
- Бібліяграфія твораў Янкі Купалы. Ч. 1, 2. — 267
- В помощь учителю. (Из опыта работы учителей Могилевской области) — 231
- Взаимосвязи и взаимодействие национальных литератур. (Библиография) — 343
- Вопросы детской литературы (Сб. статей) — 156
- Вопросы литературы. (Сб. статей) — 38, 259
- Второй Всесоюзный съезд советских писателей — 87
- Вялікі пясняр беларускага народа.
Зб. артыкулаў аб жыцці і дзейнасці Я. Коласа. — 190
- Декада белорусского искусства и литературы в Москве — 86, 155
- «Детская литература в 1950 году (Сб. статей) — 157
- Жизнь колхозной деревни и литература. Творческая дискуссия в Союзе писателей СССР — 137
- Жыццё для народа. Зб. матэрыялаў аб жыцці і дзейнасці Я. Коласа — 191
- Издание художественной литературы в СССР. (Статистич. материалы) — 113
- Кузьма Чорны. (Зб. матэрыялаў аб жыцці і творчай дзейнасці пісьменніка) — 297
- Літаратура нашых дзён. Зб. артыкулаў і рэцэнзій — 78
- Літаратурны музей Я. Купалы. (Пуцэвадзіцель) — 262
- Літаратурны музей Я. Купалы. Кароткі даведнік — 263.
- Літаратура и искусство народов СССР и зарубежных стран. Библиогр. бюллетень — 342.
- Любімы паэт беларускага народа. (Зб. артыкулаў і ўспамінаў пра Я. Купалу) — 241
- Мастацкая літаратура Савецкай Беларусі. 1917—1960. (Бібліягр. даведнік) — 110
- Матэрыялы да IV міжнароднага з'езда славістаў — 62
- Маякоўскі ў Беларусі. Зборнік — 324.
- На шляху служэння народу. (40 год бел. сав. літаратуры) — 79
- Народны паэт Беларусі. (Зб. матэрыялаў, прысвечаных 80-годдзю з дня нараджэння Я. Купалы) — 242
- Нарысы па гісторыі беларускай літаратуры — 51
- О литературе. Сб. документов — 4

¹) Лічбы адсылаюць да нумароў, пад якімі ў даведніку апісаны паказаныя кнігі.

- О литературе и искусстве. Сб. документов — 5
- Очерк истории белорусской советской литературы — 84
- Писатели народов СССР. Лит. портреты — 251
- Печать СССР за сорок лет. (Статистич. материалы) — 114
- Писатели Советской Белоруссии. Краткий биограф. справочник — 83
- Письменнік і мова. Хрэстаматыя — 28
- Письменнікі Савецкай Беларусі. Кароткі біягр. даведнік — 82
- Пяцьдзсят чатыры дарогі. Аўтабіяграфіі бел. письменнікаў — 80
- Слова пра сябра. Успаміны аб Эдуарду Самуйлёнку. — 286
- Советская детская литература. (Сб. статей) — 158
- Советские писатели. Автобиографии — 81
- Советское литературоведение о литературах зарубежных стран. 1955—1960. (Библиография). — 344
- Теория литературы. Конспективный курс — 25
- Трэці з'езд сафеецкіх письменнікаў БССР. 15—18 верасня 1954 г. (Стэнагр. справаздача) — 88
- Художественная литература в борьбе с религией. Сб. статей. — 141
- Якуб Колас. Жыццё і творчасць. Альбом — 163
- Янка Купала. (Зб. матэрыялаў аб жыцці і дзейнасці) — 239, 240
- Янка Купала. Жыццё і творчасць. (Альбом). — 243
- Янка Купала ў беларускім мастацтве. (Зб. матэрыялаў) — 264

Алфавітны паказальнік ананімных твораў¹

- Адной маткі ўсе мы дзеткі — 65
«Александрыя» — 51, 54, 56
«Аповесць аб паўстанні чорных людзей» — 66
«Аповесць аб Грунвальдскай бітве» — 311
«Аповесць пра Падолле» — 311
«Багач» — 65
«Баркулабаўскі [Баркалабаўскі] летапіс» — 51, 54, 56
«Баркулабаўскі летапіс» гл. «Баркулабаўскі летапіс»
Васкрасенне хрыстова і сашэсце яго ў ад — 55, 57, 65, 68, 187, 311, 328
«Вось цяпер які люд стаў» — 65, 66, 68, 187
«Великая помылка нашых беларусов» — 67
«Вясна гола перапала» — 66, 76
«Гутарка Данілы са Сцяпанам» — 65—68, 187
«Гутарка двух суседаў» — 67
«Гутарка Кузьмы з Апанасам» — 65
«Гутарка пана з селянінам» — 65, 66, 230
«Гутарка Паўлюка» — 65, 66
«Гутарка старога дзеда» — 67
«Гутарка старога дзеда на Беларусі» — 67
«Дзядзька Антон, або гутарка аб усім чыста, што баліць, а чаму баліць — невядома»² — 65, 71, 76, 310, 311, 315, 336
«Житне Авраамія Смоленскаго» — 54
«Житне Ефросинни Полоцкой» — 54
«Житне св. Алексея, челогека божия» — 54
«Задонщина» — 54
«История о Атыли, королі Угорском» — 54
«История о княжати Квдидоне» — 54
«Калевала» — 203а
«Комедия о Петрушке» — 57
«Крыўда і праўда» — 67¹
«Ліст да Абуховіча» — 51, 66, 128, 230
«Літоўская хроніка» (Метрыка Вялікага княства літоўскага) — 57
«Лодка» — 57
«Мужыцкая праўда» — 65
«Не будзем жыці» — 65
«Панская ласка» — 65, 66
«Парай, міласцівы пане» — 65

1) Паказальнік адсылае да парадкавых №№ кніг, якія характарызуюць паказаныя ананімныя творы.

2) Некаторыя даследчыкі сцвярджаюць (Я. Ф. Карскі, М. Р. Ларчанка), што гутарка «Дзядзька Антон» належыць пяру А. Гурыновіча.

- «Плач беларускай зямлі» — 66
«Повесть временных лет» — 54
«Повесть о Калском побойше и о семидесяти храбрых» — 54
«Повесть о Меркурии Смоленском» — 54
«Повесть о трех королях-волхвах» — 54
«Повесть о Тристане и Изольде» — 54, 311
«Повесть о Туидале» — 54
«Повесть о Шемякине суде» — 57
«Прадсмертны разгавор пустэльніка Пётры» — 66
«Прамова Івана Мялешкі» — 54, 57, 66, 128, 230, 311, 328
«Праўда» — 65, 66
«Размова галуйскіх двух мужыкоў» — 67, 68
«Размова пана з селянінам» — 68, 76
«Размова пана з хлопам» — 65, 66
«Размова старасты Янкі з братчыкам Хвядосам» — 67
«Сказанне о Батыевом побойше» — 54
«Сказанне о Борисе и Глебе» — 54
«Сказанне о Виленских мучениках» — 54
«Сказанне аб Мамаевым пабойшычы» — 51, 54, 56, 57
«Сказанне пра бой на Ворскле» — 311
«Сказка не сказка, быль не быль, але так бываіць» — 67
«Слова аб палку Ігаравым» — 50, 51, 54, 56, 57, 107, 203а, 240, 258, 311
«Спевак» — 65
«Страсти Христовы» — 54
«Сход» — 65, 66
«Тарас на Парнасе» — 50 (вып. 2), 53, 65—70, 76, 84, 187, 230, 311, 315—317, 336
«Траянская гісторыя» — 54
«Тэатр» — 68
«Хождение Игнатия Смоленщина» — 54
«Цар за адно з панамі» — 187
«Цар Ірад» — 55
«Цар Максіміліян» — 55, 57
«Чортава сіла» — 65
«Энеіда навыварат» — 50 (т. 2, 5), 51, 65—70, 73, 74, 76, 128, 197, 315, 328, 336

Алфавітны паказальнік перыядычных выданняў

- «Аршанскі маладняк» — 127
 «Atheneum» — 336
 «Беларуская вёска» — 127
 «Беларуская работніца і сялян-
ка» — 185
 «Беларускі піянер» — 185
 «Војан» — 311
 «Вестник Европы» — 311, 336
 «Виленский временник» — 311
 «Вольная думка» — 74
 «Wiadomości drukowe» — 311
 «Вясна» — 127
 «Голос» — 162—169
 «Голос низа» — 74, 183
 «Гоман» — 67, 70, 311
 «Губернские ведомости» — 70
 «День» — 70
 «Дзяніца» — 91
 «Дняпроўскія ўсплёскі» — 127
 «За свабодную Беларусь» —
129
 «Зарніцы» — 127
 «Заря» — 74
 «Звезда» — 91 (узоры масавай
паэзіі на старонках газеты)
 «Звязда» — 46 (ліст Я. Коласа
ў рэдакцыю), 239
 «Зоркі» — 178 (творы З. Бя-
дулі на старонках часопіса,
робота пісьменніка рэдакта-
рам часопіса)
 «Иллюстрированная газета» —
68
- «Искра» (беларус. карэспандэн-
ты ў газеце) — 70
 «Камуніст» — 127, 269, 270, 309
 «Квартальнік Ін-ту польска-ра-
дзецкага» (на польск. мове)
— 336
 «Колокол» — уплыў на развіц-
цё беларус. літ., беларус. кар-
рэспандэнты ў «Колоколе»
А. І. Герцена: 66, 70, 188,
189, 310, 311
 «Літаратура і мастацтва» (ліст
Я. Коласа ў рэдакцыю) — 46
 «Лучынка» — 294
 «Iud i czas» — 311
 «Маладняк» — 50 (вып. 1), 74,
90, 91, 103, 115, 121, 124, 127,
178, 185, 235, 296, 301
 «Маладняк Барысаўшчыны» —
127
 «Маладняк Калініншчыны» —
127
 «Малады араты» — 185
 «Маланка» — 103
 «Минский листок» — 67, 70,
311
 «Москвитянин» — 68
 «Мужыцкая праўда» — 65, 68
— 71, 170, 188, 189, 311
 «Надзвінне» — 127
 «Наша воля» — 103, 289
 «Наша доля» — 193
 «Наша ніва» — 45, 74, 115, 178,
203а, 255, 322; дзейнасць

¹⁾ Паказальнік адсылае да парадкавых №№ кніг, якія характары-
зуюць названыя тут часопісы і газеты.

- З. Бядулі ў рэдакцыі газеты:
178, 180
- «Отечественные записки» — 66
(уплыў на развіццё беларус.
літаратуры)
- «Памятнік літэрацкі» (на
польск. мове) — 336
- «Пантеон» — 68
- «Партизанское слова» — 129
- «Партизанская дубінка» — 129
- «Пачатак» — 130
- «Польмя» — 91, 115, 127
- «Правда» — 108, (фота беларускіх
рабочых-паэтаў, якія
выпісвалі ў 1912 г. і распаўсюджвалі газ.
«Правда»), 183
(творы Ц. Гартнага на старонках
газеты)
- «Радавая рунь» — 127
- «Раздавім фашысцкую гадзіну»
— 129
- «Ранне» — 127
- «Родныя гоні» — 282
- «Росквіт» — 127
- «Rocznik Piteraski» — 311
- «Русское слово» — 311
- «Савецкая Беларусь» — 46
(Ліст Я. Коласа ў рэдакцыю
газеты), 91, 127, 178 (праца
З. Бядулі ў рэдакцыі газе-
ты), 230 (творы К. Крапівы
на старонках газеты).
- «Світанне» — 127
- «Северный архив» — 336
- «Северо-Западный край» — 74,
75, 170
- «Северо-Западное слово» —
170, 239, 319
- «Современник» — роля часопі-
са ў станаўленні новай беларус.
літаратуры: 66—71, 311
- «Тыгоднік Віленскі» (на польск.
мове) — 336
- «Узвышша» — 50 (вып. 1), 88,
115, 178, 185
- «Уздым» — 127
- «Чырвоны сейбіт» — 127, 185
- «Чырвоны сцяг» — 103

З М Е С Т

	Стар.
Уводзіны	5
I. Тэорыя літаратуры	23
II. Літаратура і фальклор	29
III. Гісторыя літаратуры	32
1. Беларуская літаратура	32
Агульныя агляды. Зборнікі	32
Дарэвалюцыйная літаратура	38
Савецкая літаратура	51
Агляды па жанрах	69
Тэматычныя агляды	77
Дзіцячая літаратура	79
Літаратура пра асобных песьменнікаў	84
2. Сувязі беларускай літаратуры з іншымі літаратурамі народаў СССР і з замежнымі літаратурамі	141
Дапаможныя паказальнікі	
Імяны паказальнік	157
Алфавітны спіс назваў ананімных кніг і зборнікаў	185
Алфавітны паказальнік ананімных твораў	187
Алфавітны паказальнік перыядычных выданняў	189

О Г Л А В Л Е Н И Е

	Стр.
Введение	5
I. Теория литературы	23
II. Литература и фольклор	29
III. История литературы	32
1. Белорусская литература	32
Общие обзоры. Сборники	32
Дореволюционная литература	38
Советская литература	51
Обзоры по жанрам	69
Тематические обзоры	77
Детская литература	79
Литература об отдельных писателях	84
2. Связи белорусской литературы с другими литерату- рами народов СССР	141
Вспомогательные указатели	
Именной указатель	157
Алфавитный список названий анонимных книг и сбор- ников	185
Алфавитный указатель анонимных произведений	187
Алфавитный указатель периодических изданий	189

Белорусское литературоведение и критика
На белорусском языке

Тэхнічны рэдактар *М. К. Тумас*

Здадзена ў набор 28.7.1964 г. Падп. да друку 6.10.1964 г.
Папера 84×108¹/₃₂. Друк. арк. 6 (9,84). Ул.-выд. арк. 12,423.
Заказ 2374. Тыраж 3.100. Цана ў пераплёце 55 кап.
Выданне Кніжнай палаты БССР

Друкарня «Перамога», г. Маладзечна, Рэвалюцыйная, 1.

ЦАНА 55 КАП.

8000000 1953763